

**ОО «ХАРЬКОВСКИЙ ГОРОДСКОЙ СОЮЗ ВЕТЕРАНОВ
АФГАНИСТАНА (ВОИНОВ-ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТОВ)»**

ЕДИНАЯ СОЦИАЛЬНАЯ СЕТЬ г. ХАРЬКОВА

**ЛИТЕРАТУРНО-ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ
КОНКУРС ДУХОВНО-ФИЛОСОФСКОЙ
И ГРАЖДАНСКОЙ ПОЭЗИИ
(ПРОЗЫ)**

«ВО ИМЯ ЖИЗНИ, МИРА И ЛЮБВИ»

Сборник творческих работ

Под общей редакцией Г.И. Ломакина

Харьков, 2017г.

Во имя жизни, мира и любви. Сборник творческих работ / под общей редакцией Г.И.Ломакина

Составители: Ломакин Г.И, Борзов В.А., Жулай В.В., Быков М.Л., Шумаков А.Т.

В сборник вошли присланные на конкурс материалы (поэзия, проза, рисунок, фотография) прошедшие предварительный отбор соответствия тематике и допущенные к печати редколлегией (жюри). Часть работ опубликована с сокращениями.

В авторских работах отображается собственное философское отношение к войне и миру, добру и злу, к героям, испытавшим на себе все тяготы и лишения боевых действий.

Рекомендовано педагогическим коллективам для проведения занятий по героико-патриотическому воспитанию молодежи

Оргкомитет Конкурса выражает искреннюю благодарность за поддержку и помощь в издании сборника творческих работ и проведении творческого вечера (церемонии награждения) своим боевым товарищам, участникам боевых действий в Афганистане:

- Счисленку Александру Васильевичу, кавалеру ордена «За заслуги» III степени;
- Третьяк Борису Алексеевичу, кавалеру ордена «За заслуги» III степени.

А также депутату Харьковского городского совета:

- Зинченко Владимиру Анатольевичу

Депутату Харьковского областного совета:

- Мацак Алексею Игоревичу

Предисловие

Уважаемые читатели!
В своих руках вы держите сборник творческих работ, проводимого уже в четвертый раз Конкурса духовно-философской поэзии (прозы, фотографии, рисунка) «Во имя жизни, мира и любви».

Оглядываясь назад, мы с уверенностью можем сказать, что на долю предыдущих и каждого последующего поколения выпадают свои испытания и трудности, а вся наша история написана кровью и потом граждан, – ветеранов войны и труда...

Так, наши деды пережили голодомор, выстояли и одержали великую Победу во Второй мировой войне. Позже нашим отцам и матерям выпала нелегкая участь восстанавливать разрушенное войной народное хозяйство. И они достойно выполнили поставленную правительством СССР задачу – подняли на достаточно высокий и конкурентно-способный уровень экономику разрушенной фашистами страны.

На долю нашего, послевоенного поколения, выпали локальные войны и конфликты, которые возникали и проходили на территориях других государств, в так называемые времена «холодной» войны, которая окончилась распадом СССР.

В XX веке, в рамках противостояния СССР и США локальные конфликты возникали повсеместно и проходили за пределами сверхдержав, шла борьба за геополитическое влияние, ресурсы и сферы интересов.

В этих конфликтах принимали непосредственное участие и наши земляки, – украинцы. Это была почетная миссия, которую мы выполняли с большой ответственностью и по сегодняшний день каждый из нас гордится высоким званием – воин-интернационалист.

Сейчас, когда в наш дом пришла беда и идет война на Востоке Украины, многие из участников локальных конфликтов XX столетия пополнили ряды Вооруженных Сил Украины, стали на защиту нашей Родины.

Знать и помнить, делать соответствующие выводы – пожалуй, одна из самых главных задач, которые стоят перед нами и нынешним поколением молодежи.

Сильная армия и молодежь, воспитанная на боевых традициях старшего поколения, знающая свое героическое прошлое всегда будет иметь успех и будущее, сможет оказать достойный отпор любому врагу, иметь достойный тыл и богатую, интересную, творчески насыщенную мирную жизнь.

Также хочу высказать особые слова благодарности всем конкурсантам, которые откликнулись и с большим энтузиазмом приняли участие в нашем Конкурсе. Изучая живую жизненную историю героев войны и мирного времени, на примерах своих родителей, бабушек и дедушек, просто знакомых ветеранов, познавая их опыт и передавая его другим, окружающим нас людям, мы вместе строим свое будущее и будущее нашей Украины! Спасибо всем Вам!

*Геннадий Ломакин,
участник боевых действий
в Афганистане*

Утверждено
На заседании Правления ХГСВА
Протокол №2 от 22 апреля 2013г.

Положение
о проведении ежегодного литературно-художественного
конкурса духовно-философской и гражданской поэзии (прозы)
«Во имя жизни, мира и любви...»

1. Организаторы и цель Конкурса

1.1. Организаторами городского ежегодного литературно-художественного конкурса является Харьковский городской союз ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов), Национальный союз журналистов Украины, Национальный союз писателей Украины.

1.2. Целью ежегодного литературно-художественного конкурса является активизация творческой жизни города, выявление творчески одаренных харьковчан, создание круга общения молодежи с представителями творческой элиты, развитие литературных способностей у школьников, направление их в русло духовного творчества и деятельности. Привлечение внимания общественности к **проблематике ветеранов локальных войн и участников АТО**, выявление творчески одаренных личностей, в том числе и среди ветеранов. Воспитание молодежи в духе патриотизма и любви к Родине.

2. Условия проведения Конкурса и подачи заявки

2.1. Ежегодный литературно-художественный конкурс был объявлен с 15 октября 2013года, проводился в 2014-2015г.г., в 2015-2016г.г., 2016-2017г.г. и будет проводиться с 15 ноября 2017г. по 15 марта 2018г. Материалы принимаются до 15 марта 2018 года.

2.2. В ежегодном литературно-художественном конкурсе принимают участие творчески одаренные граждане в двух возрастных категориях: (1категория до 18 лет; 2 категория старше 18лет).

2.3. В заявке на Конкурс обязательно указываются: ФИО исполнителя и руководителя (если имеется); номер школы или учебного заведения; название рубрики; название номинации; название работы; контактные телефоны. Рукописи участники ежегодного литературно-художественного конкурса подают до 15 марта 2018г. (набранные на компьютере в текстовом редакторе Microsoft Word; кегель 14, интервал 1,5; поля 2см.; объем до 10стр.) в печатном (для оценивания работы) и электронном виде (для верстки сборника); формат фотографий и рисунков не ограничен; работы, с указанием авторов и их руководителей принимаются как по электронной почте, так и по адресу: 61003 г. Харьков пер. Короленко,19 Харьковский городской союз ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов) тел. 731-20-61, 731-11-19; 096-454-38-20 Геннадий Иванович Ломакин E-mail: gilomir@rambler.ru; lomakin.gennadiy@ukr.net

3. Организация Конкурса

3.1. Проведение ежегодного литературно-художественного конкурса обеспечивается оргкомитетом – Харьковского городского союза ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов), Национальным Союзом журналистов Украины, Национальным союзом писателей Украины.

3.2. Оценивает работы, поданные на ежегодный литературно-художественный конкурс и определяет победителей, жюри, состав которого определяет оргкомитет.

3.3. Жюри ежегодного литературно-художественного конкурса работает с 15 марта по 1 мая 2018 года и определяет победителей в каждой категории участников.

3.4. Критерии оценки работ, поданных на ежегодный литературно-художественный конкурс: (оригинальность творческого замысла; нестандартность композиционного воплощения; новизна художественного решения; уровень литературного мастерства; актуальность темы; оригинальность идей; соответствие жанру; уровень авторского самовыражения);

3.5. Ответственность за плагиат несут авторы поданных работ. В свою очередь жюри, при обнаружении скачанных с Интернет работ, к рассмотрению не принимает;

3.6. Жюри оставляет за собой редактировать и исправлять неточности в работах конкурсантов.

4. Награждение победителей Конкурса

4.1. Призовые места (Дипломы 1,2,3 степени) определяются жюри в каждой категории участников ежегодного литературного конкурса по следующим номинациям: **проза, поэзия, рисунок, фотография.**

Рубрики: 1. Поэзия; 2. Проза (2.1. Воинам-освободителям; 2.2. Воинам-интернационалистам и героям мирного времени; 2.3. Участникам АТО); 3. Рисунок (фотография)

Номинации:

- эхо войны (солдатские письма);
- летопись военных лет;
- Афганистан – наша боль и наша слава!;
- Мы – интернационалисты;
- глазами очевидцев;
- Герои среди нас (патриотам Родины, воинам-интернационалистам, участникам АТО);
- Свободная тема, творческая работа (О героях и их подвигах, участниках боевых действий и воинах АТО, воинах-интернационалистах)

4.2. Награждение победителей происходит в мае 2017г. и широко освещается в СМИ, на сайте ХГСВА и УСВА, сайте горсовета.

5. Финансирование Конкурса

5.1. Финансирование ежегодного литературно-художественного конкурса осуществляют организаторы, спонсоры, другие заинтересованные организации и частные лица. За счет организационных взносов 250 (300) лучших работ войдут в сборник произведений, который получат все участники конкурса.

6. Контакты

6.1. По всем вопросам организации и проведения ежегодного литературно-художественного конкурса духовно-философской и гражданской поэзии, прозы, рисунка и фотографии) «Во имя жизни, мира и любви»_ обращаться по адресу: г.Харьков пер. Короленко, 19 Харьковский городской союз ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов)

тел. 731-20-61, 731-11-19, 096-454-38-20; 066-914-41-10

Ломакин Геннадий Иванович

E-mail: gilomir@rambler.ru; lomakin.gennadiy@ukr.net

ЖЮРИ КОНКУРСА

1. Представители Национального Союза писателей Украины:
2. Представители Национального союза журналистов Украины
3. Актив Харьковского городского союза ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов).

Начало конкурса с 15 ноября 2017г. по 15 марта 2018г.

По итогам литературно-художественного конкурса:

- Материалы (I – III места) будут обнародованы в отдельном сборнике-альманахе (апрель – май 2018 года) и размещены на сайте ХГСВА;

- Награждение: май 2018 года (Премирование победителей).

Конкурс объявить: газета «Слово ветерана», газета «Третий Тост», сайты ХГСВА и УСВА, Харьковского горсовета, в единой социальной сети города, телевидение (ОТБ) – с возможностью показа по TV призеров конкурса (до 30 минут).

Редколлегия альманаха и издательство сборника творческих работ:

Редактор: Г.Ломакин

Корректор: В.Борзов, М.Быков, А.Шумаков, Н.Чумаков, М.Шевченко

Верстка: Ломакин Г.И.

Ответственный за выпуск: В.Коваленко, Г.Ломакин, А.Шумаков, М.Быков.

СОДЕРЖАНИЕ:

1. ПОЭЗИЯ -----	22
1.1. Мусідрай А. І. , 6-А клас ХЗОШ №44 «Я народився!»-----	22
1.2. Максименко Інна, Ковальова Діана , 2-А клас КЗ «ХЗОШ №135 ім. К. Ф. Ольшанського» Любовь и мир-----	22
1.3. Голосай Ева , 2-А клас ХЗОШ №135 ім. К. Ф. Ольшанського» «Як добре жити в Україні»-----	23
1.4. Шаршова Аліна , 2-А клас «ХЗОШ №135 ім. К. Ф. Ольшанського» «Нехай буде...»-----	23
1.5. Мелентьєва Поліна , 2-А клас «ХЗОШ №135 ім. К. Ф. Ольшанського» «Мы за мир»-----	23
1.6. Шаповалова Анастасія Василівна , 9 клас КЗ «Станція юних техніків № 3»-----	24
1.7. Левенець Діана Дмитрівна , 7 клас КЗ «Станція юних техніків № 3»-----	25
1.8. Федотова Карина Ігорівна , 9 клас КЗ «Станція юних техніків № 3»-----	25
1.9. Глушко Анастасія Олексіївна , 11 клас ХЗОШ №60 КЗ «Станція юних техніків № 3»-----	26
1.10. Шаповал Ілля Володимирович , ХОЗШ №84, 7-А клас «Зрадницька війна»-----	27
1.11. Жилкіна Дарина Євгеніївна , ХЗОШ №105, 7-А клас «Ти – вічний біль, Афганістан»-----	30
1.12. Усиченко (Педченко) Олена Вікторівна , учитель інформатики Харківської гімназії № 178 «Освіта»: «Пам'ять»; «Пам'ятні дати»-----	30
1.13. Петренко Вікторія Витальєвна , педагог-організатор Харьковской гимназии № 1: «Желто-синим»; «Неустойчивый город»; «Мир во всем мире?»-----	32
1.14. Васильєв Игорь , 10-Бклас, ХГ №82: «Афганістан»-----	34
1.15. Моргаленко Софія , 7-В клас, ХГ №82: «Про Афганістан»-----	34
1.16. Жавридович Диана , 10-А клас, Харьковская гимназия №43: «Небесная Сотня»-----	35

1.17. Маринина Дарина , 8-А класс, Харьковской специализированной школы №77: Поменялись местами небеса и земля...-----	35
1.18. Дрантусова Елена Николаевна , учитель русского языка гимназии №43: «Треугольные листья войны...», «История одной жизни...»-----	36
1.19. Гиржон Ольга , 11-В класс, Харьковская гимназия №46 им. М. В. Ломоносова: «Любимым был»-----	39
1.20. Исаева Эльвира , 11-В класс, Харьковская гимназия № 46 им. М. В. Ломоносова: «Люди-звери»-----	39
1.21. Кайдалова Ксения 11-А класс Харьковская гимназия № 46 им. М. В. Ломоносова: «Не спрашивай меня ни о чем...», «В этом мире зажглись все огоньки...»-----	40
1.22. Кривошей Тая , 11-Б класс, Харьковская гимназия № 46 им. М. В. Ломоносова: «Верни мне то, что у меня когда-то было...», «Пока мы молоды»-----	41
1.23. Мамедова Камила 11-А клас, Харьковская гимназия № 46 им. М. В. Ломоносова: «Мы...», «Современность»-----	42
1.24. Светобатченко Юлия , 8-В класс, Харьковская гимназия № 46 им. М. В. Ломоносова: «Я не знала, что такое война»-----	44
1.25. Чмыхин Артур , 9-В класс, Харьковская гимназия № 46 им. М. В. Ломоносова: «Берсерк»-----	44
1.26. Злуницына Екатерина Романовна , 9-Б класс ХООШ №150: «Если увидишь», «Война»-----	46
1.27. Тимошенко Анастасія Андріївна , 6-В клас ХЗОШ №150: «Війна – страшна пора»-----	47
1.28. Дриль Юлія , 10-А клас, Харківська гімназія № 178 «Освіта» «Заповіт предків»-----	48
1.29. Федяєва Вікторія , 8-А клас КЗ «ХЗОШ № 175»-----	48
1.30. Крылова София , 9-А класс КУ «ХООШ № 175» «Здравствуй, мамочка родная...»-----	49
1.31. Сіденко Анастасія Юрїївна , студентка 4-го курсу КЗ «Харківська гуманітарна академія»-----	51
1.32. Шило Екатерина , Харьковский гуманитарный университет «Народная украинская академия» «Жил мальчик, радовался жизни...»-----	53

1.33. Соболь Анастася, Шило Ярослав , 4-А класс Харьковская специализированная школа № 108 «Война»-----	54
1.34. Ткаченко Аліна Ігорівна , 10 –А клас Харківської ЗОШ №167: «Лише для миру ми прийшли на світ»-----	55
1.35. Титаренко Евгения Игоревна , педагог-организатор Харьковской общеобразовательной школы № 164: «Ордена»---	57
1.36. Семенова Надежда , 11-А Харьковская гимназия №34 «Она клялась, хоть, может, и напрасно»-----	60
1.37. Боровская Лада , 8-А Харьковская гимназия №34 «Обращение к Украине»-----	61
1.38. Белянина Катерина , 11-А Харьковская гимназия №34 «Война несет одни страдания»-----	61
1.39. Гахраманова Илаха , 10-А класс ХООШ №151 «Во имя счастья, мира и любви...»-----	62
1.40. Кожедуб Дар'я , 7-Б клас ХСШ №80 «Забыт Афган! Забыт давно»-----	62
1.41. Михаил Быков , член НСЖУ «Заветная мечта солдата...»-----	63
1.42. Перерва Полина , 5-А клас ХЗОШ №68 « Україна, як калина...»-----	63
1.43. Дмитриков Данііл , 3-А клас ХСШ №80-----	63
1.44. Гулиева Гуля Панах кызы , 8-Б класс ХООШ № 68 «И стал ты единой стеной»-----	64
1.45. Громова Виктория , 5-Г класс ХООШ №68 «Я видела войну»-----	65
1.46. Лісман Софія , 7-Б клас ХГ №152 «Война, дала нам многое понять»-----	65
1.47. Вензель Марія , 10-А клас ХНВК № 112 Ехо війни (солдатський лист)-----	67
1.48. Приходько Світлана , 8-А клас Харківська загальноосвітня школа №52: «Строки, опаленные войной»-----	68
2. ПРОЗА -----	82
2.1. ВОИНАМ-ОСВОБОДИТЕЛЯМ -----	82
2.1.1. Четверикова Єлизавета , учениця ХЗОШ №53 «На захисті життя»-----	82

- 2.1.2. **Арабов Пилип**, 7-А клас Державної гімназії – інтернату з посиленою військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»: «Шляхами подвигу і слави мого прадіда»-----92
- 2.1.3. **Василенко Пилип**, 7-А клас Державної гімназії – інтернату з посиленою військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»: «Партизанські шляхи України»-----95
- 2.1.4. **Манич Даниїл**, 7-А клас Державної гімназії – інтернату з посиленою військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»:
«Украдене війною дитинство. Обпалене війною життя»-----97
- 2.1.5. **Сидора Олексій**, 11-Б клас Державної гімназії – інтернату з посиленою військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»: «Подвиг, що залишається у віках»-----99
- 2.1.6. **Пономаренко Ілля**, кадет 2 роти 21 взводу (7-А клас) Державної гімназії – інтернату з посиленою військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»
«Мій прадід – Микола Рудий»-----102
- 2.1.7. **Воронцов Ілля**, 7-А клас Державної гімназії – інтернату з посиленою військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»: «Солдатські дороги мужності»-----103
- 2.1.8. **Жарко Ігор**, 7-А клас Державної гімназії – інтернату з посиленою військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»: «Тих днів у пам'яті не стерти і сьогодні»-----106
- 2.1.9. **Нестерова Дмитра**, 7-А клас Державної гімназії – інтернату з посиленою військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»: «Нелегкі долі переможців»-----107
- 2.1.10. **Декусара Ігоря**, учня 7-А класу Державної гімназії – інтернату з посиленою військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»:
«Роздуми спадкоємця Великої Перемоги»-----109
- 2.1.11. **Свиридов Микола**, 8- В клас Державної гімназії – інтернату з посиленою військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»: «Велика ціна великої перемоги»-----111
- 2.1.12. **Глюха Данило**, 10 клас ХЗОШ № 142
«Ордени та медалі в нашій сім'ї»-----115
- 2.1.13. **Побсгуц Артем**, 11 клас ХЗОШ № 142

«Пам'ять серця» (лист ветерану війни)-----	116
2.1.14. Екатерина Лобкова , 10-А класс школы № 150	
«Треугольник в будущее»-----	118
2.1.15. Олейникова Илона Вячеславовна , 11-А класс	
ХООШ № 150	
«Жизнь ради Украины: нам есть кем гордиться»-----	122
2.1.16. Крылова София , 9-А класс КУ «ХООШ № 175»	
«Письма – треугольники с войны»-----	123
2.1.17. Белоус Радмир , ученик 5-А класса КУ «ХООШ № 175»	
«Мой прадедушка. История в фотографиях»-----	127
2.1.18. Белоченко Дарина , 10-А класс КЗ «ХЗОШ № 175»	
«Життя – це бумеранг і все в ньому рухається по колу...»-----	128
2.1.19. Хоменко Іван , учень 8-Б класу КЗ «ХЗОШ № 175»	
«ТРУДОВИЙ ПОДВИГ МОЄЇ ПРАБАБУСИ»-----	131
2.1.20. Деткина Елизавета , 6 – В класс Харьковской	
гимназии № 152: «Интервью с участницей войны»-----	134
2.1.21. Лісман Софія , 7-Б клас ХГ №152 «Война»-----	135
2.1.22. Слободская Ева , 9-В класс ХГ №152	
«Летопись венных лет»-----	136
2.2. ВИНАМ-ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТАМ И ГЕРОЯМ	
МИРНОГО ВРЕМЕНИ -----	141
2.2.1. Пасат Мария , 7-А класс ХООШ №10 «Живые яблоки»-141	
2.2.2. Нужа Юлія Павлівна , вчитель історії Олександрівської	
загальноосвітньої школи імені І.С.Буряка Валківської районної	
ради Харківської області: «Блокнот афганця»-----	145
2.2.3. Ягодка Алексей , член НСЖУ, Сумская обл., Тростянец	
«Осколок памяти»-----	154
2.2.4. Шищенко Макар Васильович , кадет 21 взводу (7-А клас)	
Харківського Кадетського корпусу з посиленою військово-	
фізичною підготовкою: «Мій тато – учасник бойових дій»----	155
2.2.5. Жарко Ігор , 7-А класс Державної гімназії – інтернату з	
посиленою військово – фізичною підготовкою «Кадетський	
корпус»: «Обпалений вогнем війни чужеї»-----	159
2.2.6. Воронцова Іллі , 7-А клас Державної гімназії – інтернату	
з посиленою військово – фізичною підготовкою «Кадетський	
корпус»: «Мій дідусь – герой!»-----	161

2.2.7. Пономаренко Ілля , 7- А клас Державної гімназії – інтернату з посиленою військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»: «Гідний наслідування приклад»-----	162
2.2.8. Бакманян Лаура , учениця 11- Б класу Харківської загальноосвітньої школи №53: «Головна нагорода – життя»--	166
2.2.9. Лінник Назар , 7-А клас Державної гімназії – інтернату з посиленою військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»: «Чорнобильська трагедія — біль України»-----	172
2.2.10. Павлова Ксенія Сергеевна , 8-Б клас ХООШ № 150 «Афганістан – наша боль и слава!»-----	174
2.2.11. Орехова Дар'я , 9-А клас КЗ «ХЗОШ № 175» «Афганістан-наш біль і наша слава!»-----	176
2.2.12. Петриченко Юрій Русланович , 9-Б клас ХООШ №160 «Знакомство с неизвестной войной»-----	188
2.2.13. Артур Баранов , 10-6 клас ХСШ №80 «Неугасима пам'ять поколень»-----	200
2.2.14. Бичков Михаил Кириллович , 5-Б клас ХГ № 152 «Мой дедушка Белогуз Михаил Викторович»-----	201
2.2.15. Індика Олександр , 7-В клас ХГ №152 «Справжні герої серед нас»-----	205
2.2.16. Анастасія Ткаченко , 5-А клас ХООШ № 106 «Люди Мира, которые приняли на себя Войну»-----	209
2.2.17. Грушевський Костянтин , учень 6-А класу КЗ «ХЗОШ № 106 ім. В.О.Кисіля» «Він загинув щоб жила Україна»-----	212
2.3. УЧАСТНИКАМ АТО -----	215
2.3.1. Исмаилова Мирослава Первизовна , учениця 7-А класу Харьковской гимназии № 1: «Письмо солдату»-----	215
2.3.2. Шевченко Станислава , учениця 5-А класу Харьковской гимназии № 1: «Никто не любит войну...»-----	216
2.3.3. Шукурова Сабина , 7-А клас ХООШ №10 «Ах, Война...»-----	220
2.3.4. Скляр Діана , 8-А клас, ХЗОШ № 147 “Я стою, зірками оповитий”-----	221

2.3.5. Лінник Назар , 7- А клас Державної гімназії – інтернату з посиленою військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»: «Жіноче обличчя війни»-----	235
2.3.6. Шищенко Макар , 7-А клас Державної гімназії – інтернату з посиленою військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»: «Казка зі щасливим кінцем»-----	237
2.3.7. Трифонов Павло Павлович , курсант 1 курсу Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого: «Лицар з хоробрим серцем»-----	241
2.3.8. Арабов Пилип , 7-А клас Державної гімназії – інтернату з посиленою військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»: «Подвиг справжнього Козака»-----	244
2.3.9. Квітчук Карина , 9-А класу Харківська гімназія № 178 «Освіта»: «Герої поміж нас»-----	247
2.3.10. Горбунова Єлізавета , 9-А клас Харківської гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова: «Щоденник дівчинки Аліси, м. Донецьк, 9 років»-----	249
2.3.11. Ключник Катерина , 9-А клас Харківської гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова: «Лист солдату України»-----	250
2.3.12. Мовсесян Ганна , 9-А клас Харківської гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова: «Захисники Батьківщини. Події АТО.»-----	251
2.3.13. Михайлова Владислава , учениця 9-А класу Харківської гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова: «БІЙЦІ АТО»-----	252
2.3.14. Данг Тхі Тха Лі , учениця 9-А класу Харківської гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова: «Захисники Вітчизни»-----	253
2.3.15. Счастний Вадим Русланович , 11-Б клас Харківської загальноосвітньої школи №53: «Мій тато – людина щоденного подвигу»-----	254
2.3.16. Малюта Віталій , 9 клас ХЗОШ № 142 «Герої сьогодення поруч»-----	260
2.3.17. Кочмар Амина , 7-В клас ХГ № 82: Герои среди нас---	263
2.3.18. Заварзина Полина Олеговна , 6-Б клас ХООШ № 150 «Если бы не война...»-----	265
2.3.19. Логачова Орина Тимофіївна , 5-В клас ХЗОШ №150	

«Моя історія життя»-----	267
2.3.20. Болдовська Мілена , 3-Б клас Харківська спеціалізована №108: «Йому не судилося приїхати»-----	269
2.3.21. Кріжова Євгенія , 9-А клас Харківська загальноосвітня школа №52: «Герої серед нас»-----	273
2.3.22. Федеяєва Вікторія , 8-А клас КЗ «ХЗОШ № 175» «Очима очевидців»-----	277
2.3.23. Хоменко Іван , учень 8-Б класу КЗ «ХЗОШ № 175» «Лист учаснику АТО»-----	280
2.3.24. Киндяков , 10-Б клас Харківської загальноосвітньої школи № 53: «Герої живуть серед нас»-----	282
2.3.25. Пасічник Ганна Ігорівна , педагог – організатор Мельниківської загальноосвітньої школи I-III ступенів Валківської районної ради Харківської області «Ольховський Андрій Олексійович»-----	289
2.3.26. Аллахвердиева Илаха , учениця 11-Б класу ХООШ №91 «Война...»-----	294
2.3.27. Титов Андрей , 8-Б клас ХООШ № 68 «Я хочу мира»-----	295
2.3.28. Васищев Евгений , 8-Б клас ХООШ № 68 « Во имя жизни, мира и любви"-----	296
2.3.29. Громова Виктория , 5-Г класу, ХООШ № 68. «Возвращайся живым»-----	297
2.3.30. Ляхова Катерина , 7-В клас ХГ №152 «Українські жінки в АТО»-----	298
2.3.31. Золочевська Олександра , 6-Б клас ХГ № 152 «Справжні герої серед нас»-----	301
3. РИСУНОК (ФОТОГРАФІЯ) -----	307
3.1. Пліско Анжеліка 5-А ХЗОШ №48 «Єдина країна»	
3.2. Удовіченко Ганна 5-А ХЗОШ №48 «Ми за мир»	
3.3. Коврига Елна 8 - А ХГ №46	
3.4. Козуб Єва 8 - А ХГ №46	
3.5. Рижкова Карина 8 - А ХГ №46	
3.6. Стягна Софія 8- А ХГ №46	
3.7. Ворчак Марія 4-В клас ЗНЗ№150 «Сохраним мир!»	

- 3.8. **Железная Юлия** 6-В класса ЗНЗ№150 «Афганистан в душе болит»
- 3.9. **Терентьева Ангелина** 4-В клас ЗНЗ№150 «Миру мир!»
- 3.10. **Зяблова Диана** 4-В клас ЗНЗ№150 «Голуби мира»
- 3.11. **Бучковская Дарья, Лавриненко Анна** 8-А клас ЗНЗ№150 «Афганец – человек долга»
- 3.12. **Павлюк Екатерина** 9-А клас ЗНЗ№150 «Помним Афганистан»
- 3.13. **Симакова Вероника** 5-А клас ЗНЗ№150 «Солдат Украины – защитник страны»
- 3.14. **Таварова Ділноза** ЗНЗ№150, 5-В клас «Звернення до воїна»
- 3.15. **Кухарь Михаил** 6-А клас ЗНЗ№150 «Афганская война глазами очевидца»
- 3.16. **Творча робота: Седлецкая Мария(2-А), Соболев Анастасия (4-А), Шило Ярослав (4-А) и Болдовская Милена (3-Б)** - Харьковская специализированная школа № 108
- 3.17. **Демченко Вероніка**, учениця 6-В Харківської ЗОШ №167
- 3.18. **Сегенішин Євгеній**, 4-А клас КЗ «ХЗШО» «175
- 3.19. **Ліннік Олексій**, 6-А клас КЗ «ХЗШО» «175 «Вояки»
- 3.20. **Турчин Ілля**, 5-А клас КЗ «ХЗШО» «175
- 3.21. **Жуков Максим**, Харківська СШ №80, 1-А клас
- 3.22. **Щербань Ревека**, 10-А клас ХГ №34
- 3.23. **Балим Катерина**, 1-В клас Харківська СШ №80
- 3.24. **Водолажская Анастасия** ХГ№34, 11-А клас
- 3.25. **Сокол Юлия**, ХООШ №91, 3-А клас «Мир во всем мире»
- 3.26. **Криковцов Владимир**, ХООШ №91, 5-А клас «Наши защитники Украины»
- 3.27. **Яровая Александра**, ХООШ №91, 3-А клас «Мир на планете»
- 3.28. **Митронова Анита**, ХООШ №91, 7-Б клас «Афганистан- наша боль»
- 3.29. **Татарський Владислав**, ХЗОШ №91, 8-А клас «Мій біль – Афганістан»
- 3.30. **Штанько Вікторія**, ХЗОШ №91, 3-Б клас «Наші герої»
- 3.31. **Курило Тетяна**, ХЗОШ №91, 3-Б клас «Геть від України»

- 3.32. **Середа Вероника**, ХООШ №91, 4-В клас «Мы за мир»
- 3.33. **Ужирова Тіна**, ХЗОШ №91, 3-Б клас «Мій біль – Афганістан»
- 3.34. **Тарануха Владислав Александрович**
- 3.35. **Гапонова Евгения**, 6-А клас ХСШ №80
- 3.36. **Добарський Іван**, 10-А клас ХСШ №80
- 3.37. **Семененко А.**, 8-А клас ХСШ №80
- 3.38. **Семеніхіна Вікторія**, 3-Б клас ХСШ №80
- 3.39. **Гаврилюк Софія**, 3-Б клас ХСШ №80
- 3.40. **Кормілець Діана**, 3-Б клас ХСШ №80
- 3.41. **Жегло Дарина**, 4-Б клас ХСШ №80
- 3.42. **Холод Маргарита**, 7-Б клас ХСШ №80
- 3.43. **Манченко Катерина**, 7-А клас ХСШ №80
- 3.44. **Павлівська Владислава**, 9-Б клас ХСШ №80
- 3.45. **Харитонов Микола** (Радівілов Роман), 1-Б ХСШ №80
- 3.46. **Юрко Данійл**, 1-А клас ХСШ №80
- 3.47. **Госенко Анна**, 3-А клас ХСШ №80
- 3.48. **Соколовський Сергій**, 3-В клас ХСШ №80
- 3.49. **Шамардін Артур**, 7-В клас ХСШ №80
- 3.50. **Полякова Дарья**, 5-А клас ХСШ №80
- 3.51. **Вехованець Матвій**, 2-Б клас ХСШ №80
- 3.52. **Лемехова А.**, 8-Б клас ХСШ №80
- 3.53. **Скрипник Владислава**, 3-Б клас ХСШ №80
- 3.54. **Захарченко Єлизавета**, 11-А клас ХСШ №80
- 3.55. **Тернова Злата Олексіївна**, 4-В клас ХСШ №80
- 3.56. **Солодовник Ярослав**, 4-В клас ХСШ №80
- 3.57. **Телепнєв Влад**, 3-А клас ХСШ №80
- 3.58. **Ковтун Сафіна**, 2-А клас ХСШ №80
- 3.59. **Гріньов Михайло**, 2-В клас ХСШ №80
- 3.60. **П'ятак Варвара**, 2-В клас ХСШ №80
- 3.61. **Мельниченко Єкатерина**, 2-В клас ХСШ №80
- 3.62. **Жудіна Ганна**, 11-Б клас ХСШ №80
- 3.63. **Скубак Валерія**, 2-А клас ХСШ №80
- 3.64. **Терентьєва Ангелина**, 4-В клас ХООШ №150
- 3.65. **Железная Юлія**, 6-В клас ХООШ №150
- 3.66. **Ворчак Марія**, 4-В клас ХООШ №150 «Сохраним мир!»

- 3.67. **Зяблова Диана**, 4-В клас ХООШ №150 «Голуби мира»
- 3.68. **Харцій Катерина**, 7-В клас ХЗШО №68
- 3.69. **Сімонова Марія**, 9-Б клас ХЗОШ №68
- 3.70. **Гугленко Софія**, 7-А клас, ХЗОШ №68 «Голуб миру»
- 3.71. **Гугленко Софія**, 7-А клас, ХЗОШ №68
- 3.72. **Нгуєн Тимур**, 7-В клас ХЗОШ №68 «Перемога»
- 3.73. **Гулієва Гуля Панах кизи**, 8-Б клас ХЗОШ №68 «Во имя жизни»
- 3.74. **Ліннік Поліна**, 9-Б клас ХЗОШ №68 «Афганістан»
- 3.75. **Манскова Юлія**, 7-А клас ХЗОШ №68
- 3.76. **Бивалін Микита**, 1-А клас ХЗОШ №164
- 3.77. **Коваленко Єлизавета**, 4-В клас ХЗОШ №164
- 3.78. **Усачов Роман**, 6-Б клас ХЗОШ №164
- 3.79. **Коваленко Єлизавета**, 4-В клас ХЗОШ №164
- 3.80. **Страшненько Олексій**, 2-Б клас ХЗОШ №164
- 3.81. **Мацаренко Богдан**, 6-Б клас ХЗОШ №164
- 3.82. **Резуненко Микита**, 6-Б клас ХЗОШ №164
- 3.83. **Єль-Хіфнаві Аміна**, 6-Б клас ХЗОШ №164
- 3.84. **Щербіна Ксенія**, 1-А клас ХЗОШ №164
- 3.85. **Щербіна Ксенія**, 1-А клас ХЗОШ №164
- 3.86. **Лисягін Григорій**, 1-В клас ХЗОШ №164
- 3.87. **Новікова Маргарита**, 6-Б клас ХЗОШ №164
- 3.88. **Лемент Вероніка**, 6-Б клас ХЗОШ №164
- 3.89. **Курдыба Вікторія**, 7-А клас ХООШ №121
- 3.90. **Щукіна Анастасія**, 9-В клас ХГ №6 «Маріїнська гімназія»
- 3.91. **Твердоступ Софія**, 6-Б клас ХГ №6 «Маріїнська гімназія»
- 3.92. **Берестова Анастасія**, 7-А клас ХГ №6 «Маріїнська гімназія»
- 3.93. **Степанова Діана**, 1-Б клас ХГ №6 «Маріїнська гімназія»
- 3.94. **Цибель Аня**, 9-В клас ХГ №6 «Маріїнська гімназія»
- 3.95. **Вербицький Ілля**, 5-А клас ХЗОШ №138
- 3.96. **Волкова Софія**, 8-Б клас ХЗОШ №138
- 3.97. **Доронін Дмитро**, 9-А клас ХЗОШ №91 «Мій біль – Афганістан»
- 3.98. **Рутковська Альона**, 8-А клас ХЗОШ №91
- 3.99. **Шаповалов Марк**, 2-А клас ХЗОШ №91

- 3.100. **Явникова Вікторія**, 1-А клас ХООШ №91
- 3.101. **Моргунов Єгор Дмитрович**, 3-Б клас ХЗОШ №154
- 3.102. **Морозов Сергій Олександрович**, 6-А клас ХЗОШ №154
- 3.103. **Дехнич Таїсія**, 6-А клас ХООШ №151
- 3.104. **Пашутіна Анастасія**, 5-А клас ХГ №6 «Маріїнська гімназія»
- 3.105. **Тимченко Валерія**, 5-В клас ХГ №6 «Маріїнівська гімназія»
- 3.106. **Савчук Нікіта Олегович**, 3-Г клас ХГ №152
«Герої на кордонах України»
- 3.107. **Фільшина Дарья**, 8-В клас ХСШ №80
- 3.108. **Водолажская Анастасія**, 11-А клас ХГ №34
- 3.109. **Пірог Вікторія**, 1-А клас ХЗОШ №164
- 3.110. **Кирина Вікторія**, 7-Б клас ХЗОШ №164
- 3.111. **Левада Аріна**, 5-В клас ХЗОШ №164
- 3.112. 6-Г клас ХЗШО №164 «Вибирай мир!»
- 3.113. **Харенко Ілля**, 7-Г клас ХЗОШ №164
- 3.114. **Осіпенко Єлізавета**, 6-А клас ХЗОШ №164
- 3.115. **Твердун Ганна**, 7-Г клас ХЗОШ №164
- 3.116. **Корнющенко Констянтин**, 7-Г клас ХЗОШ №164
- 3.117. **Назаров Ігор**, 7-Г клас ХЗОШ №164
- 3.118. **Батуревич Діна**, 9-А клас ХЗОШ №164
- 3.119. **Яцюк Стефанія, Воротинцева Світлана**, 5-Б клас ХЗОШ №164
- 3.120. **Колектив учнів** 6-В класу ХЗОШ №164
- 3.121. **Чорнуха Марія**, 5-Б клас ХЗОШ №102
- 3.122. **Баркова Дарина**, 7-В клас ХЗОШ №102
- 3.123. **Реп'юк Яна**, 11-А клас ХЗОШ №102
- 3.124. **Комарова Анастасія**, 6-А клас ХЗОШ №102
- 3.125. **Щербанюк Антон**, 8-Б клас ХНВК №112
- 3.126. **Ліннік Валерія**, 4-В клас ХЗОШ №91
- 3.127. **Тимофєєва Софія**, 8-А клас ХЗОШ №91
- 3.128. **Журавльова Вікторія**, 8-А клас ХЗОШ №91
- 3.129. **Салманова Анастасія**, 8-А клас ХЗОШ №91
- 3.130. **Клюка Віталій**, 10-А клас ХЗОШ №90
- 3.131. **Кахраманова Ельвіра**, 11 клас Мельниківської ЗОШ

- 3.132. педагог – організатор Мельниківської ЗОШ І-ІІІ ст..
Пасічник Ганна Ігорівна «Відлуння війни»
- 3.133. **Снурникова Анна Сергеевна**, 5-Б клас ХООШ № 168
 Меморіал «ПАМ'ЯТЬ» глазами ребёнка
- 3.134. **Берешна Поліна**, 6-А клас ХЗОШ №90
- 3.135. **Сердюк Олександр**, 10-А клас ХЗОШ №90
- 3.136. **Головчанський Олексій**, 6-А клас ХЗОШ №90
- 3.137. **Єрофєєв Артем**, 2-Б клас ХЗОШ №60
- 3.138. **Златковська А., Марішина П.**, 9-А клас ХЗОШ №60
- 3.139. **Кухарчук Єлизавета Олегівна**, ХГ №46 ім. М.В.
 Ломоносова
- 3.140. **Нгуєн Нхат Фіонг Ань**, ХГ 346 ім. М.В.Ломоносова
- 3.141. **Буракова Анастасія Романівна**, ХГ №46 ім.
 М.В.Ломоносова
- 3.142. **Петренко Єлизавета**, 5-А клас ХСШ №77
- 3.143. **Усатий Євгеній**, 4-А клас ХСШ №77
- 3.144. **Суздалецев Ілля**, 3-А клас ХСШ №77
- 3.145. **Плахоніна Олександра**, 5-В клас ХЗОШ №102
- 3.146. **Тараненко Анастасія**, 11-А клас ХЗОШ №44
- 3.147. **Калиниченко Ванесса**, 10-А клас ХЗОШ №44
- 3.148. Пшеничних Ганна, Коваль Олександра, Серякова Ліна**,
 8-Б клас ХГ №178 «Освіта»
- 3.149. **Беспалова Катерина**, 8-А клас ХГ №82
- 3.150. **Гасанова Гунел**, 9-А клас ХЗОШ №44
- 3.151. **Павленко Віталіна Віталіївна**, 10-А клас Харківський
 технічний ліцей №173
- 3.152. **Дяченко Карина Олександрівна**, 2-А клас, **Дяченко
 Дар'я Олександрівна**, 7-Б клас ХСШ №114
- 3.153. **Тарануха Владислав Александрович**, ХГ №152
- 3.154. **Учні 4-А класу ХСШ №132**
- 3.155. **Лісковська В.Г.**, учитель початкових класів ХСШ №132
- 3.156. **Коваленко Анастасія**, 7 клас Золочівської ЗОШ №3
- 3.157. **Пизиркова Катерина**, 8 клас Золочівської ЗОШ №3
- 3.158. **Христенко Олександра**, 6 клас Золочівської ЗОШ №3
- 3.159. **Іванущак Катерина та Марина**, 10 клас ЗЗОШ №3
- ОО «ХГСВА (в-и) – кратеая справка-----397**

ПОЕЗІЯ

1.1. Мусідрай Анастасія Ігорівна, учениця 6-А класу ХЗОШ №44

Я народився!

Таточку рідненький, я народився! Їдь вже додому й на мене дивися. Я ж бо кровинка маленька твоя, Травнем весняним бує земля. Всі так чекали, що буде дитя. Чом же матуся сумує моя, Що ж не радіє, синочку, вона? Горе в оселі, де плаче маля. Чорні хустки одягла вся рідня. Сміху та щастя не буде тепер – Звістку страшну привіз волонтер. Як же радіти, що я народився? Батько до сина навек забарився. Десь залишився в донецьких степях, Біль та страждання у рідних очах...	За батьком дідусь «пішов за село»: Не витерпів горя – і нове прийшло. Тихо і сумно в хатині отій, Все зупинилось в скорботі німій. Як же їм жити і горе терпіти, Сльози пекучі кому віднести? Хто їх розрадить і що їм порадять? Тихо, лиш схлипи малого бринять. Таточку рідний, я народився! Маленький ще зовсім, а вже зажурився: Хто допоможе сирітці малій На ніжки зіп'ятись в країні оцій?
---	---

1.2. Максименко Інна, Ковальова Діана 2-А клас КЗ «ХЗОШ №135 ім. К. Ф. Ольшанського» Любовь и мир

Конечно, жизнь всегда прекрасна, Но иногда, она ужасна. Я знаю точно: стоит жить, Но, главное, чтоб не напрасно – Смеяться, верить и любить! И, чтобы смех у нас был весел,	Нам надо мир сложить из песен: О жизни, счастье и любви. И если каждый, как ребенок, Друг другу улыбнется раз, То утро доброю улыбкой встретит вас! Я верю, люди, что тогда исчезнут
---	--

все болєзни мира
И воцаритєя доброта,

И будєт жить на свєтє мило
навсєгда!

**1.3. Голосай Ева 2-А класс
ХЗОШ №135 ім. К. Ф. Ольшанського»**

Як добре жити в Україні

Як добре жити в мирній Україні,
Коли позаду куля не летить.
До школи та в садок іти спокійно,
Та посміхнутись зустрічній людині,
Яку побачила лише на мить.

Я буду жити в мирній Україні!
Не боючись гармати стук.
Та твердо вірю у процвітання нашої країни,
І в добробут кожної української родини
Та в дружнє потискання рук!

**1.4. Шаршова Аліна 2-А класс
ХЗОШ №135 ім. К. Ф. Ольшанського»**

Нехай буде...

Нехай буде темна ніч, нехай буде світлий день.
Але, хай буде сонце на Землі,
Хай буде мир і всі живуть в теплі.
Любов і радість на все кине свою тінь.
Хай зникнуть всі хвороби світу,
Хай запанує доброта.
Хай щасливо живуть всі діти світу,
І завжди всюди буде красота!

**1.5. Мелентьєва Поліна 2-А класс
ХЗОШ №135 ім. К. Ф. Ольшанського»**

Мы за мир

Во имя мира и любви
Мы жили и вперед мы шли!

Не отклоняясь от преград
Мы идем вперед и ни шагу назад!
А еще мы очень любим родителей,
Мы всегда для них – Победители!

1.6. Шаповалова Анастасія Василівна
КЗ «Станція юних техніків № 3» , 15 років, 9 клас
Керівник гуртка: Плугатарьова Надія Володимирівна

Війна – це біль, жахіття, страх,
Там люди гинуть, життю там крах,
Пролита кров; і всі запитують щодня –
Коли ж закінчиться вона?

Судьба этой страны от нас одних зависит:
Мы можем развивать и можем убивать,
Улыбаться и стараться иль просто потеряться,
Жить можем так, как не грозит
Ни преступление, ни убийство,
И ни удары бомб.
Ни сплин, ни ностальгия,
Ни ночи боль и скорбь.
АТО – та зона, люди в которой
Должны бороться за плохую жизнь?
Должны семью оставить и стрелять?
Нет, все должно быть совсем не так.
Рожден человек для любви,
Потехи, радости, семьи.
В чем радости войны?
Они в мире не нужны.

Есть ли радость в разрушении?
Когда каждое мгновение
Живешь и думаешь, когда
Закончится вся злая тьма?
Людина хоче, щоб кожна дитина

Під мирним небом була:
Зростала, квітла, пізнавала,
Творила, любила, ЖИЛА!

1.7. Левенець Діана Дмитрівна
КЗ «Станція юних техніків № 3», 13 років, 7 клас
Керівник гуртка: Плугатарьова Надія Володимирівна

Прийшла до нас весна,
Природа оживає.
А поблизу іде війна!
Цвіт нації ворог вбиває!
Рідні плачуть, хоронять дітей,
Проклиючи підлих катів.
Щоденно стріляють в живих,
Та ніхто не хоче вмирати.
Десь збили літак, вертоліт
А десь вибухнув потяг,
Взірвані мости. Зруйновані дороги.
Розбомблені хати, міста, заводи й села.
Чому все так? Чому не вистачає сили?
І що ми можемо зробити?!
Молитися щодня,
Щоб скоріше закінчилася війна. Перемогою!
Поразки не пробачать нам загиблі!

1.8. Федотова Карина Ігорівна
КЗ «Станція юних техніків № 3», 15 років, 9 клас
Керівник гуртка: Плугатарьова Надія Володимирівна

У всі часи, в усі століття
Війну ведуть чоловіки:
Захисники землі своєї,
Нападники з чужих країв.
А для жінок – це лихоліття,
Час сліз гірких, журби, пекельних мук.

І втрати найдорожчих в світі:
Чоловіків, батьків, синів, онук...
Час вічних хвилювань, розпуки,
Коли стискає серце в грудях
Від болю, безсилля, від розлуки.
Час технологічного прогресу
І досвід попередніх війн
Навчить вас має, чоловіки,
Що надорожче в світі – жить.
Дай боже нам, щоб ця війна скінчилась,
І повернулись ви скоріш до нас,
Жінок, що так кохають і чекають вас.

1.9. Глушко Анастасія Олексіївна
КЗ «Станція юних техніків № 3», 16 років, 11 клас
Керівник гуртка: Плугатарьова Надія Володимирівна

Історія була написано давно,
Руїни навколо та бите скло.
І крові багато померлих солдат,
Що очей не відкриють, юних хлопчат.
Та скільки ж у землі їх полягло?
Бо сховищ тоді не будував ніхто.
Лягли під кулі і сини, батьки і діти,
Та вбили їх, як не розквітлі квіти.
Йшов час, роки минали,
Авжеж не всі народи потоваришували.
І злагоди в країні не було,
А на верхівці президент сидів давно.
Та скільки лиха завдала війна?
Сьогодні мир, а завтра вся товпа
Ховається від страху. Як же далі бути?
Я мрію так, щоб вільні стали люди,
Хоч раз побачити щасливим світ
І про війну забути хоча б на мить...
Тому я вас благаю, люди,

Старих помилок не смійте повернути!
Ви зупиніться! Не вбивайте!
Хоч раз про інших ви подбайте!
Щоб кожна родина щасливою була,
Вічно будь вільна, Україно моя!

1.10. Шаповал Ілля Володимирович
Харківська загальноосвітня школа №84, 7-А клас
Куратор: педагог-організатор Шаповал Анна Володимирівна

ЗРАДНИЦЬКА ВІЙНА

Дитя спить у своєму ліжку,
А десь гарматні вогні.
На лінії фронту нишком
Хтось гине щодня у війні.

З'являються нові герої,
Втрачають синів матері,
Ідуть новобранці до зброї.
Життя, як в блокбастері.

Комусь вісімнадцять минуло,
Хтось має своїх вже синів.
Війна всім серця відімкнула,
Зібрала до себе бійців.

Вмирають завжди найкращі!
Хто сильний і духом міцний.
Війни жакливого паша.
Багато загинуло в ній.

Країну свою захищати,
Широкі поля і лани.
Україну, рідну матір.
З Вітчизною в єдності ми!

Воля – то наше бажання,
Наших батьків і дідів.
Відчуй-но землі дрижання,
Прокиньмося від мирних снів.

Війна – це реальність, жахіття,
До нас зі сходу прийшла.
Одної «прекрасної» миті
В домівках людей «розцвіла».

Пішов тоді брат на брата,
Сусід на сусіда пішов.
Так ось вона, та розплата,
Час істини ще не прийшов!

Ведмідь зірвав ніжну квітку,
Дівчину тендітну штовхнув.
Заради свого заробітку
Братські чуття відіпхнув.

Україна, наче дитина,
Вірила в чесність, звання.
Колись-то велика родина
Розпалася навання.

Нема братерської любові,
Блищить в очах користь.
Ця війна до останньої крові.
Змис вона всю нечисть.

Вся та ненависть
До нас проявилась.
Та многарічная зависть.
Наша країна кров'ю умилаь,
І похоронками з зони АТО

АФГАНСЬКИЙ СИНДРОМ

Афганістан! Що то таке було?
Не зна сучасна молодь.
Можливо, батько чи то брат...
Вже рідко чуєш сповідь.

За волю чи чуже життя
Своє життя ті люди віддавали!
Чия війна? За кого бій?
Тоді вони не знали.
Був лиш наказ: «Афганістан!»
І рік за два на службі
рахували.
На кого випадає той капкан
Це «на горі», при владі
визначали.

Хтось прагнув гострих
відчуттів,
А хтось хотів усім
допомагати.
Коли минуло кілька лиш років
Прийшла й до тих людей
розплата.

Наче чорними плямами
вкрилась...
Та не здолає її ніхто!

Наші бійці не здадуться ніколи!
Прагнуть вони для дітей своїх
волі!
Сильною, славною бачать
країну,
Рідну єдину свою Україну!

Кабул, Кундуз та Кандагар –
Луна війни страшної,
Вони у снах та наяву
Приходять за тобою.
«Синдром афганський»
Наздогнав вже вдома в
мирний час,
Коли ти спиш, твоя сім'я,
І все спокійно в нас.

А поруч вибухи, війна,
Товариш весь у крові,
І ти стріляєш...навмання...
На тій війні ти знову.
Як усвідомити все те?
Товариш вже загинув.
А ті страшні, лихі часи
В думках ти не покинув...

Лишився хтось на тій війні
В пісках Афганістану,
А хтось у цинковій труні,
Хтось вже життя лікує рани.
Ця пам'ять буде на віки.

То горе для людини!
І каплі крові у піску...
То сльози для родини.

Як спати, їсти, жити як?
Про те ніхто не скаже.
Але тавро «АФГАНІСТАН»
На плечі важко ляже.

Як жити тим, чії сини
На кого так молились,
З війни чужої не прийшли?
Без годувальника лишилися...
Батьки старенькі та брати,
Дружина юна та дитина.
Розпалась вже без вороття
Колись така міцна родина.

Хто повернувся, той страждає.
Щоночі з жахом прокидання,

Так в голові знов вплива
Усе те бачене страждання.
Забути все, як не було!
Тепер одне лиш є бажання –
Коли лягаєш тихо спати,
Щоб не було землі дрижання.

Тебе благаю: «Відпусти!
І не тримай в стражденні
душі!
Афганістан! Усіх прости,
Бо люди не боксерські груші.
Вже бити в них ти припини,
Піди у забуття! В мовчання!
Вночі їм спокій подаруй
Бо маєш право й покаяння.»
Так важко всім в житті тепер,
Про це ніколи не забути!
Та жити далі треба вам,
З живими поруч бути...

ЗАПОВІТ

«Як помру, то поховайте...» – так колись казали,
Що повернеться те лихо, ми тоді не знали,
Наш Тарас давно писав про свою країну.
Знову воно повернулось в нашу Батьківщину.
З сходу лихо приповзло, як та сива хмара,
Розгляда нашу країну з видом антиквара.
Оцінили, виміряли і зняли з нас мірку
«Є ще тут що розкрадати!» – приклеїли бірку.
Та пішли на нас війною брудні окупанти,
Висадили у Донецьку всі свої десанти.
Ви давали нам колись незалежності гаранті,
Обіцяли нам свободу, золото та діаманти.

Але колись, не так давно, ми вже там в ярмі бували.
Про те диявольське тавро невже колись ви забували?
Досі ще нема спокою, вживаємо антидепресанти.
Лізуть до нас з усіх шпарин клятї російські диверсанти.
Звільни країну від кайданів, збудуй її свободу!
Вона потрібна усім нам! Усьому українському народу!

**1.11. Жилкіна Дарина Євгеніївна
ХЗОШ №105, 7-А клас**

Куратор: педагог-організатор Лазебник Юлія Станіславівна

Ти – вічний біль, Афганістан

Минають дні, ідуть роки.	Товариш мій від кулі впав,
Життя листки перегортає.	І смерть нагадає про тління.
А біль Афгану – навіки,	Живу. Валерія – нема.
В душі чомусь не замовкає.	Намає сина, брата, друга.
Я повернувся з тих завій,	І тиша скрикує німа,
Але тривожать сни, як рани,	І не стихає в серці туга.
Що ми ведемо смертний бій,	Я там, ще й досі на війні,
І що товариш все ще з нами.	Обличчя вгадую знайомі
Гірський суворий перевал,	І з другом бачуся усні.
Розщелина... Важке	І кличу все його додому...
каміння...	

**1.12. Усиченко (Педченко) Олена Вікторівна
Творча робота учителя інформатики
Харківської гімназії № 178 «Освіта»**

Вони ідуть і відлітають в вирій...
Ідуть за покликом душі.
Боронять красвиди обгорілі.
Свої, рідної, землі...
Чи їх згадає хтось? ... Колись?
Навряд чи поіменно...
Та їм того й нетреба вже.

Серцям живим повинно бути щемно,
Коли вогонь граніт цілує і пече.
Коли з будівель дивляться солдати.
У назвах площ і вулиць оживають імена...
Над орденем змарніла мати,
Шепоче тихо: «Синку ти ж живий...»,
Хоча, його серед живих давно нема...
Червень 2016

Пам'ять

І кожен рік у червні плачу,
І кожен рік душа болить,
І знову серцем бачу –
Мій край розстріляний стоїть.
Йдуть ешелони і палають села,
А вітер носить дим і плач,
І на мільйони чатує доля невесела.
Крокує Україною палач...
Три довгих роки куль, вогню, снарядів...
Слізьми і кров'ю напоєна земля...
Руїни замість стольних градів,
І обгорілі куполи монастиря...
Та вітер в пелюстках вишневих,
Щасливу звістку в травні нам приніс.
Вдихнув життя у спалені джерела.
І обелісками в степах проріс.
20.12.2016

Пам'ятні дати

На ювілей – червоні маки,
Червоні маки та зірки...
А вдома мати буде плакати,
І засівати дні слізьми...

Забудуться промови урочисті,

Як тільки згаснуть софітові
зірки,
А хлопці у погонах йдуть у
вічність.
Заради щастя рідної землі...
Грудень 2016

**1.13. Петренко Виктория Витальевна,
педагог организатор
Харьковской гимназии № 1**

Желто-синим

Кто согреет холодные руки стране?
Кто погибнет опять ни за что на войне?
Кто на взрыв закрывает глаза белым шарфом?
Кто играет под выстрелы ружий на арфе?
Догорают лампы под стеллой за год.
Желто-синий печаль в один голос поет.
Расцветает Крещатик в цветах из пластмассы.
Расцветают свечами проезжие трассы.
Кто смеется в то время, как рушится город?
Кто в гибели не был услышан? Где повод
Разрывать и не донести новостей?
Попрощаться едва ли успели из тех,
Кто страдал за свободу единой страны.
Украине посмертно герои остались верны.

Неустойчивый город

Неустойчивый город: Порядки и принципы шатки, и шатки законы... На битой площадке Гоняют детишки ворону, Бросают снежки и удары друг другу за ворот. Примеры берут, как известно, с отцов. Сломали давно на запретах засов.	Глаза разлепить не пора ли? Неустойчивый город: Здесь каждый прохожий быть может убитым внезапно. Не кровь, а отрава для псов, эти пятна. Равнодушие всех застигает врасплах. Напиши, не считая до трех: "Я молчанием был уничтожен, Рутиной распорот".
Неустойчивый город: Двойные стандарты и нормы двойные. На карту поставлена жизнь до войны, и заведомо знаем, что все проиграли.	Неустойчивый город. Я капля во всем мировом океане С кристаллом чистейшим и нефтью на грани. Здесь каждый такой же!

А потом опуститься на дно.
Не смотри на меня!
Мне мир в одиночку менять, Я прошу об одном:
чтобы день не напрасно был Даю мне точку опоры.
прожит?

Мир во всем мире?

Мало границы одной Украины.
Только страна бы не скрылась в огне.
Бегством спасайся от серой лавины,
Ты поутру приезжай ко мне.
Я умоляю: молчи о войне.
Сею любовь в заскорузлой квартире.
Может, сегодня родится добро.
Все мы как будто за мир во всем мире,
Да вот предатель устроил погром.
С юга доносится гром...
Ты приезжай. Был бы мир за порогом.
Буря должна же утихнуть когда-то!
Бог - есть любовь. Но и власть ведь от Бога.
Для безопасности мало преграды,
Только одна - это спорная правда.
Из будущего
За серой, каменной грядой,
Где вместо снега грани призм,
Воздвигнут город молодой,
И там правитель - механизм.
Повсюду лязг, отбойный шум.
Повсюду писк. Повсюду треск.
Приснился вереск малышу,
Старик узрел, что бог воскрес.
Под небом смог, под небом пыль...
Асфальт на пальцах раб-рабочих
Хранит и тополь, и ковыль -
Последний вдох пустых обочин.
В неоне взгляд прилип к стеклу,
Бетон сковал сеть магистралей.
Нет места плоти и теплу

Для техно-масс из белой стали.
Ржавеет робот от вина.
Здесь житель вовсе вкус не ловит.
Но и в такие времена
(среди строк читается война)
Один знаком всем вкус,
И даже роботам -
вкус крови.

**1.14. Васильев Игорь,
10-Бкласс, ХГ №82**

Стихотворение про Афганистан

Война - ужасное явление.
Ее нельзя ни с чем сравнить,
Идут солдаты друг на друга,
Идут вперед, чтоб победить.

И бьются ведь не ради славы,
Не ради званий, орденов
За мир, свободу сей державы
Скатилось множество голов...

Мы чтим и помним тех
героев,
Мы помним тот Афганистан.
Десяток лет страданий и
конвоев
И службу верную, пока их
пост не сдан.

**1.15. Моргаленко София,
7-В класс, ХГ №82.**

Про Афганистан

Ох, сколько бед, немало ран
Все это нам принес Афганистан.
И десять лет невероятно сложных:
И грустных, горестных, тревожных.
Но только о печальном вспоминать не надо,
Уже прошел период ужаса и ада.
Мы памятью почтим, кто выстоять там смог,
Они ведь выбрали войну из тысячи дорог.
Давайте помнить и любить того, кто выжил,
Чтоб эти люди стали нам гораздо ближе.
А те, кто там погиб и кровь свою пролил,

Спокойствие пусть обретут на дне своих могил.

1.16. Жавридович Диана
10-А класс, Харьковская гимназия №43
«Небесная Сотня»

«Небесная Сотня» - так их назвали,
Героев нашей страны.
Они свои жизни... за Украину отдали,
Великой Державы сыны!
Но все изменилось, больше их нет.
Нет больше у матери сына...
Нет отца в семье, брата, защитника нет!
По героям скорбит Украина...
Один выстрел - и все оборвалось,
Смогло сердце, закрылись глаза,
Не сбыться уж, тому, о чем мечталось,
Застыла непролитая слеза...
Почему же так рано? Почему эти дети,
Жизни Родине в дар принесли?
Почему их не стало? Но «Ведь есть Бог на свете»!
Молюсь за героев, что всех нас спасли...
Болят и гноится неизлечимая рана,
Что, словно кинжалом, нам власть нанесла.
Да станет же свободной наша страна,
За которую «Сотня» жизнь отдала!

1.17. Маринина Дарина
8-А класс, Харьковской специализированной школы №77

Поменялись местами небеса и земля...

Сквозь прозрачные шторы пробивается свет...
Парню в белой палате и шестнадцати нет.
Сон спокойный в подушке притаила кровать,
У кровати присела поседевшая мать.
Парень - бравый и юный, он хотел воевать,
Край свой, крепко любимый, от врагов защищать.
Но войну не пришлось ему ждать... Ведь беда

В трудовой его город закатилась сама.
И ничем отличиться он еще не успел,
Как к военному делу интерес заимел.
Было все интересно: дальность, мощность, прицел,
Скорострельность, калибр, точность, меткость и цель...
Убегал он из дома «посмотреть на войну».
Знал: опасно. Да что там! Хоть глазочком взгляну!
Не тревожили парня ни волнение, ни страх,
Как магнитом тянуло быть в солдатских рядах!
Не поставив в известность ни своих, ни чужих,
Парень вечером темным в зону риска проник.
Вдруг лавиной накрыло. Словно кара небес!
Оглушило разрывом... Задрожал серый лес...
Все в округе померкло, стало тихо, темно...
Дальше всё - как в тумане, дальше всё - как в кино...
Словно зыбкими стали небо, лес и поля,
Поменялись местами небеса и земля...
Тихо в белой палате. Поседевшая мать.
Он хотел быть солдатом. Он хотел воевать.
Но награды героя своего не найдут.
Искалеченных ранее в бой не берут.
И война черной ведьмой, как старуха с клюкой,
Забралась в его город, принесла непокой,
Материнские слезы, горе приволокла,
За спиной – тьма и холод, как два черных крыла.
Не успел возмужать он, не успел дорасти,
Чтобы смелой рукою беду отвести.
Он хотел быть полезным. Мама, мама, прости!
У войны распроклятой законы свои...

**1.18. Дрантусова Елена Николаевна
учитель русского языка гимназии №43**

*Мой дедушка Бородов Василий Федорович не вернулся с войны...
Бабуля Нюра ждала заветные треугольники – весточки, как самое
большое счастье...*

А потом пришла похоронка... Моя бабушка одна подняла и вырастила дочку Антонину и сына Николая (это мой отец). Моя семья помнит об этом ВСЕГДА.

Треугольные листья войны...

Треугольные листья войны
На безжизненном древе Вселенной!
Сколько вас, незабвенных, нетленных,
Облетело, не встретив весны!!!
Вы свидетели счастья и бед!
Вы летели, кружились, спешили!
Сколько доброго вы совершили,
Принося от живых свой привет!
Вы врывались грозою в дома,
Сединою виски покрывая...
Сколько вас, не доживших до мая,
Снегом белым укрыла зима...

Будут матери вечно вас ждать,
Не поверив, что нету сыночка...
Каплей крови на белом листочке
Чей-то вздох замирает опять...
Чье-то сердце с последним листом
Обрывается, падая в ноги...
Вам, листочки, счастливой дороги!
Вы летите в родительский дом,
Расскажите, что после зимы
Белым цветом затеплятся вишни...
И добавьте любимым чуть слышно,
Чтоб не ждали из ада войны...
Треугольные листья летят,
До сих пор полыхая крылами...
Треугольные листья над нами,
В нашем сердце свечою горят!
Сколько красок у каждой весны!

Рады зелени птицы и люди!
Но никто никогда не забудет
Треугольные листья войны.
История одной жизни...
Лето... Июнь... И белое платье...
Бал выпускной! Музыка, хватит!
Белое платье и черные взрывы!
Как все неправильно и некрасиво!
Алым по коже - больно и страшно!
Девочки – мальчики! Наши – не наши!
Чьи – то надежды присыпаны пеплом...
Как же неправильно все и нелепо!
Чья – то любовь затерялась навеки!
Болью наполнены синие реки!
Белое облако болью – дождями
Плачет над миром! И слезы - ручьями...
Тихо листаю тетрадки страницы...
Бабушка Таня не встретила принца...
Очень ждала, за село выходила...
Как же она его сильно любила!
Принц не вернулся с далекой чужбины.
Нет у него ни дочурки, ни сына...
Бабушка долго хранила то платье...
Музыка, больно! Музыка, хватит!
Память о принце, о бале, о лете
Бабушку греет, звездочкой светит!
В небо глядит моя бабушка ночью,
Принца среди звезд отыскать она хочет...
Глазом серебряным звезды мигают...
Где- то он там, она это знает.
Снова слезинку смахнула ладошкой
И занавесила плотно окошко...
Новое лето над миром настанет!
Бабушка белое платье достанет,
Внучку нарядит! Пускай до рассвета
С принцем танцует в платьице этом!

**1.19. Гиржон Ольга, 11-В класс
Харьковской гимназии № 46
им. М. В. Ломоносова**

Руководитель: Бойко Вита Анатольевна,
учитель русского языка и зарубежной
литературы, специалист высшей категории

Любимым был

Очень рано, не спеша,
Я иду домой.
Хочу видеть небеса,
Что пришли с тобой.
Ты так громко невзначай
Крикнул: "Уходи!"
Усмехнулась я тебе:
"Что ж, меня не жди..."

Я привыкла сильной быть,
Плакать лишь во сне.
Ведь кому-то руки мыть,
Это не по мне.
Землю поцелует дождь,
Холодом родным.
Ты же даже не поймешь,
Что любимым был.

**1.20. Исаева Эльвира, 11-В класс
Харьковской гимназии № 46
им. М. В. Ломоносова**

Руководитель: Бойко Вита Анатольевна

Люди-звери

Светлое будущее, говорите
вы.
Да, как же!?! Покрытое
красной тьмой.
Верить в лучшее, твердите вы.
А я вдруг слышу звериный
вой.
Ведь только то не звери,
А люди уж скорей,
Кричащие от горя и потери
Родных и близких им людей.
Вам доставляет радость

Убивать людей и рушить
города?
Вот в чем ваша слабость:
Между братьями теперь
война.
Вы хотели, чтобы было
лучше?
Так посмотрите на плоды!
Неужели стало хуже?
Говорите, нет вашей вины?
А кто же виноват тогда?
Может, покойные деды,
Что отважно воевали, когда

Отражаясь в мириадах зеркал,
Ключик отворит ту большую дверь,
Где нашего счастья добрый финал.
И на слово, прошу, ты мне поверь!
Новый мир увидим с тобою мы
В сиянии всех далеких планет:
Ведь ты – это я, а я – это ты,
Мы проложим вместе радости свет.
До последней встречной нами зари,
Может, встретимся вновь когда-нибудь,
Последним вздохом догорят огни...
Умоляю: лишь меня не забудь!

1.22. Кривошей Тая, 11-Б класс
Харьковская гимназия № 46 им. М. В. Ломоносова
Руководитель: Бойко Вита Анатольевна,
учитель русского языка и литературы,

Верни мне то, что у меня когда-то было...

Верни мне то, что у меня когда-то было:
Мой блеск в глазах и яркость красных губ,
И тех людей, которых я всегда любила,
Их теплое прикосновение рук.
Верни мне детство, радость мамы
При виде нарисованных цветов...
И то доверие, что было между нами,
И запах молока на коже без духов.
Куда ты дел мой громкий смех?
Зачем взамен оставил только слезы?
В ответе мы всегда за тех,
Кого приручим, словно Принц и роза.
Отдай мечты, в которых я летала,
Как твои ангелы в пушистых облаках,
Верни мне сны, когда я засыпала
В родительских натруженных руках.
Я знаю, когда-нибудь ты заберешь все...

Но я верю тебе (меня учили: так надо),
Несмотря ни на что, я пойду вперед,
Подкрашивая губы ярко-красной помадой!

Пока мы молоды

Мы все не ценим дикую молодость и время –
Лишь существуем от колыбельной и до похорон.
Вся жизнь проходит мимо, а мы на коленях
Стоим и своими сердцами кормим ворон.
Так каждый день летит, и мы не замечаем,
Как старость убивает яркий блеск в глазах.
Все люди растворяются, мы их теряем,
А сами остаемся утопать в слезах.
Мы по инерции бежим без остановки
И разучились чувствовать на коже морской бриз.
Судьба ничем не отличается от жеребьевки:
Что вытащишь – такой и будет приз.

Запутавшись в себе, мы все теряем время.
И каждый день как ожиданье похорон...
Давайте встанем, пока молоды, с коленей...
И из рогаток выстрелим в ворон!

**1.23. Мамедова Камила, 11-А класс
Харьковская гимназия № 46
им. М. В. Ломоносова**

Руководитель: Бойко Вита Анатольевна,
учитель русского языка и зарубежной
литературы, специалист высшей категории

Мы...

Мы перестали быть детьми,
Мы перестали верить в
сказки,
И все спускаемся во тьмы
Глубины; одеваем маски.

Мы не гоняем голубей,
А от десертов мы толстеем,
Зато кричим при драке:
«Бей!»
И у груди шакалов греем.

Во многих нет давно мечты,
Они стремятся к хрупкой
славе.

И мы завяли, как цветы,
Застрали в современной лаве.

Современность

Так не бывает, что без боли
Переживаешь ты потери.
И в клетке золотой нет воли!
А вот лентяй живет лишь в
вере.

И нет любви и прежней
страсти,
Все так наиграно, все
просто...
И все стремятся стать у власти
И ждут финансового роста...

Все так обыденно, стабильно,
И жизнь бежит сама собой.
Все поменялось очень сильно:
Никто не вступит в бой с
судьбой!

Сейчас у каждого есть шанс,
Но единицы в него верят.
Судьба дает нам всем аванс,
Но большинство его не ценит.

Нет рыцарей и суперменов.
И верной дружбы тоже нет.
А ветер – лишь работа фенов,
А вместо солнца лампы свет.

Мы так похожи, мало ярких,
Мы как двойняшки, близнецы.
А кто другой, тот сразу
странный,
И судеб мы не кузнецы...

Здоровье и любовь мы купим!
А счастье – это пустяки!
Людей по внешности мы
судим,
И нам не братья земляки!

А может, он не странный
вовсе?
Он необычный, не стандарт!
В своей душе мечту он носит
И свой особенный талант.

Признайся: любишь ты кино,
Комедии и мелодрамы.
А книги моль грызет давно...
Но жизнь твоя – ведь тоже
драма!

«Вся жизнь – игра, а мы –
актеры».
Но только хочется сказать,
Что мы порою мародеры.
Но нужно и пределы знать!

**1.24. Светобатченко Юлия, 8-В класс
Харьковская гимназия № 46
им. М. В. Ломоносова**

Руководитель: Бойко Вита Анатольевна,
учитель русского языка и зарубежной
литературы, специалист высшей категории

Я не знала, что такое война

Я не знала, что такое есть война,
Сколько боли, жертв и слез несет она.
Зачем же детства вы детей лишили?
Скажите, чем же мы так нагрестили?
Сейчас идет на близком нам Донбассе
Война несправедливая уж третий год.
Стоит во мраке, по колено в грязи
Врагом не сломленный герой-народ.
Стоят давно отцы и братья наши,
А мы кричим, как только можем: «Защити!»
И верить не хотим совсем мы даже,
Что многие уж не придут домой с войны.
Каждый вечер новости смотрю с экрана
И не понимаю смысл тех новостей,
Перемирие объявили слишком рано:
Цена перемирия – десятки смертей!
Я не знаю молитв, но у Бога прошу:
– Брани, насилья и выстрелов хватит!
Я верю, закончим мы скоро войну,
И Украина единою станет!

**1.25. Чмыхин Артур, 9-В класс
Харьковская гимназия № 46 им. М. В. Ломоносова
Руководитель:** Бойко Вита Анатольевна,
учитель русского языка и литературы
«Берсерк»

Эта ночь будет для тебя последней,

Здесь тебя поглотит Идея Зла.
Точно так же погибнет твой наследник.
Чувствуешь, как наступает мгла?
Мне безразлично каждое сердце,
Плевать на вашу никчемную жизнь.
Мне безразлично все, кроме цели,
Пусть я и дальше буду один.
Пусть все рухнет в адские бездны,
Заплывет морями хаоса.
Нужны дух и силы телесные,
Чтобы жить без трусливых пауз.
Все, что таили люди
В уголках своих спившихся душ,
Теперь заставит дрожать их пустошь,
Чтобы прекратить их адский блуд.
Грязь ваших жизней никчемных
Собралась тут большими горами,
Эта жижа исполняет песни агоний.
На блюде, прямо перед вами.
Это поедает уродцев
Вся ненависть, страх и боль.
Вы молитесь, трепеща,
Когда я в руках держу огонь.
Вы в предсмертных агониях
Молили кого-то спасти вас.
Все, на что вы способны,
Когда вас поедает собственный мрак.

***Берсерк, или берсеркер** (др.-сканд. berserkr) — в древнегерманском и древнескандинавском обществе воин, посвятивший себя богу Одину. Перед битвой берсерки приводили себя в состояние повышенной агрессии, в сражении отличались неустовостью, большой силой, быстрой реакцией и нечувствительностью к боли.*

Молодость – разных оттенков цветов:
Кто захочет роз, а кто доволен и ромашкой.

Кто бережет, а кто не даст и воды глоток,
Кто найдет, как из горшка,
А кому растить в заботах тяжких.
Молодость на то и создана,
Чтоб подняться, упасть и снова встать.
Так она будет только краше:
Молодость прекрасна, когда есть в ней страсть.

1.26. Злуницына Екатерина Романовна
9-Б класс ХООШ №150 (приехала из Донецка)

Руководители: Забашта Елена Сергеевна,
учитель русского языка и литературы,
Вовк Елена Александровна,
заместитель директора школы

Если увидишь

Если увидишь солдата,
Не забудь, поблагодари,
За то, что он храбро,
Смерти не боясь, стоит.

Если увидишь врага,
Смело смотри,
Смотри прямо в глаза,
Пусть знает, что мы победим!

Все мы солдаты,
И жизнь, словно война.

Война, что жестоко
Рушит все города.

Мы молча стоим, смотрим
На то, что творится вокруг,
Но можете быть завтра
Враг, вдруг, окажется друг.

Лучше кричать и погибнуть,
Чем молча стоять в стороне –
Все, что нас не убивает,
Делает лишь сильнее...

Война

Война страшна, даже здесь мне страшно
Боюсь я, что она дойдёт сюда,
Придёт, нагрянет в одночасье
И жизнь изменится сполна.
И кто придумал эти войны?!
Ведь можно же без них прожить,

И созидать, и верить, помнить,
Что мы для счастья рождены.
Мне так обидно за ребят,
Погибших на поле боя,
Грустят родные и друзья,
Не видя рядом их уж боле.
Поймите, ну нельзя же так
Губить невинные их души,
Дома и парки разрушать,
И всё решать при помощи оружий.
Мне хочется жить в городе своём,
Ходить, как прежде, не рискуя,
Не думая, что кто-то сбросит бомбу на мой дом
И всё исчезнет, самое родное.
Остановитесь, ну нельзя же так!
Решите ваши спорные проблемы!
Но каждый будет верить до конца,
И каждый ждёт с надеждой изменений.
Народ запомнить это навсегда.
Но лишь душе останутся вопросы...

1.27. Тимошенко Анастасія Андріївна
6-В клас ХЗОШ №150

Керівник: Завалішина Галина Хомівна,
учитель української мови та літератури

Війна – страшна пора

Чому так буває? Війна підступає,
І мирного міста ніде вже немає,
Лихо приходить, гармати стріляють,
Кулі свистять і снаряди літають.
Народ всюди гине – усе тут вмирає,
Усе, як у страшному сні прибуває.
Лиш воїни наші, відважні, сміливі,
Свою захищають сім'ю та країну.
А як би хотілось, щоб сонце сіяло,

І промені ясні війну проганяли,
Щоб злагода й мир панували на світі,
Щасливі були і дорослі, і діти.

1.28. Дриль Юлія, 10-А клас

Харківська гімназія № 178 «Освіта»

Керівник – Шабельник Т. М., заступник директора з НВР,
учитель української мови та літератури.

Заповіт предків

«Будь вільним, синку, на своїй землі», -
Так діду прадід заповів,
А сам зі зброєю в руках
Десь під Карпатами спочив.
«Будь вільним, синку, на своїй землі», -
До немовляти промовляв дідусь.
Щоб син слова ті зрозумів святі,
Він в сорок п'ятому додому повернувся.
«Будь вільним, на своїй землі
І предків честь не осором,
Ти із родини козаків,
Тож залишайся козаком!»
Так вчив дідусь, і батько вчив,
І от зі зброєю в руках
Боронить волю на своїй землі
Наш юний сизокрилий птах.

1.29. Федяєва Вікторія, 8-А клас

КЗ «ХЗОШ № 175»

Керівник: Єфремочкіна З.І., вчитель історії

Я сплю, мне снятся сны мирские
А где-то очень далеко
На рубеже «войны и мира»
Не спят – на страже пацаны
Они росли и в игры детские играли
И что их скоро ждет, они не знали
Лишь только мать молилася в ночи

- О, Господи, Спаси и Сохрани!
Пришла повестка, и печалью
Наполнился веселый дом.
Пора в дорогу, час прощанья
Донбас пылает за окном.
Пусть будет холод, и мороз, и слякоть
Но не покинет никогда
Блокпост, друзей и землю нашу –
Он будет стоек до конца.

.....

Пора звонить во все колокола
Довольно слез – нам не нужна война!
Как можно столько времени страдать
И землю нашу кровью поливать
Она и так пропитана насквозь
И горем, и страданьем былых гроз.
Пусть лучик солнца всех согреет нас,
Пусть будет мир на всей земле
Не завтра – а сейчас!!!

**1.30. Крылова София, 9-А класс
КУ «ХООШ № 175»**

Руководитель: Ефремочкина З.И., учитель истории

«Здравствуй, мамочка родная...»

"Мама! Тебе эти строки пишу я,
Тебе посылаю сыновний привет,
Тебя вспоминаю, такую родную,
Такую хорошую - слов даже нет!
Читаешь письмо ты, а видишь мальчишку,
Немного лентяя и вечно, не в срок,
Бегущего утром с портфелем под мышкой,
Свистя беззаботно, на первый урок.
Грустила ты, если мне физик, бывало,
Суровую двойкой дневник "украшал",

Гордилась, когда я под сводами зала
Стихи свои с жаром ребятам читал.
Мы были беспечными, глупыми были,
Мы все, что имели, не очень ценили,
А поняли, может, лишь тут, на войне:
Приятели, книжки, дворовые споры -
Все - сказка, все в дымке, как снежные горы...
Пусть так, возвратимся - оценим вдвойне!
Сейчас передышка... Сойдись у опушки,
Застыли орудья, как стадо слонов,
И где-то по-мирному в гуще лесов,
Как в детстве, мне слышится голос кукушки...
За жизнь, за тебя, за родные края
Иду я навстречу свинцовому ветру.
И пусть между нами сейчас километры -
Ты здесь, ты со мною, родная моя!
В холодную ночь, под неласковым небом,
Склонившись, мне тихую песню поешь
И вместе со мною к далеким победам
Солдатской дорогой незримо идешь.
И чем бы в пути мне война ни грозила,
Ты знай, что не сдамся, пока я дышу!
Я знаю, что ты меня благословила,
И утром не дрогну, я в бой ухожу!"

**1.31. Сіденко Анастасія Юріївна, студентка 4-го курсу
КЗ «Харківська гуманітарна академія»
факультет дошкільної та корекційної освіти
Керівник: Масло Ольга Володимирівна, викладач Харківської
гуманітарно-педагогічної академії**

Живи і розквітай, моя країно!
І кожен день ще краще будь для нас!
І пам'ятай, що я у тебе вірю,
Я вірю, що настане день та час,

Коли усі твої турботи згинуть,
Коли ти знову посміхнешся всім.
Нехай же вірить той, хто і не вірить,
Але ти краща серед всіх країн!!!

Прийде світанок, ніч
скінчиться,
Засяє сонце попри все.
Я світло бачу - вже іскриться
І перемогу нам несе

Наш спільний дух, наш дух
країни!
У ньому - полум'я сердець!
Країна, у яку я вірю,
Одягнешь з золота вінець!

Повстанеш так, що не до
сміху,
Вже буде нашим ворогам,
Повернеться до них те лихо,
Що щедро так дарують нам.

Тож не здавайся, моя ненько,
Ми в тебе віримо усі!
Країна Куліша, Шевченка,
Повстанеш ти у всій красі!

Чи любиш ти свою країну?
На що заради неї здатен?
Яку пропагандуєш віру?
Над головою б'ють гармати?
Коли останній раз ти вірив
Словам, що знов звучать з
екрану?

Чи знаєш ти, що він загинув -
Герой вже не цього роману?
Чи міцно спиш, що ти їси?
Чи знаєш, де голодні діти?
Їм вистачає і роси,
Вони лиш хочуть мирно жити!

Коли скінчиться ця війна,
На полі бою будуть квіти ...
А квіти ті - це імена
Людей, які чийся діти ...

В моїй душі живе надія,
Що прийде час глобальних змін.
Якщо б ви знали, як я вірю
У розквіт кращої з країн.
Вона повстане, переможе,
І вже ніколи не впаде!

Я вірю, що вона все зможе
До щастя ключ вона знайде.
Я не одна, хто так вважає,
У кого так душа болить.
Хто Україну поважає,
Її підніме, оживить.

«Герої не вмирають!»- кажуть люди.
Вони завжди у нашій серці і душі.
Нехай же знають всі й усюди –
Герої з нами, з нами назавжди.

У мене є улюблена країна,
У ній вже двадцять років я живу.
Тут народилася уся моя родина
І тут було, неначе у раю.
В моїй країні є багато всього –
І гори є, і ріки, і поля.
Та серце плаче кров'ю від одного –
У нашій Україні йде війна.
Її нам принесли і нав'язали,
Вона давно вже ходить у рядах.
Нам на коліна встати наказали,
Але ми піднялися на руках!
Адже у нас є надзвичайна сила –
Ми віримо у нашу Батьківщину!
Повстань же, Україно мила!
Забудь про кров і про лиху годину!
Я вірю, що ми будемо мирно жити,
Що будемо співати ще пісні.
І нас не можна більше підкорити,
Не будемо вже жити «у ві сні »!

Збери усі свої останні сили!
І піднімися, ненько, із руїн!
Я хочу жити в Україні милій!
В найкращій із усіх країн!

До бійців Зони АТО

Повертайтеся живими, я молю!
Я взиваю до небес щодня й щоночі.
Я із Богом часто говорю,
Бачить він мої бездонні очі.
Мрію, щоб скоріше ви прийшли,
Повернулись з миром до своєї хати.
Щоб не проронила більш сльози
Ваша чуйна і ласкава мати.
Щоб залишили усюди ви сліди,
Що усім про ваші вчинки нагадають.
Повертайтеся до нас, мої брати!
Хай вночі вам зорі ясні сяють
Хай же сонце, де б ви не були,
Вам засяє й приведе додому.
Хай не буде більше боротьби.
Хай усі щасливі будуть знову!
Ви ГЕРОЇ нашої землі,
Справжні, сильні, мужні - патріоти!
Повертайтеся, будь ласка лиш живі!
Хай вам грають лиш веселі ноти...!

1.32. Шило Катерина
Студентка 4 курсу
Харьковского гуманитарного университета
«Народная украинская академия»

Жил мальчик, радовался жизни,
Любил он маму, брал пример с отца.

Дарил он доброту, любил всех близких,
И зла и подлости не делал никогда.
Так мальчик вырос, возмужал, умней стал.
Душа светла и сердце с добротой...
Был он опорой и хорошим сыном,
А окружающим дарил тепло.
Но вдруг настало непростое время:
Зовут на фронт, за Родину служить.
Оберегать семью, страну всю—Украину,
Ведь это долг—счастливой сделать жизнь!
Вдруг выстрелы, вдали разрыв гранаты,
Там танки едут, колесом звеня,
а молодые парни с автоматом
На смертный бой идут, чтоб победить врага.
Там ходит смерть, там кровь течет рекою...
Неверный шаг—и ты уже убит...
Раздался выстрел и летит стрелой
За целью пуля, обрывая жизнь.
Тот парень, с добротой в сердце,
Погиб героем, Родину храня,
А мы, все украинцы, вместе,
Мы не посмеем позабыть тебя!
Давайте делать этот мир добрее,
Хранить любовь в душе своей всегда!
Мы скажем «нет» войне, «ты уходи скорее!»
Ведь жизни не вернуть нам никогда!

1.33. Соболь Анастася, Шило Ярослав, 4-А класс
Харьковская специализированная школа № 108.
Руководители: Шило Светлана Александровна,
Соболь Елена Александровна.

ВОЙНА

Не будем забывать давайте годы
Те, что прошли и больше не вернуть,
Те подвиги, что совершили люди,

чтобы спокойно мы могли уснуть.

Не будем забывать давайте слезы,
Что проливались с глаз несчастных матерей,
Тот сильный дух солдат под свистом пули
И ту победу, что пришла в конце.
Война... У всех судьба едина.
Вдруг грянул гром среди тихого дня.
Переменилось все, и сын уже взрослее
И видится у мамы седина.
Так годы шли, безжалостно стирая
С лица земли, что было на пути.
Война, как много ты у нас забрала!
Но главное забрать не сможешь ты.
Ту гордость за победу деда,
И мир, пришедший в каждый дом.
И память всех спасенных поколений
О подвигах, что совершил народ.
Пред Вами преклоняю я колени.
Сегодня Вам спасибо говорю.
За то, что насмерть вы за нас стояли,
За то, что Родину спасли мою.

**1.34. Ткаченко Аліна Ігорівна, 10 –А клас
Харківської ЗОШ №167
Керівник – вчитель української мови та літератури
Ведмеденко Світлана Василівна**

Лише для миру ми прийшли на світ

Я часто думаю: для чого воювати,
коли життя прекрасне навкруги?
Навіщо сонце в когось відбирати,
якщо усі, по суті, ми – брати.
Але комусь же хочеться чужого:
землі, багатства, грошей, суєти,
комусь замало щастя свого,

загарбати чуже – це верх його мети.
І ось по світу шириться недуга,
Земля здригається від грюкоту колес,
Лунають заклики, здіймається наруга,
Прокляття чути до самих небес.
Батьки дітей від серця відривають,
закохані прощаються навек,
серця від болю й туги завмирають,
і сльози ллються з мовчазних повік.
Афган, АТО, війна не зна кордонів,
Ступа невпинно крізь віки.
Давайте ж ми вшануємо героїв,
Допоки ті не встигли відійти.
Ці люди волю кров'ю здобували,
Щоб ми на світі праведно жили,
Щоб горя і біди повік не знали,
І вільну землю дітям берегли.
Земний уклін вам, рідні,
Ми Вас пам'ятаєм,
Цінуєм подвиг ваш і мужності порив,
Ми, як і ви, життя своє не занедбаєм
і гордо віддамо його зам мир.

**1.35. Титаренко Евгения Игоревна
(педагог-организатор Харьковской
общеобразовательной школы I-III ступеней № 164**

Ордена

Как-то раз мне сказала старушка одна:
«Как не стыдно, сынок, одевать ордена?
Видно, дедов забрал иль отцовский одел?
Вот на свете творится какой беспредел!».
Улыбнувшись, я преклонил к ней чело,
С болью в сердце взглянул в пожилое лицо
И сказал: «Не отца и не деда одел,
Одел те, что в Афгане получить я успел.
Я три года на службе отчизне провёл,
Заработал их честно, кровью их приобрёл.
Я в окопах сидел и друзей хоронил,
Видно, Ангел-хранитель мне жизнь сохранил».
Посмотрела угрюмо чья-то старая мать
И давай руки парня в пылу целовать.
Преклонилась челом к солдатской груди,
У самой лихо сердце же бьется внутри.
«Не таи, расскажи, что ты там пережил,
Как отважно отчизне своей ты служил».
«Как-то утром, - парень начал рассказ, -
Я на пары спешил в институт, как сейчас
Помню день и минуту я ту:
Почтальон в дверь стучится не во сне, наяву,
И вручает повестку военкомат посетить, -
Видно, Родине службу час пришел мой служить.
После пар в военкомат я пошел,
Убежденье служить твёрдо я приобрёл.
Помню, в детстве ещё мне отец говорил,
Что мужчина лишь тот, кто в армии был.
Мне сказали: «До июня ты, парень, учись,
После сессии к нам снова ты появишься.
В скором времени в армии будешь долг отчизне нести,

Так что доблесть силу ей успей принести».
Я, конечно, не против был отчизне служить
И не видал, что придется мне там пережить.
Было лето... Вокзал... На перроне отец мой да мать,
Слёзы гордости сыном было им не унять.
Не унять того чувства, что проснулось внутри.
Впрочем, я не о том. Это всё позади.
Посадили нас в поезд. Он куда-то неделю всех вёз,
В место дальнее, в мир печали и слез.
Для кого-то из нас был последним маршрут.
Мы не знали тогда: многих вскоре убьют.
Познакомился с парнем, другом он моим стал,
Я посмертно возвёл ему пьедестал.
А ещё встретил Мишку (жил в соседнем дворе),
Так втроём и сдружились. Благодарен судьбе,
Я за то, что все вместе в далеком краю,
Проходили мы разом службу свою.
И ропщу лишь на то, что в течение года один
Я друзей своих близких в бою схоронил.
И, утерши слезу, вновь промолвил:
«Ах, мать, тяжело же всё это мне вспоминать.
Привезли нас. Сказали, что Афганистан.
Мы не знали, что станет он местом боли и ран,
А для многих – могилой, где на вечный покой
Здесь сравнивают с серой и пыльной землёй.
Это место контрастов, место злых перемен,
Это смерть, что приходит жизни взамен.
Довелось лет на двадцать нам здесь постареть.
Дней из памяти этих, увы, не стереть.
Они кадрами фильма засняты внутри.
Хорошо, что остались уже позади.
И нельзя было правды поведать нам всей,
Разрешалось лишь стандартною фразой речей
Типа: «Мама и папа, сажусь вам писать.
(Не могу вам, родные, всего рассказать!)
Хорошо всё. Честью и правдой служу.

И любовью я вашей, как никогда, дорожу». Я не мог рассказать им о ранах, о смерти ребят, И о том, как в походы ходил наш отряд. Даже снимка не мог своего им прислать, Чтобы сына в мундире могли увидеть. Фотографии делать нам было нельзя. Впрочем, есть пара снимков. Рисковали не зря, Пряча плёнку от глаз командиров. Они, Хоть и знали, да сделать ничего не могли. Горы... степь... и рюкзак килограмм 25. (Это всё приходилось на спинах таскать!) И уставшее тело, и унынье, и боль. Нелегко нам давалась солдатская роль! Части тела... и трупы,... и «чёрный тюльпан». Каждый день был похожий на страшный кошмар. Гроб из цинка, могила. Душу мне не неволь. Не могу приглушить эту адскую боль! Каждый день погибали молодые юнцы. Их тела отправляли в Родины дальней концы. Доставляли эскортом трупы прямо во двор Под стон матерей и слёзы отцов. Приговор Им подписан. Неизвестно за какую провину Спины их угождали под обстрелы и мины. Я был ранен. Коль не веришь мне, мать, посмотри Ты на шрамы мои на солдатской груди». Расстегнул я рубашку, показал свою грудь И на лавочку сел минут пять отдохнуть. Потом встал и промолвил, глядя в синюю даль, Что на сердце и душу опустила вуаль: «Но они не болят, болят те, что внутри, По ночам сон тревожат так шибко они! Иной раз доведётся полночи не спать. Коль во сне вновь придется ужас тот увидеть. Так что, мать, рассуди ты сама: По заслугам иль нет я ношу ордена?»

1.36. Семенова Надежда, 11-А ХГ №34
Руководитель: Сысоева Маргарита Александровна

Она клялась, хоть, может, и напрасно

Она клялась, хоть, может, и напрасно.
Он мог уйти и без вести пропасть.
Он мог от мины, танка, пули собственного брата
На землю телом, но не духом пасть.
Она ждала и по ночам рыдала,
Винила даже кое в чём себя.
И каждый день, письмо не получая,
Она ходила, маялась, звала.
Её постель всегда была вся смята,
Ведь ночью спать спокойно - лишь мечта.
Она пыталась отвлекаться, рисовала,
А к вечеру опять, опять ждала.
Ей предлагали многие забыть всё
И не страдать, а быть другим женой.
Она в недоумении бросала:
"Ведь я клялась! Клялась тогда собой!"
Бывало так, что вера угасала,
Надежды луч (и так не яркий) гас.
Но что-то в ней всё время оставалось
И каждый раз давало силы встать.
А он был жив, ещё не плох собою,
Он день за днём сражался, шёл в бою.
За жизнь других, не чтоб прослыть героем,
Он не давал ни шанса их врагу.
Бывало, его вера уходила, надежда пропадала,
Но она, его такая любящая муза,
Не покидала, не бросала никогда.
И каждая деталь, походка, голос
Являлись ему каждый раз во сне.
И каждую минуту, если можно,
Он проводил в бою с ней в голове.
Она одна - его возможность выжить,

Он - смысл жизни ей в безмолвной тишине.
А как иначе? Только на погибель.
Ведь друг без друга здесь,
Как без оружия в войне.

1.37. Боровская Лада 8-А Харьковская гимназия №34
Руководитель: Сысоева Маргарита Александровна

Обращение к Украине

Там, где возносится синее небо,
Где бесконечны поля,
Где ветер играет с буйными волнами,
Там я вижу тебя.
Там, где не плачет ребенок за папой,
Который погиб на войне.
Где счастливы дети и взрослые,
Лишь там могу верить тебе.
Там, где стихи заселяют галактики,
Где, заклинания пряча в туманности,
Ищут волшебники вместо политики
Нежность, надежду и прочие странности...
И, поглядев, как вселенные созданы
Прихотью сердца и волею случая,
Выбери мир и засеи его звездами
С верой, что, может быть, что-то получится.

1.38. Белянина Катерина
11-А Харьковская гимназия №34
Руководитель: Сысоева Маргарита Александровна

Война несет одни страдания

Война несет одни страдания,	И, тихо сидя на краю,
Пусть не окончен ещё бой,	В тот час, что пули всё свистели,
Но рокового час свиданья	Я песню грустную пою.
Нам предначертан был судьбой.	А ты стоишь в незримой дали,
А время шло, и дни летели,	Протянешь руку, а потом

Ты словно меркнешь в фимиаме,
Что загорается лишь днем.
Ты где-то там, в огне сраженья,
За Родину горой стоишь,
Войны другому отражению
Пойти в атаку запретишь.
И каждый следующий бой
Ты должен помнить лишь одно:
«Жестокость породит
жестокость», -
Всё этим сказано давно.

Война не принесёт удачи.
Разруха, смерть, сердца людей,
Пропитанных неудержимым
плачем,
Тоскою одиноких матерей.
И потому прошу не забывать,
Кто ты такой, кто ты на самом
деле.
Следы от ран, оставшихся на
теле,
Следы от тех, кто начал забывать

**1.39. Гахраманова Илаха
10-А класс ХООШ №151**

Во имя счастья, мира и любви...

Во имя счастья, мира и любви
Мальчишки в сорок первом воевали,
Врага преодолеть они смогли, -
Счастливый мир потомкам завещали.
Страна жила, мужала и росла.
Прошла печаль, затягивалась рана.
Жизнь испытанье снова принесла –
Пришло несчастье из Афганистана.
В чужой стране косила смерть ребят,
Земля гудела, воздух сотрясался,
Весь горизонт пожаром был объят –
И каждый третий там лежать остался.
Нам не забыть ни тех кровавых лет,
Ни тех солдат, что жизнь свою отдали.
Хотелось нам безоблачный рассвет,
И мирный труд, и солнечные дали.

**1.40. Кожедуб Дар'я
7-Б клас ХСШ №80**

Забыт Афган! Забыт давно.
Но помним, помним все равно,
Как воины наши воевали,

За честь страну нашу спасали.
Афганцы наших убивали,
В плен с собою забирали.
День згот будем помнить мы всегда,
Раны и шрамы в душе у отца.
Будем с тоскою все вспоминать.
Забыта война, забыта давно,
Но помнить должны мы все равно.

1.41. Михаил Быков
Член НСЖУ

Заветная мечта солдата...

У каждого солдата есть заветная мечта:
Прийти с войны домой обнять отца,
Увидеть матери счастливую слезу,
Прижать к груди любимую жену,
Услышать снова детский смех родной,
Собрать друзей за праздничным столом
И вспомнить всех, кто в поле навсегда.
Дай Бог, чтоб только кончилась война...
22 июня 2016 год

1.42. Перерва Полина
5-А клас ХЗОШ №68

Україна, як калина,
Краще неї не знайти.
Розквітає безупинно,
Акацією навкруги.

Її славу, її волю
На всьому світі знають,
А козацьку, важку долю
гордістю вважають.

1.43. Дмитриков Данііл,
3-А клас ХСШ №80

Моя бабуся мешкає в Ізюмі, -
Це зовсім поряд з зоною АТО:
Слов'янськ, Артемівськ. Горлівка, Дружківка,
Де злодій розпочав страшну війну.

Малими ми тоді іще не розуміли,
 Яка страшна ота війна.
 На небі, як раніш, світило сонце,
 А танки йшли на схід. І здригувалась тиша...
 В Ізюмі наші воїни тримали оборону,
 Гору Крем'янець, телевежу захищали,
 Вокзали і мости через Донець,
 А ізюмчани чим могли допомагали.
 На жаль, війна поки не завершилась.
 Бойовики не сплять, морози дошкуляють,
 Колючий вггер пробирає до кісток.
 Зростають втрати серед воїнів АТО.
 Сумує за загиблими країна,
 Бо гинуть доньки і сини її.
 Я вірю, встане із колін країна
 І будуть мир і спокій на землі!

**1.44. Гулієва Гуля Панах кызы, 8-Б класс,
 Харьковская общеобразовательная
 школа I-III ступеней № 68**

И стал ты единой стеной
 За дом и за землю родную.
 И предки шли рядом с тобой
 И пели тебе «Аллилуйя!».
 Украину собою прикрывал
 Солдат, «назад» не знавший
 шагу,
 Ты сердце Родины спасал,
 Как рыцарь праведный со
 шпагой.
 И были, были отступленья...
 Была одна на всех беда.
 Но в час святого наступленья
 Пощады враг не знал тогда.

Нам не забыть суровых дней,
 Мы помним горе украинцев.
 Беда сплотила нас сильней.
 Земля в дыму и пламени
 Кровоточила вместе с нами,
 Но шёл солдат со знаменем,
 То знамя будет с орденами!

 Ордой на нас фашисты шли,
 Зима дыханием звенела-
 Смерть вражьи псы у нас нашли,
 С врагом сражался каждый
 смело!
 «Спасибо» я хочу сказать тебе,

Наш храбрый воин, что в минуту Защищал нас, крепкой грудью!
трудную

1.45. Громова Виктория, 5-Г класс ХООШ №68

Я видела войну

Я видела войну,	Уйди от нас война.
Рыдающих людей.	Ты нам не нужна.
Я видела страх,	Верни нам мир.
Боль и ужас.	И буду благодарна я.
В глазах детей.	

1.46. Лісман Софія, 7-Б клас ХГ №152

Война, дала нам многое понять

Война, дала нам многое понять
Ценить свободу, близких, свое Я
Война дала толчок, что лучше не сидеть на месте,
А воевать за свою роль.
Война дала нам многое,
Понять, кто мы и зачем здесь существуем?
Только забыли одно мы сказать,
А что делать с тем, что гибнут люди?
Ложатся ряды, новые армии под землей,
Чтоб мы не нуждаясь скрываться ходили,
Что б мы не голодали в холодной землянке,
А спокойно все ходили по магазинам.
Сколько людей полегло ради нас?
Где же все то уважение?
Ну давайте, проявите хотя бы сейчас,
Что вам не плевать на ваше окружение.
На историю нашей страны и собратьев,
На... В целом всех этих людей.
Ну давайте сделайте надменные взгляды
И в интервью скажите, что сделаете все,
Ради жизни других.
Ну давайте, чего ж вы сидите?
Смотрите, гнусно читая стих.

Покажите, что вам не все равно
И вы тоже чего-то добились.
Война, дала нам многое понять
Ценить свободу, близких, свое Я
Война дала толчок, что лучше не сидеть на месте,
А воевать за свою роль.
Война дала нам многое,
Понять, кто мы и зачем здесь существуем?
Только забыли одно мы сказать,
А что делать с тем, что гибнут люди?
Ложатся ряды, новые армии под землей,
Чтоб мы не нуждаясь скрываться ходили,
Что б мы не голодали в холодной землянке,
А спокойно ходили по магазинам.
Сколько людей полегло ради нас?
Где же все то уважение?
Ну давайте, проявите хотя бы сейчас,
Что вам не плевать на наше окружение.
На историю нашей страны и братьев,
На... В целом всех людей.
Ну давайте, сделайте надменные взгляды
И в интервью скажите, что сделаете все,
Ради жизни других.
Ну давайте, чего ж вы сидите?
Смотрите тихо, читая стих.
Покажите, что вам не все равно
И вы тоже чего-то добились.
Снова спорят треклятые черты,
Кто прав, кто велик, кто богат.
Все забыли о своем народе,
Обещав многое им дать.
Опять война, как в сорок первом,
Опять в домах лишь плачут семьи,
О молодых девушках, парнях,
Что ушли на чужбину землю вызволять.
Многие так и не вернулись,

Зато отдали долг земле.
Зачем же все силой судить?
Судьбами других людей?
Почему нельзя жить просто в мире,
Радоваться солнца лучам,
Нет, им всегда надо делить мир
И общество на пополам.

1.47. Вензель Марія, 10-А класу, ХНВК№ 112
Ехо війни (солдатський лист)

Минуло вже багато часу
Від подій Великої війни.
І зрозумів народ одразу,
Що за трагедію бомби принесли.
Стільки історій лишилось
Без щасливого кінця.
І листи так і не з'явилися
На порозі матері й отця.
Та я хочу вам розказати
Справжню розповідь, живу.
Вона про те, як вірити
І сказати велике слово:
«Люблю».
На трикутник чекала мати,
Хоч війна закінчилась давно.
Не дочекалась вона солдата,
Та вірила, що живий все одно.
Довгі роки мати сиділа
Біля вишні в своєму саду,
На дорогу далеку гляділа
Та й співала пісню сумну.
Ще не знала вона, що сталося
З рідним синочком її.
Все на поштаря сподівалась...
І ось - одного ранку приніс!
Приніс цей жаданий трикутник!
Старенька не вірить очам.

Розгортає, а там малюнок,
Що малював солдат по ночам.
Тремтячі руки матусі
Перегортають листа,
Немов до серця син доторкнувся
Знову зігрілась душа.
«Люба мамо, зі мною все добре..
У бою мене взяли в полон...
(Здавалось, її серце завмерло...)
Було це, як страшний сон.
Ой, мамо, несолодко було.
Катували, як тільки могли.
З часом скінчилось це лихо,
Бо наші все ж таки перемогли.
Поїхав я в іншу країну
До друзів єдиних моїх.
Скоро й до тебе приїду,
Ти тільки вір у мене і жди».
Мати заплакала сильно
Та й закричала : «Живий!
Скоро прийдеш ти, сину,
Сміливець мій бойовий.
Мине ще трохи часу
І син обнімить стару.
І скаже одну лишень фразу:
«Дякую, що вірила... Люблю..

**1.48. Приходько Світлана, 8-А клас
Харківська загальноосвітня школа №52**

Керівник роботи:

Клемешова Наталя Олександрівна,
вчитель зарубіжної літератури

Строки, опаленные войной

Война... Тяжелое слово и тяжелое время. Любой понимает

значение этого слова, но только тот, кто видел собственными глазами войну и ее последствие, сможет сказать, что же такое настоящая война.

Война – это время проявления мужества и храбрости как на фронте, так и в тылу

у врага.

Великое предназначение поэзии всегда осознавалась художниками слова. « Глаголом жги сердца людей», - так определял главную задачу поэта А.С. Пушкин . «Песня и стих – это бомба и знамя», - считал В. Маяковский. «Привлечь к себе любовь пространства, услышать будущего зов », - таков идеал поэзии Б. Пастернака. «Чтобы поэзия, как выстрел, Гремела, была точно в цель», - мечтал М. Светлов. Много писателей по зову сердца пошли защищать свою родину и в своих проникновенных стихах сказали правду о войне.

Строка, оборванная пулей

К сожалению, защищать родину – это удел молодых и совсем юных, о которых скажет в одном из стихотворений поэт этого поколения Н. Майоров:

*Мы были высоки, русоволосы.
Вы в книгах прочитаете, как
миф,
О людях, что ушли не долюбив,
Не докурив последней папиросы.*

Поколение 20-х понесло самые страшные потери в годы войны. Подсчитано, из каждых ста воевавших этого возраста осталось только трое. Погибли на войне, не успев допеть свою песню, сказать главного слова, поэты Н. Майоров, П. Коган, М. Кульчицкий...

О тяготах жизни солдата, о мужестве, о смелости, о их бесконечной любви к своему народу и родине как на войне сказали поэты- фронтовики.

Об одном поэте, нашем земляке, хочется сказать несколько строк.

Михаил Михайлович Кульчицкий.

Родился в Харькове в 1919 году. Первое стихотворение было опубликовано в 1935 году в журнале «Пионер». Учился восемь классов в Харьковской школе № 1 восемь классов. Окончив десятилетнюю школу № 30, работал плотником, чертёжником на Харьковском тракторном заводе. Поступив в Харьковский университет, через год перевёлся на второй курс Литературного института им. Горького В 1941 г. Кульчицкий уходит в истребительный батальон. В середине декабря 1942 года окончил пулемётно-миномётное училище, получил звание младшего лейтенанта.

19 января 1943 года командир миномётного взвода младший лейтенант Михаил Кульчицкий погиб в бою под селом Трёмбачёво Луганской области при наступлении от Сталинграда в район Харькова. Захоронен в братской могиле в селе Павленково Новопокровского района Луганской области Украины. Имя поэта выбито золотом на 10-м знамени в Пантеоне Славы Волгограда.

Фронтовые стихи Кульчицкого в основном не сохранились, но из некоторых — на тему о военной готовности — вырисовывается постепенное осознание предстоящего мрака и ужаса. Юношеская

жертвенность сочетается у него с верой в собственное поэтическое слово.

Мечтатель, фантазер, лентяй, завистник!

Что? Пули в каску безопасней капель?

И всадники проносятся со свистом

Вертящие пропеллерами сабель.

Я раньше думал: лейтенант

Звучит «налейте нам»,

И, зная топографию,

Он топает по гравиию.

Война ж совсем не фейерверк,

А просто трудная работа,

Когда – черна от пота – вверх

Скользит по пахоте пехота.

Марш!

И глина в чавкающем топоте

До мозга костей промерзших ног

Наворачивается на чёботы

Весом хлеба в месячный паек.

На бойцах и пуговицы вроде

Чешуи тяжелых орденов.

Не до ордена.

Была бы Родина

С ежедневными Бородино!

Женщина на войне.

Женщина и смерть,
Женщина и грязь, Женщина и
кровь – несовместимы. Однако
женщины наравне с мужчинами
стойко переносили все тяготы и
невзгоды войны.

Юлия Друнина
прошла всю войну, выжила и
своими стихами прославила
мужество наших солдат. В своих

стихах она, вызывая ненависть к войне, прославляла ценность человеческой жизни, счастье мирного существования. Вряд ли, кто -нибудь из поэтов-фронтовиков осмелился бы и сумел так сказать всю правду о пережитом ужасе – открыто, мужественно и беззащитно,

Я столько раз видала рукопашный,
Раз наяву. И тысячу - во сне.
Кто говорит, что на войне не страшно,
Тот ничего не знает о войне.

Всего четыре строчки, но столько боли, столько ужаса и столько правды!

ЗИНКА

*Памяти однополчанки —
Героя Советского Союза
Зины Самсоновой*

1

Мы легли у разбитой ели.
Ждем, когда же начнет
светлеть.

Под шинелью вдвоем теплее
На продрогшей, гнилой земле.
- Знаешь, Юлька, я - против
грусти,

Но сегодня она не в счет.
Дома, в яблочном захолустье,

Мама, мамка моя живет.

У тебя есть друзья, любимый,

У меня - лишь она одна.

Пахнет в хате квашней и дымом,

За порогом бурлит весна.

Старой кажется: каждый кустик

Беспокойную дочку ждет...

Знаешь, Юлька, я - против грусти,

Но сегодня она не в счет.

Отогрелись мы еле-еле.

Вдруг приказ: "Выступить вперед!"

Снова рядом, в сырой шинели
Светлокосый солдат идет.

2

С каждым днем становилось горше.
Шли без митингов и знамен.
В окруженье попал под Оршей
Наш потрепанный батальон.
Зинка нас повела в атаку.
Мы пробились по черной ржи,
По воронкам и буеракам
Через смертные рубежи.
Мы не ждали посмертной славы.
Мы хотели со славой жить.

...Почему же в
бинтах кровавых
Светлокосый солдат
лежит?
Ее тело своей
шинелью
Укрывала я, зубы
сжав...
Белорусские ветры
пели
О рязанских глухих
садах.

3

- Знаешь, Зинка, я против грусти,
Но сегодня она не в счет.
Где-то, в яблочном захолустье,
Мама, мамка твоя живет.
У меня есть друзья, любимый,
У нее ты была одна.
Пахнет в хате квашней и дымом,
За порогом стоит весна.
И старушка в цветастом платье
У иконы свечу зажгла.

...Я не знаю, как написать ей,
Чтоб тебя она не ждала?!

Любовь и война

Любовь- это чувство, которое помогает солдатами осознать, за что они воюют. Если ждет любимая женщина ,мать, семья, то любой солдат будет с еще большим мужеством их защищать .Любовь согревала солдат в короткие минуты затишья, помогала выжить,

победить все невзгоды и минуты грусти.

Связь с домом, вера в то, что ты защищаешь свою семью, что тебя ждут, давала силы воевать и верить в победу. Как в годы Второй мировой войны, так и настоящее время очень популярно стихотворение К. Симонова « Жди меня». Его

переписывали, хранили в нагрудном кармане, знали наизусть.

В чём сила этого стихотворения?

Стихотворение звучит как заклинание, как молитва, как крик души. Такое ощущение создаётся благодаря настойчивому повторению слов «жди меня», «жди».

Жди меня, и я вернусь.
Только очень жди,
Жди, когда наводят грусть
Желтые дожди,
Жди, когда снега метут,
Жди, когда жара,
Жди, когда других не ждут,
Позабыв вчера.
Жди, когда из дальних мест
Писем не придет,

Жди, когда уж надоест
Всем, кто вместе ждет.
Жди меня, и я вернусь,
Не желай добра
Всем, кто знает наизусть,
Что забыть пора.
Пусть поверят сын и мать
В то, что нет меня,
Пусть друзья устанут ждать,
Сядут у огня,
Выпьют горькое вино
На помин души...
Жди. И с ними заодно
Выпить не спеши.
Жди меня, и я вернусь,
Всем смертям назло.
Кто не ждал меня, тот пусть
Скажет: - Повезло.
Не понять, не ждавшим им,
Как среди огня
Ожиданием своим
Ты спасла меня.
Как я выжил, будем знать
Только мы с тобой,-
Просто ты умела ждать,
Как никто другой.

Увековечивание памяти

Сергей Орлов, поэт-фронтовик, перерывы между сражениями заполнял стихами. Армейская газета охотно их публиковала. Но 17 февраля 1944 года, освобождая Новгород, однополчане буквально чудом вытащили командира взвода из горящего танка. Медаль не дала осколку достигнуть сердца, но лицо осталось обезображенным ожогами, которые он до конца жизни прятал, отрачивая бороду. Лучше поэта-фронтовика никто не мог

оценить того героизма, того величественного подвига, который совершил «солдат простой», и увековечить эти подвиги всех погибших Солдат.

ЕГО ЗАРЫЛИ В ШАР ЗЕМНОЙ...

Его зарыли в шар земной,
А был он лишь солдат,
Всего, друзья, солдат простой,
Без званий и наград.
Ему как мавзолее земля –
На миллион веков,

И Млечные Пути плят
Вокруг него с боков.
На рыжих скатах тучи
спят,
Метелицы метут,
Грома тяжелые гремят,
Ветра разбег берут.
Давным-давно окончен
бой...

Руками всех друзей

Положен парень в шар земной,
Как будто в мавзолеей...

Афганская война

В 70-е годы украинские солдаты воевали в Афганистане. Уже больше тридцати лет в нашем сознании прописалось это слово, но не как географическое название далекой мусульманской страны, а как синоним человеческой беды, материнского горя и настоящего человеческого ада. Человеческие потери в этой

войне поражающие. По официальным данным, потери советских

войск в Афганистане составили 14 433 военнослужащих (из них 2 тысячи украинских юношей), 298 исчезнувших без вести, 54 тысячи раненых и 416 тысяч тяжело больных. Эта война не дала ничего, кроме непоправимых потерь для матерей, жен и детей воинов-афганцев. За каждым воином-афганцем – судьба, жизненный подвиг. Словом «подвиг» мы называем все то, что пришлось пережить нашим воинам –интернационалистам. Скупы их воспоминания о той страшной войне, о службе в Афганистане. Они немногословны, каждое их слово взвешено, будто взлелеянное в душе. Кому посчастливилось вернуться с той войны живым, до сих пор видит в своих снах те кошмары, когда погибли их друзья.

Нельзя пройти мимо творчества сержанта-афганца Бориса Уранова и его серии стихов «Афганистан к нам тянется сквозь годы» с ярко выраженной антивоенной направленностью.

Вывод 3

Когда над ухом просвистело что-то,
В усы ржаные ухмыльнулся старшина -
Ушла к другому. Поздно вздрагивать, пехота...
Так началась моя афганская война.
Афган солдатский - трудная работа:
Копай, таскай, складируй в штабеля;
Упрямо в землю зарывалась наша рота,
Была тверда чужая жёлтая земля...
А синева гремела грозным гулом -
Воздушный мост пролёт над головой.
Мы охраняли наше небо над Кабулом,
Зарывшись в землю всею мощью огневой.
Почти два года в глинистой траншее
Под белым солнцем, с вечным скрипом на зубах,
С тоской на сердце и с фурункулом на шее,
Я жить учился, подавляя боль и страх.
А было разное - внезапные налёты,
Разрывов грохот, после боя тишина;
И пустота в глазах замученной пехоты,
Уже не верящей, что кончится война.
И в каждом взводе есть пустые койки,

И переполнен батальонный лазарет;
Снаряд взбесившейся шестьдесятдвойки
Уже разнёс столетний минарет;
Сошёл с ума наводчик в этом танке,
Скатилась с неба и его звезда...
А сколько нас, увидевших гражданку,
В бреду полночном возвращается туда,
Где в небе Стингеры работают по Илам ,
Где грубо рвётся пулемётом тишина...
Да кто сказал вам, что когда-то это было?
Кто вам сказал, что кончилась война?

Вывод 7. 1996 год

Завершена афганская война
Что в ней нашли мы? Что в ней потеряли?
И вообще, а что мы в ней искали?
И чья страна, и кем побеждена?

И слезы чьи на скорбных обелисках
Погибших не по собственной вине?
Кто составитель этих черных списков?
Кто попросту нажился на войне?

На их щеках, лоснящихся восторгом,
Блеск высших государственных наград,
И тут же неотвязный запах морга
Застой, тлен, разложение, распад

Что защищали мы, и что мы там губили
Интернациональный долг платя?
Какую славу мы, и для кого, добыли,
Венец сомнительных героев обрета?

Тлен, разложение, неизбывная вина
Творцы преступных и несправедных решений,
Вы, никогда не знавшие сомнений,

И наши осквернили имена

Я не прощаю вас. Я весь ваша вина.
Пусть я и глас, стенающий в пустыне,
Солгали вы, что кончилась война.
А я на ней убит. Но я в строю донныне.

Я просто офицер или солдат.
Погиб от ран и умер от болезней.
На той войне, которую не рад
Считать несправедной и бесполезной.

Я не живу. Мне взять нетрудно в толк,
Нетрудно подвести итог печальный:
И дома мы смешали с грязью долг -
Патриотический, интернациональный

Зачем твердить о нем в чужих горах?
Война смертельно трудная работа.
Я результат ее, могильный прах,
Но я еще сказать имею что-то

Я был сапером, слышали? в Рухе.
Имел два ордена. И я не ждал подрыва.
Но вверх взлетел. На сущей чепухе.
Поверите? Я не услышал взрыва.

Я был разведчиком. Прославленный спецназ.
Мы знали дело, забивали караваны.
В тот раз не повезло. Они забили нас.
И гнусно, грязно осквернили мои раны.

А я был не поверите, начпрод.
Но на войне нет должности без риска
Когда с горы ударил пулемет,

Я лишь подумал: Это слишком близко.

Я не прощаю вас. Я весь ваша вина.
Пусть я и глас, стенающий в пустыне.
Солгали вы, что кончилась война.
Но я на ней убит. Но я в строю донныне.

В настоящее время в Украине идет война с таким странным названием гибридная. Вроде бы она есть и вроде бы её нет. Наши воины достойно защищают рубежи нашей родины, и, как всегда, поэзия выступает против военных действий, против бессмысленных убийств, против разжигания ненависти между народами, против страданий мирных жителей. Под псевдонимом Человек из Москвы в интернете было опубликовано 14 августа 2014 стихотворение

АНТИВОЕННОЕ

Никак на бойню - добровольно!
в надежде выжить и убить
стада людей со всей России
по зову сердца, от унынья

своих забытых богом нор,

всему и вся наперекор,
имея практику ума,
идут на принцип до конца.
Чужое брать, делить, топтать
Ребят от их отцов спасать.
Жен от мужей отсеменять.
И ни за что не отвечать.
Стоят некошенны хлеба,
и от жары смердят тела:
у каждого своя судьба
и каждому своя стрела.

Здесь стелется над полем русский дух,
Но никого нет рядом. Кроме мух.

Что же делает поэзию великим чудом, способным выразить своё время, воздействовать на сердце, ум, душу читателя? К ответу на этот вопрос должен прийти каждый из нас, входящий в самостоятельную жизнь, потому что хочется, чтобы у нас в руках были не только гаечный ключ или «мышка» компьютера, но и томик стихов со словами, « что жгут, как пламя».

Как мало мы заботимся о тех, кто спас жизни нашим предкам, тем самым разрешив нам жить. А ведь ветеранов так мало осталось!.. Каждый их прожитый день – это борьба за выживание. И если во время войны они боролись со смертельным врагом всего народа, то сейчас против них выступил сам этот их народ, включая и власти. Неуважение подростков, невнимание взрослых, равнодушие власти – и уже эти старики просят милостыню на улице. Только потому, что когда-то война отобрала в них возможность учиться, или покалечила.

Война не забывается никогда. Она всегда приходит в сны к тем, кто ее пережил. Но это не значит, что мы, не зная ее, имеем право забыть. Мы живем для того, чтобы предотвратить последующие войны и позаботится о наших стареньких спасителях.

Чтобы был мир на Земле, нельзя забывать героев, которые положили свои жизни, помнить, чтобы больше такого не повторилось.

Роберт Оплендер
ВОЙНА - ЭТО СМЕРТЬ...

*Война - это смерть, это кровь, это слёзы,
Война - это тысячи вдов и сирот.
В лесу поседевшая плачет берёза,
Над парнем, осколком убитым в живот.*

*Нам снятся ночные кошмары порою,
Как гибнут за "Родину" наши сыны.
И пули свистят над опавшей листвою...
Все женичины - матери против войны!*

*Родная для всех - голубая Планета,
Всему человечеству хочется жить.
Но воздух делить, облака, лучик света,
И даже за это ребёнка убить?!...*

*Давайте за каждого сердцем молиться,
Ведь все мы, единый народ во Христе.
Возьмём в руки Солнце, чтоб светом делиться,
И Мир восстановим на нашей Земле.*

24 июля 2013

ПРОЗА

2.1. ВОИНАМ-ОСВОБОДИТЕЛЯМ

2.1.1. Четверікова Єлизавета,
учениця ХЗОШ №53
Керівник: Булгакова О.Є.,
заступник директора з НВР

«НА ЗАХИСТІ ЖИТТЯ»

Обираючи тему твору, я замислилася, а хто вважається головним військовим героєм у різних країнах? Не за емоційною оцінкою, а за об'єктивним критерієм: кількості та рангу отриманих нагород. Хто вони, національні герої?

У відомого письменника Бориса Акуніна є книга «Самый страшный злодей и другие сюжеты». У ній я знайшла відповідь на питання: «Хто він, справжній герой?».

«Російські національні герої, – пише Акунін, – це наші отці-браві полководці: М.І. Голеніщев-

Кутузов, Г.К.Жуков. У французів – корпусний генерал Марсель Біггар. У німців – льотчик-ас Другої світової Ганс-Ульрих Рудель, в американців – лейтенант Оді Мерфі... Здивували й порадували англійці. За всю історію найбільшу кількість орденів-медалей у них отримав капрал Першої світової війни Уільям Харольд Кольтман, який був нагороджений найвищим знаком – Хрестом Вікторії. Хрест Вікторії зазвичай присуджується посмертно, за виняткові прояви

героїзму. На всю Велику Британію лише сім осіб мають хрест Вікторії». Для порівняння: у нас героїв України 410. Дивовижне тут не те, читаємо далі в Акуніна, що чемпіоном у британців вважається простий капрал, а те, що цей солдат ніколи нікого не вбивав, жодного разу не вистрелив й взагалі відмовлявся брати в руки зброю. Тому що він був сектант і супротивник усякого насильства. При цьому Кольтман пішов на війну добровольцем, тому що «непротивление злу насиліем» не відміняє патріотизму. Кольтмана не віддали під трибунал, а дали йому санітарні ноші, пов'язку з червоним хрестом і відправили на поле бою – під вогонь супротивника. За час війни він врятував незліченну кількість поранених. Одного разу, під час бою, відчайдушний капрал бігав з передової до тилу з ношами протягом 48 годин.

До чого я веду? Я вважаю, що військові медики – справжні герої, вони заслуговують визнання більше за всіх. Вони – янголи в білих халатах, але неймовірно сильні духом янголи. Тому що вони рятують людські життя в жахливих умовах війни, під обстрілами, під бомбами, як і героїня мого твору Суська Людмила Петрівна. Людмила Петрівна – моя дальня родичка, я її дуже ціную й поважаю, тому що вона прожила героїчне життя.

Зараз Людмилі Петрівні 91 рік. Більше сімдесяти років тому, у Велику Вітчизняну війну, вона була звичайною медичною сестрою, гарненькою білявкою, тендітною та усміхненою, але такою сильною духом...

Людмила Петрівна отримала орден учасника Великої Вітчизняної війни, орден Богдана Хмельницького, медаль «За оборону Сталінграда»... За словами Людмили Петрівни, військових медиків, на відміну від представників інших військових, так би мовити, професій, не особливо шанували. Про них забували і після війни. Вітали з річницею, нагороджували ювілейними медалями, але романів про них не писали, віршів не складали. Я дала їй слово, коли навчусь гарно писати, написати про неї і таких, як вона, рядових медиків Великої Вітчизняної, свій роман або повість. Щоб пам'ятали. Ось як вона сама розповідає про своє життя. «Мої батьки до голодомору були селяни, а під час голодомору люди йшли хто куди, щоб вижити. У той час Харків був столицею України, тому люди сюди більше прагнули, думали, що в столиці можна вижити. Однак вони тут так само вмирили. Моя мама померла з голоду, діти розбрелися хто куди. Я вижила. Ось так з 1933-го року я живу тут, у Харкові. Спочатку жила на вулиці, потім у дитячому будинку. Коли вчилася, жила в гуртожитку.

Тоді в дитячому будинку тримали тільки до 15-ти років. Навчалася я в так званій фельдшерській школі. Три роки вчилася медицині. У 1941 році якраз я закінчила цю школу. Складали іспити, і в цей час почалася війна. Ми вже отримали призначення, виходили зі знанням медицини на рівні фельдшера. Нас розподілили по Україні. Оскільки почалася війна, випускників нікуди не відправили. А всі медики – військовозобов'язані. Ми чекали повісток на війну. На час очікування нас розподілили по здравпунктам. Мене послали на здравпункт району «Основа». Там були цегельні заводи, бараки для робітників. Були жіночі, чоловічі бараки і корпуси ПТУ (професійно-технічні училища з підготовки робітників). Також був дитячий садок, їдальня – усе це було на моєму фельдшерському обслуговуванні. Колишнього фельдшера вже забрали на війну, і мене, так би мовити, прямо зі шкільної лави послали працювати до тих пір, поки надішлють повістку на війну. Мені тоді було 18 років, але при такому житті я не виглядала на свій вік. Ось прийдуть робітники в медпункт зі скаргами якимись, побачать, що сидить якесь дитя тут, і підуть в поліклініку. У поліклініці мені наганяй був, мовляв, чому всі робітники та учні йдуть в поліклініку, якщо захворіють.

Під час війни я жила на початку проспекту Гагаріна, у 10-му номері. Пасажирського транспорту на проспекті в той час ніякого не було в ту сторону. Тролейбуси, маршрутки, автобуси – нічого цього не було в той час. І мені треба було з 10-го номера (раніше це була Зміївська вулиця) йти пішки на Основу, і до робочого часу я повинна була продезінфікувати приміщення, хворих на інфекційні хвороби тощо. І ось так я працювала, поки не отримала повістку. Повістки розносили двірник. У ній було написано, щоб я з'явилася у військкомат до 9 години. Двірник підставив до 9 одиницю, і вийшло, що треба було йти до 19 години. Я прийшла до цього часу, а там уже був тільки один черговий. Я – дезертир! Звичайно, я дуже злякалася. Дезертирів відправляли ж у військовий трибунал. Черговий мені сказав: «Не знаю, що з вами робити. Приходьте завтра в робочий час». Прийшла, мені сказали, що частина, з якою мене мали відправити на фронт, вже поїхала. А зараз чекайте знову повістку. Надіслали мені другу повістку, я прийшла, а вони мене посилають до шпиталю. Тоді вже шпиталі розгорнули. І навпроти пам'ятника Шевченку є будівля така, буквою "П". Там був будівельний інститут.

І ось-ось уже фронт підходить до Харкова, і там розгорнули шпиталь. Послали мене туди, в цей шпиталь. Я прийшла, але там сказали: «У нас уже офіцерський склад повністю укомплектований. Ідіть знову до військкомату або залишайтеся на солдатській посаді, медсестрою». Я погодилася залишитися тут. Ось так працювала там палатної медичною сестрою.

Уже фашисти бомбили Харків, і фронт просувався до міста. Поранених евакуювали в тил, і нам сказали, щоб збиралися, що нас теж евакуюють. З собою нічого не брати, там на місці обмундирують, видадуть військову форму. Завантажили нас у вантажні вагони. Везли нас, напевно, місяць. Куди нас везли, ми не знали. Привезли нас у Сибір, у Тюмень. Це глибокий тил, нікого з нас не обмундирували. Перевели на найманих робітників, ми були вже вільнонаймані. Видали хлібні картки і 250 карбованців зарплати. Тоді гроші були дуже дешеві. На трамвай квиток коштував 15 копійок. А після війни - всього лише 3 копійки. Ви можете собі уявити, що ці 250 карбованців тоді були? Це як 25 гривень зараз. Ніхто нас там не обмундирували, а в Сибіру, ви знаєте, морози. Там нас застала

зима, а ми роздягнені, роззуті. Видали черевики. І від тих, хто помер, залишилися шинелі, черевики солдатські. Ось нам і видали шинелі померлих, вони прострелені, в землі, тому що в окопах люди були. Ось так нас там одягли. Поселили нас в довгий барак, у якому стояла грубка голландська, її треба було топити. Також був бачок з водою. Вранці прокинулися, а бачок розмерзся, вода потекла та перетворилася на ковзанку, можна було розбігатися і кататися. Ось так ми в цьому бараці жили, ходили на роботу. Розгорнули шпиталь у приміщенні, де були колись казарми, ламали там нари, білили, чистили, потім працювали як у повноцінному шпиталі.

І ось дали нам призначення рухатися до фронту. У Новий Рік 42-го року завантажилися у вагони, і нас повезли до фронту у Воронежську область. У школі розгорнули шпиталь.

У той час школи вже не працювали, діти сиділи по домівках, приміщення не опалювалася. Поки влаштувалися, нам вже цілий ешелон поранених подали.

Ми почали приймати поранених, а потім за фронтом рухалися: куди фронт відступає, ми йдемо за ними, знову розгортаємо шпиталь.

Перевозили приладдя, яке самотужки завантажували в товарні вагони. Ось так аж за кордон. Були й у Воронежській області 3 рази, у Запоріжжі не встигли розвернутися, бо в Одесу відправили. З Одеси вже в Болгарію потрапили, з Болгарії до Чехословаччини, до Австрії, і в Австрії як раз 9 травня закінчилася війна. До Німеччини ми не дійшли, тільки до Австрії. Але нас не відразу розпустили, бо поранених було багато. І наприкінці 1945-го року нас демобілізували.

Приїхала я сюди, до Харкова, тут у мене батько був. Оселилася разом з ним. Поранених уже почали з-за кордону евакуювати. Ми тут, у Харкові, розгорнули шпиталь у школі.

Я всю війну пройшла з одним шпиталем. А майже під кінець війни дали таке розпорядження, щоб усіх атестували за освітою. А я всю війну сержантом пройшла. Офіцерам виплачували тоді 600 карбованців зарплати і давали пайок. Масло, цукор і так далі. А нам тільки махорку і цукор. Більше нічого. Так ось вийшло розпорядження, щоб мене атестували, тобто зробили офіцером. А в цьому госпіталі вже не було вільного місця. Тому мене відіслали в штаб армії, щоб призначили туди, де мене атестували б. Дали мені звання Молодший лейтенант. У той час, коли всіх, хто зі мною вчився в школі фельдшерів, відправили на фронт, вони отримали звання лейтенанта. Я всю війну працювала операційною сестрою, перев'язувальною сестрою, гіпсовим техніком. Все, що потрібно було, я могла робити. І кров переливала, і перев'язувала, і оперувала в операційній, і гіпс накладала.

І ось так ми в цей день з госпіталем почали рухатися. Але в цей час ще не всі німці кинули зброю. Тому надходили до нас поранені з фронту. Ми дійшли до самого Відня. Ще й там нас не мобілізували. Під час війни люди, які там жили, теж страждали. Тому там розгорнули навіть спеціальні госпіталі. Поступово поранених перевозили сюди, вже на нашу територію. Я там працювала, ніяк не хотіли мобілізувати, а потім, як мобілізували, я приїхала сюди, до батька, в Харків.

Коли я приїхала сюди, до Харкова, тут шпиталі розгорнули, і я працювала в своєму шпиталі. Така була робота: добу чергуєш, добу відпочиваєш. Важко було. Ми з санітаркою брали ноші, перекладали поранених, несли до перев'язувальної або на операцію. В операційній я давала наркоз. Робила свою справу. Додому приходила тільки ночувати. Не було опалення, холодно. Прокидалася, думала, що треба б щось їсти приготувати, і знову засинала.

Тоді нікому не було легко. Було дуже важко. Харчів не вистачало, грошей мало. Не було таких зручностей, як зараз, наприклад, газ, опалення. Але все можна витримати, якщо віриш у Перемогу, якщо любиш свою справу і цінуєш життя. Нашому поколінню випала тяжка доля. Я бажаю вам, молоді українці, щоб у нашій країні був мир і спокій».

Ось так, просто, без пафоса, справжня людина, лейтенант медичних військ у відставці Суська Людмила Петрівна розповіла мені, сучасній дівчинці, про свою важку працю, про свій шлях до Перемоги у Великій Вітчизняній війні. За час війни вона врятувала незліченну кількість поранених. Не знаю, як там щодо хреста Вікторії, я не королева Англії, Людмила Петрівна не капрал-англієць, а проста українська жінка, але вона точно заслуговує на звання героя, який живе серед нас.

**2.1.2. Арабов Пилип, 7-А клас
Державної гімназії – інтернату з посиленою
військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»
Науковий керівник – Думич Лариса Петрівна,
учитель української мови та літератури**

ШЛЯХАМИ ПОДВИГУ І СЛАВИ МОГО ПРАДДА

С трепетом в нашей семье хранятся старые фотокарточки, с которых смотрит молодой темноволосый мужчина в военной форме, наградной лист с представлением к ордену, потрепанное письмо из далекого 43-го...

Моего прадеда, гвардии майора Михаила Матвеевича Барского, давно нет в живых, он трагически погиб в 1947 году, но мы помним и гордимся им. Он прошел две войны (Финскую и Великую Отечественную), был сильным и мужественным человеком,

заслужившим глубокое уважение боевых товарищей, имел 4 легких и 2 тяжелых ранения, награжден орденом «Красное знамя» и медалью «За победу над Германией».

Михаил Барский родился в 1915 году в городе Харькове и жил с родителями и четырьмя

братьями в двухкомнатной квартире на втором этаже домика «с удобствами на дворе» по улице Нетеченской, 20 (этого дома давно уже нет).

С детства был сорванцом, увлекался спортом, рос сильным и упрямым.

Он сознательно выбрал военную карьеру и с честью служил Отечеству. Сначала мой прадед стал курсантом военно-морского училища, служил матросом на крупнейшем корабле Балтийского флота линкоре «Марат». Потом - Западной Украине, откуда ушел на Финскую войну.

После Финской вместе со своим младшим братом Яковом Барским поступил в Наро-Фоминскую танковую школу, откуда они были переведены с командным составом в Самару (тогда Куйбышев), а в июле 41 -ого - на Юго-Западный фронт.

Там, начав войну танкистом, мой прадед попал в окружение, потерял машину, получил первое ранение. Воевал в пехоте на Воронежском, Калининском, 2-м Прибалтийском, 1-м Белорусском фронтах. Участвовал в Сталинградской битве (был тяжело ранен — осколочное в голову), сражался на Курской дуге, в наступательной операции на озере Каратай Псковской области, закончил войну в Румынии.

Из хроники военных действий 1944 г:

...Шестой гвардейской армии, в которую входил и 412- й полк 1-й стрелковой дивизии, зам. командиром которой был мой прадед, предстояло прорвать оборону противника северо-восточнее Невеля. Было необходимо освободить Невельский железнодорожный узел, участки Ленинградского шоссе и выровнять линию фронта. Это была лесисто-озерная местность с множеством болот,

которые даже при сильном морозе не всегда промерзали, так как, видимо, снизу били родники. До 1 января 1944 года шла напряженная подготовка, разведка, тренировка бесшумного передвижения по тонкому льду.

2 января при огневой поддержке 226-го артополка начала наступательные действия и 1-я дивизия. 412-й стрелковый полк прорвал оборону на рубеже южнее озера Каратай и западнее озера Иванковское. Первая позиция врага была прорвана. Под натиском передового отряда, которым командовал заместитель командира полка майор М. М. Барский, была захвачена станция Каратай и десять населенных пунктов. Противник на поле боя оставил до 200 солдат и офицеров. При атаке на один из населенных пунктов Барский был тяжело ранен.

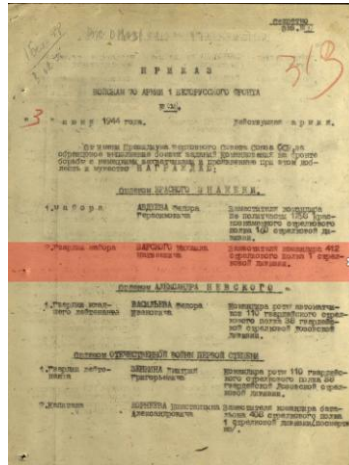
В этой наступательной операции прадед получил тяжелое огнестрельное ранение в руку. «Приказом № 21/н войскам 7 –й армии 1 Белорусского фронта от 3 июня 1944 года за образцовое выполнение боевых заданий командования на фронте и проявленные при этом доблесть и мужество гвардии - майор, заместитель командира 412-стрелкового полка 1 стрелковой дивизии Барский Михаил Матвеевич награжден правительственной наградой - орденом Красного Знамени.

Вернувшись с войны, мой прадед продолжил службу командиром стрелкового батальона 109 стрелкового полка 36 СТД, а позже начальником физической подготовки в военной части №77904. Трагически погиб при исполнении служебного долга в автомобильной катастрофе 9 июля 1947 года.

Много пришлось пережить прадеду за 32 года. Он ходил в атаку, рыл окопы, видел смерть своих товарищей, разграбленные немцами и сожженные деревни, голод и разруху.

О том, что прошел он свой жизненный путь с честью и достоинством, не жалея себя, не бросая друзей в беде, говорит то количество людей, сослуживцев, родных и близких, которые пришли проститься с ним. Колонна шла и шла, неся цветы в дань уважения человеку, который так мало жил и так много сделал.

Я горжусь моим прадедом, его доблестью и смелостью. Память о нем — совесть моя. Уверен, что смогу вырасти таким же сильным, мужественным и решительным человеком.

**2.1.3. Василенко Филип, 7-А клас
Державної гімназії – інтернату з посиленою
військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»
Науковий керівник – Думич Лариса Петрівна,
учитель української мови та літератури**

ПАРТИЗАНСЬКІ ШЛЯХИ УКРАЇНИ

Стати військовим я захотів ще в дитинстві, коли слухав розповіді про прадіда Івана Карловича Ковальського, ветерана Великої

Вітчизняної війни, і захоплено перебирав його медалі. Вони були важкі, прохолодні і кожна зі своєю історією.

Мій прадід, Ковальський Іван Карлович, народився у 1927 році в інтернаціональній сім'ї. Його батько Карл Ковальський був поляком, а мати - українкою. Коли почалася війна, Івану Ковальському було лише 14 років. Сім'я, що жила під Києвом, стала активно допомагати партизанам, а батько Івана пішов воювати на фронт. Трагічно склалася доля матері, бабусі, молодших братів та сестер Ковальських - їх було спалено живо в хаті за допомогу партизанському руху. Іван, що чудом залишився живим, пішов до партизанського загону, де воював до кінця війни під командуванням Сидора Артемовича Ковпака.

Під час Великої Вітчизняної війни партизансько - підпільний рух на території України не давав спокою окупантам, завдавав їм суттєві втрати живої сили і техніки, підтримував населення. Народну війну в тилу німецько - фашистських військ вели повсюдно: у містах і селах, на залізничних вузлах і станціях, на річках, у лісових і степових районах України. Завдяки безстрашній і непримиренній боротьбі партизанів, серед яких був і мій прадід, земля України горіла під ногами в фашистів. Нищівними були удари по комунікаціях ворога, захоплення і ліквідація складів і баз із боєприпасами і озброєнням, нещадним винищення ворожих гарнізонів, ефективним пошкодження і знищення зв'язку між частинами німецької армії.

Після закінчення війни Іван Карлович служить у радіотехнічних військах. Отримав звання майора. За роки служби нагороджений медалями «Учасник Великої Вітчизняної війни», "За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг".

З 1965 року мій прадід продовжує службу на Чукотці у м. Анадир, а через рік у віці 39 років Іван Карлович загинув під час виконання службових обов'язків.

Він прожив дуже мало, на жаль, я не мав змоги поспілкуватися з ним, але в моїй родині часто згадують про нього. Я пишаюся тим, що є онуком такої мужньої та героїчної людини. Тому вирішив стати військовим і продовжити справу мого прадіда. Адже професія військового — одна з найпочесніших у світі. Ці люди стоять на

варті миру та спокою. Разом із витривалістю та незламністю вони несуть у своєму серці добро, патріотизм та чесність, що змушує усіх людей із повагою ставитися до них.

**2.1.4. Манич Даниїл, 7-А клас
Державної гімназії – інтернату з посиленою
військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»
Науковий керівник – Думич Лариса Петрівна,
учитель української мови та літератури**

Укравене війною дитинство. Обпалене війною життя

Велика Вітчизняна війна... Страшна війна ХХ століття, пекуча рана, яка болить досі чи не в кожній родині в Україні. Воїни-переможці виявили дива героїзму, стійкості, мужності, билися за кожний клаптик рідної землі до останньої краплі крові, вистояли і перемогли. Для України ціна тієї перемоги жахлива – мільйони людських життів, зруйнована економіка. Кожен другий воїн поліг у боях, кожен другий з тих, хто залишився у живих, був поранений. Гоїлися рани, зростали повоєнні покоління... 72 роки тому земля нашої нині незалежної держави була звільнена від завойовників. Все менше залишається учасників, ветеранів війни, дітей війни.

Мені хочеться розповісти про свого прадіда Вещунова Олександра Миколайовича, який народився 23.03.1928 року в Шаринському районі Костромської області. Коли почалася війна, йому було тільки тринадцять років, але він не міг стояти осторонь, тому пішов працювати.

У 1941 – 1943 роках працював на шахті, добував вугілля для потреб фронту в місті Кизел Пермського краю. Звичайно, найбільші випробування лягли на плечі бійців і офіцерів діючої армії, які день за днем стримували фашистську навалу, але й ті, хто працював у тилу, зробили для перемоги немало.

Вогненним смерчем пронеслася війна по нашій землі. У руїнах лежали десятки тисяч міст і сіл, 262 населених пункти були знищені разом з населенням. Ще тривала війна, а вже було намічено програму відбудови народного господарства.

Прадідусь пригадує, що в найтяжчих умовах, часто одержуючи з фронтів похоронки про загибель рідних і близьких, самовіддано працювали робітники, колгоспники, інтелігенція, які повною мірою розділили не тільки всі незгоди воєнного лихоліття, але й долю переможців. Єдність фронту і тилу стала не просто ідеологічним гаслом, а органічною сутністю воюючої країни, виразником прагнення народу якомога швидше спільними зусиллями завершити війну. Мій прадід отримав медаль «За перемогу над Німеччиною», а після війни пішов учитися і у 1953 р. він закінчив Ульяновське танкове училище, а вже у 1956 році

брав участь у подіях в Угорській Демократичній Республіці як командир танкового взводу, нагороджений медаллю «За відвагу».

У 1974 р. працював на цілині, був заступником командира цілинного батальйону, за що був нагороджений медаллю "За освоєние целинных земель" та орденом «Знак пошани».

У 1980 році він отримав орден Червоного Прапора за успіхи у бойовій та політичній підготовці, у 1999 році нагороджений "Знаком народної пошани". Мій прадідусь має 12 різноманітних ювілейних та інших медалей.

Ще Олександр Миколайович був заступником командира батальйону, заступником командира

полку. Закінчив службу в званні полковника на посаді старшого викладача Кам'янець - Подільського вищого військово - інженерного училища.

Плинуть роки, і чимраз менше залишається серед нас ветеранів Великої Вітчизняної війни. Посивілі і знесилені ранами минулих боїв, недостатньо забезпечені в нинішніх кризових умовах економіки, вони не занепадають духом, прагнуть передати сучасній молоді дух оптимізму, життєстійкий характер, знання й досвід, любов до нашої матері — України. Пишаюся тим, що в мене такий прадід, який з гідністю пройшов свій життєвий шлях, виростив своїх дітей і онуків, допомагає виховувати й правнуків. Низький Вам уклін, прадідусю ! Я обіцяю зробити все , що від мене залежить, щоб стати офіцером, як і Ви.

**2.1.5. Сидора Олексій, 11-Б клас
Державної гімназії – інтернату з посиленою
військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»
Науковий керівник – Чернова Лариса Миколаївна,
учитель географії**

ПОДВИГ, ЩО ЗАЛИШИТЬСЯ У ВІКАХ

Велика Вітчизняна війна... Страшна війна ХХ століття, пекуча рана, яка болить досі чи не в кожній родині в Україні. Воїни - переможці проявили чудеса героїзму, стійкості, мужності, билися за кожний клаптик рідної землі до останньої краплі крові, вистояли і перемогли. Для України

ціна тієї перемоги жахлива – мільйони людських життів, зруйнована економіка. Кожен другий воїн поліг у боях, кожен другий з тих, хто залишився у живих, був поранений. Гоїлися рани, зростали повоєнні покоління... 71 рік тому земля нашої нині незалежної держави була звільнена від завойовників. Для українців, як і для всіх інших народів, об'єднаних тоді у СРСР, Велика Вітчизняна війна була боротьбою за право на вільне життя, за свою землю, за гідне майбутнє. Це була справедлива, визвольна, священна війна проти підступного і жорстокого ворога, який виношував плани перетворити на рабів народи Європи.

71 рік минає від незабутнього травня 1945 року, а й сьогодні величезний подвиг захисників і визволителів Вітчизни символізує тріумф справедливості, залишається невичерпним джерелом патріотизму та великої віри у свої сили.

Стрімко збігають роки. Усе менше залишається тих, хто наближав Перемогу. Виросли уже правнуки героїв, котрі щедро полили своєю кров'ю священну землю Батьківщини, врятували її від страшної коричневої чуми.

Про Велику Вітчизняну війну я дізнався ще до того, як пішов у перший клас. Розповідали мені про війну, про мого прадіда Сидору Олексія Сергійовича, на честь якого мене і назвали, мій дідусь та тато. На жаль, Олексій Сергійович помер до мого народження.

Сидора Олексій Сергійович народився 30 березня 1915 року в с. Сидори Зміївського району Харківської області в багатодітній сільській родині.

Закінчив 4 класи сільської школи. Працював у колгоспі. А з 1935 року по 1940 рік проходив кадрову службу.

У 1941 року був мобілізований у лави Радянської армії. Був єфрейтором. Служив в артилерійських військах. Забезпечував роботу красноармійської кухні. Дід Олексій хоробро і вправно

воював, про що засвідчують військові нагороди.

Прадід брав участь у боях як на території СРСР, за що отримав медаль «За відвагу» (наказ № 11/н від 12.05.1945 виданий 2 гв. кд 1 Українського фронту), 8 місяців брав участь у битві під Сталінградом, так і за кордоном – був нагороджений «За взяття Праги». Але війна - це не тільки подвиги й ордени. Війна «відзначила» діда ще й пораненнями та контузіями. Та найголовніше - з цього пекла він вийшов живим.

Велика Вітчизняна війна жорстоким шквалом пронеслась по світу. Стогнала від вогненного буревію і Україна. Тож і повернувся дідусь на рідну землю, аби орати і сіяти, ростити дітей і радіти життю. Демобілізований Сидора О.С. був у березні 1946 року. По закінченню війни одружився, мав трьох дочок.

Працював у пожежній охороні в м. Харків.

Проїшли роки. Зажили рани, та не в душі... і згадував дідусь товаришів, з якими воював, товаришів, які не вернулись.

Помер він у березні 1989 року.

Вже майже 28 років, як його немає з нами, але пам'ять продовжує зберігати ті великі справи, які принесли мир та злагоду нашому народу та безпосередньо моїй родині.

Земля не хоче пам'ятати печалі. Загоїла вона рани свої, зацвіла маками, зашуміла пахучими хлібами, травами. І пам'ятає вона своїх героїв.

**2.1.6. Пономаренко Ілля
Кадет 2 роти 21 взводу (7-А клас)
Державної гімназії – інтернату з посиленою
військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»**

МІЙ ПРАПРАДІД – МИКОЛА РУДИЙ

Ще з дитинства моя матуся та дідусь Мирослав затишними вечорами розповідали мені дуже багато цікавих історій, оповідань, казок. Мама Аліна завжди хотіла, щоб я знав історію свого роду, своє коріння і був гідним захисником, громадянином своєї держави.

У розповідях про мого прапрадіда, які переказував мій дідусь Мирослав, зрозуміло, що роки не підвладні часу і що було, те вже ніколи не можна забути, а потрібно тільки шанувати, пишатися, ділитися історією свого роду.

Мій прапрадід Микола Рудий, який мешкав в Івано-Франківській області Калуському районі селі Сівка –Войнилів, був з заможної родини, мав сім'ю, займав посаду сільського голови. В той час війна пронеслась по всьому світі і нашу Україну також не оминула, а зробила виклик на гідність всьому українському народу. Не обійшла чорна тінь війни і оселі мого прапрадіда Миколи, який

зранку в неділю разом із десятьма односельчанами став на захист Батьківщини від загарбників.

Микола Рудий був полонений концтабору №3212 у 1944 році, але він зумів вистояти, повернутися живим додому, дійшовши аж до Берліна, здобувши перемогу у Другій світовій війні. Прапрадід став разом зі своїм побратимом героєм для села, був людиною гідної поваги, знав ціну життя, зміг, не зважаючи на страхіття війни, зберегти найтепліші почуття до своєї сім'ї, рідних та близьких.

Я пишаюся, що була така людина – Микола Рудий, який пройшов Першу світову війну, громадянську та Другу світову, був командиром роти. Завдяки йому та багатьом іншим людям у світі перемога здобута.

Пройшли роки, зажили рани, але в серцях завжди залишаться спогади, які ввійшли в історію Великої Вітчизняної війни. Нажаль світлини прапрадіда Миколи Рудого та його сім'ї знищені, разом із його хатою, як горіла під час Другої світової війни, а залишилися тільки цікаві та пронизані великою гордістю розповіді про сім'ю Миколи Рудого –мого прапрадіда.

**2.1.7. Воронцов Ілля, 7-А клас
Державної гімназії – інтернату з посиленою
військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»
Науковий керівник – Думич Лариса Петрівна,
учитель української мови та літератури**

СОЛДАТСЬКІ ДОРОГИ МУЖНОСТІ

Є обеліски, плити і колони.
І урочисті квіти роковин.
І хто ми є? Усім усі мільйони,
А хтось комусь однісінкий один.
Тебе немає. Але є мій спомин.
І не згадаю, ні, я спом'яну.
І спом'яну, і пом'яну.
І ще раз війни прокляну.
Ліна Костенко.

Будь-яка війна - це горе, втрати, особистісна і державна проблема. Друга світова війна – це жахливий період історії. Це подія, про яку можна говорити багато. Війни не буває без героїв.

Але хто ж він - герой? Міркування про те, що ж таке мужність і героїзм на війні, ми маємо повне право вести, ґрунтуючись на розповідях наших дідів і прадідів, прочитаних книгах, переглянутих кадрах кінохроніки тих років, знятих фільмах .

Мої прадідусь і прабабуся теж воювали у роки війни. Мій прадідусь – Воронцов Дмитро Сергійович, 1908 року народження, закінчив курси при третьому батальйоні зв'язку 99 стрілкової дивізії. Війну він зустрів у званні капітана у складі 34-го батальйону зв'язку 99 стрілкової дивізії, служив разом з моєю прабабусею. У 1942 році йшли запеклі бої під Харковом біля м.Ізюм. Відступаючи з боями до м.Ізюм в районі Савенської переправи, мій прадід у травні 1942 року пропав безвісти. Останній лист від нього прийшов у травні 1942

року. Адресою його значилась польова станція 43, штаб армії, відділ 260 ОЛБС.

Ці останні листи ми зберігаємо в нашій сім'ї і передаються вони з покоління в покоління з теплом у наших серцях. Мій прадідусь загинув справжнім героєм і моя родина про це буде пам'ятати завжди.

Пам'ять... Вона нетлінна і вічна. Вона дивиться на нас із старих фронтових фотографій, з тих речей, які зберігають колишні фронтовики, вона не дає потьмяніти жодній героїчній сторінці історії перемоги над фашизмом.

Пам'ять... Вона втілюється не тільки в бронзі, мармурі, граніті, вона живе у душах людей, в спогадах про ті, уже далекі, але до болю тривожні роки війни. Пам'ять про героїв живе у серцях вдячних нащадків.

Моя прабабуся – Ядловська Марія Пилипівна, 1911 року народження, закінчила в 1934 році Київське військово училище зв'язку ім. Калініна, в Червоній армії з 1931 року. Війну зустріла в м.

Перемишля у складі 99 стрілкової дивізії. На початку війни вона була вагітною і з маленькою донькою на руках, але зуміла вивести з оточення жінок гарнізону Перемишля. 16 жовтня 1941 року була евакуйована з 3-х річною донькою і новонародженим сином, моїм дідусям, останнім ешелонам із Харкова в Красноярськ.

На початку 1942 року разом з евакуйованими жінками Харківського училища зв'язку сформували 17 окремий запасний полк зв'язку.

В цьому складі було два чоловічих батальйона і один жіночий, яким і командувала моя прабабуся Марія Пилипівна. Вона готувала жінок – зв'язкових для фронту.

У Красноярському краєзнавчому музеї є стенд, присвячений моїй прабабусі Ядловській Марії Пилипівни. Колишні її підлеглі запрошували мого діда на відкриття Музею бойової слави. Сама вона була дуже сором'язлива і не любила згадувати ті страшні дні.

У відставку вийшла в червні 1947 року в званні майора. Нагороджена медаллю «За бойові заслуги», орденом Червоної зірки. З 1948 року була інструктором по роботі серед сімей офіцерського складу Південно-Західного ПВО. Померла моя прабабуся в 1984 році. Я дуже пишаюсь своїми предками - героями.

Ця жаклива війна назавжди закарбувалась у моєму серці.

Війна... Таке страшне, жакливе слово. 1418 днів і ночей боролися наші воїни, поклавши на вівтар Перемоги найдорожче — життя. Понад 40 місяців-з червня 1941-го по жовтень 1944-го - палахкотіла Велика Вітчизняна війна на українській землі. 10 мільйонів українців вона забрала з собою, серед яких було 250 тисяч подолян. Плинуть роки, але ми завжди будемо схилитися перед мужністю тих, хто відстояв нашу землю у Великій Вітчизняній війні. Пам'ять живих - це продовження життя тих, хто переступив поріг вічності. Вогонь пам'яті вищий за усіobelіски, бо то — вогонь Серця. Минуть століття, приходитимуть у світ все нові й нові покоління, але ніколи не забудеться подвиг нашого багатостраждального народу, який зробив величезний внесок у Перемогу. Колись, одразу по війні, у визволених селах, вогонь бережно несли від хати до хати, щоб зігрітися самим і зігріти інших,

щоб ним освітити хату, а радістю душі. Отак і вогонь життя іде від покоління до покоління - в майбутнє. Дякуємо нашим воїнам (серед яких і мої рідні) за свободу, за право виховувати і рости дітей на рідній землі. Земний уклін усім, хто пройшов полями битв, хто кував перемогу в тилу, хто захищав нашу Вітчизну!

2.1.8. Жарко Ігор, 7-А клас
Державної гімназії – інтернату з посиленою
військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»
Науковий керівник – Думич Лариса Петрівна,
учитель української мови та літератури
Тих днів у пам'яті не стерти і сьогодні

Війна завжди починається раптово, хоча через покоління для істориків вона здається неминучою. У 1941 році почалася найстрашніша - Велика Вітчизняна війна. Кажуть, без величезних втрат нацистів було не зупинити ... Навряд чи коли-небудь у нашому народі зітреється пам'ять про найбільшу трагедію ХХ століття. І справа навіть не у тому, що це була найстрашніша та кровопролитна війна в історії людства. Воєн і трагедій, нехай і меншого масштабу, завжди вистачало, а вбивство собі подібних завжди було і, мабуть, буде одним з основних занять людини «розумної». Для нашого народу це була не просто війна – це була грандіозна битва за виживання!

Я ж хочу розповісти про свого прадідуся, звали його Платон Іванович Писар.

Мій дідусь пройшов дві війни. Платон Іванович був учасником і громадянської війни. З 1923 по 1928 рр. він служив у кінній артилерії під командуванням Котовського Григорія Івановича, навіть побував у нього вдома за особистим проханням командира провідати його батьків. Захищаючи свій край від загарбників, прадідусь пройшов всю Україну.

Другою була - Друга світова війна. Прадідусь Платон був піхотинцем. При кожному вдалому наступі, коли займали наші війська нові позиції, мій прадідусь і ще два бійці розшукували квартири для розташування зморених боєм бійців. Після визволення

свого рідного села Гаврилівки, що на Харківщині, прадідусь воював і далі, був під Сталінградом, визволяв Польщу, Прусію, дійшов до німецького міста Кенігсберг. Важко було на війні, але дідусь ніколи не скаржився. У серці його квітла надія на неминучу перемогу над ворогом, на швидке закінчення війни і про довгоочікувану зустріч, про що він постійно писав у листах до родини і підтримував її, як міг

На жаль, я не мав змоги поспілкуватися зі своїм прадідусем, бо його немає уже 37 років. Я думаю, йому було б що мені розповісти. У прадідуся були також нагороди, та, на жаль, вони не збереглися, у прадідуся і прабабусі Наді було шестеро дітей, тож нагороди загубилися.

Я дуже пишаюся тим, що у мене був такий мужній і сміливий прадідусь. Увесь світ захоплювався мужністю радянського солдата. І це назавжди залишиться в історії людства, це навічно залишиться в пам'яті нашого народу.

Знову і знову подумки повертаємося до минулого. Без минулого немає майбутнього. Повертаємося не тільки тому, що пережите залишає невиправний слід у пам'яті, але і для того, щоб мати уроки на майбутнє. Щоб увиразнити нашу пам'ять про Велику Вітчизняну, щоб не розгубити її в скороминучих і розтривожених буднях сьогодення.

Величний подвиг в ім'я людства – поза часом. Пам'ять – незгасна.

**2.1.9. Нестерова Дмитра, 7-А клас
Державної гімназії – інтернату з посиленою
військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»
Науковий керівник – Думич Лариса Петрівна,
учитель української мови та літератури**

Нелегкі долі переможців

Друга світова стала найбільшою війною в історії людства. У ній брали участь десятки країн. Ніколи до цього історія не знала війни з такою кількістю жертв. Перемога у Великій Вітчизняній війні - подвиг і слава нашого народу. Як би не мінялися за останні роки оцінки і навіть факти нашої історії, 9 травня - День Перемоги - залишається незмінним. На жаль, все менше і менше з кожним днем

залишається живих безпосередніх учасників Великої Вітчизняної. І вже не стільки з розповідей очевидців і учасників, а все більше з фільмів, книг, підручників, історичних праць знають про війну ті, хто народився після Перемоги. Тому немає завдання більш шляхетного, ніж донести до нових поколінь правду про минулу війну. Наша країна теж була залучена в ці події. Немає родини, яка б не втратила близьких.

Я хочу розповісти про нелегкі долі моїх близьких у період Другої світової війни .

Мій прадідусь Логвиненко Дмитро Данилович народився в 1927 році в Харківській області в Ізюмському районі в селі Червоний Оскіл. Він дуже сильна і відважна людина. У свої 19 років Дмитро Данилович став прикордонником, захищав кордон Туркестану з 1941 року по 1948 рік. Героїчний подвиг прикордонників, солдатів і офіцерів у роки Великої Вітчизняної війни є історичною пам'яттю і національною гордістю українського народу. Усі прикордонні застави вели нерівний бій віч-на-віч з ворогом і ні одна з них не залишила без наказу своєї ділянки кордону. Переважаючі сили ворога могли оточити та знищити застави, але були не в змозі примусити охоронців Вітчизни скласти зброю та здатися у полон.

Прабабуся була дуже гарною та сильною дівчиною. Наталія Олексіївна Губар народилася в 1925 році. У 16 років її забрали відправили в місто Аузік товарним потягом, яким також вивозився чорнозем та худоба. Перед цим всіх сільських дівчат погрузили на машини і повезли у місто. Фашисти сміялись, вигукуючи: « Празнік, фройлен, метхен фест». Під звуки маршу дівчат висадили на пероні залізничного вокзалу, погрузили у вагони, і відправили в пекло...

Наталія вперше їхала у потязі, так далеко від рідного села на зустріч своїй долі, притискаючи до грудей вузлик з домашнім запашним крайцем висівкового хліба. Співала з новими подругами українських пісень, коли за віконцем пробігали назви рідних міст, на знайомих із уроків географії станціях співали «Катюшу».. Вона потрапила до концтабору, де їх змушували робити ящики та гайки на фабриці "Мінцегіда". Дівчат інколи забирали з табору в заможні домівки працювати прислугою. На фабриці з них знущалися, били не давали відпочивати та розмовляти між собою.³ дівчатами вони

планували втечу, але, на жаль, цього не сталося. Радянська армія звільнила їх у 1946 році.

Приїхавши додому, прабабуся дізналася, що її батько загинув, захищаючи дівчат, жінок та дітей, яких також хотіли забрати до Германії.

В її селі був справжній голод, якщо було мило чи якісь речі, одяг, то їх обмінювали на хліб та борошно. Взимку з - під снігу діставали залишки буряка та кукурудзяні проростки.

Бабуся почала допомагати в лікарні пораненим , потім все життя пропрацювала нянечкою в лікарні, де і познайомилася з прадідусем Дмитром Даниловичем Логвиненко і в них народилася двоє дівчаток – Ніна та Любов. Любов Дмитрівна Логвиненко є моєю бабусею .

Інший мій прадідусь Дмитро Святославович Горелов народився у 1914 році. Він також воював. Прабабуся Наталія Олександрівна Шпихова народилася у 1926 році. Вона допомагала пораненим та ховала у погребі. Їхніх батьків та родичів у всіх на очах розстріляли, а деяких спалили в рідних домівках.

Я пишаюся своїми родичами, бо вони в ті тяжкі хвилини не думали про себе, а допомагали іншим людям. Ми ніколи не забудемо людей, які долали тяжкі випробування на своєму життєвому шляху, захищаючи Вітчизну. Мужність моїх рідних і багатьох інших людей, виявлені у грізні роки війни, і любов до Батьківщини завжди є гідним прикладом для всіх нас.

Я пишаюся своїми рідними, а коли виросту, то стану справжнім захисником своєї країни.

**2.1.10. Декусара Ігоря, учня 7-А класу
Державної гімназії – інтернату з посиленою
військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»
Науковий керівник – Думич Лариса Петрівна,
учитель української мови та літератури**

Роздуми спадкоємця Великої Перемоги

Понад сімдесят років тому відгрімали останні залпи Великої Вітчизняної війни - справедливої, визвольної війни нашого народу за волю й незалежність Батьківщини проти фашистської Німеччини і її

союзників. Ця війна стала найважливішою й вирішальною частиною Другої світової війни 1939-1945 років. І саме на плечі наших пращів випала найтяжча місія: упоратися з ворогом, що загрожував миру, спокою в усьому світі, не допустити його жорстокого верховенства над всіма народами Земної кулі, зломити фашистський темний план підпорядкування, рабства людей. Основну вагу цієї страшної війни винесли на своїх плечах наші солдати - всі наші співвітчизники, пращиди, діди, далекі родичі. Майже кожную родину нашої Батьківщини торкнулася ця жахлива трагедія. Саме цими людьми ми повинні пишатися, повинні бути вдячні їм за те, що вони врятували життя й волю всіх людей планети. Це подарували нам вони - наші солдати, теперішні ветерани, кожний з яких по-своєму герой. Хтось боровся на фронті й був готовий віддати життя за те, щоб перешкодити ворогові проникнути вглиб країни, хтось допомагав у тилу.

Мій пращід Кулінич Василь Іванович відважно захищав нашу Вітчизну. Пращід пішов у 1941 році на фронт добровольцем. На той час йому було 26 років. Він воював у складі 6-ї армії, героїчно захищаючи міста та села з серпня 1941 р. до березня 1944 р. Мій пращід брав участь у форсуванні Дніпра восени 1943 року в районі села Військове. На цьому напрямку були дуже запеклі бої. Він розповідав моєму діду, що фашисти оборонялися дуже запекло. Але наші солдати були хоробрішими, адже фашистами керувало загарбницьке почуття, а нашими військами - патріотизм, невичерпна любов до рідної землі, бажання захистити своїх рідних, свою територію. Під час одного з наступів загинув його брат, якого він власноруч поховав на полі бою. Вже після війни пращід намагався знайти місце поховання брата, але йому так і не вдалося це зробити. Але мій дід Микола Васильович у 2010 році за допомогою проекту «Меморіал» знайшов могилу брата.

Битва за Дніпро стала однією з найбільших битв у світовій історії. У 1975 році до 30-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні у місті Дніпропетровськ була відкрита діорама «Битва за Дніпро». Наші війська отримали велику Перемогу в битві за Дніпро. Рухнув так званий "Східний вал" противника. Одним з головних джерел успіху під час форсування Дніпра став масовий героїзм солдат і офіцерів.

Сотні тисяч воїнів за мужність та відвагу були удостоєні високих військових звань.

Мій прадід вижив у цій жорстокій війні і прожив ще довгий час. Він помер, коли мені був один рік. Нажаль, я його не пам'ятаю, але я вдячний йому й усім, хто брав участь у звільненні Європи від фашизму, за надане нам щасливе майбутнє. У наш час не всі народи живуть щасливо, але всіх нас, як жителів моєї прекрасної Батьківщини, так і жителів інших країн, з'єднує те, що на нашій Землі більше немає фашизму. Я дуже гордий тим, що в моїй родині були такі чудові, відважні захисники нашої Батьківщини. І вдячний їм буду все своє життя. Головне, щоб ми з не забували про героїзм наших дідів, поважали їх, піклувалися про них, щоб вони служили й моєму й наступному поколінню чудовим, гідним прикладом любові до Батьківщини, прикладом єднання народу перед загальним ворогом. Я - спадкоємець Перемоги, постараюся у своїх нащадках також виховувати гордість за свою країну, любов до Батьківщини, повагу до старших.

Спасибі вам, захисникам нашої Батьківщини! Вдячний вам за те, що з повним правом можу сказати: «Я - спадкоємець Перемоги!»

2.1.11. Свиридов Микола, 8- В клас
Державної гімназії – інтернату з посиленою
військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»
Науковий керівник – Думич Лариса Петрівна,
учитель української мови та літератури

ВЕЛИКА ЦІНА ВЕЛИКОЇ ПЕРЕМОГИ

Метроном відлічив 71 рік від дня, коли закінчилася Друга світова війна, найстрашніша з чотирнадцяти тисяч війн, які пережило людство за останні п'ять з половиною тисяч років. Цей чорний шлях світових цивілізацій, оплачений життями мільярдів воїнів усіх країн, усіх націй і народів.

Другу світову (1939-1945 рр.) розв'язав гітлерівський фашизм. У ній брала участь шістдесят одна держава з населенням один мільярд сімсот мільйонів чоловік. У збройних силах перебувало сто десять

мільйонів чоловік, з них більше половини загинуло. А число тих, що загинули у всіх війнах, перевищує чотири мільярди.

Важкий тягар Другої світової лїг на плечі нашого народу. Саме на радянсько-німецькому фронті були розгромлені основні сили фашистської Німеччини, і радянський солдат підняв над скореним Берліном переможний Прапор. Для нашої країни та війна була Вітчизняною, всенародною.

Щорічно 9 травня відзначається День Перемоги над фашистською Німеччиною. Цей день – найтрагічніший і найбільш радісний у календарі наших найважливіших історичних дат, він присвячений пам'яті полеглих воїнів, які захищали свою землю, сім'ю, дітей...

Ми все далі відходимо від військової пори, молодь мало знає про подвиги дідів. Але для ветеранів, яких з кожним роком залишається все менше і менше, ці чотири роки були найстрашнішими і незабутніми.

Мабуть, на всій землі немає жодної родини, яка б не втратила під час Великої Вітчизняної війни своїх рідних і близьких. У моїй родині учасником війни був мій прадід Пономарьов Михайло Степанович, який народився у простій селянській родині. Батько рано помер, тому виховувала його матір. Прадід рано почав фізично працювати, хтось же повинен був допомагати мамі. Він рано навчився сіяти і орати. У школі проявив себе з кращого боку: був відповідальним, сумлінним, здібним учнем. Його фотографія завжди висіла на дошці пошани.

Коли почалася війна, прадідові було всього 14 років. У селі всіх чоловіків забрали на війну, тому залишилися тільки жінки, літні люди і діти. Роботи в селі вистачало, всі розуміли, що потрібно нагодувати не тільки себе, але і допомогти фронту.

Військові дії наближалися. Вже зовсім поруч було чути канонаду, було видно заграви від битв, все частіше в небі з'являлися ворожі винишувачі. Зі слів прадіда, їм було цікаво, адже вони хлопчачі і ще не розуміли масштаби трагедії, яку їм доведеться пережити.

В один з літніх робочих днів, коли все село було зайнято збиранням врожаю пшениці, хлопці побачили незнайому групу людей. Це була ворожа розвідка. З цього дня спокійне життя в селі закінчилося. Німці з перших днів показали свою лють і жорстокість. Вони

виганяли людей з будинків, щоб заселитися самим. Лінія фронту проходила через село. В одному з жорстоких боїв був збитий ворожий літак. Кілька разів в день солдати нашої армії витісняли ворога, але сили були нерівні. Багато в тому бою полягло солдатів. Зі своїми друзями прадід копали братські могили і, коли бій вщухав, вони ховали полеглих у бою солдатів. Нарешті село звільнили. Ворог пішов, але після себе залишив заміновані поля і ліси.

Треба було жити далі. Жителі відновлювали побут. В один із днів прадід зі своєю мамою орали колгоспне поле. Стояла спека і закінчувався запас води. Мама прадіда попросила принести води, а сама продовжувала працювати. Раптом прогримів вибух! Обернувшись, прадід побачив, що біжать люди і свою маму, яка впала на землю. Коли він підбіг до неї, вона була ще жива. Вимовивши ім'я свого сина, вона закрила очі назавжди. Залишившись наодинці з горем, прадід приймає рішення іти на фронт добровольцем. На той момент йому було 16 років. Він обманує військкомат, говорячи, що йому 18 років і просить, щоб його направили в загін саперів. Але прадіда направляють у загін автоматників, де він сумлінно проходить службу. За особисту мужність і відвагу, проявлені при захисті Вітчизни та виконанні військового обов'язку, прадід був нагороджений медаллю "За відвагу".

Через деякий час його рекомендують на прискорені офіцерські курси, які він закінчує успішно, і отримує звання «молодший лейтенант». Попереду його чекали довгі й тяжкі бойові дороги, які Михайло Степанович опісля вважатиме найважливішими і найпам'ятнішими у своєму житті. Це – багато місяців денних і нічних, часто зі сном на ходу, піших переходів, риття окопів та бліндажів на все нових і нових відвойованих рубежах, чергування днів наступу з днями оборони. Цих місяців було б досить, щоб сто разів тебе скосила ворожа куля. Тільки щаслива доля провела воїна живим аж до 45-го року. А на його очах кожен бій безжально зріджував ряди воїнів. На місце полеглих і поранених десятки разів ночами до роти прибувало поповнення, тому завжди в батальйоні так мало було поруч знайомих солдатських облич. Дивись, не встигли з новачком ще доладу познайомитись, як уже й вибуває він з діючих

рядів. За взяття до Берліна, йому присвоюють звання «старший лейтенант», нагороджують орденами. Пригадуючи військові роки, прадід наголошував, що земля від Сталінграду до Берліну була покрита кров'ю наших солдатів. Йому ж випала нагода бути в числі тих, хто дійшов до самої німецької столиці.

- Ми ввійшли в місто переможцями, хоча втомленими та змученими. Наші кухарі швидко приготували обід – кашу з тушонкою. Її запах розійшовся майже по усьому місту, тому до нас почали збігатися голодні німецькі діти, тримаючи в руках побиті миски або кружки. Які ми не були голодні, однак

вділили кожному з них хоча б декілька ложок. А далі був парад в честь нашої перемоги. Ми раділи, що залишились живі, водночас оплакували тих, хто не дочекався закінчення війни.

Після війни прадідові запропонували навчання у військовій академії, але він відмовився від військової кар'єри і переможцем повернувся в рідне село, де збудував дім, одружився, виховав 5 дітей, а згодом і онуків.

Забувати про цю страшну війну, яка забрала і скалічила життя моїх рідних неможливо! У нашій родині дбайливо зберігають і передають пам'ятні спогади про події Другої світової війни. Я ж пишаюся тим, що є онуком такої мужньої,

героїчної людини.

2.1.12. Ілюха Данило, 10 клас ХЗОШ № 142
Керівник: Романцова Ніна Іванівна

Ордени та медалі в нашій сім'ї

Щоліта на канікулах я відпочиваю у бабусі на Лебединщині. Мені дуже подобаються густі ліси, безмежні духмяні луки й синя стрічечка Псла.

Недалеко від бабусі живуть її приятелі дядько Сашко та тітка Ольга. Я товаришую з їхнім сином Ігорем.

Одного разу під час гри у війну Ігор вийшов із багатьма медалями. Він розповів, що це бойові нагороди дідуся, який, виявляється, брав участь аж у двох війнах – громадянській і Великій Вітчизняній. Друг також розповів, що дідусь визволяв Україну, воював на Кавказі. І ось під час запеклих боїв на Кавказі відбулася одна незвичайна подія, хоча для війни такі неординарні події – явище звичайне. Річ у тому, що військова частина, де воював Ігорів дідусь, опинилася у важкодоступній гірській місцевості та ще й в оточенні ворога. Вона була фактично повністю відрізаною від усього світу, не мала зв'язку з іншими частинами та командуванням. Перші дні, коли ще хоч трохи залишалось припасів, було не так важко. А на четвертий день уже не залишалось нічого. Командир змушений був прийняти незвичайне рішення: щоб нагодувати змучених і виснажених бійців, кількох коней, які були у них у горах чи не єдиним засобом зв'язку, використати для харчування. Дідусь, ще в зовсім недалекому минулому голова колгоспу, на базі якого була Лебединська порода корів (і взагалі, будучи людиною дуже доброю і чуйною), страшенно занепокоївся і довго думав над тим, як зарадити такій біді. Потім він запропонував взяти шприцами у кожного з коней потроху крові, яку, підсмаживши, використати для харчування бійців. Командир згодився. Так було врятовано від загибелі коней, і бійці хоч на деякий час отримали підкріплення. Дідусь за участь у боях отримав медаль «За оборону Кавказу» і подяку від вищого командування за допомогу бійцям і врятування коней.

Багато ще було різних історій у фронтовому житті старшого сержанта Тернюка Е. Д., та цю подію він часто згадував найчастіше.

Повернувшись із війни, приступив до улюбленої роботи на рідній землі.

Чимало добрих справ зробив він і в мирний час: передусім збудував для дітей-сиріт «патронат» (так після війни називали будинки для сиріт), виростив шестеро своїх дітей, разом із земляками підняв зруйноване під час війни господарство, побудував спеціалізовані магазини та клуб. Недарма, коли він помер, люди згадували його щирими словами подяки за добрі справи, зроблені за життя, а на пам'ятнику написали: «Життя віддав людям». Давно немає «баті» (так з повагою називали його земляки), та в серцях людей зберігається світла пам'ять про нього як добротворця.

Швидко летять роки, на жаль, ідуть з життя ветерани війни, стираються з пам'яті їхні спогади. Наш обов'язок зробити все, щоб ніхто із них і ніщо із їхнього життя не забулося і було передано наступним поколінням.

2.1.13. Побегуц Артем, 11 клас ХЗОШ № 142

Керівник: Лісничка Лідія Еммануїлівна

«Пам'ять серця» (лист ветерану війни)

Знову травень. Довкола все молодіє й цвіте. Обличчя людей усміхнені й щасливі. На нашій рідній землі мир і спокій. Ми готуємося до знаменної дати – 72-річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні. У школі, як завжди, відбудеться зустріч із ветеранами і дітьми війни. Мій прадідусь не дожив до цієї знаменної дати. Я не зможу, на жаль, подарувати йому квіти, поговорити, тому звертаюся до всіх, хто ще живий, хто передає нам естафету поколінь, естафету любові та пам'яті.

Дорогі наші ветерани, ми любимо Вас, пишаємося, що Ви живете поруч із нами. Так, час лине невпинно. Одні події, образи, враження, переживання змінюються іншими, тьмяніє пам'ять. Але є спогади, є імена, що закарбувалися у свідомість навечно, і роки не в змозі стерти їх. Саме такими спогадами для Вас, учасників і свідків війни з фашизмом, є епізоди, пов'язані з тим лихоліттям, а для нас, дітей, образи тих, хто віддав за нашу Батьківщину, за її незалежність найдорожче – своє життя, тих, хто боровся і переміг.

Минає понад сьмдесят років відтоді, як закінчилась найстаріша в історії людства Друга світова війна. Лиховісним молохом вона закрутила у вихорі вселенських мук кожную сім'ю, принісши з собою горе, страждання, яких не знала до цього жодна країна планети. Вона розлучила рідних і близьких, жорстоко понівечила долі, віддавши на заслання десятки мільйонів тих, хто був народжений для щастя, для сонячних і радісних днів.

Мій прадідусь Савченко Григорій Максимович пройшов усю війну. Був військовим льотчиком. Дуже часто, переглядаючи світлини з домашнього архіву, я уважно вдивляюся у його молоде, усмінене і разом із тим мужнє обличчя. Мені здається, що пілоти – це особливі люди. Вони незвичайні тому, що дуже безстрашні, хоробрі, відчайдушні. Ще навчаючись у школі, мій прадідусь вирішив, що обов'язково стане пілотом. Він просто марив небом. Перечитав усю, наявну у ті роки літературу, присвячену військовим льотчикам. Із перших днів війни брав участь у бойових польотах і повітряних боях, був поранений. Мама розповідає, як дідусь часто пригадував свою бойову юність, як розповідав у довгі зимові вечори про все, що відчував і пережив у ті часи. Матуся каже, що ні в кого не було таких міцних і люблячих рук, що довгий час уже і після війни тримали штурвал повітряних лайнерів. А коли брали внуків на коліна то, здається, могли захистити їх від будь-якої небезпеки.

Я не застав прадідуса живим, але пам'ять про нього живе у моєму серці і буде жити завжди. Про нього я згадую не лише напередодні Дня Перемоги, чи коли провідуємо його могилу. Пам'ятаю про нього завжди, особливо, коли необхідно розв'язати якусь проблему, прийняти відповідальне рішення. Тоді я думаю: «А що б зробив на моєму місці прадідусь? Він би не вагався, не боявся, а діяв, як завжди, сміливо, рішуче». І це допомагає, відразу проблеми і труднощі відступають, не здаються такими важкими.

Усією родиною ми часто буваємо на Меморіалі Слави в лісопарку. Довго дивимося на вічний вогонь – це символ пам'яті, яка, не згасаючи, горить у наших серцях, це символ життя, яке дане нам тими, хто лежить у братських могилах. Це вогонь ненависті до ворогів, яким палали серця солдатів, що йшли захищати Батьківщину. І це вогонь любові до рідних, до Вітчизни, що

допомагав перемогти. З цим вогнем воював мій прадідусь Григорій Максимович і разом із іншими такими, як він, здобув для нас усіх Велику Перемогу.

А ще думаю, якби не воєнне лихоліття і все пережите тоді, прадідусь зміг би ще довше прожити. І тоді б я про все дізнався від нього самого, багато б чого навчився, можливо, став би кращим, серйознішим, відповідальнішим. Напередодні всенародного свята Перемоги мені часто спадають на думку слова:

Вклонися, моя Україно,
Цим людям, величним і скромним,
Що в назвах фронтів титанічних
Пронесли наймення твоє.
Ти словом достойним розкажеш
Своїм поколінням потомним,
Чому їм довічну пошану
Твій вдячний народ оддає...
Своїм самовідданим серцем
Тебе врятували від згуби,
Своєю священною кров'ю
Тебе визволяли вони.

Отож, в ім'я вбитих і закатованих, в ім'я материнської туги, в ім'я Вашого безсмертя, я серцю своєму мовчати не дозволю, буду пам'ятати не лише прадідуся, а всіх, хто наближав до нас Велику Перемогу.

2.1.14. Катерина Лобкова, 10-А клас школи № 150

Руководитель:

Макаренко Лидія Александровна,
учитель русского языка и литературы

Письмо написано ученицей 10-А класса школы № 150 г. Харькова Екатериной Лобковой, после прочтения стихотворения Александра Твардовского «Я убит подо Ржевом».

Я убит подо Ржевом,
В безымянном болоте...

«Треугольник в будущее»

(Письмо, опаленное войной)

Здравствуйте, земляки-потомки, а также будущие защитники Отечества! Надеюсь, что моё послание будет кем-то прочитано, хочу поделиться своими чувствами, освободить себя от груза прошедших лет. Пишу вам с целью высказаться, вселить в вас такую же сильную веру в светлое будущее, какой обладал я, несмотря ни на что. Задать волнующие меня вопросы, а самое главное – это узнать о судьбе нашей великой Отчизны, которую вы, надеюсь, отстаивали в честном бою за общую независимость.

Вы, конечно же, меня и не вспомните, ведь каждый день на войне погибает сотня, а то и тысяча солдат, таких же, как и я, простых, но настоящих, преданных своей Родине. Скорее всего, моё имя не встретится в списках героев, но знаю, что выполнил свой долг, что боролся не даром, что сумел доказать нашу силу, пусть и остался безгласным! Всё отдал, не слукавил, ничего при себе не оставил. Нас, неизвестных стране бойцов, много, ведь не только наш полк вёл честное сражение, не только наши бойцы пали за Родину. Искренне признаюсь, что действительно сбился со счёта; не могу подсчитать сколько дней или же лет прошло после моей гибели, совершенно немой и страшной... Знаю лишь, что навеки сомкнул свои глаза летом того горького года, беспощадно сражаясь за Победу. Никто и не увидел, как произошло моё столкновение с пулей врага, в том числе и я сам... Вынужден был просто принять удар, не имея никакой возможности сопротивляться жестокому налёту. И, не слыша разрыва, не видя той роковой для меня вспышки, я упал будто в пропасть, «где ни дна, ни крыши».

...Летом, в сорок втором,

Я зарыт без могилы.

Всем, что было потом,

Смерть меня обделила.

Сейчас я нахожусь в мире павших, моя душа по-прежнему жива, но она бессильна, не могу подать своего голоса, никто не услышит и не поддержит.

... Там, куда на поминки

Даже мать не придет...

Ах, если бы сейчас увидеть мать, ждущую меня у порога, обнять её и промолвить: «Здравствуй, мама, я живой!» И со слезами на глазах она улыбнётся мне, держа в руках мои письма, написанные неровным почерком, пожелтевшие от времени. И по радио зазвучит громкий голос, который никого не оставит равнодушным: «Этот день настал, день, который мы приближали, как могли: день великой Победы!»

Как бы хотелось наяву почувствовать поцелуи моей любимой Марии, что обещала быть со мной и в горе, и в радости, с которой я был помолвлен, собираясь расписаться после войны, после нашей Победы. Я часто получал от неё весточки. Хочу сказать, что именно они стали для меня опорой в бою. Мысли о Марии помогали мне выживать на фронте и в тылу. Мы обменивались с ней новостями: я ей писал, где нахожусь и что предстоит мне пройти в тот или другой день, а Мария писала о том, как она ждёт меня и как надеется на моё возвращение. Знал бы кто из вас, сколько поддержки было в её словах, написанных простыми фиолетовыми чернилами на обычном тетрадном листке, сколько нежности было в наших письмах! Я, как и прежде, часто вспоминаю её черты лица, наши с ней последние встречи, наше расставание, при котором я пообещал, что пробьюсь, что выдержу всё и не сломаюсь, что буду идти только вперёд, переступая через страх и ненависть. Не могу даже подумать о том, что было с Машей после известия о моей смерти, ведь она так любила меня, так верила в меня, а я ... Надеюсь, что после этой войны Мария справилась со всеми трудностями и обрела свою семью с достойным человеком. Ведь я всегда так хотел, чтобы она была счастлива!

Перейду к самой печальной, к самой волнующей странице моего письма. В месяц, когда я погиб, шла ожесточенная борьба за Ржев, но я не успел узнать: «наш ли он наконец?» Искренне верю, что наши солдаты и лично моя пятая рота смогли выстоять и одержать победу во всех боях, в том числе в окопах под Сталинградом. Как прошли бои на Среднем Дону, под Волгой? Что сейчас с Москвой? Кто даст мне ответы на мои вопросы? Может быть, наш Смоленск уже взят врагами, а может быть, разгромив всех, повернув врага вспять, на запад, наши солдаты подступили к границе, к Европе.

Остаётся только теряться в догадках, как проходило освобождение от захватчиков в разных городах страны, но думаю, что наши прошли, что хватило запасов, терпения, выдержки, духовной силы и, конечно же, веры, которая помогла пережить фронтовую жизнь, безжалостную по отношению к человеческим жизням.

Я убеждён, что наши братья продолжали путь, несмотря на то, что видели, как умирают один за одним их боевые товарищи, знали, что такая же участь может постигнуть каждого. Да, у мёртвых есть тоже повод гордиться не только тем, что сами успели сделать на фронте, но и теми, кто выжил и прошёл этот нелёгкий путь, веря в Победу, защищая свою Родину до последнего.

..И у мертвых, безгласных,

Есть отрада одна:

Мы за родину пали,

Но она – спасена.

Вы знаете, иногда меня одолевает «белое» чувство зависти к выжившим солдатам. Ведь их сердцебиение не остановилось, они ещё не раз смогут почувствовать прикосновения своих близких, их поддержку и любовь. Они смогут услышать от своих любимых женщин такие слова, как: ”Поздравляю, ты скоро станешь папой!” Нас война обделила такими возможностями, многие из нас были лишены этого навсегда. Это касается и наших военных достижений: мы, павшие и немые, уже никогда не будем носить ордена и медали, хотя и были наравне со всеми в битвах. Свой долг перед живыми мы выполнили.

...Нам свои боевые

Не носить ордена...

Товарищи, я завещаю вам в жизни быть настоящими. Это, пожалуй, главное, это то, что важно в мире. Никогда не предавать себя, свои принципы. Не продаваться за мелочи, которыми вас ещё не раз будут подкупать. Бойцам желаю всегда быть равнодушными, служить своей Отчизне. Беречь свято то, за что боролись! Если вы победили, я в это свято верю, то храните нашу независимость!

... Горевать – горделиво,

Не клонясь головой,

Ликовать – не хвастливо...

В час победы самой.
И беречь ее свято,
Братья, счастье свое –
В память воина-брата,
Что погиб за нее.

**2.1.15. Олейникова Илона Вячеславовна
ученица 11-А класса ХООШ № 150**

Руководитель:

Вовк Елена Александровна,
заместитель директора школы

Жизнь ради Украины: нам есть кем гордиться

Вторая Мировая война вошла в историю человечества как самая кровопролитная. Никто не догадывался, что нашему народу предстоит пройти через нечеловеческие испытания, пройти и победить. Избавить мир от фашизма, показав всем, что дух солдата, сражающегося за свою землю, не дано сломить захватчикам.

22 июня 1941 года началась мобилизация военнообязанных 1905 – 1918 годов рождения на территории всех военных округов. Сотни тысяч граждан добровольно уходили в действующую армию.

В числе первых добровольцев был мой прадедущка Абдула Георгий Игнатьевич. Он был некрупного телосложения, и его направили в танковые войска.

После Киевской битвы главные военные события на южном участке фронта развернулись в Харьковском направлении. Харьков был настолько большим по площади, что брали его 18 дней. Только с четвёртой попытки, 23 августа 1943 года, город был окончательно освобождён. Несколько армий вели наступление, в том числе и танковая армия, в которой служил мой прадедущка Жора. Он отличался исключительной смелостью, и сослуживцы удивлялись, как ему удается выходить живым и невредимым из опаснейших ситуаций.

После освобождения Харькова в составе танковой армии прадедущка принял участие еще в битве за Днепр, в Мелитопольской наступательной операции, в боях под Каховкой, на Западной Украине.

9 мая 1945 года в 0 ч. 43 мин. в пригороде Берлина Карлсхорсте был подписан Акт о безоговорочной капитуляции фашистской Германии. День освобождения города – 9 мая – стал Днем Победы над нацизмом в Европе.

Первый в мире процесс против немецких военных преступников состоялся в Харькове в декабре 1943 года, а позже – в Нюрнберге.

Воины – украинцы вместе с другими народами внесли огромный вклад в победу над нацистской Германией и ее союзниками. Боевыми наградами были отмечены 2,5 млн. воинов Украины. Мой прадедушка награжден Орденом Отечественной войны II степени и многими медалями. Мне о нем рассказывал его сын, мой дедушка Валера, и я очень горжусь, что у меня в роду есть человек, который, жертвуя своей жизнью, защищал нашу Украину.

Маршалы и генералы (украинцы по происхождению) возглавляли более половины из 15-ти фронтов, действовавших в период борьбы с немецко-фашистскими захватчиками.

За мужество и героизм нашего народа, который защищал свою землю от поработителей, почетное звание «Город-герой» было присвоено Киеву, Одессе, Керчи, Севастополю.

2.1.16. Крылова София, 9-А класс КУ «ХООШ № 175» Руководитель: Ефремочкина З.И., учитель истории

Письма – треугольники с войны

Война - это страх, разруха, это горе и горькие слёзы миллионов людей, жгучая боль, бесконечно долгие мучительные дни, месяцы, годы, когда каждая секунда наполнена терзающим, изводящим страхом. Страхом не за себя - за близких, родных, любимых, которые там, где-то далеко, не жалея жизни, бьются за своё Отечество.

Война оставила большой след в истории каждой семьи. Военные истории передаются от старших, прошедших это страшное испытание поколений, к младшим, живущим в мирное время. Пожелтевшие от времени листочки бумаги бережно хранят отголоски далекой войны, унесшей миллионы человеческих жизней.

Строки, написанные в окопах в короткие минуты передышки между боями, доносят до нынешнего поколения суровую действительность военных будней, дыхание того времени. В них – тоска по родной стороне, семье, ненависть к врагу... Солдатские письма эхом доносят до наших дней события того времени, Читая их, мы снова и снова ощущаем себя частичкою тех событий, проживая со своими прадедами день за днем.

Пересматривая альбом со старыми семейными фотографиями, я наткнулась на старые дедушкины письма-треугольники с войны. Мой прадед был отправлен на фронт прямо с летного училища, в июле 1941 года. Он прошел всю войну и встретил Победу в Берлине. Все эти годы он отвечал за техническое состояние самолетов.

Во время второй мировой войны очень много людей боролось за освобождение своей земли: одни на фронте, другие в тылу врага, и если бы не они, может быть, нас бы и не было. Люди отдавали свои жизни ради жизни и счастья других. Они - настоящие герои! Никто не знает, что происходило в сердцах солдат. Солдаты писали письма, в которых они рассказывали о своих переживаниях, о своих мечтах. Писали всем: и маме, и сестре, и брату, бабушке и дедушке, ведь для каждого солдата было важно знать, что их дома ждут.

Строки любимым, написанные в окопах и землянках, во время бомбёжек и обстрелов... В этих почерневших от времени и человеческого горя конвертах больше, чем могут рассказать учебники истории. В них - чья-то жизнь. Вот такие письма я нашла у моей прабабушки в старенькой коробочке, обмотаной красной ленточкой, письма-треугольники с войны.

«Здравствуй, любимая моя мама! Как твоё здоровье? Почему от тебя нет писем? Где работаешь? У меня пока всё в порядке. Тёте Лене переводил деньги, но ответа пока нет. Дяде Ване тоже пишу частенько. Недавно я получил два

ордена Красного Знамени - их уже у меня 4, и пятый орден Красной Звезды. Значит, немцев бью хорошо. За этот месяц было сто верных случаев, когда можно было погибнуть, но я жив и здоров. Несколько раз уже меня считали убитым, а я всё целый. Пуля меня просто не берёт, кто-то будто надёжно охраняет меня. Я выполнял то, что, казалось, было невозможным, делал то, что никогда не мог, и выстоял тогда, когда все другие были вышиблены. Пиши ответы. Жду. Твой сын Алексей».

Когда прабабушка читала письма, у нее на глазах наворачивались слезы. Ведь она так любила и всегда будет любить своего сына. Не у всех было кому писать. Война безжалостно убивала всех подряд, не щадя даже детей. У моего прадедушки в письме я прочла о его близком друге. У него

было 10 братьев, маму убили еще в начале войны. Каждый месяц их отцу приносили письма, в которых они рассказывали, что все хорошо, они все живы, что заботятся друг о друге. Но с каждым разом письма приходили все реже и реже. В 1943 году почтальон принес отцу первую похоронку, а затем и вторую, и третью. Через год, когда отец увидел в очередной раз почтальона, сердце не выдержало, и он умер, так и не узнав, что в этом письме было написано: "Здравствуй, отец! Я живой. Как здоровье? Я знаю, что тебе сейчас не легко, погибли все мои братья. Но я жив, и мы победили, я уже скоро буду дома! Дождись, твой Николай!"

Нет такой семьи, которая не знала бы, что такое война. Тяжелым бременем она легла на плечи наших прабабушек и прадедушек, заставила перенести нечеловеческие страдания, беды и лишения. Кому-то пришлось воевать на фронте, а кто-то встретил войну мальчишками и девчонками и в тылу, наравне со взрослыми впроголодь работал на заводах и в колхозах, понимая, что это все

ради победы, всё для фронта, где жертвовали своей жизнью их отцы, братья и деды. И каждый верил в Победу. Ничто не сломило их.

Солдатские письма это все, что осталось в о войне. Ведь мы, нынешнее поколение ничего не знает о том , как это было. Ветераны не молодеют , к сожалению, и память от них уходит и остаются лишь письма, как эхо войны. В каждом из нас есть частичка добра и мира , которую заложили наши прадеды и деды . В моей семье мы празднуем каждый год День Победы! У нас служили оба деда и прадеда, и все они прошли всю войну. Каждый раз, когда папа рассказывает мне про своего деда и показывает фотографии, меня берет гордость, что именно у меня, мой дед выдержал это испытание - испытание войной!

У него было около двух десятков орденов, они сохранились и висят на стене рядом со шпагой и ножом, которыми его отметили за успешное выполнение боевых заданий. Перед каждым Днем Победы дед снимает их со стены ,чистит и точит . У второго моего прадеда сохранились письма к моей бабушке и его

жене. Бабушка достает их ко Дню Победы и перечитывает , словно, это было вчера. Мои прадеды не особо рассказывают о войне. Они говорят ,что этот ужас не хочется вспоминать . Но всегда рассказывают о том, как они отмечали победу во время войны! Когда я была маленькая, то папа мне надевал

пилотку, и я становилась на стул и рассказывала стих о прадедах и дедах, что прошли ту Великую Войну!

Война закончилась давно. Но мы всегда должны помнить о тех страданиях, которые пережили люди, побывавшие на ней, и которые не вернулись, остались в сырой земле. Об этом было сказано уже сотни раз, но я не боюсь повториться, ведь память о тех жестоких, тяжких годах должна жить вечно. Мы должны научиться ценить мирную жизнь, ведь именно ради неё бились, отдавали жизни все те, кто был на войне. И вечный огонь не должен потухнуть в наших сердцах никогда!

2.1.17. Белоус Радмир, ученик 5-А класса КУ «ХООШ № 175»

Руководитель: Ефремочкина З.И., учитель истории

Мой прадедушка. История в фотографиях

Многие спрашивают себя: Что значит быть героем? Кто такие герои? Если провести опрос среди школьников, то наверняка многие приведут в пример мультяшных «супергероев». Таких как, Человек-паук, Капитан Америка и многих других, которые «в огне не горят и в воде не тонут». А на самом деле, герои – это обычные, скромные люди, которые, действуя в экстренных ситуациях, спасают чужие жизни, не думая о своей.

По-моему мнению, тот, кто может носить такое почетное звание - герой, должен быть примером для подражания всему народу, эти герои – наши ориентиры в жизни. Для меня таким героем стал, мой прадедушка, Моргун Владимир Афанасьевич. К сожалению, я не был знаком с ним лично, но о его героическом прошлом мне рассказал мой дедушка. Поэтому я, с большой гордостью, хочу рассказать и вам о моем героическом прадеде.

В Харьковской области на берегу Печенежского водохранилища есть красивое село Мартове. В этом селе 20 сентября 1925 года родился мой прадедушка Владимир Афанасьевич Моргун.

Фото№1. В. А. Моргун.

Когда началась Вторая мировая война, ему было шестнадцать лет. Он хотел защищать свою Родину от врага, но на фронт его не брали, а когда ему исполнилось восемнадцать лет он ушел воевать. В 1943 году мой после освобождения нашими войсками его родного село от фашистов, мой прадед попадает в учебную часть, где учится на зенитчика.

После учебы его направили в 6-ю

гвардейскую зенитную артиллерийскую в будущем Львовско-Берлинскую орденов Кутузова и Богдана Хмельницкого дивизию. За время войны он стал командиром зенитного орудия. Умело сражались с врагом гвардейцы-зенитчики в Берлинской наступательной операции и среди них был мой прадед. За годы войны мой прадедущка Владимир Афанасьевич сбил два немецких самолета. За героизм и проявленное мужество он был награжден боевыми медалями за Отвагу и за боевые заслуги, а также орденом Отечественной войны 2-ст. Победу прадедущка встретил в Берлине весной 1945 года. После войны он остался служить в армии.

Фото № 2. Прадедущка с однополчанами

**2.1.18. Белоченко Дарина, 10-А клас
КЗ «ХЗОШ № 175»**

Керівник: Єфремочкіна З.І., вчитель історії

Життя – це бумеранг і все в ньому рухається по колу...

Пам'ять! Гірка Пам'ять війни! Вона ніколи не згасне. Вона ятрить мозок, збудує уяву. Пам'ять! Що ти залишила? Похоронки? Сльози матерів? Наречених, що недолубили своїх хлопців? Поминальний дзвін та тепло свічки? Про що ти задумувався, українцю? Які

сторінки історії гортає пам'ять? Від чого стікає кров'ю твоє наболіле серце?

Майже 100 років тому історія України закарбувала на своїх скрижалях новий символ, який став невід'ємною складовою генетичної пам'яті українського народу. Цей символ – Крути!

29 січня 1918 року назва невеликої станції, що розташована між Бахмачем і Києвом, ознаменувала відлік нового духовного злету нації, який вже майже століття є дороговказом для десятків поколінь незламних борців за свободу та незалежність рідної землі. А що було під Крутами? Хто були ті юні завзятці? На яку вічну нагороду сподівались юнаки, вирушаючи у бій? Чи вірили вони у свою перемогу? Чи сподівались на свою силу? Ні! Чи то були професіонали вояки, звиклі до пороху? Ні, ні! То були гімназисти і молоді студенти, не призвичаєні до військової справи. Вони не знали ні війни, ні смертної кари. Їх душам було огидне кожне насильство, вбивство, бій. І вони пішли. Коли вдарив останній час України, вони пішли – 300 юнаків проти 13 000 більшовиків. І полягли усі.

А як все починалось?

7 листопада 1917 року Центральна Рада, виконуючи волю українського народу, проголосила Українську Народну Республіку. А вже через три дні у Петрограді було прийнято рішення послати армійські частини для придушення «контрреволюції» на півдні Росії. Так розпочалась війна Радянської Росії із владою в Українській Народній Республіці, а фактично з незалежністю українського народу. Раднарком оголосив в Україні стан облоги і зобов'язав місцеві революційні гарнізони діяти з усією рішучістю проти ворогів народу, не чекаючи ніяких вказівок зверху. Першою революційною армією командував колишній царський підполковник М.О.Муравйов, який 5 січня 1918 року перед захопленням Полтави дав наказ вирізати всіх оборонців місцевої буржуазії. Так як на той час в Україні не було дисциплінованого, готового до рішучого виступу війська, з початком січня 1918 року у Києві почалося формування Студентського куреня Січових Стрільців, який складався виключно з добровольців-студентів та учнів гімназій. Молодь щиро відгукнулася на відозву організаційного комітету Студентського куреня та в другій половині січня до нього було записано 300 осіб. Після двох тижнів

поспішного курсу військової науки для не ознайомлених зі зброєю студентів і учнів в юнацькій військовій школі молодь вирушила під командою сотника А.Омельченка на Чернігівщину проти наступу більшовиків. 27 січня 1918 року вояки виїхали з Києва в напрямі на Бахмач, звідки наступала червона навала. Але доїхали вони тільки до Крут. Далі вже був ворог. Тут висіли й окопались. Їх було 300. Для багатьох юнаків це була перша в Їхньому житті ніч, проведена поза батьківським домом, і яка була для них останньою. Сам бій тривав з раннього ранку до пізнього вечора. Заметене снігом поле, а на ньому похапцем окопались юнаки, без штабу, маючи по три набої на душу. Здалеку колонами наступали більшовики. Юнаки кинулись у свою першу й останню багнетну атаку – і майже всі загинули. Двадцять сім з них потрапило у полон. Спочатку вояки Червоної армії над ними по-звірячому познущались, а наступного дня розстріляли, заборонивши селянам їх ховати. Перед розстрілом юнаки співали «Ще не вмерла Україна». Сімох поранених, переплутавши зі своїми, більшовики відправили до Харкова лікуватися. Там вони і розповіли про все, що сталося того страшного дня.

Перегортаємо ще одну сторінку нашої історії.

Афганістан...Промовляючи це слово, на пам'ять спадають страшні події, які чорною тінню пройшли по душах та долях людей. У вересні 1979 року до влади в результаті палацового заколоту прийшов жорстокий тиран Хафізулла Амін, репресивна політика котрого не влаштовувала основну масу афганців. У країні фактично спалахнула громадянська війна. До правителів СРСР декілька разів звертались з проханням ввести свої війська на територію Афганістану. Командування наших військ не змогло відмовити. З 25 грудня 1979 року по 15 лютого 1989 рік в Афганістані перебувало 620 тисяч радянських солдатів, офіцерів, що надавали допомогу братерському народові. З них – майже 4 000 українців. Вже двадцять сім років минуло з того часу, як закінчилась ця страшна війна. Війна, з приводу якої досі немає однозначного рішення. Деякі вважають, що наші хлопці виконували обов'язок, а інші – що вони просто втручались у справи іншої країни. Але хто б що не говорив, правда в тому, що наші юнаки, заглядаючи у вічі смерті, виявили гідність і мужність.

Уже здавалося, ці страшні роки залишилися у минулому і будуть лише сторінкою історії, але життя – це бумеранг, і все в ньому, як і наша планета, рухається по колу.

13 квітня 2014 війна прийшла на Україну. Точніше, для нас її принесли інші, наші північні сусіди. Але на захист своєї Батьківщини встали її вірні сини – в першу чергу добровольці. У перші дні АТО наші юнаки йшли у бій без касок, бронезилетів, не маючи зброї, припасів та військової техніки. За перші місяці війни Україна втратила близько 3 000 чоловік, більше 10 000 поранено, сотні зникли безвісті, мільйони залишилися без даху над головою. Проте Україна сильна, вона довела це на прикладі попередніх століть. Ми пройдемо через усі випробування і наша країна розквітне та буде процвітати. І ми, майбутні покоління, повинні зробити все, щоб українці ніколи більше не гинули і щоб ми ніколи не ховали наших вбитих людей.

Будь-яка війна – це катастрофа для людства тому, що вона нехтує найбільшою цінністю на землі – людським життям. Пройде час, проте наші захисники як і раніше будуть лежати у холодній землі. Ми повинні пам'ятати про них кожен день, про їх хоробрий подвиг і тоді вони будуть жити у наших серцях вічно. Ми – українці! Перемога буде за нами!

2.1.19. Хоменко Іван, учень 8-Б класу КЗ «ХЗОШ № 175»

Керівник: Хоменко Н.П., вчитель української мови

ТРУДОВИЙ ПОДВИГ МОЄЇ ПРАБАБУСИ

Війна...Яку страшне слово, скільки в ньому ненависті, злості, горя, крові, сліз, розбитих сердець, скалічених доль.. Яке щастя, що в тій війні ми не втратили віру, надію і врешті-решт здобули Перемогу ціною неймовірних зусиль, напруженням волі усього народу.

Швидко плине час, і уже 72 роки відділяє нас від Великої Вітчизняної війни. З кожним роком все менше свідків тих грізних років залишається поруч з нами. Вони йдуть у вічність і забирають з собою свої обпалені війною спогади.

Війна 1941 року увірвалася в їх безхмарну юність і чорним

крилом смерті понівечила життя. Чотирнадцятирічною зустріла початок війни моя прабабуся Стороженко Марія Іванівна в селі Великий Бурлук на Харківщині. Безсонними ночами зринає у її спогадах початок війни, як проводжали всім селом чоловіків на фронт, не ділячи їх на чужих і своїх, як намагалися не плакати, мужньо трималися, бо знали: не час виявляти слабкість, коли ворог стоїть у порога.

У пам'яті й досі ті протитанкові окопи за селом, які рили жінки і дівчата під палючим серпневим сонцем. Потім-наліт чорних круків-літаків з незнайомими великими хрестами, які несли смерть всьому живому, палаючі хати села, розпач і плач жінок, страх у великих дитячих очах.

У 1943 році шістнадцятирічною прабабуся разом з подружками була мобілізована і направлена відбудовувати рідну Батьківщину, повертати її до мирного життя. Зібрані матір'ю нехитрі пожитки зав'язала у вузлик і поїхала в вагоні-теплушці на північ. Непривітно зустріли дівчат брянські ліси. Великі сосни здіймалися у небо, як корабельні щогли, шуміли своєю віковичну пісню, переповідаючи її дівчатам із сонячного українського краю. Завдяки невтомним дівочим рукам падали потім ці велетні на землю, перетворюючись у будівельний матеріал. Криваві мозолі на руках, голод і холод в землянках, а прийде вечір – і лунає у вогкій землянці мрійлива і задушевна пісня: чи то російська, чи українська, чи білоруська. Пам'ятає Марія Іванівна, як зустріла День Перемоги. Зайшов бригадир і сказав: «Дівчата! Війна скінчилася!». І після цих слів здійнявся такий плач! Ревли дівчата, бо у однієї батько загинув, у іншої-брат, а хто нареченого чи чоловіка не діждався. Так усі, обійнявшись, і проплакали до вечора.

А через місяць - знову дорога. Марія Іванівна потрапила у Харків на Південний вокзал відбудовувати залізну дорогу. Зранку до вечора укладали важкі шпали, забивали їх костилями. Худенькі маленькі дівчата працювали по дванадцять годин не відчуваючи втоми, щоденно, бо треба було якнайшвидше відновити рух потягів. Майже до початку 1947 року працювала бабуся на відбудові залізниці. І тепер, коли мені доводиться їхати Південною залізницею, я пишаюся, що у цих рівно викладених рейках, шпалах, привітних семафорних вогнях є часточка праці і моєї родини.

Моя прабабуся. Харків 1947 рік

Моя прабабуся не була на фронті, не звільняла від фашистів міст і сіл, не зазнала мук полону чи концтабору, але її внесок у Перемогу, на мою думку, теж значний і важливий. Її подвиг - це трудовий подвиг мільйонів жінок і дівчат у тилу, які своєю героїчною працею наближали світлий День Перемоги.

У 2017 році, у рік 72-річного ювілею Великої Перемоги нашого народу над фашистськими загарбниками, моїй прабабусі виповниться 90 років. Усе своє життя вона чесно працювала, багато знає і багато вміє, має велике і щедре добре серце, промінчики якого зігривають усю нашу велику родину. Її слова звучать як пересторога нам, нащадкам: **«Немає нічого страшнішого, ніж війна!»** Давайте ніколи не забувати про цю Митинг пам'яті біля могили Невідомому солдату, мікрорайон Кулиничі, Харків

2.1.20. Деткина Елизавета ученица 6 – В класса ХГ № 152

Интервью с участницей войны

Балашовой Зоей Ивановной, прабабушкой ученицы 6-В класса, Деткиной Елизаветы.

МОЯ ПРАБАБУШКА ВЕТЕРАН ВТОРОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ 1939-1945 ГОДОВ И КОГДА Я УЗНАЛА О ТЕМАТИКЕ КОНКУРСА, СРАЗУ ПОДУМАЛА О НЕЙ. Я РЕШИЛА ВЗЯТЬ У НЕЕ ИНТЕРВЬЮ И МОЯ ПРАБАБУШКА СОГЛАСИЛАСЬ. НО Я ДАЖЕ И НЕ ПОДОЗРЕВАЛА, ЧТО НАШ РАЗГОВОР БУДЕТ ДЛЯ НЕЕ ОЧЕНЬ ТЯЖЕЛЫМ И ПОЛОН ВОСПОМИНАНИЯМИ О ГОРЕ, ПЕРЕНЕСЕННОМ ЕЮ В ЭТИ СЛОЖНЫЕ ГОДЫ.

- Сколько Вам было лет когда началась война?

-Когда началась война , в 1941 году 21 июня, мне исполнилось 15 лет. Я закончила 7 классов на отлично и через 2 месяца Харьков был оккупирован немцами .

- А вам можно было выходить на улицу?

-Когда немцы вступили в Харьков и зашли эссесовцы, нельзя было выходить . Ворота во двор были закрыты и когда мы выглянули на улицу, то на каждом электростолбе висели повешенные люди с табличкой ПАРТЫЗАН .Так что мы боялись выходить со двора .Потом Эссесовцы ушли и вошли в город более уравновешенные войска и нам разрешили выходить на улицу до 20-00 вечера.

- А как вы работали?

- Стали набирать на работу, на железную дорогу, на Балашовку. Меня как раз взяли путейским рабочим для восстановления путей. Мы жили как раз возле Балашовского моста.

- А вас бомбили?

- Однажды ,упала бомба возле входа в бомбоубежище и взрывной волной у нас в доме выбило стекла из окон и входную дверь! Мы сами восстанавливали все это!

- Как же вы питались?

- Когда уходили наши войска,то разрешили брать зерно, муку ,пшеницу ,крупу .Мы сделали запасы и взяли огород, который сами же и обрабатывали. Сами своими силами собрали урожай, перенесли его в погреб ,так и выживали.

- А как же люди в плену?

- Мы всеми силами помогали военнопленным ,подделывали пропуски и освобождали их! Так и выжили эту войну!!! Когда освободили Харьков 23 августа ,мне было 17 лет.....
СПАСИБО, ДОРОГАЯ МОЯ ПРАБАБУШКА, ЗА ИНТЕРЕСНЫЙ РАЗГОВОР. И ДАЙ БОГ ТЕБЕ ДОЛГИХ ЛЕТ ЖИЗНИ. И ЕЩЕ, Я ОЧЕНЬ ХОЧУ, ЧТО БЫ ТЫ СМОГЛА ПРИЙТИ КО МНЕ НА КЛАССЫНЬИ ЧАС В ГИМНАЗИЮ В НАШ КЛАСС.

2.1.21. Лісман Софія
7-Б клас ХГ №152

Война

Война. Когда мы слышим это слово, каждый чувствует разное... Кто-то начинает гордиться тем, что воевал его дед и сделал какой-то вклад в историю.

Кто-то начинает грустно и тоскливо говорить о родственниках, погибших на этой самой войне... А кто-то просто стоит и молчит. И нет, это не значит, что человеку нечего сказать или ему безразлично.. Нет! Просто этот человек знает и видел многое и поэтому молчит, что бы не вырвался крик, а затем и рассказ о тех временах и ужасной, невыносимо несправедливой эпохе того времени. Обычно эти люди являются ветеранами или старичками на лавочках...

Каждый человек обязан знать свою историю. Во -первых, чтобы просто понимать, что было до него, вторая же причина-это пытаться не повторять ошибок людей в те времена. На мой взгляд, война- это выражение своего мнения не словами, а силой, так как многие считают, что силой доходит лучше, чем словами. Это показатель не согласия с решением людей более высокого статуса, это борьба за мир, в котором хотели бы жить все люди. Это протест, не жить по чьим-то правилам.

Многие говорят, что война ничего не изменила в нашей жизни и в жизни грядущих поколений, и я отчасти согласна с этим мнением. Да, война дала нам свободу на какой-то промежуток времени, но можем ли мы быть уверенны в том, что мы не станем через несколько лет опять заложниками чьих-то мнений? Этого никто не может знать. Война. С одной стороны это, как я уже говорила право на короткую свободу, это показатель, что людям не безразлична судьба той или иной страны, города, государства.

А с другой стороны... Война- это тысячи поломанных судеб, миллионы смертей... Трата времени, слез, нервов. Это страх. Страх за жизнь, страх будущего, страх потерять родных и остаться одним в этом мире.. Разве ради этого борются столько людей? Ради этого погибают и разрушаются доли людей? И никто не ответит на этот вопрос. Кроме этого, некоторые считают, что война-это просто бессмысленно. Ибо между людьми всегда будут споры на счет национальности, цвета кожи, религии, обеспеченности и моральных достоинств. Люди всегда будут делиться на небольшие группы, по интересам, авторитетам и т.д. Но почему, если люди так боятся этого слова и не хотят, чтобы оно звучало они продолжают перетягивать страны, государства как одеяла на разные стороны нашего земного шара? Неужели вам самим не стыдно за то, что вы оставляете детей сиротами, жен вдовами? Неужели вам настолько безразличны люди! Ваши собратья! Или смысл жизни-это деньги? Это ресурсы, богатство? Неужели ради этого нас и создал Он,Бог? Разве в этом смысл нашего существования? Знаете что я вам скажу? Все зависит только от нас с вами. Каждый человек - это и есть часть мира. Вы только вслушайтесь: МИР. Почему мы не можем спокойно жить в мире и согласии? Почему бы не стать одним целым? Хотя, все и так знают ответ на этот вопрос. Мы все никогда не станем одним целым, потому что у нас нет желания., некоторые люди всегда будут презирать людей нетрадиционной ориентации, хиппи, готов, эмо и прочих людей, которые не боятся быть самим собой. Некоторые, наоборот одобряют и радуются за этих людей. Третьему типу-вообще все равно. Это либо отчаянные трудоголики, которые кроме работы ничего не видят, либо же мудрые и начитанные бомжи и алкоголики. И на какой стороне быть нам с вами? Решать только вам.

2.1.22. Слободская Ева

9-В класс ХГ №152

Руководитель: Клименко Т.Д.

Летопись венных лет

Я знаю, никакой моей вины

В том, что другие не пришли с войны,

В том, что они — кто старше, кто моложе —

*Остались там, и не о том же речь,
Что я их мог, но не сумел сберечь,-
Речь не о том, но все же, все же, все же...*

А. Твардовский.

Ранним утром в воскресенье 22 июня 1941 года фашистская Германия и ее союзники обрушили на нашу страну удар невиданной в истории армии вторжения: 190 дивизий, свыше 4 тысяч танков, более 47 тысяч орудий и минометов, около 5 тысяч самолетов, до 200 кораблей. На решающих направлениях своего наступления агрессор имел многократное превосходство в силах. Началась Великая Отечественная война Советского Союза против немецко-фашистских захватчиков. Она длилась 1418 дней и ночей.

Это было самое крупное выступление ударных сил мирового империализма против социализма, одно из тягчайших испытаний, когда-либо пережитых Советской страной. В этой войне решалась не только судьба СССР, но и будущее мировой цивилизации, прогресса и демократии.

История не знает более чудовищных преступлений, чем те, которые совершили гитлеровцы. Фашистские орды превратили в руины десятки тысяч городов и деревень нашей страны. Они убивали и истязали советских людей, не щадя женщин, детей, стариков. Нечеловеческая жестокость, которую захватчики проявляли по отношению к населению многих других оккупированных стран, была превзойдена на советской территории.

В результате фашистского нашествия Советская страна потеряла более 25 млн. человек убитыми, около 30% национального богатства. Более 1 млн. советских воинов погибло за пределами нашей страны, освобождая народы Европы и Азии от фашистско-милитаристских оккупантов.

В рядах Советской армии был мой прапрадед. Он сражался за Родину, каждый день рискуя получить в грудь фашистскую пулю.

Мой прапрадед Ковшиков Борис Иванович, полковник авиации, родился 15 мая 1915 года в городе Харькове. С1933 г. по 1936 г. учился в Чугуевском летном училище, которое действует и обучает будущих летчиков по сей день.

Война застала его в Прибалтике, где он служил после окончания училища. В 1941 году Борис Иванович был переведен на 20-й Московский авиационный завод № 39, где служил испытателем самолетов и перегонял их на фронт. В октябре 1941-го завод эвакуировали в Иркутск, а моего дедушку отправили на фронт.

25 февраля 1942 года ст. лейтенант Ковшиков прибыл в 129-ю штурмовую армию под командованием генерал-полковника авиации, Героя Советского Союза Байдукова Георгия Филлиповича, в которую входила 212 штурмовая авиационная дивизия. Генерал-полковник участвовал в беспосадочных перелетах Москва-Северный полюс-США с В. П. Чкаловым.

В апреле 1943 года дивизия получила название Гвардейской и стала 4-ой Гвардейской штурмовой дивизией, которая входила в состав авиационного штурмового корпуса под командованием генерал-полковника авиации Каманина Николая Петровича.

Прим. Каманин Ник. Петрович - Герой Советского Союза. В 1934 году участвовал в спасении экипажа парохода «Челюскин». В 1971-1988 г.г. руководил подготовкой космонавтов.

Впоследствии, полки перевооружили и получили новые самолеты ИЛ-2. В составе 4-ой Гвардейской штурмовой дивизии мой дедушка прошел путь от Москвы до Вены.

На этом самолете, ИЛ-2, мой прапрадедушка прошел всю войну.

С апреля 1943 года до конца войны 92-ым авиационным гвардейским полком командовал гвардии-майор, а затем подполковник Ковшиков Борис Иванович.

Участие в операциях и битвах:

Белгородско-Харьковская операция «Румянцев» - с 3 августа 1943 года по 23 августа 1943 года. Киевская операция - с 3 ноября 1943 года по 22 декабря 1943 года. Житомирско-Бердичевская операция - с 24 декабря 1943 года по 14 января 1944 года. Корсунь-Шевченковская операция - с 24 января по 17 февраля 1944 года. Проскуровско-Черновицкая операция - с 4 марта 1944 года по 17 апреля 1944 года. Львовско-Сандомирская операция - с 13 июля 1944 года по 3 августа 1944 года. Белградская операция - с 28 сентября 1944 года по 20 октября 1944 года. Дебреценская операция - с 6 октября 1944 года по 28 октября 1944 года. Будапештская операция - с 29 октября 1944 года по 13 февраля 1945 года. Западно-Карпатская операция - с 12 января 1945 года по 18 февраля 1945 года. Балатонская операция - с 6 марта 1945 года по 15 марта 1945 года. Венская операция - с 16 марта 1945 года по 15 апреля 1945 года. Братиславско-Брновская операция - с 25 марта 1945 года по 5 мая 1945 года. Пражская операция - с 6 мая 1945 года по 11 мая 1945 года.

Почетные наименования:

Приказом НКО №078 от 3 апреля 1944 года на основании Приказа ВГК №95 от 27 марта 1944 года 92-му Гвардейскому штурмовому авиационному полку присвоено почётное наименование

«Каменец-Подольский». Награды:

Указом Президиума Верховного Совета СССР 92-й Гвардейский штурмовой авиационный полк награждён орденом «Суворова III степени».

Указом Президиума Верховного Совета СССР 92-й Гвардейский штурмовой авиационный полк награждён орденом «Богдана Хмельницкого II степени».

19 мая 1943 года командир полка гвардии майор Ковшиков Борис Иванович награжден орденом Отечественной Войны I степени;

14 сентября 1943 года - орденом Суворова III степени;

18 августа 1944 года, 26 октября 1944 года и 11 февраля 1945 – награжден орденами Боевого Красного Знамени.

На самолетах ИЛ-2 летчики полка бомбили и уничтожали как живую силу противника, так и скопление автомобилей, танков, артиллерии. За боевые заслуги дивизия получила почетное звание «Киевской». Дивизия сражалась за Москву, на Курской дуге, участвовала в освобождении Белгорода, Харькова, Сум, Винницы, Киева, Бердичева, Житомира, Львова, Будапешта и Вены.

Войну мой прапрадедушка закончил в звании полковника авиации. Всего с 1936 года по 1945 год полковник Ковшиков Б.И. совершил 1732 полета, что составляло 925 часов в воздухе. Большую часть их них пролетал на штурмовике ИЛ-2. Моего дедушку наградили 6 орденами.

Также мой прапрадедушка был награжден орденом Красной звезды и медалями:

- «За участие в героической обороне Москвы»
- «За боевые заслуги»
- «За взятие Вены»
- «За участие в героическом штурме и взятие Будапешта»
- «За победу над Германией».

2.2. ВОИНАМ-ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТАМ И ГЕРОЯМ МИРНОГО ВРЕМЕНИ

2.2.1. Пасат Мария

7-А класс ХООШ №10

Руководитель: Учитель русского языка и
Литературы Лаушкина Ирина Петровна

Живые яблоки

Дивись, милуйся та радій.
Тому, що ти живеш у цьому світі.
Твоє бажання миру на Землі
Допомагає просто людям жити.
Твоя робота чесна і важка,
А за тобою-і батьки, і діти.
Хоробрість серця та душа палка
Допомагає Україну захистити.

Оранжевый бок аппетитного яблока напомнил мне рассказ дедушки о тревожном закате одного из дней той далёкой и близкой Афганской войны.

Запах пороха на губах. Запах пороха в голове! Голова, безумно болит голова, запах крови...

Я пришёл в себя после безумного боя, открыл глаза, а вверху-небо, синее-синее, как дома. Облака мягкие, пушистые, и сквозь них пробивается луч солнца. Солнце, я вижу солнце, значит,- я жив, я не умер. Господи...Спасибо!!! Я жив!

И вдруг стон, такой протяжный, сквозь зубы стон. Где я? Афган. Мама, я хочу домой! Но я здесь. Память робкой струечкой возвращается ко мне. Был бой в горах... «Духи» обстреляли нас на тропе, когда мы спускались к реке. Мы отстреливались, командир отдал приказ приккрыть взвод. Нас осталось четверо... Лёха-пулемётчик, Серёга- снайпер (лучший из лучших), Михай- балагур и лучший разведчик. И я - Санёк. Ещё не обстрелянный, вновь прибывший пацан. Как хочется жить...

Губы пересохли, потрескались от жуткой жары и запаха боя. Кто же из наших жив? Я тихо спросил: «Серёга, ты жив?»

-Да, Санёк, я жив, чуть-чуть зацепило ногу, ну а, так всё в порядке.

-Кто из наших жив ещё?

-Все, Лёху только сильно зацепило. «Духи» - гады! Все ребята из взвода ушли. «Духи» подумали, что всех перебили.

-А где Миха?

-Пошёл к реке набрать воды. Лёха пить просит и бредит. Сейчас отдохнём и будем пробираться к нашим.

Перемещались мы, в основном, когда темнело, тащили Лёху на плащ-палатке по очереди. Днём отсиживались в тени камней, вдали от тропы. Хорошо, что в рюкзаках были консервы. Но кушать и не хотелось. Хотелось очень домой... Или почти домой, в лагерь, к пацанам; казалось, если мы дойдём к своему лагерю, там уже не страшно. А, честно сказать... Не верьте тому, кто говорит, что не страшно умирать. Мне не хотелось...умирать в восемнадцать лет. Не хотелось!!! Как всё остро чувствуешь, когда смерть дышит в затылок... И любовь, и ненависть, и желание жить.

Мы шли трое суток, но мне казалось, что вечность. Лёха был без сознания. По этой тропе жизни мы пробирались с трудом. Пережили камнепад, встречу со змеёй. Два раза чуть не нарвались на засаду «духов». Всё, силы на исходе, больше не могу, но тут из разведки возвращается Михай: «Ребята, осталось немного, как только стемнеет, будем пробираться к нашим.» Господи, мы дошли, дошли, доползли, дотянули Лёху!

Когда нас увидел комбат - в оборваном ХБ, грязных и голодных он застыл на месте: «Ребята, мы вас похоронили... Алексея - срочно в медсанбат. А сами - быстро к интенданту, он выдаст во, что переодеться, организует баню и поест.»

Мамочка, я добрался. Я почти «дома»! Я разложил еду на двух тумбочках, жду пацанов - Серёгу и Миху, даже глотнул спирт которым угостили медики, когда принимали у нас Алексея. В душе разлилось тепло - от спирта, от домашнего уюта палатки, от жизни.

И вдруг...очередь автомата. Я выскочил из палатки. Кто стрелял, почему?!...

Серёга и Михай наслаждались жизнью, тишиной, красками мирного заката. И очень им хотелось хоть на минуту оказаться на Родине. За расположением части, в зелёной зоне Гильменда, в

кишлаке росли яблони. Красивые яблоки отсвечивали своими оранжевыми боками, издавая чуть слышный, особый яблочный аромат. Совсем как на Украине. В этом кишлаке жили небогатые, трудолюбивые люди, которые раньше страдали от грабежей душманов. Ребята прихватили с собой важный компонент обмена – сгущёнку – и направились к крайнему знакомому жилищу.

Лицо хозяина выражало какое-то смутное беспокойство, но тут из-за сарая выбежал афганский мальчик и, улыбаясь, стал протягивать несколько яблок. Это был тот самый мальчишка, которому бойцы приносили медикаменты, когда он здорово поранил руку, упав с возвышенности на острый камень. Паренёк показал зарубцевавшуюся рану и лучезарно улыбнулся. Отец пытался делать какие-то знаки руками, но мальчик радостно выкрикивал: «Ташакор, дуст!» («Спасибо, друзья!»). Наверное, сердца ребят бились тогда в такт с сердцем мальчика. Поблагодарив афганских друзей, Серега и Миха зашагали быстро в сторону части. И тут – внезапная, подлая, страшная – автоматная очередь разорвала тишину в клочья. Крики и безутешный плач ребёнка, встревоженный лай собак...

В результате рейда в кишлаке нашим ребятам удалось обезвредить и взять в плен душманов. Скрывавшиеся внутри кишлака двое духов – разведчиков угрожали мирным жителям. Они, наверное, не смогли понять простых, тёплых, человеческих отношений – дружбы и взаимопомощи людей разных национальностей, разных вероисповеданий, но одинаково любящих жизнь, людей и Родину!

Шли трое суток, выстояли, Лёху донесли, уберегли, а сами не убереглись. Что же вы, пацаны? Как же так? А как я вашим матерям в глаза посмотрю? Мне повезло, я был «салобон», на стол накрывал...

И вот, внученька, я живу с этой болью в душе уже столько лет. Но Серёга и Михай до сих пор сняться - такие же молодые, живые, здоровые.

Афганистан в моём сердце навсегда. Вот так!

Дедушки нет с нами три месяца. Он прожил пятьдесят три года. Каждую ночь воевал, вот и не выдержало сердце... Друзья и близкие запомнили его как честного, чистого, приветливого, доброго,

мужественного человека, который был готов помочь всегда. Наверное, он встретился с товарищами, и у них там всё мирно и спокойно.

А я так сожалею, что не расспросила бабушку подробнее о войне, о жизни, о том, как соотечественники защищают Родину и выполняют интернациональный долг, отстаивая свободу, справедливость, мир в других странах. Вспоминаются слова замечательной поэтессы А. Ахматовой, которые, я считаю, относятся ко всем защитникам своей Отчизны:

«А вы, мои друзья последнего призыва!
Чтоб вас оплакивать, мне жизнь сохранена.
Над вашей памятью не стыть плакучей ивой,
А крикнуть на весь мир ваши имена!
Да что там имена!
Ведь всё равно - вы с нами! ...

Живые с мёртвыми: для славы мёртвых нет!!!»

Вечная вам память, Защитники!!! Герои Афганистана, Герои Второй Мировой войны, Герои АТО! Вечная вам Слава!!!

Журналист и писатель В. Песков говорил: «Родина подобна огромному дереву, на котором не сосчитать листьев». А для меня Родина-это яблоня, на которой растут яблоки Мира, Согласия, Любви, Милосердия и Счастья. И мы всегда должны заботиться и оберегать её, ведь красивое и сильное дерево все же хрупкое и нежное.

...За окном ещё зима, а на прилавках магазинов - разные экзотические фрукты - апельсины, мандарины, ананасы, бананы, киви и яблоки. Люди могут приобрести различные сладкие фрукты. Но я покупаю яблоки, какие любил мой дедушка. И ощущаю горечь. Горечь от невосполнимых потерь, горечь от неосуществлённых желаний, украденных войной у людей. Будем достойны памяти героев, защищавших Родину, окружим заботой наших защитников, ведь герои среди нас!

А яблоки пусть всегда будут живыми! На всех яблонях Мира!

2.2.2. Нужа Юлія Павлівна

Вчитель історії Олександрівської загальноосвітньої школи імені І.С.Буряка Валківської районної ради Харківської області

Блокнот афганця

Афганістан... ця війна увійшла в кожне серце, в кожне місто, далеке село як буря, як ураган. Саме такою вона увійшла в багато родин – ураганом, чорним, смертоносним... Багато молодих хлопчиків поклали своє життя в цій країні, до останнього подиху зберегли вірність присязі, вірність прапорові, вірність своїй Батьківщині. Ті, хто повернулися живими йдуть вперед, працюють, але кожен раз оглядаючись, бачать образи загиблих побратимів, їхні силуети на близьких і далеких сопках. Для живих, загиблі будуть стояти на чужині як вічна пам'ятка, вічне нагадування всьому світові про жертви нашого народу в Афганістані.

Працюючи в школі вчителем історії, створюючи експонати шкільного музею, тримала в руках багато фотографій та документів воїнів – афганців. Я хочу розповісти про Рудого Василя Івановича. 18 січня 2003 року обірвалося життя воїна-інтернаціоналіста, учасника бойових дій, ветерана афганської війни.

Народився 4 серпня 1969 року в селі Соснівка Валківського району Харківської області в селянській родині. Батько - Рудий Іван Васильович і мати – Зінаїда Олександрівна при народженні свого першого сина відразу дали йому ім'я Василь, бо хотіли назвати свого сина в честь свого батька - Василя Івановича, який не повернувся з Великої вітчизняної війни. Свого батька Іван Васильович не пам'ятав і таким чином бажав вшанувати пам'ять про нього. Василь разом із своїм братом Толею ріс неслухняним хлопчиком. Любив ганяти м'яча. Початкову освіту він одержав у Коломацькій ЗОШ І-ІІІ ступенів. Далі продовжував навчання у Серпневській школі. Школу закінчив на достатньому рівні і вступив у Чутівське ПТУ де отримав спеціальність «Машиніст-тракторист». Але чи так доля розпорядилася, чи випадковість, але прийшлося молодому Василю Івановичу у мирний час побувати на страшній війні в Афганістані. В 1987 році молодих солдатів призвали до лав Радянської Армії. Вони відчували гордість за те, що вони будуть виконувати свій військовий

обов'язок, захищаючи Вітчизну. Спочатку їх повезли в Туркменію, де навчали військовій справі. Додому він писав про свою службу, але жодного разу не обмовився, що їх готують до війни в Афганістані. Через чотири місяці їх повезли до чужої країни в місто Чолотань. Щохвилинні вибухи, стрільба, вертольоти з пораненими й убитими – ось перші враження від Афганістану Василя, який прямо з «цивілки» потрапив у жерло справжньої війни. А на війні, як на війні. І він засвоїв гірку мудрість: **«Не кожен, хто вбив людину, - вбивця. Але кожна вбита людина – вбита»**. Перші відчуття – образа й здивування, через те, що хтось хоче забрати у тебе життя. Потім усе це переростало в озлоблення. Але втратити людське обличчя було не можна. Саме тому вони, радянські воїни, допомагали місцевим жителям, прагнули не завдавати їхньому господарству збитків. Жаліли постійно голодних афганських дітей, які рилися у смітниках, шукаючи викинуту зіпсовану провізію. Цивільне населення не проявляло ворожості до непроханих гостей. Простий трудящий люд легко вступав із ними в контакт, виділяв провідників, виявляв готовність допомагати встановленню в країні миру і спокою. Той рік, який він там прослужив, майже не згадував. Дуже не любив розмовляти і згадувати про події під час служби в армії, бо на його очах гинули товариші. Багатьох приходилося виносити на своїх руках з поля бою, не один солдат буде йому вдячний за врятоване життя. Йому і багатьом молодим хлопцям було дуже тяжко переживати втрати своїх однолітків. Солдати гинули. І як же страшно гинути у 18, у розквіті сил, коли ще не доміряв, недолюбив. Гинути не за свою Батьківщину. Гинути у такій екзотичній східній країні, де замість жита – рис, замість Бога – Аллах.

В 1989 році війська Радянського Союзу були виведені з Афганістану. Батьки Василя з нетерпінням чекали свого сина, кожен лист з війни вдихав надію на повернення солдата додому. Афганська війна принесла багатьом похоронки, сльози, трагедії. Юнак розумів, що за нього хвилюються рідні. Він намагався заспокоїти мати і батька, тому з Афганістану писав оптимістичні листи. І, звичайно, не було в них і натяку на ту страшну напругу і повсякчасну тривогу, що супроводжували його на маршрутах. Василь не писав про свої бойові діла, в листах одне: служба проходить нормально.

«Найголовніше, що я виніс з Афганістану - це тепло і відкритість людських стосунків, - говорив він - те, що в мирний час досягається роками, там відбувалося за кілька днів.»

За участь у Афганській війні Рудий Василь Іванович Указом Президента Республіки Афганістан в 1988 році був нагороджений медаллю « Воїну – інтернаціоналісту від вдячного афганського народу», Указом Президіума Верховної Ради СРСР в 1989 році нагороджений ювілейною медаллю «70 років озброєних сил СРСР» і медаллю « Ветеран війни».

Після повернення з армії, в 1991 році Василь одружився. У нього народився син Дмитро, але сімейне життя не склалося, в шлюбі він прожив тільки три роки.

В 2000 році тяжко захворів. 18 січня 2003 року пішов із життя. Його не стало, залишилася тільки пам'ять про нього. Син Василя – Дмитро віддав його цінні речі. Серед них є фотографії, на яких зафіксовані суворі гори і скелі, обвітрені обличчя бійців-афганців (фотографії не професійні, бо фотографувати в Афганістані було заборонено), службова характеристика рядового, грамота за відмінні результати в бойовій і політичній підготовці від 30 квітня 1988 року, звернення ЦК КПРС до радянських воїнів – інтернаціоналістів, що повернулися з республіки Афганістан, нагороди, якими він був нагороджений, блокнот, який вів під час служби в Афганістані і листи батькам, які він писав додому. Копії цих документів знаходяться у шкільному музеї і використовуються для огляду стенду «Солдат війну не вибирає».

Прочитавши блокнот, я зрозуміла, що відчували молоді хлопці, які були на тій війні, як вони тужили за Батьківщиною, за своїми батькам і рахували місяці, тижні, дні, години і хвилини до «дембеля». Із змістом цього блокнота я хочу ознайомити всіх. Неоднаразово ці вірші висвітлювалися у шкільній газеті та 15 лютого на загальношкільній лінійці, присвяченій Дню виведення військ із Афганістану. Давайте ж і ми будемо пам'ятати ветеранів - афганців і виявляти розуміння до тих, хто пройшов через війну і для кого вона триває досі у спогадах, у думках. Вони цього заслуговують.

БЛОКНОТ АФГАНЦЯ.

1986 год
2 года
24 месяца
104 недели
730 дней
* * *

17520 дней
1138800 минут
6832800 секунд
1988 год

Кто не был в армии, тот не поймет всех прелестей гражданки.
* * *

Время уносит лучшие годы
Счастье, любовь и друзей,
Все, что написано в этом альбоме
Память о службе моей.
* * *

Охраня покой – ты не знаешь покоя
* * *

Не живи уныло
Не жалей, что было
Не гадай, что будет
Береги, что есть
* * *

Пусть этот блокнот будет всегда напоминать о тех парнях, которые за сотни и даже тысячи километров от дома оберегают покой и сон своих отцов и матерей, братьев и сестер, которые только мыслью о них живут. И только тот, кто не высыхал после марш броска, кто не задыхался в нестерпимую жару в противогазе, не курил одну сигарету на всех, тот никогда не поймет почему у солдата дрожат руки, когда он вскрывает полученное из дома письмо, почему прочитав его, он смотрит пристально вдаль пустыми глазами.
* * *

Открой блокнот
Мой друг или подруга
И проведи глазами по строкам
Все здесь написано в часы досуга
В тоске по дому близким и друзьям!
Спасибо тому, кто нас ждет
Кто верно и честно разлукой живет
Кто верит солдату,
Кто любит солдата
Кто дома два года тоскует и ждет
* * *

Когда нас ждут, мы вернемся даже с того света.

* * *

Не надо слез, не надо грусти
Придет приказ и нас отпустят

* * *

Ручей размывает два дуба,
Но корни их вместе растут
Судьба разлучает друг друга,
Но сердца их вместе живут.

* * *

Письмо любимой.

Шлю привет тебе из Туркменистана
Где деревья совсем не растут,
И за 40 секунд одевают
И в столовую строем ведут
Что касается службы солдата
Слишком много не буду писать,
Потому что тебя дорогая
Все равно ничего не понять.
Ты цветы весной собираешь
Нежно держишь ромашки в руке
И когда на меня ты гадаешь
Я ползу по-пластунски в песке,
Пишешь ты, что судьбой недовольна
О своей я лучше смолчу
Ты встаешь с кровати нормально,
А я пулей лечу.
Когда ночью ты спишь дорогая.
В это время тревога у нас.
Ты журналы, газеты читаешь,
Я же, в газете читаю «Приказ»
По аллеям ты в парке гуляешь,
Наслаждаешься алой зорей.
Я же после вечерней проверки,
Слышу только команду: «Отбой!»
И когда молодые ребята

Вечерами целуют девчат
Я стою на посту и скучаю
Прижимая к груди автомат
Я кончаю писать дорогая,
А то «Стройся!» - кричит старшина
Привет из далекого края
Где кончается наша земля.
Здесь проходит граница с Афганистаном
Здесь проходит и юность моя.

* * *

Афганский ветер жжет порой
Глоток воды остался только
И белый шар над головой
Тебе все кажется чалмой.
Соль на губах и в сердце горько
За тот пылающий дувал
За тот протяжный крик бачи
И выстрел, грянувший в тиши

* * *

Кто виноват, что ты солдат
И службу трудную несеш
В руке сжимая автомат
И очень сильно дембель ждеш

Опять пески, опять жара
Нас засыпают в ДРА
И вот приказ последний дан
Нам предстоит пройти Афган.

Кто виноват, что ты солдат
Что претерпел все муки ада

* * *

Я поднимаю тост за дружбу
За нас, за воинскую службу.
За лучезарные мечты.

Нас поднял рано до зори
И вот идем мы снова в бой
С тяжелой ношей за спиной
И акс всегда с тобой.
И плачут матери в домах
По сыновьях, что там в горах
Нас ненавидит Ахмад Шах,
Но нас девчата ждут в сердцах

Среди песков, ущелий, скал
Прошел учебку в Ашхабате.

Кто виноват, что в том краю
Ты губишь молодость свою
И каждый твой неверный шаг
Последним в жизни может стать

Кто виноват, что тот душман
Взяв карабин в горах сидит
Набьет деньгами он карман
За то, что им солдат убит.

За тех, кто вышел на посты
За долг советского солдата
За матерей, что ждут нас свято

За то, о чем грустит порой

* * *

Домой я приеду
Клянусь вам ребята
Что первую рюмку
Я выпью за тех

* * *

Если ветер в лицо – не гнись.
Если горе пришло - крепись.
Если надо за дело – бей.
А влюбился то не робей.
Если дверь заперта - стучи.
Если трусы кричат – молчи.
Если радость на сердце – пой
Но всегда будь самим собой.

* * *

У нас в песках один закон
И нет его верней
В песках всегда нужна вода
А друг еще нужней.

* * *

Цветут цветы в садах,
А юность наша в сапогах.

* * *

Умей жить даже тогда, когда жить невозможно.

* * *

В рухе мы служили
Я видел во снах только тебя
Видел нежные руки
И нежные губы твои

Там пули свистели
Там взрывы гримели
Там мы погибали

* * *

Я пью за наш приезд домой

Кто в отпуск не ездил
Девчонку не встретил
В руках с автоматом
Берег наш покой.

Вот настала весна
Вот опять мы вместе
И с тобой мы растим
Сыновей, дочерей.

Где пули свистели
Где взрывы гримели
Мы там сохраняли
Покой и добро

Хочу, что б в жизни улыбались
Твои счастливые глаза.
Еще любви я пожелаю,
Огромной, чистой, как слеза.

* * *

Пройдет два года и живой, вернешься ты в свой дом родной.

* * *

Солдат становится на колени в двух случаях - напиться воды и
нарвать цветы для любимой.

* * *

Пиши туда, где плавится песок,
Где солнце достают руками.
Где наших девушек считают за богинь.
В воскресный день их видя на экране.

* * *

Кто не был, тот будет.
Кто был - не забудет
730 дней в сапогах.

* * *

Да спаси нас Бог	От пайки недовеса
От ночных тревог	От врача санчасти
От подъема раннего	От дежурного по части
От крика дневального	От занятий тактических
От старшины беса	О господи!

* * *

Когда нас ждут, мы вернемся даже с того света.

Мечта

Не дай Бог я вернусь на гражданку
И к несчастью возьму и напьюсь
Я устрою веселую пьянку
До потери сознания напьюсь
Гаупвахту устрою в подвале
Злую тещу туда посажу
И дневальным по вахте поставлю
Молодую красотку жену

Я ее научу распорядку
Будет знать, что такое наряд
Будет мухой летать на зарядку
И полы дома дрять стеклом
Даже дети как только родятся
Пройдут курс молодого бойца
И в последствии будут гордиться
Что имеют такого отца
Чтоб лучше запомнить уставы
Концентраты не буду давать
Суп гороховый, манную кашу
С сухарями заставлю жевать
Ну и тещу свою боевую
Марш бросками начну гонять
Песню петь научу строевую
И при встречи мне честь отдавать
А когда подойдет воскресенье
Жену с тещей поставлю в наряд
Ну а сам я пойду в увольнение
Как отличный советский солдат

У цієї війні загинуло близько 15 тисяч солдат, 35 тисяч було поранено, деякі потрапили в полон. Серед загиблих – 252 наших земляків-харків'ян.

Для мене особисто ця війна стала усвідомленням того, що гинуло покоління, народжене у 60-х роках. Рудий Василь повернувся, але не всі його друзі вижили. Частина Бог забрав до себе. А вони так молилися до нього, і ті, що вірили, і ті, що стали вірити лише на війні. Можливо, ця віра і підтримувала їх. В Бога, і в Матір.

Давайте ж і ми будемо пам'ятати ветеранів і виявляти розуміння до тих, хто пройшов через війну і для кого вона триває досі. У спогадах, у думках.

Вічний вогонь пломеніє для нас і сьогодні. І палатиме завжди... відблиск цього вогню на обличчях тих, хто обпалений жорстокою війною, сьогодні живе мирним життям, він – в їхніх справах. Його

відблиск – в нашій пам'яті про земляків, які, пішовши воювати хлопчиками, не повернуться більше ніколи...

2.2.3. Ягодка Алексей, член НСЖУ Сумская обл., Тростянец

Осколок памяти

Отправляясь в Афганистан ты практически ничего о нем не знаешь. Горы, жара, темные лица, все это кажется сказкой, особенно когда прожил свою сознательную жизнь в Харькове. Большом городе. Студенческом городе, городе с множеством заводов и фабрик. Мой боевой товарищ-студент исторического факультета даже придумал небольшой стих:

В высоких горах Афганистана и Эрана
Заратустра проповедовал учение свое,
лишь грозный меч армий Халифата
превратил великое учение в ничто

В Афганистане я узнал не только о том, какие бывают высокие горы и равнины. Афганистан подарил мне много друзей, но и многих забрал. В Афганистане я созрел как личность, осознал – если смог пройти через войну, значит все в жизни у меня получится.

Выжить у меня получилось. Однако приходилось несладко: постоянный свист пуль, летящие во все стороны осколки от гранат, горящая боевая техника. Все это мне довелось пережить. Тяжело быть простым солдатом. Особенно тяжело, зная, что твоя жизнь в Афганистане ровно ничего не стоит. В награду получаешь лишь одно – жизнь. Полученные уроки в Афганистане научили меня многому: ценить жизнь, семью и друзей, готовых ринуть под пули, чтобы спасти твою жизнь. Нас учили выручать друг друга, тем более мы присягли своему государству и следовали клятве, произнесенной со словами присяги верности своему Отечеству – выполняли интернациональный долг в небольшом восточном государстве. Считаю, что мы выполнили его достойно, защищая идеалы в которые мы верили и чтили. Защищали их ценой своей жизни и слезами наших родителей.

Спустя двадцать семь лет я все еще убежден, что мы были правы. Впрочем, Афганистан это яркая глава нашей истории, которая оставила нам в наследство двоякий след. Но это не так важно. Главное помнить о тех ребятах, которые уже не с нами. Которые остались в нашей памяти и вместе с ней не дают угаснуть всему человеческому что есть в наших сердцах.

2.2.4. Шишенко Макар Васильович
Кадет 21 взводу (7-А класу)
Харківського Кадетського корпусу
з посиленою військово-фізичною підготовкою

«Мій тато – учасник бойових дій»

Я, Шишенко Макар Васильович, кадет 21 взводу Харківського Кадетського Корпусу. Мій тато, Шишенко Василь Павлович, був учасником бойових дій.

Я вирішив піти його шляхом, своє життя присвятити Батьківщині, хоч бути справжнім сином свого народу.

Далекий 1996 рік, ці кадри облетіли весь світ: Київ. Аеропорт «Бориспіль». По широкому трапу велетенського військового літака бадьорим кроком заходять наші армійці та займають свої місця по обидва борти. Он той усміхнений

молодий чоловік зліва, що махає рукою – мій тато.

В складі українського миротворчого батальйону він буде виконувати почесну місію разом з військовослужбовцями інших країн – учасниць міжнародної Організації Об'єднаних Націй (ООН).

Тим часом величезний військовий лайнер, немов сріблястий птах, здіймається в небо і бере курс на Африку, до сонячного екватора.

Африка. Ангола...

Держава знаходиться в Південній Африці. На півночі межує з ДР Конго на сході — з Замбією, на півдні — з Намібією. На заході омивається водами Атлантичного океану.

У надрах країни виявлено: поклади алмазів, нафти, марганцевих, мідних, уранових, поліметалевих руд, золота, слюди. У Республіки є істотні ресурси природного газу. Для родовищ Анголи характерна велика глибина залягання пластів і великі глибини шельфу.

Клімат країни тропічний, мусонний, жаркий, посушливий узимку й вологий улітку. Пересічна температура найтеплішого місяця від +29...+39 °С, найхолоднішого — від +15...20.

І ось уже білосніжний джип з позначками ООН та Червоного Хреста мчить пустелею країн контрастів: де безкрайні піщані простори змінюють яскраво-зелені квітучі кущі, де після колючих кактусів на випаленій сонцем землі бачиш барвисті кольори джунглів та соковите листя ліан.

Але... мій татко поспішає не на сафарі аби помилуватися багатством та різноманіттям африканської фауни, величезними слонами, носорогами та левами, підступними тиграми та гепардами, немов зійшли з картинки мальовничі зебри та жирафи, НІ – ця дорога є початком виконання не легкої та почесної місії миротворців, а саме надання допомоги африканським країнам.

Службу тато проходив у військовому шпиталі 25-тої стрілецької Чапаєвської ордену Леніна, Червонопрапорної дивізії, в м. Лубни, Полтавської області.

Військова медицина займається вивченням та практичним лікуванням військовослужбовців, які здійснюють законодавчу військову службу в мирний час а також під час реальних військових дій чи військових навчань. До найважливіших розділів відносяться оперативне лікування вогнестрільних поранень, опромінення внаслідок вибуху ядерного заряду чи ліквідації катастроф на ядерних спорудах, інфекційні, харчові та хімічні отруєння та інші. Важливим напрямком є вивчення та розробка принципів визначення медичної та психологічної придатності особи до проходження військової служби в мирних та військових умовах, а також експертне визначення втрати здоров'я внаслідок бойових дій або проходження військової служби в мирний час і встановленні відповідної групи інвалідності, експертне

визначення військово-лікарськими комісіями воєнізованих відомств зв'язку смерті військовослужбовця з вогнестрільним пораненням при захисті Батьківщини. Спеціальний розділ військової медицини присвячений організації лікувального процесу на різних стадіях евакуації поранених та загиблих військовослужбовців, медичному сортуванню хворих військовослужбовців під час військових навчань чи реальних бойових дій, який визначається категоріально як — організація та тактика медичної служби в цивільних та військових умовах. Найважливішими напрямками військової медицини у військових шпиталях-госпіталях є: військово-польова хірургія, військова гігієна, військова токсикологія та радіологія, військова епідеміологія, організація та тактика медичної служби, управління повсякчасною діяльністю медичної служби.

В Анголі мій татусь проходив службу у складі Червоного Хреста. Порід з татом в машині військовий лікар з Англії, разом з яким вони пройдуть випробування, успіхи, а подекуди й прикрощі та розчарування.

А далі розгорнувся військовий, польовий шпиталь, де рятували життя, проводили десятки операцій, адже в країні, де йшли бойові дії, залишалось безліч мінних полів. Особливо боляче було, коли привозили дітей. Це не залишало байдужим нікого...

Дуже вразила історія африканського хлопчика Зімбо, який від вибуху міни втратив ніжку, але тримався мужньо, немов дорослий, вірив, що може знову гратися з однолітками і на протязі всього лікування не заплакав, не здавався, а натомість дуже просив подарувати йому футбольного м'яча.

Татко говорив, що такі історії залишаються в серці назавжди. Дуже прикро та гірко коли війна калічить дитячі долі, залишає нездійсненими дитячі мрії.

Роботи по розмінуванню швидко просувалися вперед. Тож наш український миротворчий батальйон у складі військ ООН з честю виконував свою місію, щоб такі жахіття ніколи більше не повторювалися.

Україна...Лубни...Наш дім....

Надворі стояв сонячний, зимовий день. Вдома всіма барвами сяла новорічна ялинка. Вона мерехтить різнокольоровими вогниками, кульками, виблискує гірляндами.

Це так не схоже на спекотні дні Африки...

Ми з сестричкою тримаємо новорічні подарунки від Дідуся Мороза, а в глибині душі здогадуємося, що їх приніс нам ВІН – найкраща, найдобріша, найрідніша людина в світі, наш татусь.... І притулившись до нього, просимо ще і ще розповісти про той далекий, невідомий, і тепер близький нам континент. Татко погоджується, і вмостившись зручно ми слухаємо знов і знов.....

Вкотре слухаємо розповідь про величезні дерева баобаба, поряд з якими людина почувається малесенькою мурашкою.

Дивуємося, як близько підходили мавпи в пошуках їжі до розташування табору миротворців. Вони ставали практично ручними тваринками та брали їжу просто з рук, як одна малесенька мавпочка на ім'я Бобо так подружилася з нашим татком, що не хотіла відпускати його, коли потрібно було їхати на завдання.

Разом з татком знову переживаємо ті хвилюючі моменти, коли дорогу бронетранспортеру перегородила величезна колода, всі вийшли з бронемашини, щоб розчистити шлях та рухатися далі. А насправді виявилось, що то був... велетенський пітон, який переповзав дорогу.

От і довелося всьому екіпажу чекати доки піший перехід неквапно проповзе такий поважний «пішохід»!

А також захоплюємося та пишаємося тим, що американські військовослужбовці дивувались надзвичайному порядку та блискучій чистоті в розташуванні українського батальйону.

.....Ці дитячі спогади викликають у мене радість і водночас біль втрати. Адже тата немає зараз разом з нами. Його раптово не стало, три роки тому – не витримало серце від пережитого, відчутого, побаченого за життя.....

Він був відважним, рішучим, сміливим, а також дуже люблячим батьком, добрим, чуйним та ніжним.

Моя мета до якої йду та прагну всім серцем закінчити вищий учбовий заклад, здобути військову спеціальність, стати в

подальшому достойним офіцером, професіоналом своєї справи, бути справжнім захисником нашої рідної України!!

2.2.5. Жарко Ігор, 7-А клас
Державної гімназії – інтернату з посиленою
військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»
Науковий керівник – Думич Лариса Петрівна,
учитель української мови та літератури

ОБПАЛЕНИЙ ВОГНЕМ ВІЙНИ ЧУЖОЇ

Війна в Афганістані досі є для українців болючою темою. Мало хто може зараз сказати, що знає, за що воювали наші воїни в Афганістані, і чому не виграли цієї війни. За неофіційними даними під час війни в Афганістані 1979-1989 загинуло близько 140 тисяч осіб. Варто зазначити, що радянська армія тоді була однією з наймогутніших у світі, проте підкорити афганців так і не зуміла. Згадаймо дати, які гіркою сльозою запеклися в душах цілого покоління, глибокою раною – в серцях матерів:

1 липня 1979 року – прибуття до Афганістану радянського парашутно-десантного батальйону;

25 грудня 1979 року – введення на територію Афганістану обмеженого контингенту радянських військ;

15 лютого 1989 року – виведення радянських військ з Афганістану.

За цими датами стоять люди. Через цю війну пройшло понад 641 тисячу військовослужбовців, з яких 150 тисяч українців; 14 453 життя обірвалося на афганській землі; 417 потрапили в полон або пропали безвісті; 15 000 молодих сильних людей повернулися з війни інвалідами. За кожним воїном-афганцем – свій життєвий подвиг, своя доля. Я ж хочу розповісти про маминого двоюрідного брата. Звати його Жесан Микола Васильович. Він виконував свій інтернаціональний обов'язок в Афганістані з 1983 по 1986 роки.

Служив він на кордоні. Зміцнюючи кордони своєї Батьківщини, проходив службу в інженерних військах. Розповідав про дивовижні краєвиди цієї країни. Дядько пригадує, що для нього Афганістан став синонімом людського лиха, справжнього пекла: палюче сонце зранку, спекотний вітер – афганець, пісок, що не дає дихати, і ...

завжди хочеться пити. Однак не оминула і його "душманська" куля. Коли напали на заставу, де Микола Васильович проходив службу, його пораненого забрали у полон. У полоні він пробув два місяці. На Батьківщину передали, що він пропав безвісти. Дядько Микола і ще один його товариш втекли з полону. Коли дісталися до своїх, то одразу ж передали у військомат, що вони живі. Бо його матері мала

уже прийти "похоронка" тому, що про нього довго не було ніяких вістей. Тривожні дні чекання, безсонні ночі та тривоги супроводжували його батьків, поки син служив у армії.

Микола Васильович має бойові нагороди: 2 "КСАПО" та "Відмінник прикордонних військ".

Справжнім солдатом його зробила ця війна, взявши дорогу ціну за цю науку.

Також з ним залишилися напам'ять про війну контузія та бойові осколки в нозі. Зараз йому вже 52 роки, він не любить згадувати про ті страшні часи його життя. Його дружина говорить, що він до сих пір вночі кричить і гукає своїх бойових побратимів. Кошмар, який він

пережив змолоду, чорною згадкою залишиться на все його життя .

Воїни-афганці... Ми тепер називаємо їх по-різному: інтернаціоналісти, ветерани. А цю війну називаємо помилковою. 72 роки тому було покладено край фашизму. Діди наші думали, що та війна – остання. Проте вони не знали, що їх онуків також будуть називати ветеранами.

Необхідно пам'ятати ветеранів, виявляти розуміння до тих, хто пройшов через війну і для кого вона триває й досі. У спогадах, снах, думках. Вони на це заслуговують. Я схилию голову перед своїм дядьком, який пройшов це страшне афганське пекло, гідно ніс службу, виконував накази командування. Пишаюся ним і низько вклоняюся йому за мужність, відвагу та героїзм.

**2.2.6. Воронцова Іллі, 7-А клас
Державної гімназії – інтернату з посиленою
військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»
Науковий керівник – Думич Лариса Петрівна**

Мій дідусь – герой!

26 квітня 1986 року сталась найбільша трагедія не тільки України, а й усього людства – вибух на Чорнобильській АЕС. Кількість людей, що брали участь у гасінні пожежі на ЧАЕС, становила 240 тис. Всі вони отримали високі дози радіації. Однак саме пожежникам вдалось врятувати нас від справді серйозної катастрофи – сильного водневого вибуху, який міг стати наступним етапом трагедії. Кількість людей, що брали участь в гасінні пожежі на ЧАЕС, становила 240 тис. Всі вони отримали високі дози радіації.

Одразу після аварії майже 8,5 млн людей були опроміненими, близько 155 тис кв. км територій було забруднено, з них 52 тис кв. км – сільськогосподарські землі. Реактор продовжував випромінювати радіацію ще 3 тижні, доки його не закидали сумішшю піску, свинцю, глини і бору. Для подальшої ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС були задіяні десятки тисяч людей різних професій: пожежники, військовослужбовці, правоохоронці, будівельники, транспортники, медпрацівники і, яких назвуть єдиним словом - ліквідатори.

Мій дідусь, Проценко Михайло Васильович, 1952 року народження, став одним із ліквідаторів на ЧАЕС, де він працював з січня 1987 року по квітень 1987 року. На той момент моєму дідусеві було 35 років. Він отримав повістку з військкомату, як і тисячі інших чоловіків нашої країни. Михайло Васильович входив до складу технічного взводу. Він займався вирубкою зараженого лісу. У цьому взводі працювало 6 бульдозерів, на одному з яких був мій дідусь. Територія була поділена на зони. У нульовій зоні вони жили в наметових містечках. Це у 30 кілометровій зоні від ЧАЕС, а працювали в першій, другій та третій зонах, які знаходились в радіусі 30 км. зараженої території.

Технічні взводи міняли по мірі зараження. На шиї кожного бульдозериста висіли накопичувачі радіації. Якщо доза радіації

перевищувала 23 «рентгени», до роботи вже не допускали. Протягом трьох місяців мій дідусь працював у зараженій зоні. Він виконував свій обов'язок сумлінно, не думаючи про своє життя. Він чітко усвідомлював небезпеку, тому, як і личить воїнові, зовсім не беріг себе. Дідусь приїхав до Чорнобиллю міцним і здоровим чоловіком, а повернувся дуже худим і хворим.

Протягом довгих років після ліквідації, він часто згадує своїх друзів, яких називає «чорнобильцями», їздить до них на зустрічі і з боєм повідомляє про те, що багатьох з них вже немає в живих.

Ми всі дуже любимо нашого дідуся, всією сім'єю дбаємо про нього, стараємось не засмучувати, а тільки радувати. Мій дідусь був свідком героїчних зусиль цілого покоління, яке врятували майбутнє для своїх нащадків.

Я глибоко вдячний не тільки своєму улюбленому дідусеві, але й всім учасникам ліквідації наслідків найбільшої техногенної катастрофи на планеті ХХ століття, які виявили героїзм, самовідданість та мужність в тих екстремальних обставинах.

Я пишаюсь своїм дідусем, він - герой!

**2.2.7. Пономаренко Ілля, 7- А клас
Державної гімназії – інтернату з посиленою
військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»
Науковий керівник – Думич Лариса Петрівна,
учитель української мови та літератури
вищої кваліфікаційної категорії, учитель - методист**

ГІДНИЙ НАСЛІДУВАННЯ ПРИКЛАД

Із дитинства ми прагнемо когось наслідувати. Спочатку батьків, потім вихователів у дитячому садку, згодом — учителів.

«Учитель це не той, хто несе знання, а той, хто веде до них. Він указує Шлях до вершин думки, моральним висотам, духовному й фізичному вдосконаленню. Посередній учитель викладає. Гарний учитель пояснює. Видатний учитель показує. Великий учитель надихає», - так сказав мислитель У. Уорд, і в мене немає приводу з ним не погодитися. Саме такою людиною я вважаю генерал –

майора Середу Олексія Порфировича - начальника Державної гімназії – інтернату з посиленою військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус». Він, у першу чергу, для нас усіх є наставником по життю. Думаю, зі мною багато хто погодиться в тому, що він неординарна людина, яскрава особистість. І от, що дивно: йому вдається те, на що здатен не кожен учитель.

Я навчаюсь у гімназії тільки місяць і кожного ранку ми, кадети, зустрічаємо його не тільки в учбовому корпусі, але й в казармі. Він завжди усміхнений, привітний, доброзичливий, а головне не байдужий до дитячих проблем. Пунктуальності, організованості, врівноваженості, акуратності, ввічливості,

креативності, тактовності і толерантності вчимося ми у Олексія Порфировича.

Він пройшов свій шлях усіма можливими щаблями – від заступника командира роти по політичній частині до військового комісара Харківського обласного військового комісаріату м. Харкова.

Імовірно, хтось і заздрив такій кар'єрі. Але цей успіх – у вмінні невтомно працювати, у тому числі над собою. Девіз життя Олексія Порфіровича – відповідальність, професіоналізм, людяність. Серед О. П. навчався у Донецькому вищому військово-політичному училищі інженерних військ та військ зв'язку, у Військово-політичній академії, в Одеській національній юридичній академії.

Де б не працював Олексій Порфірович – чи то військовим комісаром, чи то у війську, чи то в гарячих точках – він завжди трудиться з повною самовіддачею.

За роки його керівництва Харківський обласний військовий комісаріат неодноразово визнавався кращим серед військових комісаріатів як територіального управління «Північ», так і Збройних Сил України. За підсумками 2004 навчального року Харківський ОВК нагороджено Перехідним вимпелом Північного оперативного командування. Військовий комісаріат, очолюваний Середою О. П., організував і з 2003 року щорічно проводив спільно з Харківським державним авіаційним виробничим підприємством та обласною федерацією парашутного спорту України спільні змагання з

класичного парашутизму на Кубок імені Героя України Василя Мельникова, який ціною власного життя врятував свого підлеглого під час стрибка.

З жовтня 2007 року по грудень 2013 року генерал-майор Середи О.П. - начальник Харківського гарнізону. За період його керівництва гарнізоном була організована активна співпраця з органами місцевого самоврядування, значно був піднятий авторитет військових серед цивільного населення. Олексій Порфірович нагороджений медаллю «За бойові заслуги», має відзнаки Міністра Оборони України «Іменна вогнепальна зброя», «За військову службу України».

Під загальним керівництвом начальника гарнізону Середи О.П. в місті Харкові

неодноразово проводились урочисті проходження військ, які суттєво піднімали імідж і авторитет м. Харкова як в Україні, так і за її межами. За сприянням генерал-майора Середи

О.П. у них брали участь не тільки військовослужбовці Харківського гарнізону, а також військовослужбовці Дніпропетровського, Львівського гарнізонів Збройних Сил України.

У 2013 році у зв'язку із проведенням заходів щодо відзначення 70-річчя визволення міста Харкова від німецько-фашистських загарбників за ініціативою Олексія Порфіровича було організовано проведення військово-музичного фестивалю оркестрів із залученням музичних колективів України, Туреччини, Великобританії, Швеції, Франції, Польщі, Молдови.

Під керівництвом начальника гарнізону військовослужбовці брали активну участь у наданні допомоги під час ліквідації наслідків стихійних лих та у благоустрої міста.

Як учасник бойових дій в Демократичній Республіці Афганістан, генерал-майор Серета О.П. багато уваги приділяє роботі з ветеранами м. Харкова та області.

З грудня 2013 року Олексій Порфірович призначений на посаду начальника Державної гімназії-інтернату з посиленою військово - фізичною підготовкою «Кадетський корпус». Завдяки могутньому ексклюзивному педагогічному таланту О.П. Серети, унікальності і неординарності його особистості, вмінням швидко розв'язувати різноманітні дидактичні і виховні проблеми, Державна гімназія-інтернат з посиленою військово-фізичною підготовкою стала одним із найкращих закладів міста Харкова.

У спілкуванні з Олексієм Порфіровичем вражає не лише тепло, яке виходить із глибини душі вчителя, але й повнота аналітичної думки, роздуми про життя - буття. І мимоволі усвідомлюєш, якою розвиненою могла б бути наша держава, якби усі ставилися до своїх обов'язків так, як ця самовіддана, чуйна, добра,

порядна і щира людина, яка своєю працею, громадською діяльністю особливо сприяє розвитку і пропаганді не тільки міста Харкова, а й Харківської області.

**2.2.8. Бакманян Лаура, учениця 11- Б класу
Харківської загальноосвітньої школи №53
Керівник: Скрипник Т.Л.,
вчитель літератури**

«ГОЛОВНА НАГОРОДА – ЖИТТЯ»

«В житті, знаєш ли ти, завжди є місце подвигам», – стверджує вустами головної героїні оповідання «Старуха Ізергіль»

видатний російський письменник Максим Горький. Для когось цей вислів – просто красиві слова. Але дійсно серед нас, у нашому найближчому оточенні є люди, які стали героями і врятували багато життів на Землі.

Яку людину ми вважаємо героєм? На мою думку, герой – це людина, яка зробила сміливий вчинок, який носить назву «подвиг». Сильного, самовідданого, здатного пожертвувати життям, не очікуючи вдячності у відповідь. Ним може стати будь-хто з нас, треба просто до цього прагнути і надавати допомогу оточуючим людям. Насправді, коли мені ставлять запитання: «Кого ти вважаєш героєм?», я з великою гордістю відповідаю: «Людину, яка ризикує собою заради інших». Чому з гордістю? Тому що зразком такої людини став мій дядько. Я сподіваюсь, що багато хто з людей старшого віку чув про нього, про його героїзм.

Мого героя, який живе серед нас, звать Карапетян Шаварш Володимирович. Народився Шаварш 19 травня 1953 у вірменському місті Ванадзор в родині Володимира і Асмик Карапетян. Свого первістка батьки назвали Шаварш, на честь родича, який загинув у Велику Вітчизняну війну. Змалку хлопчика виховували та привчали допомагати оточуючим, бо в один жажливий день кожен з нас може опинитись на місці тих, хто потрапив у біду. З дитинства хлопчика долучали до спорту, а всерйоз він їм захопився в 1964 році, коли сім'я переїхала в Єреван. Перед очима маленького Шаварша був приклад справжнього чоловіка – його батька. Він займався гімнастикою, футболом і боротьбою. Батько думав віддати сина в спортивну гімнастику, але приятель батька Альберт Азарян – триразовий олімпійський чемпіон у цьому виді спорту – пояснив, що хлопчик зависокий. З таким ростом в гімнастиці доберешся хіба що до звання майстра спорту, про більше можна і не мріяти. А це ні Володимира, ні Шаварша не влаштувало – спортивне честолюбство у батька і сина було на висоті.

Спочатку Шаварш займався класичним плаванням. У 16 років на Всесоюзній спартакіаді школярів він посідав місця в третьому десятку, але рік потому вже вигравав чемпіонат республіки у своїй віковій категорії. Хто знає, можливо, Шаварш Карапетян незабаром брав би участь в Олімпійських іграх, але тут утворилися

неспортивні обставини. Конфлікт між тренерами призвів до того, що хлопця відрахували з республіканської команди як «безперспективного».

Розгубленому 17-річному хлопчику допоміг Ліпарит Алмасакян, який тренував плавців-підводників. Так Шаварш Карапетян з класичного плавання перейшов у підводне. Підводне плавання в ластах на затримці дихання і з аквалангом – технічно більш складний вид спорту, ніж плавання класичне. Вже через рік у новій для себе дисципліні Шаварш виграв «срібло» та «бронзу» на чемпіонаті СРСР. З урахуванням того, що радянські підводні плавці вважалися одними з найсильніших у світі, це був вагомий успіх. Але Шаварш на цьому не зупинився. У серпні 1972 року на першому для себе чемпіонаті Європи він виборов дві золоті медалі і встановив два світові рекорди. Спорт для нього був сенсом життя. Таким чином, мій дядько домогся великих успіхів у спорті, став відомим радянським спортсменом з підводного плавання і отримав дуже багато нагород та звань: 11-разовий рекордсмен світу, 17-разовий чемпіон світу, 13-разовий чемпіон Європи, семиразовий чемпіон СРСР з підводного плавання. Це, я вважаю, спортивний подвиг, адже кожна медаль – результат великої праці.

Спілкуючись з моїм дядьком, я дізналася, що він має дуже багато героїчних історій. Я хочу розповісти історії життя, які вразили мене найбільше.

Перша героїчна історія сталася 8 січня 1974 року, коли Шаварш Карапетян повертався на автобусі зі спортивної бази в Єреван. В автобусі в той момент перебувало понад тридцять пасажирів, включаючи спортсменів. На крутому підйомі водій помітив неполадки в роботі мотора, після чого був змушений зупинити автобус і вийти. У той же момент некерований автобус рушив з місця і різко покотився вниз. Першим відсутність водія помітив саме мій дядько, бо сидів ближче всіх до кабіни шофера. У спробі зупинити автобус і уникнути падіння у прірву він розбив ліктем скляну стінку, що відділяла кабіну від салону. Після чого Шаварш дотягнувся до керма і різко направив автобус в сторону гори. Таким чином, він став героєм, який врятував багато людей.

Люди, які були врятовані ним, були готові дякувати йому кожну хвилину за подароване життя.

Друга героїчна історія сталася 16 вересня 1976 року, ця історія відома кожному в Арменії, вона не залишила байдужою жодну людину. Цим днем Шаварш з братом і другом здійснювали ранкову пробіжку. Ніхто з них не чекав побачити таку картину навіть у страшному сні. Зовсім випадково вийшло так, що вони опинилися на місці падіння тролейбуса в Єреванське озеро. Мій дядько, не розгубившись, взяв ситуацію у свої руки. Не кожен міг би своєчасно зміркувати, як вчинити в даній ситуації.

Дядько виконував найвідповідальнішу й небезпечну роботу із занурення в озеро задля порятунку людей. Він створив план, як врятувати людей, у цій ситуації йому допоміг його брат. Карапетян передавав братові врятованих людей, а брат складним шляхом перевозив на човні через озеро людей і потім поміщав їх у машину. Почувши подробиці від мого героя, яким складним шляхом йому вдалося врятувати людей, моє тіло покритлося мурашками. На глибині 10 метрів при нульовій видимості він розбив ногами заднє вікно тролейбуса і врятував велику кількість пасажирів.

Брати Карапетян витягли з води значну кількість людей, але лише двадцять з них вдалося повернути до життя. Пасажирів, які були без свідомості, доставляли до лікарні. Медичні працівники були дуже здивовані, що всіх цих постраждалих людей витягнула з води лише одна людина.

Здавалося б, живи, радуйся, що є люди, які шанують і цінують тебе як свого рятівника, але дядько розповів мені, що його мучить совість. Мені стало цікаво, чому? Він же врятував людей і повинен пишатися собою.

Мій герой розповів, чому його мучила совість. Коли його сили закінчувалися, дядько, виринувши в черговий раз, усвідомив, що витягнув не людину, а подушку від сидіння тролейбуса. Він говорив, що ця подушка йому снилася багато разів ночами, адже якби не вона, він міг би врятувати ще одне життя людині. Мій дядько винив себе дуже і розповідав мені про це зі сльозами на очах. Його тіло все було порізане осколками розбитого вікна. Після того, як Шаварш ризикував своїм життям заради інших людей, він теж

опинився в лікарні – важка пневмонія, зараження крові, що сталося з порізів об скло в брудній воді ... Провів на лікарняному ліжку 45 днів. Коли повернувся додому, його буквально нудило від води. Повернутися в спорт була справа майже нереальна. І, тим не менш, він повернувся, знову вразивши всіх. Повернувся, щоб піти красиво зі спорту – у 1977 році він встановив свій останній, 11-й світовий рекорд. Мій герой жодного разу не пошкодував, що врятував стільки людей, але сам після порятунку опинився в лікарні.

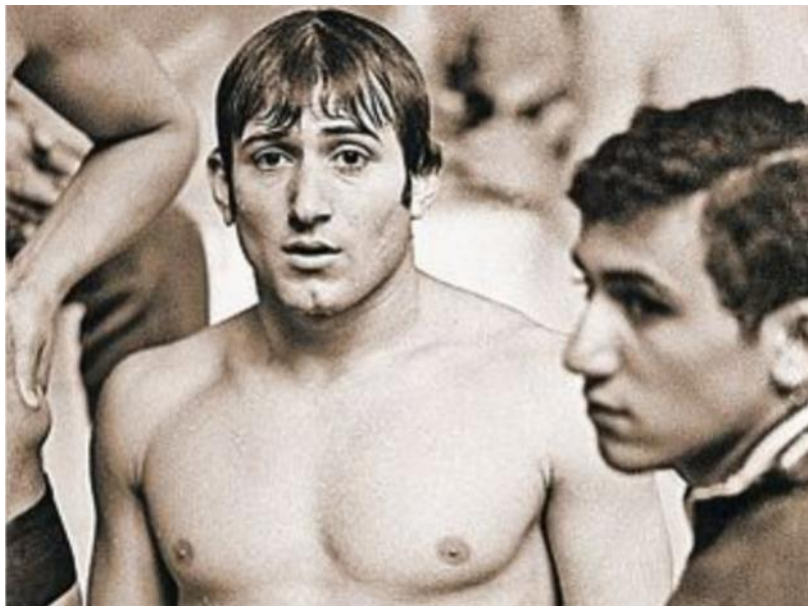
Про його подвиг велика країна дізналася не відразу – не любили в ті часи писати про катастрофи. А коли дізналася, в Єреван пішли десятки тисяч листів з вдячністю, на яких був простий адрес «Вірменія, місто Єреван, Шаваршу Карапетяну». Великий спортсмен і великий чоловік Шаварш Карапетян був нагороджений орденом «Знак Пошани». 8 серпня 1978 радянський астроном Микола Чорних відкрив астероїд під номером 3027, який назвав Шаварш – на честь плавця-героя.

Про мого дядька Шаварша Карапетяна знято кілька документальних фільмів, у тому числі «Пловець» Сергія Русакова. Про нього написано документальну повість «Двадцять життів Шаварша». У лютому 2014 року компанія Logos Film Company заявила про початок роботи над історією життя 60-річного Шаварша Карапетяна. Фільм отримав назву «20 життів». Фільм розповідь також і про наслідки подвигу. Дядько більше місяця провів у лікарні, сепсис та ушкодження ніг зробили його повернення у спорт майже неможливим. Але він зміг здолати труднощі й встиг поставити ще один рекорд – у плаванні на 400 метрів.

На сьогоднішній день, у Шаварша Карапетяна велика та дружна сім'я, чарівна дружина та троє дітей — дві дочки та син. Мій герой розповів, що коли його син був маленьким, він йому говорив: «Синку, ти повинен вміти дві речі: добре читати і добре плавати. Це все, що я хочу! Якщо добре читає, значить, в будь-якій галузі він досягне свого. А плавання – це чисте здоров'я. Я плавець, тому агітую плавати. Саме плавання, я кажу, «народилася людина – повинен плавати», незважаючи на те, що гімнастика та легка атлетика є татом і мамою всіх видів спорту. Доньки більше схильні

до навчання, ніж до спорту. Вони обидві закінчили інститут з червоними дипломами».

Особисто я ідеального героя бачу таким, як мій дядько, і сподіваюся, що з кожним днем у світі буде все більше і більше таких героїв, якими будуть пишатися і цінувати. Робіть добрі справи, допомагайте людям у важких ситуаціях, і ви будете героями не тільки для ваших рідних і близьких, а для всього світу.

17-кратный чемпион мира по подводному плаванию Шаварш Карапетян во второй раз принял участие в эстафете олимпийского огня Игр 2014 года в Сочи. Легендарный спортсмен преодолел с олимпийским факелом расстояние от пересечения улиц Волхонки и Ленивки до Большого Каменного моста.

**2.2.9. Лінник Назар, 7-А клас
Державної гімназії – інтернату з посиленою
військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»
Науковий керівник – Думич Лариса Петрівна,
учитель української мови та літератури**

Чорнобильська трагедія — біль України

Минуло 29 років, а чорний день Чорнобильської трагедії продовжує хвилювати людей: і тих, кого він зачепив своїм недобрим крилом, і тих, хто пізніше народився далеко від покривдженої, землі.

Цей день не минув безслідно, він розплодив по світу багато трагедій; він буде завжди об'єднувати всіх одним спогадом, однією печаллю, однією надією.

У моєї бабусі майора Грідчиної Тетяни Феліксівни, старшого ординатора реанімаційного відділення Харківського шпиталю, дуже цікава професія, незважаючи на те, що вона лише лікар. Тетяна Феліксівна, мабуть, й гадки не мала, що в її житті усе складеться саме так. Після школи

закінчила медичне училище і стала акушеркою. Бабуся відразу пішла працювати до пологового будинку, була в захваті від усього, що відбувалося навколо неї. Саме тому вирішила навчатися далі і вступила до медичного інституту та з успіхом його закінчила. Але доля повернула все так, що майже одразу вона прийняла присягу й вступила до лав військових. Але фах не змінювала ніколи. Моя бабуся працювала в різних частинах, як у Харкові, так і в області. І завжди підвищувала досвід, практику і звання. У певні часи було дуже важко. Наприклад, її, як лікаря, не минула участь бути ліквідатором на Чорнобильській АЕС. Від лікарні, де вона працювала, відправили групу фахівців у кількості 30 чоловік. Бабуся моя також входила в цю групу. 28 червня автобусом вони прибули до Чорнобиля. Жили у колишній лікарні, там і працювали. Обов'язків було багато: проводили медичний огляд усіх працівників, які від'їжджали до реактора, а потім - повторний огляд після того, як працівники повертались. Також лікарі зобов'язані були проводити медичне обслуговування місцевих жителів: виїзди за місцем проживання, госпіталізація, огляд. Робочий день у бабусі починався о 7 годині ранку, а закінчувався о 22.00. Іноді вони працювали в групах невідкладної допомоги. Це була важка робота. Незважаючи на те, що були прийняті усі заходи, щоб уникнути ризику отримати велику

кількість радіації, все ж таки це було небезпечне місце і в таких умовах треба було працювати. І люди старанно виконували свою роботу. Ця катастрофа виявилась спільною для багатьох країн. Незважаючи на лихо, люди залишалися людьми. Вони заводили знайомства і друзів з різних країн та міст. Одна група змінювала іншу. Усі намагалися допомогти. І навіть зірки естради виявляли своє співчуття і давали концерти мешканцям небезпечної зони. Моя бабуся також була на таких заходах. Приїжджали до них з концертом Алла Пугачова, Володимир Кузьмін і Микола Гнатюк. Важка праця іноді змінювалась хвилинами відпочинку. Так минуло 16 днів. І прийшла черга повертатися додому; їх змінила інша команда лікарів...

Прошло багато років і моя бабуся не може втриматися від сліз щоразу, коли дивиться по телевізору репортажі про спустошення, яких завдала благодатній чорнобильській землі аварія на ЧАЕС. Її біль передається й мені. Не дає спокою питання: кому потрібно було знищити таку красу, позбавити людей безцінного скарбу, перетворити джерело здоров'я і добробуту на екологічну загрозу, цвинтар надій? Чи то якась фатальна помилка, або чиясь жорстока воля призвела до величезної трагедії минулого сторіччя? Неабияк тривожить і те, що наслідки аварії ще й досі не тільки завдають шкоди навколишньому середовищу, а й являють собою реальну небезпеку для екології багатьох країн. Хотілося б вірити, що компетентні науковці спільно з урядом нарешті вирішать проблему з ЧАЕС, і люди не почуватимуть себе приреченими на вимирання. Ми ж, підростаюче покоління, повинні зробити висновки з жахливого уроку чорнобильських подій. Адже природа не вибачає жорстокості й недбалості у ставленні до себе. Вона завжди віддячує взаємністю.

2.2.10. Павлова Ксенія Сергеевна учениця 8-Б класу ХООШ № 150

Руководитель: Дьяченко Виктория Сергеевна,
учитель русского языка и литературы

Афганистан – наша боль и слава!

Афганская война... Почему эта война ушла в небытие?

А ведь прошло 37 лет с ее начала, а разве для истории это большой срок?

Это только одна страничка многотомника исторических событий, которые происходили в стране.

Южная Осетия... Цхинвали... Военный гарнизон, вертолетный полк. Полеты закончились – значит сейчас мужья придут домой, и городок опустеет, зато из окон домов будут слышны музыка, смех, голоса – обсуждение планов на будущее.

Но пока жены с колясками, с детками постарше, школьники, которые уже пришли из школы, ждут отцов и мужей.

Спокойствие будет продолжаться недолго: уже следующим утром загудит серена, офицеры с тревожными чемоданами уедут на аэродром... Над гарнизоном вертолеты сделают два круга и ... только через полтора года вернуться, но далеко не все.

Женам неделю не говорили, куда улетел полк, ведь на весь гарнизон осталось человек тридцать военнослужащих, в основном, прапорщики. А потом слухи: «Перевели полк в Афганистан!» И никто не мог подумать, что уже через месяц первый цинковый гроб будет отправлен в Киев прямо из города Мары. Погиб офицер, который во время выполнения боевого задания был смертельно ранен. Он года два как закончил военное училище и ещё не успел обзавестись семьей.

В гарнизоне стало тревожно: «Там стреляют!»

А страна в это время жила обычной мирной жизнью. По радио, телевидению сообщалось, что советские войска введены в Афганистан для выполнения интернационального долга. Никаких данных о погибших, о том, что там идет война.

А горе было уже на КПП гарнизона: разбился вертолет, погиб экипаж из трех человек (кстати, один из них – харьковчанин).

Представьте, пошел слух, что погибли летчики из первой эскадрильи, а в обед – из второй, вечером – из третьей. Жены (все!) гуляют на улице, боятся идти домой – вдруг постучат в дверь и сообщат о гибели мужа. В воздухе витает страх, ужас, боль... Кто-то всхлипывает – не выдерживает нервного напряжения.

А что потом? А потом душераздирающие крики, которые были слышны в каждой квартире и отдавались болью в сердцах женщин, детей.

Из гарнизона стали уезжать семьи. И уже через месяц светились только окна в пятнадцати – двадцати квартирах четырехэтажных на четыре подъезда домов.

За полтора года из полка погибло 16 офицеров. За день до вывода полка из Афганистана стало известно о страшной гибели очередного экипажа. Выполнив боевую задачу, вертолёт летел на базу. И вдруг душманы выстрелом из орудия вывели из строя двигатель, и машина не смогла набрать высоту и вылететь из ущелья. Экипаж по очереди по радиосвязи передавал женам и детям «живые письма», пока не закончилось топливо.

Офицеры, солдаты верили, что их жизни нужны родной стране, народу. Они выполняли свой воинский долг. Как хочется сегодня, чтобы лозунг: «Никто не забыт, ничто не забыто» был актуальным.

Как важно услышать голос тех, кто победил, выстоял... И не просто услышать, а понять, осознать и принять личный опыт человека, который прошел эту войну.

Все войны похожи, бывает только другое время, другое место и люди. Смерть всегда остается смертью, жизнь всегда остается жизнью, а смелость – смелостью. Так было и будет. Мы просто должны знать и помнить...

2.2.11. Орехова Дар'я, учениця 9-А класу КЗ «ХЗОШ № 175»

Керівник: вчитель зарубіжної літератури Погоріла Л.А.

«Афганістан-наш біль і наша слава!»

Війна в Афганістані — це повномасштабний збройний конфлікт, який розпочався 25 грудня 1979 року з захвату спецпідрозділом КДБ СРСР президентського палацу у Кабулі і ліквідування президента країни Хафізулли Аміна і його оточення та введенням у країну «обмеженого контингенту» Радянської Армії. Війна за офіційними радянськими даними тривала до виводу

основної маси радянських військ 15 лютого 1989 року. Унаслідок цієї війни загинуло (за міжнародними даними, прийнятими також і СРСР) близько 2,5 млн. або 10 % з числа тодішнього населення країни. Радянські втрати, за офіційними даними СРСР, становили близько 15 тисяч військовослужбовців.

З кожним роком все більше віддаляються від нас події афганської війни. Війни, що тривала 3 340 діб або 9 років, 1 місяць і 21 день. Війни, через горнило якої пройшло понад 620 тисяч військовослужбовців збройних сил колишнього СРСР. Війни, яка забрала життя понад 15 тисяч осіб, кожний п'ятий з них – українець. Війни, що стала найбільш масштабною для Радянської армії після завершення Другої Світової війни.

Афганістан завжди був однією з найбідніших країн світу. Це було зумовлено насамперед географічним положенням країни, рельєфом місцевості (80 % території — гори та безводні пустелі), а також особливостями релігійної свідомості афганських племен. Афганці здавна сповідують іслам ханіфістського напрямку, особливістю якого є аскетизм і консерватизм повсякденного життя. Традиційно панівною елітою в афганському суспільстві були вожді пуштунських племен, верхівка духовенства, багаті землевласники, купці та нечисленний офіцерський корпус. Значна роль військових в Афганістані була звичною для азіатської країни.

Афганська війна мала низку особливостей, через які її досить часто називають “війною розвідників”. У ході війни стандартний розвідувальний комплект 40-ї Армії (40 А) перетворився у надзвичайно потужне комплексне угруповання сил і засобів розвідки. За період 1979-1989 років службу в Афганістані пройшла велика кількість розвідників, серед яких було багато українців, а також тих, хто, не будучи етнічним українцем, був пов'язаний з Україною тісними узами – місцем народження, навчання, служби (до або після Афганістану – у складі Збройних Сил України), набутими бойовими друзями тощо.

Одним з перших радянських розвідувальних підрозділів, який з'явився в Афганістані ще до введення до країни “обмеженого контингенту”, був окремих батальйон спеціального призначення (СпП). Формування цієї частини розпочалося в травні 1979 року у

місті Чірчік (Узбекистан). Згодом вона увійшла в історію афганської війни як так званий “мусульманський батальйон”.

В середині листопада 1979 року цей батальйон повітрям був перекинутий до Афганістану та 27 грудня взяв участь у захопленні урядової резиденції та міністерства оборони Афганістану. Після виконання завдання “мусульманський батальйон” був виведений до місця постійної дислокації у Чірчік.

Наприкінці грудня 1979 року розпочалось введення до країни радянських військ, які брали під контроль важливі адміністративні та промислові об’єкти, аеродроми, основні шляхи сполучення та перевали. Одним з перших до Афганістану увійшов 781 окремий розвідувальний батальйон 108 мотострілецької дивізії (мсд).

Після введення “обмеженого контингенту” на афганську територію радянські війська були досить швидко втягнуті у збройне міжусобне протистояння, що тривало в Афганістані.

При цьому характер бойових дій значно відрізнявся від постулатів радянської воєнної науки того часу та вимог бойових статутів. Так, в умовах гірсько-пустельної місцевості тактика боротьби регулярних військ проти незаконних збройних формувань (НЗФ) виявилася малоефективною. Душмани діяли невеликими загонами та групами, швидко завдавали ударів і миттєво відступали. Осередковий характер бойових дій і тактика противника потребували швидкої реакції та точної відповіді – афганська війна засвідчила, що у таких умовах найбільш ефективно можуть діяти окремі частини і підрозділи, які укомплектовані морально й фізично підготовленим особовим складом. Зазначеним вимогам найбільш відповідали розвідувальні частини та підрозділи.

Система розвідки 40 А почала створюватися вже після введення радянських військ до Демократичної Республіки Афганістан (ДРА). На першому етапі з’єднання і частини мали тільки штатні розвідувальні частини і підрозділи, які могли забезпечувати штаби інформацією про противника лише в районах, які безпосередньо примикали до пунктів дислокації. Так, до складу армії входило три окремих розвідувальних батальйони (орб): 781 орб 108 мсд (місто Баграм, центральна частина ДРА), 783 орб 201 мсд (місто Кундуз, північна частина країни) та 650 гвардійський орб 5 мсд

(місто Шинданд, західна частина країни). Крім того, розвідувальні роти (рр) мали у своєму складі мотострілецькі, танкові та парашутно-десантні полки. Також у складі 40 А перебувала 469 окрема рота СпП, яка дислокувалася у Кабулі.

Протягом першої половини 1980 року основним способом дій радянських військ були рейди посилених загонів спільно з підрозділами збройних сил (ЗС) ДРА. Рейди здійснювались у районах імовірного розташування противника та обмежувалися діями вздовж доріг, у долинах та в інших напрямках, які дозволяли застосовувати бойову техніку. Ефективність рейдів значною мірою визначалась діями душманів у відповідь – там, де НЗФ переходили до відкритого збройного опору, по них завдавались вогневі удари силами бронегруп та авіації. Якщо противник ухилявся від бою, переховуючись серед місцевого населення або у горах, ефективність рейдових дій була незначною.

У вересні 1980 року 40 Армію очолив генерал-майор Ткач Борис Іванович. Завдяки зусиллям генерала Ткача за два роки командування армією було створено систему управління, розташування та забезпечення з'єднань і частин “обмеженого контингенту”. Саме Борис Іванович стояв біля витоків планування та проведення перших масштабних бойових операцій радянських військ проти НЗФ.

Одним з важливих завдань того часу було надання допомоги та підтримання взаємодії з частинами ЗС ДРА. З цією метою з СРСР до Афганістану направлялись військові радники, які надавали допомогу афганським командирам та штабам. У період 1980-1982 років військовим радником начальника Генерального штабу ЗС ДРА з розвідки був генерал-майор Петрохалко Олексій Олексійович, який до цього часу обіймав посаду начальника розвідки Київського

військового округу. Під час перебування генерал-майора Петрохалка О.О. в Афганістані були створені та практично опрацьовані засади функціонування системи стратегічної та оперативної військової розвідки ЗС ДРА.

З другої половини 1980 року діяльність розвідувальних органів 40 А активізувалась. Розпочався перехід від рейдових до точкових дій проти конкретних НЗФ. 10 жовтня 1980 року командувач армії доповів Міністру оборони СРСР: “Залишати напруженість бойових дій такою або розширювати дії неможливо.

Це може призвести до подальшої ескалації бойових дій та

зворотних наслідків, оскільки може притягнути широкі народні маси на бік бойовиків”. Однак радянське керівництво наполягло на думці, що “армія повинна воювати”.

У березні 1981 року адміністративний відділ ЦК КПРС, аналізуючи хід афганської кампанії, звернув увагу на те, що “досвід підтвердив невисоку ефективність великих військових операцій саме з військової точки зору, а іноді їх політичну шкоду”.

Стандартне ведення бойових дій з відкритим висуванням радянських частин з військових містечок та довготривалим маршем до району операції попереджав душманів. Гнучкі відповідні заходи, позапланові удари та невеликі операції, які готувались на підставі достовірних розвідувальних відомостей, отримали назву “реалізація розвідданих” та набували подальшого поширення.

Зростання ролі розвідки ставало необхідним. Для ведення постійного спостереження за місцевістю було розгорнуто систему застав та спостережних постів, які розташовувались довкола ключових об’єктів дислокації військ та інфраструктури. Всього було обладнано понад 800 застав і постів, більшість з яких було підготовлено для кругової оборони. Крім того, приділялась увага

розгортанню на території ДРА системи радіотехнічної розвідки. З цією метою у 1980 році до складу армії увійшов окремий радіопеленгаторний батальйон, який у 1984 році був переформований в окремий полк особливого призначення радіо- та радіотехнічної розвідки. Підрозділи полку були розташовані у містах Кабул, Кандагар та Шинданд.

Незважаючи на нарощування обсягів бойових дій, значно зросла чисельність та активність дій опозиції. Взимку 1983 року війна набула нових рис: якщо раніше НЗФ з початком зими розходились по кишляках або йшли за кордон, то відтепер загони бойовиків залишались в Афганістані та воювали цілий рік.

Для цього душмани використовували систему баз і таборів. Деякі бази були значними за розміром та включали: сховища зі зброєю, штаби, вузли зв'язку, майстерні з ремонту озброєнь, шпиталі та навчальні центри. Для будівництва баз вміло використовувались природні укриття, часто бази будувались у гірській місцевості, добре маскувались та посилено охоронялись. Поява інфраструктури баз потребувала від душманів налагодження системи постачання до них озброєння та матеріально-технічних засобів.

Завдання повітряних та артилерійських ударів по базах часто мало низьку ефективність. Застосування мотострілецьких підрозділів для їх захоплення теж виявилось невдалим – за час, що підрозділи витрачали для підготовки операції та висування до розташування баз НЗФ, душмани встигали вивезти запаси та відвести свої формування. Для оперативності захоплення баз радянське командування намагалось використати вертолітні десанти. Проте через щільне протиповітряне прикриття базових районів НЗФ, вміле використання бойовиками мінно-вибухових загороджень, добре організовану систему вогню десанти зазнавали значних втрат, а операції часто мали низьку результативність.

У лютому 1983 року командування 40 А провело у Мармольській ущелині військову операцію зі звільнення радянських цивільних спеціалістів, яких було раніше захоплено душманами у місті Мазарі-Шаріф. В ущелині бойовиками було обладнано потужну систему довготривалих фортифікаційних та вогневих споруд, які надійно захищали великі печерні сховища зі зброєю та

боєприпасами. Саме з цих сховищ забезпечувались НЗФ, які воювали проти “шураві” на півночі Афганістану. Оборону ущелини забезпечувало понад 1 300 душманів. До операції від радянської сторони залучались: окремий загін СпП, два мотострілецьких батальйони, орб, артилерія та близько 40 вертольотів, від ЗС ДРА – частини піхотної дивізії, окрема бригада “командос” та полк міліції. Крім того, довкола району операції були висаджені десанти, які мали завдання не випустити з оточення душманів. В ході операції душмани намагалися прорватись з оточеної ущелини та основний удар завдали по розвідувально-десантній роті (рдр) під командуванням старшого лейтенанта Плосконоса Ігоря Миколайовича. Через щільний туман авіація не мала можливості підтримати розвідників вогнем та доставити підкріплення, тому понад три доби рота Ігоря Плосконоса відбивалася у повному оточенні. 15 листопада 1983 року за уміле командування ротою під час виконання бойового завдання в районі Мармольської ущелини та збереження життя особового складу, а також проявлені при виконанні інтернаціонального обов’язку мужність та героїзм Указом Президії Верховної Ради СРСР Плосконос І. М. був удостоєний звання Героя Радянського Союзу.

висування.

В Афганістані ремесло караванника передавалось із покоління в покоління. Караванники змалку досконало вивчали місцевість. Вантажі ретельно охоронялись найбільш підготовленими душманами. Каравани здебільшого були невеликими та складались з однієї (декількох) автомашин або верблюдів та коней. Великі каравани нараховували до 100 в’ючних тварин або машин та добре охоронялись. Під час проведення крупних караванів душмани приділяли значну увагу розвідці маршруту його

Виявлення радянською розвідкою караванів супроводжувалось значними труднощами, насамперед, через велику кількість караванних маршрутів та тривалий час проходження інформації від інформатора до підрозділів, які виходили на перехоплення каравану. У таких умовах ефективною виявилась тактика проведення засідок, яка вимагала від розвідників відмінної фізичної підготовки та витривалості, вміння швидко орієнтуватись у складних умовах місцевості та обстановки, ретельно маскуватись, широко використовувати військові хитрощі та винаходити нові тактичні прийоми та способи дій.

На початку 1984 року командуванням 40 А був розроблений план “Завіса”, який передбачав комплекс заходів з перекриття караванних маршрутів та зменшення обсягів надходження до НЗФ зброї та боєприпасів. Згідно з планом на найбільш напружених – південному та східному – напрямках кордону з Пакистаном були визначені зони відповідальності частин армії загальною протяжністю понад 1000 км та глибиною 100-300 км. До виконання плану залучались мотострілецькі частини, проте основне навантаження лягло на розвідувальні частини та підрозділи “обмеженого контингенту”.

14 липня 1984 року в бій з переважаючими силами душманів вступила розвідувальна рота 682 мотострілецького полку 108 мсд під командуванням капітана Грінчака Валерія Івановича. Під час бою він

отримав важке поранення обох ніг, самостійно надав собі першу медичну допомогу та продовжив командувати діями роти. Особовий склад пр, натхненний героїзмом командира, переміг в тому бою. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 18 лютого 1985 року за мужність та героїзм, проявлені під час надання інтернаціональної допомоги Демократичній Республіці Афганістан, капітану Грінчаку В. І. присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

Слід зазначити, що через призначення великих зон відповідальності, низьку оперативність та складний характер місцевості засідки, що організовувались загальновійськовими підрозділами, здебільшого мали низьку ефективність.

На цьому тлі значно більшу ефективність дій виявили розвідувальні органи спеціального призначення. Хоча рівень їх підготовки і тактика дій відповідали поставленим завданням, до 1984 року частини СпП використовувались обмежено та не за призначенням.

Так, у жовтні 1981 року до Афганістану були введені два окремих загони спеціального призначення – 154 оз СпП і 177 оз СпП, які були розміщені на півночі країни та виконували завдання з охорони важливих промислових об'єктів. 10 лютого 1984 року до ДРА був введений 173 оз СпП, який був дислокований у Кандагарі – прикордонному місті, що знаходиться на перетині караванних шляхів та є ключовим у системі контролю за південним заходом країни.

Загони СпП, на відміну від стандартної структури радянських частин спеціального призначення того часу, мали на озброєнні бойові машини (БМП, БМД, БРДМ та БТР).

Основними способами ведення розвідки були: пошук, спостереження, засідка, розвідувально-пошукові дії. При цьому широко використовувались засоби радіотехнічної розвідки, розвідувально-сигналізаційна апаратура, повітряна та агентурна розвідка.

Одним з головних завдань частин СпП було виявлення та знищення (захоплення) душманських караванів. Через складність

прихованого подолання добре налагодженої та широко розгалуженої системи агентурної розвідки НЗФ в ході операції з виявлення каравану найбільш складним був вихід розвідувальної групи (РГ) СпП до місця імовірного проходження каравану.

У період 1984-1985 років розвідку Армії очолював полковник Сапожник Володимир Абрамович, який до цього часу опікувався забезпеченням розвідки

“обмеженого контингенту”, перебуваючи на посаді начальника відділу Туркестанського військового округу. Під час перебування полковника Сапожніка В. А. на посаді начальника розвідки 40 А відбулося значне посилення системи розвідки.

Взимку 1984-1985 років засідки з використанням гусеничної та колісної техніки виявились малоефективними. В цей період було проведено близько 1,5 тис. засідок, проте відсоток успішних залишався досить низьким.

При цьому більш вдалим виявились засідки з використанням вертольотів, які при необхідності підтримували вогнем дії розвідників та евакуювали їх.

У період 1985-1987 років розвідку 40 Армії очолював полковник Кокорін Вадим Олексійович, який до цього часу обіймав посаду начальника розвідки 1 гвардійської танкової армії Групи радянських військ у Німеччині. У цей складний час під його безпосереднім керівництвом набули подальшого розвитку та вдосконалення прийоми та способи ведення розвідки НЗФ у ДРА. У 1986 році розвідувальний відділ було переформовано у розвідувальне управління. Після повернення з Афганістану полковник Кокорін В. А. викладав у Військовій академії ГШ ЗС СРСР та впродовж 1988-1992 років очолював розвідку Київського військового округу.

Найбільших змін дії частин СпП зазнали у березні 1985 року, коли вони були переформовані та значно посилені. При цьому кількість загонів СпП була збільшена вдвічі. Зокрема, до Афганістану прибули 334 оз СпП (розташований у місті Асадабад), 370 оз СпП (дислокований у н. п. Лашкаргах), 186 оз СпП (розміщений у місті Шахджой) та 411 оз СпП (розташований у н. п. Фарах).

Організаційно загони СпП були зведені у дві бригади – 15 обр СпП та 22 обр СпП зі штабами у Джелалабаді та Лашкаргах. Чисельність кожного загону становила близько 500 осіб, загальна чисельність особового складу обох бригад – близько 4 тисяч осіб.

До складу 15 обр СпП увійшли 154, 177, 688 та 334 окремі загони СпП, до складу 22 обр СпП – 173, 370, 186 та 411 оз СпП. Всі загони СпП діяли достатньо успішно. Зокрема, до кінця 1985 року розвідники 186 оз СпП здійснили понад 200 бойових виходів та 45

оглядових вильотів. При цьому найбільш широко застосовувались розвідувальні групи та дуже рідко у складі розвідувального загону. Основним способом дій були засідки, в ході яких було знищено 370 душманів, 34 автомобілі та значну кількість боєприпасів, захоплено 15 полонених та велику кількість зброї.

Посилення частин спеціального призначення вертолітними підрозділами призвело до внесення змін у тактику дій розвідників. Зокрема, для огляду значних ділянок місцевості з метою пошуку і перехоплення караванів почали широко використовуватись доглядові групи (ДГ), які діяли на вертольотах вдень та вночі вздовж караванних маршрутів і доріг.

Застосування ДГ виявилось достатньо ефективним. Так, 186 оз СпП у 1986 році в ході доглядових вильотів знищив близько 300 душманів та 6 машин, захопив 30 полонених, а у 1987 році знищив близько 600 душманів, 39 машин, 34 мотоцикли, захопив 17 полонених та велику кількість зброї.

Крім боротьби з НЗФ, частини СпП виконували завдання із захоплення іноземних військових радників, які діяли у загонах душманів, та зразків сучасного озброєння, що поставлялось бойовикам західними країнами.

Серед озброєння НЗФ найбільший інтерес становили високотехнологічні вироби, зокрема, засоби зв'язку, міни та переносні зенітно-ракетні комплекси (ПЗРК). Саме поява у 1986 році на озброєнні душманів новітніх ПЗРК типу "Стінгер" призвела до значних втрат авіації 40 А та обмеження застосування радянськими військами армійської та штурмової авіації – найбільш потужного засобу підтримання дій загальновійськових підрозділів. Для відпрацювання заходів з протидії системі протиповітряної оборони душманів вкрай необхідно було добути зразок ПЗРК. Восени 1986 року РГ СпП зі складу 173 оз СпП захопила під Кандагаром перші зразки ПЗРК "Стінгер".

Один з найбільших караванів був захоплений 3 червня 1987 року розвідувальною

групою 177 оз СпП під командуванням лейтенанта Дерев'янка Артура Валентиновича. До складу каравану входило понад 200 верблюдів, які перевозили зенітні установки, міномети, безвідкатні гармати та реактивні снаряди. Бій тривав понад 6 годин. У РГ жодний з розвідників не загинув. Загалом за понад 2 роки виконання бойових завдань в ДРА у взводі лейтенанта Дерев'янка А. В. не загинув жодний солдат.

З прийняттям рішення про виведення радянських військ та оголошенням політики національного примирення командування 40 Армії віддало вказівку з 15 січня 1987 року не завдавати авіаційних та артилерійських ударів по НЗФ, обмежуючись охороною гарнізонів, доріг та об'єктів. Проте стратегія згортання масштабних бойових дій не торкнулася спецназу, роль якого тільки зростала.

З весни 1987 року було введено в дію систему "Бар'єр", згідно з якою був створений та розподілений загороджувальний "пояс" на сході та південному сході ДРА за радянськими частинами, які мали їх перекрити суцільним ланцюгом постів та засідок, не пропускаючи каравани та банди до центру країни.

При організації бойових виходів на контрольовану противником територію розвідникам доводилось виявляти все більше винахідливості. При цьому широко використовувались комбіновані приховані висування до районів ведення розвідки, довготривале та приховане спостереження за об'єктами розвідки, комплексні способи введення противника в оману щодо цілей розвідки, виведення (примушення до виходу) противника на задалегідь заміновані ділянки місцевості.

За першу половину 1987 року підрозділами СпП було виконано 840 вильотів на розвідувально-бойові дії. За цей час спецназ знищив 131 караван, 80 машин та 1 416 душманів, захопив 69 ПЗРК, 4 500 реактивних снарядів, 9 000 кг наркотиків та 2,8 млн. набоїв – третю частину всіх трофеїв 40 А. Слід зазначити, що за оцінками командування 40 Армії, вдавалось перехопити не більше п'ятої частини всіх караванів. Траплялись і прорахунки, головним чином, через неточні розвідувальні дані та помилки у плануванні і веденні розвідки, а недооцінка сил противника призводила до трагічних наслідків. Крім того, декілька разів групи СпП потрапляли

у підготовлені душманами пастки. У жовтні 1987 року значних втрат на півдні країни зазнали Кандагарський та Шахджойський загони СпП. У травні 1988 року, з початком виведення військ, з Афганістану до СРСР були виведені 154, 334, 173, 411, 370 та 186 окремі загони СпП. Восени 1988 року в Афганістані залишилися 177 та 668 окремі загони СпП, які діяли на півночі країни та довкола Кабула. Основним завданням спецназу в останні місяці війни залишалися перехоплення караванів і запобігання обстрілам душманами столиці Афганістану та колон радянських військ, що виводилися з країни. Для цього біля доріг та на важливих висотах були виставлені додаткові блокпости та опорні пункти, які забезпечували охорону місць привалів військ та не допускали спроб моджахедів підібратися до доріг. Зона діяльності спецназу значно зменшилась, проте впродовж другої половини 1988 року силами розвідки 40 А вдалось захопити 417 караванів. На західному напрямку виведення військ з Герата і Шинданда прикривали розвідувальні роти 371 мсп і 101 мсп, на східному напрямку – 701 орб 108 мсд та 783 орб 201 мсд. Всього на східному напрямку від Кабула до радянського кордону несло охорону 199 сторожових постів. Розвідники 783 орб стали останніми радянськими військовослужбовцями, які залишили Афганістан. Супроводжуючи командувача 40 Армії, вони перетнули державний кордон 15 лютого 1989 року.

2.2.12. Петриченко Юрій Русланович
9-Б клас Харьковской ООШ №160

Руководитель: Лысенко Людмила Григорьевна
учитель истории, учитель высшей категории,
учитель-методист

Знакомство с неизвестной войной

Содержание

Введение

Глава 1. Основные события Афганской войны

Глава 2. Жизнь Масалитина Владимира Ивановича

Выводы

Список использованных источников

Приложения

*Не забыть нам ни смертей, ни ран,
Которые принёс Афганистан,
Ни жизней искалеченных солдат,
Которые зовут друг друга «брат»*

Введение

По сложившейся традиции в Харькове в каждую годовщину вывода войск из Афганистана ветераны афганской войны, матери погибших солдат-харьковчан, курсанты военных училищ, руководство города, а также местные жители собираются в сквере возле Мемориального комплекса воинам, погибшим в Афганистане, почтить память и возложить цветы. Находится мемориал в Молодежном парке около храма иконы Божьей Матери «Взыскание погибших».

В нашей школе уже 30 лет работает музей «Память», который посвящен бывшим узникам нацистских концлагерей, но работа музея не замыкается темой Великой Отечественной войны. На мероприятия в музей, на встречи с учениками школы приходят воины-интернационалисты, участники АТО [Приложение 1]. Традиционным стало посещение старшеклассниками «музея-диорамы воинов-интернационалистов» [Приложение 2]. Музей поддерживает связь с ветеранами Афганской войны – родственниками учеников нашей школы [Приложение 3].

Нам довелось встретиться с дедушкой нашей одноклассницы, ветераном – афганцем Масалитиным Владимиром Ивановичем [Приложение 4].

Тогда мы – восьмиклассники мало знали об этой войне. Встреча с Владимиром Ивановичем заставила нас задуматься о том, что война, где бы она ни происходила, - это всегда страшно. Но война – это не только боль и слёзы, это испытание на прочность, героизм и стойкость, самопожертвование и солдатское братство.

Наша родина сейчас в состоянии войны и наш долг - оказывать уважение и посильную помощь всем ветеранам.

Глава 1. Причины и основные события Афганской войны

Советский Союз с 1919 года оказывал влияние на Афганистан. Когда в 1919 году после долгой борьбы против британских

колонизаторов страна добилась независимости, именно Советская Россия стала первым государством, признавшим этот политический факт. Москва предоставила свободному Кабулу миллион рублей золотом, пять тысяч винтовок и несколько самолётов. Продолжая выстраивать отношения с восточным соседом, в 1929 году Красная Армия помогла Афганистану в ликвидации пробританского мятежа. Кстати, именно тогда, а не в 1979-м, и состоялся первый ввод советских войск на территорию этой страны. В свою очередь, Афганистан отплатил Советскому Союзу преданностью в ключевых политических вопросах: помогла ликвидировать басмаческое движение в 20-30-х годах и, несмотря на игры германских и британских агентов влияния, сохранял чёткий нейтралитет во время Второй Мировой войны.

Одной из причин ввода советских войск в 1979 году стало стремление поддержать сторонников концепции социализма в Афганистане, пришедших к власти в результате Апрельской революции 1978 года, столкнувшихся с мощной оппозицией своей социальной, экономической и политической стратегии.

Американская военно-экономическая деятельность в регионе создавала угрозу выхода Афганистана из советской сферы влияния. Попытки руководства страны провести новые реформы, которые позволили бы преодолеть отставание Афганистана, натолкнулись на сопротивление исламской оппозиции. В 1978 году в Афганистане началась гражданская война.

Также ввод советских войск преследовал цель предотвратить возможное укрепление в регионе исламского фундаментализма, вызванное исламской революцией в Иране 1979. В марте 1979 года, во время мятежа в городе Герат, последовала первая просьба афганского руководства о прямом советском военном вмешательстве. Но комиссия ЦК КПСС указала об очевидности негативных последствий прямого советского вмешательства, и просьба была отклонена. Однако, гератский мятеж заставил провести усиление советских войск у советско-афганской границы и по приказу министра обороны Д.Ф. Устинова началась подготовка к возможному десантированию в Афганистан 103-й гвардейской воздушно-десантной дивизии. Было резко увеличено число советских

советников в Афганистане: с 409 человек в январе до 4500 к концу июня 1979 года.

Дальнейшее развитие ситуации в Афганистане – вооружённые выступления исламской оппозиции, мятежи в армии, внутрипартийная борьба, и особенно события сентября 1979 года, когда лидер НДПА Нур Мохаммад Тараки был арестован и затем убит по приказу отстранившего от власти Хафизуллы Амина – вызвали беспокойства у советского руководства. Оно настороженно следило за деятельностью Амина во главе Афганистана, зная его амбиции и жестокость в борьбе за достижение личных целей. При Амине в стране развернулся террор не только против исламистов, но и против членов НДПА, бывших сторонниками Тараки. Репрессии коснулись армии, главной опоры НДПА, что привело к падению её и без того низкого морального боевого духа, вызвало массовое дезертирство и мятежи.

Советское руководство боялось, что дальнейшее обострение ситуации в Афганистане приведет к падению режима НДПА и приходу к власти враждебных СССР сил. В итоге было решено готовить свержение Амина и замену его более лояльным СССР лидером. В качестве такового рассматривался Бабрак Кармаль, чью кандидатуру поддерживал председатель КГБ Ю.В. Андропов. Решение о вводе войск было принято на заседании Политбюро 12 декабря 1979 года. На международном уровне было заявлено о том, что СССР руководствуется принципами «пролетарского интернационализма». В качестве формального основания Политбюро ЦК КПСС использовано неоднократные просьбы руководства Афганистана и лично Хафизуллы Амина об оказании стране военной помощи для борьбы с антиправительственными силами.

Участие советских войск в боевых действиях на территории Афганистана директивой не предусматривалось, не был определен порядок применения оружия даже в целях самообороны. Правда, уже 27 декабря появился приказ Д.Ф. Устинова о подавлении сопротивления мятежников в случаях нападения. Предполагалось, что советские войска станут гарнизонами и возьмут под охрану важные промышленные и другие объекты, высвободив тем самым части афганской армии для активных действий против отрядов

оппозиции, а также против возможного внешнего вмешательства. Границу с Афганистаном было приказано перейти в 15:00 московского времени 27 декабря 1979 года.

Группа офицеров Министерства СССР, занимавшаяся обобщением опыта боевых действий в Афганистане, весь период пребывания советских войск в Афганистане разделила на следующие четыре этапа:

1. С декабря 1979 по февраль 1980 – ввод советских войск в Афганистан, размещение их по гарнизонам;

2. С марта 1980 по апрель 1985 – переход от активных боевых действий, в том числе широкомасштабных, работа по реорганизации и укреплению вооружённых сил ДРА [Приложение 5];

3. С апреля 1985 по январь 1987 – переход от активных действий преимущественно к поддержке афганских войск советской авиацией, артиллерией и саперными подразделениями притом, что подразделения спецназначения продолжали вести борьбу по пересечению доставки оружия и боеприпасов из-за рубежа. В этот период был осуществлен частичный вывод советских войск с территории Афганистана;

4. С января 1987 по февраль 1989 – участие советских войск в проведении политики национального примирения при продолжающейся поддержке боевой деятельности афганских войск. Подготовка советских войск к выводу и полный их вывод.

Глава 2. Жизнь Масалитина Владимира Ивановича

Масалитин Владимир Иванович родился в г.Камышлов Свердловской области. Его отец был каменщиком, а мать – медсестрой. После школы поступил в Омское танкотехническое военное училище, по окончании которого получил звание лейтенанта. Его армейские будни начались в Восточной Германии, в 1980-м окончил Киевское Высшее инженерное танковое училище. Службу продолжил в Черниговской области, потом переехал в Ворошиловград (ныне Луганск), где и жил со своей семьёй – женой Натальей Павловной и двумя дочерьми. Затем снова ГДР, а в январе

1988 подполковника В.И. Масалитина направили в Афганистан, в 180-й мотострелковый полк, базирующейся в Кабуле [Прилож. 6].

До вывода советских войск оставался ровно один год, но тогда об этом ещё никто не знал...

Владимир был заместителем командира полка по вооружению. Под его ответственностью – обеспечение боеприпасами оперативных групп, ведущих боевые действия, а также обслуживание, ремонт и эвакуация (в случае поломки или подрыва) военной техники: БТР-70, БМБ-2, танки Т55 и Т62, реактивных установок, самоходной артиллерии. Вся служба – на ходу. На жаре, в горных условиях ломалась в первую очередь ходовая часть машин [Приложение 7].

О сущности задач, которые ставило перед полком командование, дедушка рассказывает по-армейски скупно и коротко: стояли на заставах, зачищали от душманов кишлаки, обеспечивало боевые действия «зеленых» (подразделений афганской армии). С местным населением он практически не контактировал. Афган запомнился дружным воинским коллективом и офицерским, и солдатским. Говорит, на таких людей всегда можно положиться [Приложение 8].

На вопрос, что такое ВОЙНА, Владимир Иванович отвечал так: «Определённое испытание человеческого характера, взаимоотношений между людьми. Испытание коллектива, который подвержен постоянным стрессовым состояниям». И добавил: «Там ко всему привыкаешь». - Даже смерти?- Нет, к такому привыкнуть нельзя. Просто на войне отношение к ней чуть другое. Вы думаете, медики, у которых в мирной жизни на глазах ежедневно умирают люди, не переживают? Переживают и на войне. Тем более, когда погибший - твой товарищ, с которым ты еще утром, вместе чай пил и кашу ел... А теперь его нет. Но со временем боль притупляется: ЧЕЛОВЕК БЫЛ, ЧЕЛОВЕК УШЁЛ...» Но на войне живёшь не только войной, В свободные минуты вспоминаются близкие друзья, вспоминается дом, родные места кажутся недостижимыми, мирные воспоминания помогали коротать время, острее ощущать любовь и нежность к близким тебя людям. Государственную границу с СССР в автоколонне выходящих из Афганистана войск он пересёк ровно в полдень, 13 февраля 1989 года.

Впереди, на Родине, его ожидали заслуженные награды - орден Красной Звезды и медаль «За боевые заслуги». Вскоре, в переломном 1991-м, когда начала разваливаться страна, его уволили из Вооружённых сил по сокращению. Что это значило для кадрового военного с 24-летним стажем, можно только предполагать. Ему исполнился 41 год-возраст расцвета военной карьеры, наилучшего применения знаний и опыта! Пережить такой удар судьбы было непросто.... Он не смирился, и не сломался, сменив военную форму на спецовку автомеханика: пошёл в кооперативы, которые в то время только появились.

Прошли годы, но и сегодня Владимир Иванович поддерживает связь с бывшими однополчанами. Жизнь у всех сложилась по-разному, но они навсегда связаны одной памятью о днях, когда за мирную и свободную жизнь приходилось платить слишком высокую цену.

Выводы

В декабре 1979 года были введены советские войска в Афганистан. Первые погибшие появились уже через 2 часа. БМП не удержалась на дороге и перевернулась - погибло 8 человек. В окрестностях Кабула разбился самолёт - погибло 44 десантника. «Так начиналось то, что хочется забыть, но что обязательно надо помнить! Помнить, чтобы не повторить!»- подчеркивает Владимир Иванович.

Это была долгая и тяжёлая война, длившаяся более 10 лет. Война, унёсшая жизни 124 харьковчан, воинов-интернационалистов. Это великий подвиг! Подвиг тех, кому мы сейчас ещё имеем возможность лично высказать благодарность.

В Харькове проживает около 6,5 тыс. участников боевых действий на территории 24 стран, в том числе более 5тыс. участников афганской войны. Сегодня мы чтим память всех погибших и отдаем дань уважения всем выжившим за их вклад в урегулирование военного конфликта за рубежом...

Работая над данной темой, я узнал много нового. Теперь слова «Афганская война» звучат для меня по-другому. Наш народ такой же мужественный, как и в годы Великой Отечественной войны.

Жизненный пример Владимира Ивановича учит нас быть сильными, целеустремлёнными, уверенными в себе и своих силах [Приложение 9].

Список использованных источников

1. Варенников В. «Неповторимо» Книга 4.
2. Волков А. – Ввод советских войск в Афганистан.
3. Гареев М. Моя последняя война. (Афганистан без советских войск)
4. Королев А. Вооруженные силы Афганистана в 1979г.
5. Пихоля Р., Кондрашов С., Осипов С. Как началась «наша» афганская война // «Аргументы и факты», №47 (1100) от 21.11.2001

Приложение 1

Встреча учеников с ветеранами АТО (март 2016г.)

Приложение 2

Встреча учеников с Пивоварчуком Л.С. (февраль 2011г.)

Приложение 3

Встреча в музее «Память» с ветеранами-афганцами (февраль 2013г.)

Встреча с Масалитиным В.И. в музее «Память» (апрель 2015г.)

Горы Гиндукуш. Перевал Саланг (1988г.)

г. Кабул (зима 1989г.)

Приложение 7

г.Кабул. Командный состав полка (1988г.)

Приложение 8

Кишлак Черикар (1988г.)

Владимир Иванович с супругой

2.2.13. Артур Баранов
10-6 класс, ХСШ №80

Сочинение: «Неугасима память поколений»

Афганистан... Высоких слов не надо Его и так - не спрятать, не забыть. Тому, кто выжил, будет жизнь наградой, А кто погиб, тот в песнях будет жить...

Каждому человеку необходимо испытывать чувство национальной гордости за свою Родину. А настоящие мужчины обязаны заботиться о чести своей армии, а через нее - и чести Отечества. Примером мужества и героизма стали подвиги советских солдат и офицеров во времена Афганской войны.

27 апреля 1978 года в Афганистане произошла революция, которая привела к братоубийственной войне. Была развязана гражданская война. Руководство СССР откликнулось на просьбу правительства Афганистана - в эту страну, измученную кровопролитием, был направлен ограниченный состав Советских войск.

Среди воинов интернационалистов, выполнявших свой долг, были и наши земляки. Они и по сей день живут с нами. Мы встречаем их на улице, это они живые свидетели истории, герои нашего времени, которым пришлось в свои 18 лет уйти умирать в

чужую, неизвестную страну, где вместо привычной тишины гремели снаряды, вместо цветущих садов раскаленный песок, но солдат есть солдат, приказ есть приказ, они его выполнили. 15 февраля 1989 года советские войска были выведены из страны. Сражения кончаются, а история вечна. Ушла в историю и афганская война - никем и никому не объявленная, героическая и трагическая. Но тем, кто там был, из сердца ее не вычеркнуть. Еще долго станут тревожить всех нас голоса погибших и живых участников афганской войны. И наша святая обязанность - хранить память о них, как о верных сынах Отечества. Мы должны помнить о том, какую дорогую цену заплатил наш народ в современных войнах. Я считаю, что войны не должно быть вообще никогда. Она только приносит боль и страдания. Конфликтные ситуации нужно разрешать мирным путем.

Прошли годы. Выросло новое поколение ребят, которые почти ничего не знают о войне в Афганистане. Но есть стихи и песни, рожденные в афганских боях, рассказывающие о мужестве советских солдат, есть ещё живые воины-интернационалисты, которые могут рассказать о тяготах афганской войны.

Болью невыплаканной материнской любви,
Болью отцовской скорби,
Болью светлой памяти друзей,
Болью тоски детей, не узнавших отцовской ласки
Болью не родившихся детей
Пусть озарятся их имена.
Неугасима память поколений,
И память тех, кого так свято чтим,
Давайте, люди, встанем на мгновение,
И в скорби постоим и помолчим.

2.2.14. Бичков Михаил Кириллович

5-Б класс Харьковской гимназии № 152

Научный руководитель: Харченко Оксана Валерьевна,
учитель истории и правоведения Харьковской гимназии № 152

«Мой дедушка Белогуз Михаил Викторович»

Есть в жизни правило одно-

Оно дано нам или не дано.
Когда строчит по полю пулемёт-
Один лежит, второй бежит вперёд.
И так везде, повсюду и всегда,
Когда на плечи свалится беда,
Когда за горло жизнь тебя возьмёт-
Один лежит, другой бежит вперёд.
И вот мой тост, а он достойный тост
За тех, кто в полный поднимался рост
За тебя, Михаил!

Это были последние слова, сказанные моему дедушке, когда провозжали в последний путь его многочисленные друзья. Хотелось бы вспомнить о нём...

Дедушка родился 17 мая 1952 года в г. Братске Иркутской области, где по комсомольской путёвке работали его родители. Мама его, харьковчанка, закончила Харьковский радиотехникум, отец из г. Одессы, был главным инженером Братской ГЭС на участке Тайшет-Лена, а мама руководила отделением связи. Когда дедушке было 4 года в автомобильной аварии погиб его отец и мама сама воспитывала двоих сыновей. Когда он учился в 10 классе, умерла его мама.

После школы его призвали в армию. Служить он попал на остров Даманский, где в то время происходили боевые действия с Китаем. В рукопашном бою он был ранен китайским солдатом - штыком в районе ключицы, но выжил и был демобилизован в звании сержанта.

После службы в армии он приехал на родину в г. Харьков и его дядя потомственный железнодорожник, Мельничек Роман Романович, отвёл его в Червонозаводский райотдел, чтобы поставить на учёт по месту жительства. Но судьба распорядилась иначе. В райотделе сержанта-десантника пригласили на работу, здесь с удовольствием брали служивших в армии. Начинал он работать милиционером в дежурной части Червонозаводского райотдела.

Здесь он познакомился с бабушкой, которая проводила документальную проверку по уголовному делу в райотделе.

В 1972г. его перевели в уголовный розыск оперативным работником, где он раскрыл массу казалось бы "зависших" навсегда

преступлений. Закончил заочно Харьковский юридический институт и был назначен на должность начальника уголовного розыска Червонозаводского райотдела г. Харькова.

Большую часть своей служебной деятельности он посвятил оперативной работе. Его учителями были Н. Пичугин, В. Музыка, А. Чичихин, Ю. Голик и В. Коц.

Он трудился с такими профессионалами, как Кудей, В.Картавых, Б. Товстокорый, А. Татаринов, В. Эчченко.В. Евтушенко, А. Худяков, В. Куксов, Н.Че ремухин, А. Бойко и М. Деркач.

22 августа 1980 года он попал в автомобильную катастрофу, был дождливый день, резина лысая. Ребята ехали по вызову на убийство. Как позже выяснилось вызов был ложным. В результате водитель и дежурный разбились насмерть, а дедушка был полгода на больничном.

С 1983 по 1999г.г. - 17 лет (чуть-чуть не дотянул до пожизненного) он работал в системе департамента исполнения наказаний (УИН-12,УИН-100 И СИЗО). Везде он был заместителем начальника по оперативной работе.

В 2000 году он вернулся в свой родной Червонозаводский райотдел на должность первого заместителя начальника райотдела по уголовному розыску уже в звании полковника. Неоднократно был награждён медалями и орденами в органах внутренних дел.

В те годы о нём много и часто писали статьи в Харьковских газетах. Лучшими наградами для него была искренняя благодарность товарищей, которые и в настоящее время утверждают, что службу он любил больше самого себя.

23 апреля 2012 г. дедушка умер от острой сердечной недостаточности.

Привожу выдержки из статьи Г. Рященко, заместителя начальника Червонозаводского РВВС «Инспектор карного розшуку»:

«Він прийшов до органів міліції, як приходять сюди десятки і сотні його колег - після армійської служби. Та, змінивши військову шинель на міліцейську, не змінив свого характеру, не втратив властивого переважно молодості життєвого оптимізму. Ну, а відступати перед труднощами - такого за ним ніколи не водилося.

...Це було одне з перших чергувань для молодого інспектора карного розшуку Михайла Білогуза. Разом зі своїм наставником, Віктором Івановичем Коцом, він обходив свою дільницю.

Досвідчений оперативник, Коц вчив новачка професійно оцінювати поведінку людей у вуличній штовханні, навіть не здогадуючись, що за хвилину його учень сам подасть урок пильності й сміливості своєму наставнику.

Незнайомця, який робив вигляд, що роздивляється вітрину магазину, Михайло виділив з натовпу саме тому, що відчув штучність його пози, напруженість у погляді.

Там, за вітриною, продавці розклали по полицях купюри, підраховуючи денну виручку. Звичайно, інтерес незнайомця міг бути й чисто обивательським. Ну, а якщо ні?..

Побачивши співробітника міліції, який прямує до нього, незнайомиць опустил руку до кишені, але Білогуз випередив його. Після короткої сутички зброя перейшла з кишені злочинця до рук міліціонера. Коли затриманого доставили до райвсідлу, з'ясувалося, що молодий розшукник не помилився - незнайомиць виявився небезпечним злочинцем. Того вечора він збирався здійснити ще один злочин...

Цей випадок не пройшов повз увагу колег - новачка помітили. Але до визнання шлях був непростий. Він пролягав через роки звичайної буденної праці - стрілецький тир, прийоми самбо, вивчення особливостей району, міста, вміння розмовляти з людьми, спостерігати, робити правильні висновки.

Можно було б розповісти цілу детективну історію про те, як Михайло, наче голку в стозу сіна, розшукав по самих лише зовнішніх прикметах і деяких звичках небезпечного злочинця, який, пограбувавши в Харкові квартиру, втік до Москви. Можна навести приклади того, як Білогуз майстерно розплутав не один клубок злочинів або мужньо вступав у сутичку із злочинцем, щоб вийти з неї переможцем.

Однак краще за все характеризує Михайла Вікторовича лист, якого він одержав з колонії. «Гезка, - пише йому Михайло К. - тут я чимало зрозумів, через місяць звільняюсь, але хочу тобі ще раз щиро

подякувати за твою людяність. Без цього я навряд чи зрозумів би. Хто я є насправді. І витримав би боротьбу з собою до кінця».

Цього хлопця, який намагався уникнути відповідальності, переховуючись від закону, Білогуз шукав 2 місяці. А коли знайшов і затримав, той наче загнаний звір, у полоні відчаю і страху схопився за ножа. Ножа Білогуз, звичайно, відібрав, але за збройний опір працівникові міліції на хлопця чекало покарання значно тяжче, ніж за скоєний перед цим злочин. Михайло Білогуз зі своїм тезкою говорив і говорив не мало. І той багато зрозумів. Свідомством цьому - отриманий лист».

Приходять и уходят поколения харьковских сыщиков, а бессмертная память о них несет все дальше и дальше эстафету подвига, воспитывая честность, неподкупность, верность выбранному делу. Кто не знает своего прошлого, не познает и будущего. Память, из которой мы черпаем силы для новых свершений, неподвластна времени. Это связующее звено между прошлым, настоящим и будущим,

призванное облегчить дальнейший путь.

2.2.15. Индика Олександр 7-В клас ХГ №152

Справжні герої серед нас

*Героїзм - таким є настрої людини,
що прагне до мети, крім якої він узагалі вже не враховується.*

*Героїзм - це добра воля до абсолютної самозагибелі
Фрідріх Ніцше*

Чи залишився в сьогоднішньому світі простір для добрих справ? Чи правда, що справжні герої живуть лише в кіно та книжках?

Звичайні українці, без гучних прізвищ і талановитих піарників стають справжніми героями України за мужність, відвагу та здатність до самопожертви заради інших.

Андрій Жовтоног

Про 12-річного Андрія Жовтонога Україна дізналася у грудні 2010 року. Цей хлопчик не роздумуючи стрибнув у колодязь за молодшим братиком, який провалився туди за відсутності люка. Аби маленький братик не замерз, Андрій взяв його собі на плечі.

Маленький герой провів у крижаній воді, яка сягала йому плечей, аж 7 годин, поки їх не знайшли батьки та міліція. Весь цей час хлопчик розповідав братику казки, аби той не плакав.

Анастасія Овчар

Ця подія в Харківській області, сколихнула весь світ.

Маленька 5-річна Настя Овчар врятувала від вогню свою 2-річну сестру, при цьому дістала 80% глибоких опіків тяжкого ступеня.

З такими травмами в Україні важко залишитися в живих.

Завдяки тому, що про її подвиг дізналася вся країна, багато кинулися на допомогу. Грошей вистачило на операцію в престижній американській клініці в Бостоні.

Лікарі вважають дивом те, що восьмирічна Віолетта Коваленко вижила після того страхіття, що сталося з нею та її бабусею.

Того страшного вечора до їхнього будинку прийшов п'яний сусід, який з ножем налетів на бабусю. Вона знепритомніла та впала на

землю. Після цього чоловік наніс ножові поранення й маленькій дівчинці й підпалив будинок. Маленька Віолетта у стані шоку забула про біль - вона загасила своїми силами пожежу та викликала сусідів на допомогу.

На тілі дівчинки було багато колотих та різаних ран. Але навіть у такому стані, вона просила лише врятувати її бабусю.

Андрій Шевчук

Десятирічний Андрій Шевчук разом із друзями катався на санчатах по замерзлій місцевій річці Чечва. Раптом п'ятирічний Петрик провалився під кригу. Діти кинулася до села, аби сповісти дорослих. Але Андрій розумів, що може пройти дуже багато часу, тому кинувся самотужки рятувати хлопчика. Коли він намагався дотягнутися до Петрика і сам пішов під воду. Він роздягнувся, адже зимовий одяг тягнув донизу. Петрика несло течією, тому малий рятувальник ламав кригу руками, аби дотягнутися до нього.

Врешті йому вдалося схопити малого. Андрій взяв Петрика на руки і побіг до найближчої хати, а це 600 метрів. Завдяки Андрію, Петрик не отримав ніяких травм, більше того, він навіть не захворів.

Павло Бондарев

24-річний Павло Бондарев із Севастополя ціною власного життя врятував двох дітей, що чекали на зупинці маршрутку. Діана та Артем не помітили, як просто на них мчав автомобіль. Павло в той момент переходив дорогу, і тільки як побачив неминучу катастрофу, кинувся рятувати дітлахів.

Артема він відштовхнув, а Діану прикрив собою - весь удар Павло взяв на себе. Травми, які він отримав, виявилися несумісними з життям. І через декілька годин він помер у реанімації, якраз на день народження своєї мами.

Василь Питлик

З січня Василя Питлика вночі викликали на операцію, але вийшовши на вулицю він провалився у каналізаційний люк. Він відчув жахливий біль, проте самотужки вибрався і поспішив до машини.

У лікарні йому наклали гіпс, але він не відмовився від участі в операції. На спеціальному стільці він провів півтори годинну операцію і врятував свого пацієнта.

Володимир Малянчук

Згодом додаткове обстеження виявило у нього перелом ребер та компресійне стиснення шийного хребця. Він лікувався майже півроку та отримав III групу інвалідності, проте й досі працює хірургом, його вважають одним із кращих фахівців Івано-Франківщини.

Володимир Малянчук

Мешканець Дніпропетровська Володимир Малянчук врятував життя

півторарічного хлопчика, що випав із шостого поверху. Ціна цього героїчного вчинку - здоров'я рятівника.

Адже коли Володимир спіймав хлопчика, то відчув удар у грудну клітку. Якийсь час рятівник почув себе добре, але через п'ять років йому поставили діагноз - відбиті серцеві клапани внаслідок порятунку хлопчика.

Він отримав інвалідність, але каже, що навіть якби повернути час назад - вчинив би так само.

Ніщо не може людину заставити здійснити героїчний вчинок, адже це внутрішній порив душі. У моменти небезпеки у людини немає часу на роздуми, тому спрацьовує її підсвідомість у якій якраз закладено спресований досвід попередніх поколінь, виховання, моральні принципи, за якими живе людина, власний життєвий досвід. І саме, наявність вищезазначених факторів та правильно розставлені пріоритети спонукають людину діяти.

Це лише невеликий перелік українців чий подвиги часом непомітні у повсякденні, але про них має дізнатись уся країна, бо завдяки цим людям ми відчуваємо ГОРДІСТЬ, що народилися та живемо в Україні!!!

Шукай себе

Шукай себе,тримай себе,
У рамках стриманості й віри,
Шукай себе,візьми себе,
У свої руки і довіри.

Шукай себе,навчи себе,
Поважно ставитись до інших,
Шукай себе,примусь себе,
Дивитись страху тільки в вічі.

Шукай себе,настрой себе.
Будуть невдачі і проколи,
Шукай себе,знайди себе,
Це досвід лиж.а не закони.
Шукай себе,прости себе,
Щоб залишався тільки спогад,
Шукай себе,люби себе,
На вірність совісті й любові.
Шукай себе,не зли себе,

За чийсь іншу перемову,
Шукай себе,не стрим себе,
Є тільки ти і твоя воля.
Шукай себе,твори себе,
Зумій цей світ переконати,
Шукай себе,долай себе,
Не змушуй віру полишати

2.2.16. Анастасія Ткаченко, 5-А клас ХООШ № 106
Руководитель: Владимир Сокол, учитель школы № 106

Люди Мира, которые приняли на себя Войну

Выпускник школы – это человек, который научился уважать себя, уважать свою семью, свою страну и законы, по которым он живёт, и отстаивать свою правоту и свободу. Многие выпускники Харьковской школы № 106 посвятили свою жизнь службе обществу, проявляя те важные качества, которые дала им семья и школа. Афганец Александр Криуленко, выполнил свой воинский долг, награждён орденом Красной звезды. Владимир Кисель, участник боевых действий в Афганистане, награждённый тремя медалями «За отвагу», в честь которого проводятся республиканские турниры по дзюдо. Наше учебное заведение носит имя нашего прославленного воина-интернационалиста, спортсмена, а также бережно хранит историю о героях Второй мировой войны в школьном музее боевой славы 53 армии под командованием генерал-майора И.М. Манагарова.

Но, не только Вторая мировая и Афганистан соприкасаются с историей учебного заведения. Новое испытание, беспокойство и печаль отзывается в жизнях наших выпускников. Ещё недавно мы не слышали и даже не предполагали, что после таких мировых военных потрясений мы узнаем о безжалостности и беспощадности нового военного конфликта – АТО, не только тяжелейшая военная кампания, но и огромная социальная и психологическая тяжесть для нашего народа Украины, для всего Харькова, для моей школы.

До конца апреля 2014 года противостояние на востоке Украины ограничивалось периодическими стычками, рейдами и нападениями на блокпосты с использованием стрелкового оружия. Постепенно украинская вооружённая группировка была усилена бронетехникой, вертолётами, начались артиллерийские обстрелы. На авиаудары противник отвечал огнём из переносных зенитно-ракетных комплексов, сбивая самолёты и вертолёты. К началу августа 2014 года проукраинские силы, вчетверо сократив территорию, контролировавшуюся сторонниками самопровозглашенных республик с начала боевых действий, почти окружили Донецк и Луганск. Но в середине августа, после смены руководства ДНР и ЛНР, новые лидеры непризнанных республик объявили о получении существенного подкрепления. В ходе начавшегося контрнаступления повстанцев в окружении («котлах») оказались несколько тысяч украинских военных. В начале сентября 2014 года было заключено соглашение о перемирии, после чего интенсивность боевых действий снизилась. С середины января 2015 года возобновились активные боевые действия на всем протяжении фронта. В результате боёв к началу февраля 2015 года антиукраинским силам удалось достичь значительных успехов. На переговорах к 1 апреля согласованы новые мирные условия. Вооружённый конфликт на востоке Украины привёл к значительным разрушениям гражданской инфраструктуры и сотням тысяч беженцев.

3 329 украинских военнослужащих погибли, защищая Украину, среди погибших на востоке Украины – 21 юноша в возрасте до 18 лет и 750 человек в возрасте 18-25 лет. За период проведения АТО 131 тысяча военнослужащих Вооруженных сил Украины получили статус участника боевых действий. Почти 10 тыс. человек награждены орденами и медалями. 27 военнослужащим присвоено звание Героя Украины, 14 из них – посмертно. Посмертно награжден и отличился в боях за Украину наш выпускник – Анатолий Владимирович Николаенко.

Родился 15 июля 1960, в г. Харьков, погиб 20 августа 2014, с. Грабское, Амвросиевский район, Донецкая область, солдат 2-го батальона специального назначения НГУ «Донбасс», пулеметчик. Участник боевых действий в Афганистане - солдатом Советской

Армии в декабре 1979 входил на территорию ДРА через перевалы Памира в составе 860-го отдельного мотострелкового полка 40-й армии, в котором занимал должность механика-водителя проходил службу в афганском городе Файзабаде до мая 1981. В последнее время работал охранником. В мае 2014 вступил в ряды батальона "Донбасс", заключив контракт о прохождении службы в военном резерве Национальной гвардии Украины. 54-летний Анатолий Владимирович удивлял собратьев отличной физической формой - постоянно поддерживал ее, занимаясь спортом. Однополчане вспоминали о нем: «Он не кичился своим боевым опытом. Просто всегда был спокойный, взвешенный, очень надежный - сразу было видно «обстрелянного» бойца старой закалки...». Во время командировки в район АТО в составе подразделения принимал непосредственное участие во многих боях, неоднократно проявлял мужество и профессионализм.

20 августа 2014 микроавтобус "Тойота", на котором с Иловайская вывозили раненых (по свидетельству офицера с позывным "Дантист", в машине находились 8 бойцов батальона "Донбасс" и военнослужащий ВСУ) в районе с. Грабское, Амвросиевский район Донецкой области попал в засаду. В этом бою погибли "Колдун", "Румын", "Арт", а "Карат", получив тяжелое ранение, подорвал ручной гранатой себя и нескольких боевиков, которые пытались захватить его в плен и благодаря этому уцелевшие воины сумели оторваться от врага и добраться своих войск.

Указом Президента Украины от 27 ноября 2014 резервист батальона специального назначения «Донбасс» Северного оперативно-территориального объединения Национальной гвардии Украины Анатолий Николаенко награжден орденом «За мужество» III степени (посмертно).

1 июля 2015 в честь Анатолия его позывным - "Карат" - назван один из танков танковой роты 46-го отдельного батальона специального назначения ВСУ «Донбасс-Украина», а в г. Попасной улица названа в честь погибшего бойца.

Наших солдат-выпускников нет в живых, но они живы в наших сердцах. Война – это всегда плохо, и мы всегда должны помнить людей, погибших за родину. Школа хочет поблагодарить ребят за то,

что у нас всё спокойно. Мы помним погибших и беспокоимся за тех, кто сейчас воюет. 92 ОМБР, батальон «Донбасс», 25 бригада и «добробаты» зачислили на службу Украине наших ребят. Ученики моего класса и всей школы шлём открытки в АТО с маленькими гостинцами, чтобы поблагодарить воинов и подарить им хорошее настроение. Мы проводим встречи с афганцами, с ветеранами Второй мировой, с участниками АТО. Мы читаем стихи, поём песни, пишем письма поддержки и пишем маленькую летопись нашей школы в детских сочинениях.

«Война – это ссора за власть. Это очень страшное слово, я никогда не видела войну, и очень рада этому. Я ценю солдат, которые защищают нас от войны, на которой наших ребят могут покалечить или убить. Война – это потеря радостных людей, это разлучение с близкими людьми, это волнительно для мам. Это худшее в жизни многих людей, многие этого не забудут, потому что сами участвовали в этом ужасе. Я мечтаю жить в мире и никогда не знать, что такое война. Война – это разлучение с близкими людьми. Я думаю, что на войну идут только храбрые люди, которые спасают нашу Украину и нам всем так нужно, чтобы все бойцы возвращались с войны живыми и здоровыми. Моё мнение, что войну можно избежать, если страны понимали друг друга и нашли мир между собой. Я хочу жить без войны, потому что жить в войне страшно, ты не будешь знать, что происходит на твоей земле». Вот что пишут ученики в моём классе, об этом думали и выпускники нашей школы, люди Мира, которые приняли на себя Войну.

**2.2.17. Грушевський Костянтин,
учень 6-А класу**

КЗ «ХЗОШ № 106 ім. В.О.Кисіля»

**Керівник: Грушевська Олена Володимирівна
учитель художньої культури**

Він загинув щоб жила Україна

Кожна людина планує своє життя, вирішує близькі та далекі проблеми, радіє сонцю, засмучується від невдач. А ще люди мріють...

Так у далеких 70-их роках минулого століття мріяв хлопчик, який ріс на затишній вулиці Клочківській в чудовому місті Харкові, навчався в 106-й школі. А мріяв він про безхмарне майбутнє, про те, як влаштує своє доросле життя, як буде щасливим зі своїми друзями, з родиною. У тих мріях не було місця війні, втратам, руйнівним вибухам. А попереду у хлопця було життя, життя довжиною у дві війни.

Ніколенко Анатолій Володимирович народився 15 липня 1960 року у місті Харкові. У 1967 році поступив на навчання до Харківської середньої школи № 106. Шкільні друзі згадують Анатолія тепло, із задоволенням розповідають, яким вірним товаришем він був, як він цінував у людях щирість, справедливість, любов до життя. Він був справжнім другом. Йому взагалі судилося по життю бути справжнім завжди і в усьому: у дружбі, у любові, у вірності.

У 1976 році, після закінчення 8-го класу, Анатолій вступив до професійно-технічного училища, бо хотів отримати професію електрика. Дійсно, хлопець мріяв мати прекрасну робочу, мирну професію, але доля готувала йому випробування війною.

Після закінчення училища Анатолія Володимировича призвали до служби в армії і у складі 860-го окремого мотострілецького полку 40-ї армії відправили до республіки Афганістан. І тут проявив він себе справжнім другом, солдатом, захисником. Він був тою людиною, якій можна було довірити будь-які таємниці, яка вислухає, порадить, допоможе. До 1981 року тривала військова служба. Він вижив у тій страшній війні і повернувся додому, до мирного життя, намагаючись назавжди забути вибухи снарядів, постріли, загибель друзів, біль матерів, дружин, сірий попіл пожеж, тривожні спалахи боїв.

Але судилося інакше... У травні 2014 року Анатолій Володимирович уклав контракт про проходження служби у військовому резерві національної гвардії України. «Молоді хлопці не повинні гинути, мають воювати літні досвідчені люди», - сказав він і пішов захищати Україну. Він пройшов тренування на базі в Петрівцях і вже з червня воював у Донецькій області (батальйон «Донбас»). Разом з побратимами звільняв Попасну та Лисичанськ. Однополчани відразу побачили в Анатолії захисника, патріота. Вони згадують його як дуже досвідченого бійця, як людину, з якою було надійно і спокійно.

Він всіляко підтримував своїх побратимів, мав особливу моральну силу, був справжнім бійцем, справжнім другом, справжньою людиною. Так, йому дійсно судилось бути справжнім. Йому судилось ціною свого життя врятувати трьох товаришів.

13 серпня взвод Ніколенка А.В. був направлений до Іловайська, де вже йшли жорстокі бої. Анатолій не міг телефоном розповідати подробиць, тільки коротко сказав другові в один із днів: «Тут спекотно». Батальйон щоденно втрачав бійців, а 19 серпня в бою загинув командир взводу. Наступного дня вісім бійців вивозили тіло загиблого з Іловайська та на дорозі потрапили в засідку. Чотирьох хлопців, які сиділи попереду, вбили одразу. А четверо інших разом із «Каратом» (позивний Ніколенка А.В.) почали відступати. Ворог наближався. Тоді «Карат» вирішив прикрити побратимів і наказав їм рухатись далі. А коли вороги наблизилися до нього, підірвав себе разом із ними. Проживши справжнє життя, воїн і після смерті залишився справжнім патріотом, справжнім другом, справжньою людиною. Ціною власного життя врятував побратимів.

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі Указом Президента України № 892/2014 від 27 листопада 2014 року Ніколенко А.В. нагороджений орденом «За мужність» III ступеня (посмертно).

На честь Анатолія Володимировича його позивним «Карат» названо один із танків танкової роти 46-го окремого батальйону спеціального призначення ЗСУ «Донбас-Україна». В м. Попасній вулицю Піонерську перейменовано та названо ім'ям героя.

У Анатолія Володимировича залишилося двоє синів, які можуть пишатися подвигом свого батька, пишаються життям та подвигом справжньої людини, справжнього патріота і учні 106 школи, випускником якої в далеких 70-х був Ніколенко Анатолій Володимирович.

2.3. УЧАСТНИКАМ АТО

2.3.1. Исмаилова Мирослава Первизовна, ученица 7-А класса Харьковской гимназии № 1

Письмо солдату

Дорогой солдат, меня зовут Мирослава. Мне 12 лет, учусь в 7 классе Я из города Горловки Донецкой области. Навсегда запомню, как утром в июле 2014 года моя семья переехала в Харьков.

Тогда были трудные времена - велись бои, и нам пришлось выезжать буквально в тапочках. Мы пережили 5 дней тяжелых обстрелов: находились на 2-м этаже жилого дома, в то время как на 6-м разрывались снаряды. Было жутко и страшно. Я очень испугалась. На следующий день, проснувшись, увидела на окнах мешки, и было слышно только выстрелы. Я была потрясена и не могла встать с кровати. Я каждую минуту молилась, чтобы война закончилась, чтобы ясное небо вновь засияло над нашими головами. Только тогда я поняла, что такое война и как сложно выжить на войне. Выезжать из Горловки было очень тяжело: нас обыскивали, рылись в вещах. Но через несколько часов мы увидели другую жизнь и поняли, что эта новая жизнь здесь, в Харькове. Сначала я боялась громких звуков, но со временем привыкла.

Харьков - промышленный город, но папе было тяжело найти работу. Обустроиться нам помог папин товарищ, и скоро я почувствовала себя дома. Мне здесь очень нравится. Сейчас у меня замечательная школа, прекрасные друзья, одноклассники, учителя.

Спасибо тебе, солдат за то, что не даешь распространиться военному кошмару в Украине. Спасибо за то, что, теряя близких, родных, друзей, ты защищаешь ставший мне родным Харьков и всю нашу страну! Верю, ты принесёшь нам мир и ясное небо над головой! Слава Украине!

2.3.2. Шевченко Станислава ученица 5-А класса Харьковской гимназии № 1

Никто не любит войну...

Никто не любит войну. Это трагедия, которая приносит разрушения, боль, страдания, смерть. Но на протяжении тысячелетий люди страдали, гибли, губили других, жгли и ломали. Завоевать, завладеть, истребить, прибрать к рукам – все это рождалось в жадных умах, как в глубине веков, так и в наши дни. К сожалению, наша страна сейчас испытывает все ужасы военных действий – гибнут люди на Донбассе, страдают дети, разрушаются семьи, жители этих территорий не могут жить в мире и спать спокойно.

Я бы хотела рассказать об одном замечательном человеке, который защищал украинские земли уже в наше время, отстаивал территориальную целостность нашего государства, был тяжело ранен, врачи не давали прогнозов не только на выздоровление, но и на выживание. Несмотря на неутешительные прогнозы, он не только смог победить себя, но и стал одним из организаторов спортивного

проекта «Сила нации», в котором принимают участие участники АТО, раненные бойцы, люди с

ограниченными возможностями.

Эти соревнования помогают поддержать дух раненных, вернуть

их к жизни, дают надежду на полноценное существование.

Дмитрий Медведь: «Должна быть вера в то, что делаешь, и поддержка близких»

34-летний капитан ВСУ Дмитрий Медведь родился в семье военнослужащих и много поездил с родителями по свету.

После школы Дима поступил в Харьковский военный университет. Всю жизнь он «служил» с папой в армии, поэтому привыкать было не к чему.

После вуза Дима поехал по направлению в Болгарию, а потом, когда часть расформировалась, был откомандирован в 95-ю аэромобильную бригаду. В ноябре 2007 года Дмитрий уволился в запас. Работал некоторое время в Полтаве, потом вернулся в Харьков и работал в КБ им. Морозова, где собирали новые БТРы.

Когда началась война, пошел защищать Украину добровольцем. Хотел вернуться в свою 95-ю бригаду, но поскольку штат офицеров был укомплектован, поехал служить в Луганский погранотряд.

«31 марта 2014 года прибыл в Луганск, а потом по распределению туда, где КПП «Должанский». С апреля месяца там уже были прорывы границы. Как могли, сдерживали противника. 4 июня выходили из окружения домой через Россию с паспортами, но в гражданской одежде. Был приказ ломать автоматы и уходить. Обстрелы города начались после того, как мы ушли. Уходили своим ходом, кто как мог. На четыре часа нас задержали эфэсбешники, а потом дали «зеленый свет». Мы дождалась моего двоюродного брата из Песочина, который ехал за нами на машине через Воронеж и Ростов-на-Дону, а затем вернулись домой», - вспоминает Дима.

Вместе с побратимами он сдерживал прорыв границы возле КПП "Должанский". Потом защищал Герасимовку, Счастье, Трехизбенку.

«23 мая мы с побратимами попали в засаду. Нас продержали часа три и бросили в посадке. Положили, как для расстрела, но не расстреляли. 27 мая был прорыв границы через село Остапово. Эта колонна двинулась в Антрацит. Приняли бой. Болотов потом кричал, что открываем охоту на пограничников Луганского погранотряда. О ситуации докладывал постоянно в Киев, но нам сказали: прекратить панические настроения, все нормально. В конце мая мы были отрезаны. На тот момент в Луганске уже референдум провели», - говорит Дмитрий.

Весной 2015-го он получил в перестрелке серьезное ранение - пуля вошла в позвоночник. Прогнозы врачей были неутешительными: медики говорили, что он не сможет даже сидеть. Однако через полтора года после реабилитации Дима уже даже пытался стоять.

«Госпиталь, кома, реанимация, затем реабилитация. Был очень серьезно ранен – пуля задела позвоночник. Доставили с давлением 0 на 20. Врачи сказали: если переночует, жить будет. 10 марта получил ранение, а 28 мая уже был в Институте протезирования. После ранения на протяжении 3–4 месяцев занимался в спортзале по 4–5 часов, сейчас 2,5 часа в день. Затем надеваю протезы и прохаживаюсь по коридору, хотя врачи говорили, что я и сидеть не буду. Прогнозы были неутешительные. Надо вставать с коляски и жить полноценной жизнью», - подчеркивает Дима.

Ветеран вначале поучаствовал в проекте «Игры героев». На тот момент уже прошел год после ранения, в принципе, можно было заниматься. Когда в «Играх героев» стало участвовать много

гражданских людей, решили создать свой проект именно для ветеранов «Сила нации».

«С детства занимался спортом, со второго класса – ушу, а затем борьбой. На соревнования не ездил, для себя занимался. Через два месяца после ранения я уже был в зале, хотя врачи поначалу говорили, что нельзя ни в коем случае заниматься. Знал, что за границей другое отношение к людям, получившим травму, не такое, как у нас – всем лежать. Ведь когда ты получаешь ранение, это не только физическая травма. Хотим привлекать все больше людей. В США подобный проект – «Раненный атлет», очень поддерживается государством. Там идею подсмотрели. Кроссфит – это доказать самому себе, что ты можешь, а не кому-то», - говорит Дмитрий.

Пока каждый сам по себе готовится к проекту, но ветераны мечтают создать свою реабилитационную базу в Харькове. Дмитрий Медведь – единственный участник соревнований, который передвигается в инвалидной коляске.

«Врачи говорили, что я не смогу даже сидеть. Но я поставил перед собой цель - заново научиться ходить. Уже делаю первые шаги с помощью ходунков... Должна быть вера в то, что делаешь, желание и поддержка родных и близких. Меня поддерживают 27-летняя сестра Катя и племяншка Даша. А еще супруга Аня. Познакомились с ней на войне. Когда уезжали из АТО, пришлось обратиться за помощью с просьбой в магазин, где она работала, чтобы оставить часть вещей у них, что не могли вывезти. Очень скучает по дому, там родные остались. Здесь жена работает бухгалтером в благотворительном фонде «Станция Харьков», который помогает переселенцам», - говорит Дима.

Дмитрий передвигался на тяжелой инвалидной коляске, пока волонтеры не приобрели для него современную, сделанную по индивидуальному заказу. Ее вес – около 8 кг. Бывший десантник, надежно закрепленный в коляске, вместе с ней легко поднимается... по канату. Благодаря упорству и силе воли он справился со всеми упражнениями, предусмотренными программой турнира.

Первые игры "Сила нации" состоялись в Мариуполе в октябре 2016 года. Затем участники собрались в Полтаве 21 января. А теперь планируют устроить состязания в Харькове в марте. В

соревнованиях "Сила нации" задействованы только бойцы АТО, которые получили на войне тяжелые травмы и ранения.

Авторы проекта – ветераны: харьковчанин Дмитрий Медведь, который прикован к инвалидной коляске, и житель Кропивницкого Вадим Довгоруk, потерявший на войне обе ноги и руку. Соревнования по кроссфиту – отличная реабилитация для раненых бойцов, уверены организаторы.

2.3.3. Шукурова Сабина, 7-А класс ХООШ №10

Руководитель: учитель русского языка и литературы Лаушкина И.П.

Ах, Война...

Война-это самое коварное и страшное событие в жизни человека. Война, зачем ты начинаешься?

Не было бы тебя, всё было бы тихо, не пролилось столько крови на нашей Земле. Ты – большая трагедия. Ты уносишь жизни мужчин, женщин, детей. И обрекаешь людей на голод и холод. Люди бились в бою до последнего вздоха, но это не остановило тебя. Враг шёл, уничтожая всё на своём пути. Усилие многих стран не остановило тебя. Люди с ужасом хранят память о тебе. В их сердцах много мужества, чтобы не забыть тех, кто воевал. Много защитников своей Родины погибли на поле боя. Сколько же ты жизней унесла?!

И женщины были и медсёстрами, и воинами. Много героев отдали свою жизнь за Родину, имена некоторых нам до сих пор не известны. Спасибо всем, кто отдал жизнь ради того, что бы жили мы!!!

Ах, войны, зачем вы начались?!

Дети во время войны быстро взрослеют. Как жаль, что война похищает их детство. Война крадёт надежду на лучшее будущее у многих людей. И так хочется вспомнить стихотворение Б. Ш. Окуджавы: «Ах, война, что ты сделала, подлая»

...Война протянула свои щупальца терроризма и к нам, ворвалась в нашу жизнь достаточно неожиданно... Настоящие патриоты стали на защиту Украины.

По национальности я не украинка, а азербайджанка, но Украина всегда живёт в моем сердце. Вся боль украинского народа – это и моя боль.

Я так хочу пожелать защитникам Украины стойкости духа, здоровья и мужества на дороге Мира!

2.3.4. Скляр Діана
8-А клас, ХЗОШ № 147

“Я стою, зірками оповитий”

Передмова

А яку ж ціну має життя? Чи віримо ми, коли нам кажуть: “Життя – безцінне”? Я вважаю, що ціну життя зрозуміє лише той, хто втратить його сенс. Хто втямить, що більше ніколи не зможе повернути те, що так шалено любив. “Ми розуміємо ціну лише тоді,

коли щось втратимо”, – скажу я вам уже із власного гіркого досвіду... І додаю: “Людей – не повернеш” ...

У цій історії – власне бачення речей, прагнення донести до кожного ціну життя, аби переконати людей, що треба просто жити... Про таке писати дуже важко... Але... Чи маю я право не розповісти про наших відважних захисників, які до останнього стоять за нашу землю? Тож оприлюднюючи цю розповідь, спробую донести мої думки до інших...

I

Осінь. Виходжу з військкомату. В моїх руках повістка на службу в АТО. Що далі? – Не знаю...

Прийшовши у свій порожній, до чортиків нудний дім, я не знав чи мені плакати чи радіти. Ой, ви, мабуть, подумали про великий дім, так? Чесно кажучи, усе що я маю – стара однокімнатна квартира, яка дісталася мені у спадок від бабусі. Гарною вона була жінкою, можна сказати самотужки виростила мене. Ну, взагалі-то на життя я не скаржуся, життя як життя. Я довго думав, що б мені узяти із собою, та закінчилось усе звичайною купою одягу... І головне – нічого із цих речей мені не подобалось, хоча... Згадав! Я узяв із собою лише одну книжку, але не написати про неї я просто не можу. Це, навіть, більше записник, аніж книжка. Тут мої вірші... А ви що думали? Я люблю писати. Звичайно, іноді бувають у мене й нісенітничі, але у цілому читати можна. Узяв із собою ручку. А може я щось там усе ж таки напишу? Як же мені кортить отримати премію за мою статтю. А куди гроші діну – то діло таке. Думаю, що на море поїду... Не пройшло й трьох років, як я був уже на Південному вокзалі, звідки нас, бійців-захисників України, мали повезти на навчання. Я в армії служив так, що й стріляти нормально не вмів. Ну, ви зрозуміли... Боець із мене, що треба! Я йшов через увесь вокзал, аби вчасно бути у призначеному мені місці. Я, звісно, очікував, що мене заберуть особисто, але коли побачив величезну купу молодих чоловіків – моїх однолітків та трохи старших, то я зрозумів, що сумувати мені не доведеться... Усі вони були доволі таки дивні. Усі займалися якимись своїми справами, тож коли я підійшов і привітався, вони лише мовчки подивилися на мене і зробили вигляд, наче дуже зайняті. “Невже я так погано виглядаю?” –

подумав я і підійшов до дзеркала. Я був, як кажуть, середнього зросту, не високий і не малий... Ну, метр вісімдесят три. Чи багато це, чи мало – судити вам. Звичайна зачіска, темне волосся, спокійне і врівноважене обличчя, проте було й те, чим я відрізнявся від інших. То був колір моїх очей, який дістався мені від моєї матері. Я не знаю, як описати цей колір... Він такий темно-зелений, якийсь і справді незвичайний. Був час, коли я ненавидів свої очі, але то вже минуло... Одягався я завше по-вуличному, бо просто не бачив сенсу в дорогому одязі. Взагалі я звичайна людина із незвичайними очима. Саме так я міг би себе описати. Я вирішив сісти на лавці поруч і відкрити ту саму, мою єдину книгу і перечитати її, адже у мене іще було трохи часу. Солдати поступово сходилися і нас ставало усе більше. І як ви думаєте, чи міг я справити гарне враження на цих добрих людей? Так... Звісно. Я просто взяв і заснув. Просто заснув. Посеред вокзалу. Розбудив мене один парубок, який згодом став моїм братом, моєю опорою і підтримкою на війні. Як зараз пам'ятаю ті перші слова зустрічі: “Я звісно розумію, що ти у нас поет, але так і війну проспий,” – і він розсміявся. А я побачив свою книжку в його руках. Так ми і познайомились із Максимом. Пам'ятаю, на цілу годину наш командир затримувався, і цілу годину я, як скажений, бігав за моїм новим другом по вокзалу. Ну звичайно ж не просто так. Цей поганець відмовився віддати мені мій записник доки, він сам його не прочитає. А так він – ідеальна людина. Спробую його вам описати. Він – мій одноліток. На зріст – моя копія. Тільки волосся – світле. Світле-світле, а очі у нього, як блакить неба – голубі. Ну якщо так уже можна сказати, то зовнішність він мав доволі таки незвичайну. Усі риси доповнювали його особистість і я й досі не розумію, як не звернув на нього уваги на вокзалі?! От завжди так. Я думаю, ви уже зрозуміли, яку я маю вдачу. А хоча... Якби вона була б такою поганою, то я б ніколи не зустрів Максима, і ми б ніколи не потоваришували (а потоваришували ми ду-у-уже гарно!). Годі, повернуся до розповіді...

Гарно набігавшись, так, що, здається, аж схудли, ми із Максимом купили собі пляшку води і швидко її випили. Згодом прийшов командир – людина стримана, яка викликала почуття страху в підлеглих, але не все так погано. Я думаю, років йому було

приблизно сорок, приїхав він із Львівщини, але, як не дивно, російською спілкувався відмінно. Як я зрозумів, він людина дуже освічена, бо знав понад шість мов.

Уже не пам'ятаю подробиць, але нас посадили у військовий автобус і повезли на навчання, де ми мали б згадати усе вивчене в армії. День у мене видався цікавим, проте думки про війну не полишали мене. Я сидів і дивився у вікно автобуса, про щось думав. Нічого важливого, але саме такі, звичайнісінькі думки супроводжували мене до самого навчального табору-полігону.

II

Не пам'ятаю, як швидко, та ми прибули на навчання, на Київщину. У дорозі ми із Максимом перезнайомились майже з усіма. Мені так стало набагато легше переносити мою “пригоду”. Разом нам було веселіше. У Дмитра, одного гарного та веселого чоловіка, навіть була гітара. Одна гітара, а яких же душевних сил додає звучання її струн! Починаю усвідомлювати, що сенс життя полягає в простих речах. Приїхавши до табору, ми мали годину на збори, нам роздали солдатську форму і сказали: “Тепер життя лише у ваших руках, при чому не тільки власне.” Чесно кажучи, цю настанову я зрозумів аж занадто пізно...

Що мене дуже порадувало – те, що ми із Максимом, Дмитром та іще одним гарним чоловіком – Борисом, жили поруч. У мене в дитинстві не було друзів, не було їх і в юнацькі роки. Тож зараз я, іноді сміючись, кажу: “Хоч на війні друзів знайшов”. Та якоюсь сумною мені видалась ця жартівлива промова. Хоча... Чорт його знає, повернімось до навчання.

Навчався я, втім, як і в школі, просто прекрасно. “Гіршого учня я іще не бачив,” – казав мені командир та посміхався. А я що? Сидів до ночі і вчився нормально (хоча б якось) стріляти. Потім завіси, маскування – це теж для мене “темний ліс”. Пам'ятаю, я навіть плував одне з іншим, та не в тому суть. І знаєте, поруч зі мною був Максим, ми вчилися пліч-о-пліч. Він робив усе чітко та лаконічно. А я усе дивився на себе. Знову не розумів, сміятись мені чи плакати. Ну, як завжди, нічого нового. Нарешті, після днів “у пошуках успіхів” наше навчання закінчилося. Нас було дуже багато. Більше

тисячі. Хтось доброволець, хтось за повісткою, та працювали ми усі однаково. Знов, зібравши речі, я поглянув на свою книжку, та писати, як втім і завжди, не було часу.

Із нас усіх сформували різні загони із різними назвами і командирами, потім розсадили по військових машинах. Вони мали привезти нас у призначене місце. Наш загін мені подобався найбільше, бо майже усіх тут я знав, чи просто був знайомий. У нас змінився командир. На цей раз кращого командира іще ніхто не знав, Геннадій В'ячеславович був кращим за всіх. Із ним можна було поговорити відкрито, навчав він просто і зрозуміло, цінував кожного. Проте думки про війну не покидали нас. Нас відправили під Дебальцеве, як підкріплення для захисту від ворога.

III

Ранок. Холодний вітер, закинуті людьми будинки, степи. Світанок. Чисте небо. Дорога здавалася нам вічністю, напруга росла. Мене почали переслідувати жахливі думки і навіть почало трясти руки. “Що, страшно тобі, поете?” – підколював мене Максим і, як завжди, сміявся. Але він здавався мені не таким. Усі ми нервували, а він – ні. Хоча, може це так здавалось... Люди – повні загадок. Дорога виявилася спокійною, без нападів ворога (але я не думав, що вони нападуть, бо помолився аж 24 рази!). Ми приїхали. Побачили величеньку таку військову частину. Першим моїм питанням було: “Невже я тут?” (при чому це прозвучало неначе стогін моєї душі). Я побачив намети, укріплення, закинуті будинки, які ми також використовували. Були й мішки з піском – барикади. Окопи. Холод. Сум. Завивання вітру. Знаєте, тут можна доречно сказати: “Ось і казочці кінець, хто виживе – молодець”. Утім, не усе ж так погано.

Через декілька днів я до усього звик і почувався як удома. (Якщо на війні можна сказати “як удома”) Ми із хлопцями швидко розділили обов'язки, навіть налаштували собі кухню та їдальню. Проїшов тиждень. Ви не уявляєте, як же я звик! Напади були дуже слабенькими, я лише кілька разів бував у бою. Спочатку було страшно, та потім якимось вже терпів. Лицарем я почувався лишень тоді, коли ми із Максимом разом вступали в бій. Ти знаєш, що твою спину прикриють... Більше тобі нічого не треба. Якимось спокійно

одразу на душі, аж страшно стає.

І про що мені обов'язково хотілося розповісти – захід сонця у Дебальцівському степу. Тут уже прокидається мій “поет”, та мені дійсно припав до душі один захід сонця.

Небо... Таке червоне-червоне, сповнене чи то крові, чи то кольору троянди. Для когось – це кров бійців, що загинули за Україну, а для мене захід сонця – колір троянди. Сповнений загадковості, вишуканості і витонченості. Пам'ятаю, стояв, як дурень, стояв і дивився на небо. “Гей, поете!” – пролунав голос десь позаду. Я озирнувся. Ну звісно ж, то був Максим, прийшов погукати мене на вечерю – “степову кашу”.

– Чому не йдеш, поете? – запитав він у мене.

– Та щось до рота не лізе, – відповів я і знов подивився на небо. Він більше нічого не сказав, а лишень стояв і сам дивився на сонце, що от-от мало сісти.

–Йдеш? – знову він перепитав у мене і ми пішли вечеряти. Гарний був вечір, теплий, спокійний... Та в повітрі посилювалося відчуття майбутньої небезпеки.

IV

Напади ворога посилились. Стало вже не до жартів. Були й поранені, нові солдати поповнювали наші лави. Захищатися ставало все важче. Почалися й обстріли, а з ними й паніка. Танки чергували цілодобово. Стрілянина могла продовжуватись тижнями, людей почала охоплювати тривога. Ми із Максимом одного разу ледь не загинули, і мене вже почало тріпати перед боєм, нерви почали здавати. Командир підбадьорював нас, та на третій раз уже не допомогло. Дебальцеве почало ставити свої правила. Чесно, я почав здавати, перетворившись на скелю. Єдине, що мене рятувало – захід сонця, вітер, краса степів, що не давали мені заснути на цих землях назавжди. Інші воїни трималися лише через бажання повернутися додому... А що для мене означав дім? Квартира, сіра й непривітна, самотність, що вже давно стала розпивати чаї у мене вдома... Я часто почав запитувати себе, що взагалі тримає мене тут? Чому я досі живий? Так, війна заставляє задуматись...

Одного разу мене призначили охороняти правий кордон

нашого містечка, що складався із окопів, “бару”, наметів, медичного кутка, машин та танків. Я був несамовито радий правому кордону. Саме там, уночі, відкривався прекрасний вид на зірки. За ними можна було спостерігати, у них можна було бачити свої мрії, прагнення, думки, загадувати бажання. Узявши свій записник та ручку, я відправився на охорону. Прийшов. Сів коло одного з укріплень. Ніч здалася мені тихою та спокійною. Дістав ручку. Почав писати. Потім цілу годину просто стояв і спостерігав за неймовірною красою зірок, а згодом знову писав... Ручкою неначе хтось водив... Закінчивши, я знову подивився на небо. Назва мого вірша прийшла сама собою –

“Я стою, зірками оповитий”

Я стою, зірками оповитий,
Чи жаліють вони мене?
Я стою, війною розбитий,
І не шкода мені себе
Війна – усього лиш урок.
Війна у нас тече по жилах
Візьму і спущу курок
Я стрілятиму за країну щосили
Зірки, я жити без вас не можу!

Тепер на війні, тут кров і жахи
А я вечорами до вас у гості
заходжу
Чекаєте ви на мене, чи ні?
Стою я, дивлюся на вас –
Ви мене оповили...
І приходжу сюди повсякчас,
Щоб ви рани мої загоїли...

Знову перечитав. Уперше я написав повністю голосом своєї душі, уперше написав відкрито і чесно. Правду кажуть, війна змінює людей...

– Гарний вірш! – почувлося десь поруч.

– Що, підслуховував? – сміливо відповів я Максиму, бо його голос я вже навчився впізнавати.

– А ти, виявляється, гарний поет! – Максим розсміявся...

V

Пройшов тиждень. Становище стало іще гіршим. Ворог почав оточувати Дебальцеве, зроста вірогідність потрапити в котел. Паніка уже не просто йшла, вона просто бігала нашими головами. Я, чесно кажучи, їй заздрив. Біжиш собі десь у голові і нічого більше не треба.

А тут – обстріли, обстріли, обстріли... Ні кінця, ні краю нема... Поранили дуже багато, побратимів лягло іще більше. Але є й те, про що не забудеш. Не дивлячись на все, мій вірш став гімном для бійців нашого загону. Ви не уявляєте, як красиво вони заспівували його вечорами під гітару... Хочу сказати, про вірш усі дізналися випадково.

Я, як завжди, охороняв свій лівий кордон – старі, закинуті й розбиті будинки. І тут мені згадався цей вірш. Почав його наспівувати. Пісню почув Сашко, потім Дмитро вже з гітарою долучився, потім Явір, Гриць, Ілля і дійшло так усе до самого командира. Це був напевно подарунок долі мені. Ця пісенька так красиво звучала під гітару, що я ладен був зробити усе, тільки б іще раз її послухати. Тепер кожного ранку мені казали: “Привіт, поете!”, – а я лише посміхався.

Того самого дня, коли я вперше прийшов охороняти Максимів кордон разом із ним, на нас напав ворог. Ми отримали команду “Відступ” і швидко розсілися із купою зброї по машинах. Часу було обмаль. Я не можу описати мого стану. Це шок, паніка. Тіпання усього тіла разом... Я дивився на величезні колони наших бійців і мені ставало моторошно. Охоплював і душив відчай. Вбивала із середини тривога. Ти неначе сидиш на електричному стільці... і поволі розумієш, що тобі кінець. Я і справді не можу описати увесь той відчай із розпачем. Про це тяжко писати. Не бажаю нікому і ніколи навіть побачити це уві сні. Отже, моя розповідь йде далі...

У ході операції відступу я отримав поранення в плече (і це було не дуже приємно хочу сказати), якби не Максим, то я б узагалі попрощався із життям. Він просто витягнув мене з-під куль. Я вдячний йому за все: за його знайомство зі мною, за його уважність до мене, а тепер він знову врятував моє життя. Це неоціненно...

Пам’ятаю, що стояв, стріляв... Тягнув із Максимом час для інших хлопців. Чую тріск позаду мене. Постріл. Вогка земля... Неначе небо почорніло в очах, неначе все життя промайнуло переді мною, неначе я впав у сон... І прокинувся уже в Троїцькому. Це була межа нашого відступу. Рану мені перев’язали, і мій стан можна було назвати задовільним. Спочатку хлопці взагалі заборонили мені вставати, та поволі мені ставало краще і я перейшов до запасу.

Доручати мені – нічого не доручали. Думали помру, чи що. Я робив розумний вигляд і продовжував усе робити по-своєму. Поступово напади меншали, ми упевнено тримали кордони. І ось, коли нашій провізії став приходити кінець, до нас так вчасно завітали волонтери – люди із нереально великим серцем...

VI

Не знаю, скільки минуло часу після поранення. Хлопці попросили декількох солдатів (у тому числі й мене) зустріти волонтерів із провізією та необхідними речами. Я сидів у нашому барі, потім пішов із хлопцями. Волонтерів було небагато, адже усі боялися їхати до нас.

– Чи не могли б ви мені допомогти? – почулося в мене прямо за спиною. Обернувшись, я побачив гарну, вродливу дівчину. Постала вона переді мною маленького зросту, із блакитними, як море, очима. Скромно одягнена, вона лагідно дивилася мені у вічі.

– Звісно ж! – сказав я, бо ця дівчина мені, відверто кажучи, сподобалась. Я ще нікого не кохав, не люблю просто бути залежним. Любити – значить залежати від іншої людини. Сумувати за нею, плакати чи навпаки посміхатись, коли тобі так боляче заради неї, чи воно треба?

У цій дівчині щось притягувало мене, уперше я був радий, як мала дитина, коли мене попросили допомогти. Їй було потрібно донести коробки із їжею та усякою всячиною до нашого нового воєнного загону. Так от. Цілий тиждень я нив і стогнав, що не можу ходити (через невелике поранення в плече), а тут спокійно потяг важкі коробки... Але потім-то було соромно. Коли мене побачили із цими величезними ящиками мої товариші, то надавали мені потовариськи стусанів. Найбільше мене вичитував Максим, який здається, чи то хвилювався так за мене, чи просто повчав. Жартую, звісно ж він хвилювався, але бачили б ви його обличчя... Ну а я що? Звісно ж сміявся. Соромно мені стало, коли ця дівчина почувалася винною через мене і обходила мене пів дня десятою дорогою.

Увечері усі солдати і волонтери зібралися у “барі” на велику вечерю. Командир дозволив нам відпочити і сам, особисто, пішов охороняти кордони. Завше казав – людина він прекрасна. Я трохи

посидів за столом і знову, тихенько, пішов дивитися на зірки. Не поясню чому, та не люблю я велику компанію. Почуваюсь, неначе в банці. Намагаюся якнайшвидше звідти піти. Максим те знав, тож нічого мені не сказав, зробив вигляд, що нічого не помітив. За місяці перебування тут, я уже почав звикати до війни. Уже й на новому місці знайшов свою таємницю. Її бачили усі, та ніхто не підіймав уночі тут голову до неба... Зірки тут просто казково красиві. Люблю такі моменти. Дай, думаю, хоч відпочину від усього, а то вже не можу нормально думати. Знову почав наспівувати свою пісеньку “Я стою, зірками оповитий”. І так душі спокійно, гарно так...

– Яка прекрасна пісня! – почув я десь поруч. Знову ми зустрілись із нею очима, із тією самою дівчиною, яка, здається, мені сподобалась. Вона присіла коло мене. Мені відібрало навіть мову, аби щось їй сказати, якось відповісти.

– Так ти у нас поранений! – усе продовжувала незнайомка.

– Та то пусте, – сказав я і подивився в її прекрасні очі.

– Мене звати Марина. Марина Олександрівна. Вона мені посміхнулась. Знову щось защемило у грудях. З'явилося зненацька бажання говорити – і я почав...

– Артем. Для вас, чарівна паняно, просто Артем.

Так і почалася наша довга розмова. Вона зізналась, що, як і всі, не могла не вподобати мої очі, а коли я зробив їй комплімент щодо її очей... То вона лише роземіялась... А потім усе звелось у якійсь дрібниці. Я сміявся з неї у дитинстві, а вона, почувши про мене малого, сміялася іще дужче. (У мене були сумні й гіркі дитячі роки, та я мав фантазію) Потім розповідь про школу і дуже багато якихось життєвих історій. Я розумів, що поступово закохуюсь у неї. Я так не хотів нікого кохати, та так мені припала до душі ця дівчина. Вона говорила відкрито і чесно, розмахувала руками і робила на своєму обличчі смішнічі гримаси. Вона настільки була яскравою, настільки імпонувала зіркам...

Вона стояла, неначе їхня королева, оповита зірками з ніг до голови. Її очі наповнювались таємничим блиском, що поступово то згасав, то спалахував знову. Ніжно нас обіймав навіть вітер. Маю зізнатися, я повірив у кохання з першого погляду. Я сам повністю

був у нього в полоні. Я розумів, що це кохання буде мене поступово вбивати... Та якщо однаково помреш, чи варто бігти від нього?

Я вирішив померти разом із ним, та це якраз мені майже вдалося...

VII

Ішли дні. Місяці. Марина приїжджала до мене із усіма волонтерами, а Максим лише насміхався. Ну звичайно, я йому усе розказав. Пам'ятаю, сміявся цей клоун увесь вечір...

Я закохався в цю дівчину іще більше. Спочатку сильно, потім скажено, потім до нестями... Вона завжди снилася мені із зірками, бо була для мене єдиною зіркою, що завжди виблискувала в моїх сновидіннях. Я знаходив щоразу в ній щось нове, я запам'ятовував кожен її рух, кожен подих. Я не міг дихати, мені бракло повітря... Це просто диявольська насолода... Я неначе палав, горів заживо. Та мені це подобалось. Марина завжди посміхалась, ніколи не здавалась і не плакала. Ця дівчина боролась до останнього.

Найбільше мені запам'ятався один прекрасний вечір. Ми із Мариною сиділи на нашому улюбленому місці і дивилися на зірки. Її шовковисте волосся погойдував вітер то вправо то вліво, її очі були схожі на діаманти, такі ж блискучі та дорогі мені. Вона дивилася на небо і мовчала, втім слова тут були не потрібні. Я сидів із книжкою, мені захотілося написати щось. Марина подивилася на мене, посміхнулася і знову стала вдивлятися в небо. Літери ставали в рядки надзвичайно легко... Знову на душі стало так тепло. Я присвятив цього вірша Марині, тому і назвав його "Рина" (Марина дуже любила коли її так називали). Цей вірш дуже особистий для мене. Пам'ятаю, як тільки прочитав, очі Марини засяяли по-новому! "Як прекрасно!" – кричала вона і міцно мене обіймала. Після цього чудового вечора дні минали дуже швидко. Ми бачилися рідше через постійні обстріли, та це робило нас лише іще більше божевільними. Ми зустрічалися вночі, коли не можна було виходити, зустрічалися під час оборони кордонів, куди волонтери не могли приходити, бо вони не мали права переступати так звану "червону лінію", зустрічі дозволялися лише на "сірій зоні". Та ми все ж зустрічалися попри війну, попри все. Дівчина розповідала мені про свою сім'ю, що живе

на Полтавщині, про сестру, яка схожа на неї, як дві краплі води... А я запам'ятовував кожну дрібницю. Уявляєте, я?! Я ніколи й речення не міг переказати, а тут пам'ятав кожне її слово... Нарешті я жив...

Ворог почав наступ. Ми із Максимом чергували на кордоні майже цілодобово. Відбивали атаки ми більше чотирьох разів на день. Танкові обстріли не вщухали ні на мить. Волонтери не могли до нас доїхати. Дорога була вся в мінах. Становище ставало катастрофічним. Командир просив про підкріплення, та його не було уже місяць. Ми неначе стали роботами. Просто не можливо було повірити. Стріляли цілодобово. Руки не могли уже нічого робити, та ми йшли в бій. Я так сумував за посмішкою Марини, її лагідними очима...

VIII

Ранок. Темне, дощове небо. Нешадний вітер. Того ранку до нас, у зону бойових дій, мали, як завжди, приїхати волонтери із допомогою. Ми чекали на них увесь день, та ніхто до нас не завітав. Я подивився на це темнюще небо і став нервувати. Якись були в мене погані передчуття. Я настільки хотів побачити Марину, що навіть вночі не зміг заплющити очей. Ми стріляли, та думками я був не на полі битви. У мене знову ледь не влучили, якби не Максим. “Дурень!” – закричав він і витяг мене із полону смерті. Я пам'ятаю, що дивився на небо із сумними очима і звуки пострілів лиш посилювали мої переживання. Волонтерів не було вже тиждень. Тиждень, розумієте?! У кого б я не питав. У кого б не дізнавався, усі мовчали. Чи подобалось їм, коли я поволі сходив з розуму? Цей жарт поступово ставав трагедією...

Наступного дня після сварки з Максимом мене покликав до себе командир рано вранці. Чого ми посварилися? Я хотів попрохати його, аби він дізнався про Марину, та він мені відмовив. Став прохати іще раз... Ну і все перейшло в невелику, але сварку. Я то через годину пішов вибачатися, бо Максим для мене був людиною дуже цінною і мудрою. Єдине, чого я не зрозумів, чому ж він відмовив мені із моїм проханням. Отже, я йшов до командира. Я згадував усі свої помилки і гріхи, і, на всякий випадок, молився. Прийшовши до нього, замість лютих і неприязних очей я побачив якийсь на диво лагідний погляд. Чомусь він мені не подобався.

– Доброго ранку, солдате! – сказав він мені і чомусь посміхнувся якоюсь неширою посмішкою.

– Хай і вам ранок буде добрим! – обізвався до нього я.

– Розумієш, синку..., – командир часто називав солдатів своїми синами, тож я не здивувався. Перші його слова здавалися мені аж занадто спокійними.

– Команда волонтерів, що приїжджала до нас... Усі загинули.. Підірвалися на міні...

– Що? Ви що таке кажете?! – його слова просто дзвеніли в голові. Я почав його трясти, бо це ж мало бути помилкою. Я кричав на нього, та його обличчя немов скам'яніло. Я ніколи у це не повірю...

– Але ж Марина жива, так? Вона приїде, так? Ну що ви мовчите? Скажіть щось... Будь ласка...

– Я кричав на все горло. Він відвертав голову. Він нічого не зміг сказати... Я почав розуміти, що Марина...загинула... Як? Чому я не уберіг її? Чому не відмовив їхати до мене? Чому я дав війні зруйнувати мій світ? Я вибіг і нашттовхнувся на Максима. Я так хотів закричати, та не міг... Я біг до своєї схованки – того самого місця, де із Мариною проводив вечори... Мені ніколи не було так боляче... Ніколи я не хотів застрелитися власною гвинтівкою... Мені так соромно стало перед Максимом, та образа на нього водночас палала у мені. Вони знали... Усі знали... І мовчали... Ніхто не сказав мені, що її немає більше...зі мною, поруч... На цьому закінчився мій світ. На цьому я загинув. На цьому закінчилася моя стежка... Мене поховали заживо... Так боліло серце, так калатала душа, просто до істерики... Я знову один. Я більше ніколи не зможу побачити її посмішку, я більше ніколи не зможу побачити її, усю в зірках...

ІХ

Минув рік. Я повернувся тимчасово додому. Максим мав на днях завітати до мене в гості. А що ж було після цього, спитаєте ви? Життя утратило для мене сенс. Того вечора я мало не пішов до ворога. Мене зупинив Максим добрячим ляпасом. Кожного дня він змушував мене шукати сенс у своєму житті. Кожного дня він кричав на мене, аби я хоч трішки повернувся до порядку. Із часом я став

самим собою... Тільки без душі. Я міг стріляти людей сотнями, сміливо йшов у бій, навіть занадто сміливо. Я розумів: маю жити далі. Я маю встати і йти далі, як би боляче мені не було. Знаєте, що мене стало заспокоювати? Те, що людина стає непереможною тільки тоді, коли їй стає нічого втрачати. “Я маю, я маю!” – Кричав я сам собі...

Йшов час, я починав робити перші кроки. Я мав забути. І забув. Проте вночі мені часто снилася Марина в довгій пишній сукні із зірок. Вона посміхалася мені, просила почати жити далі...

– Цікаво, я зламаюсь? – подумав про себе я та почув дзвінок у двері. До мене прийшов Максим. Ми сіли пити чай і розказувати про своє нинішнє життя. Розмовляли про АТО, про напади. Зараз ми міцно стояли на нових кордонах. Максим сказав, що в моїх очах з’явився маленький вогник і я був цьому радий. Я мав жити заради Марини. Мав. Багато чого він розповів мені нового, багато чого ми пригадали разом. Я дістав із холодильника торт, ми його скуштували. Після такої трапези Максим запитав мене:

– Ти жалкуєш, що пішов захищати Батьківщину?

Я не довго думав. Цей рік став для мене уроком філософії, так що відповісти на це питання мені було зовсім легко...

– Ні, зовсім не жалкую. Я пішов захищати свою землю – зробив те, що і мав зробити. А іще... Я зрозумів, яку ціну має життя... І як варто жити.

Післямова

АТО – біль і страждання для нас, українців. Тисячі життів забирає ця нещадна війна, скільки ж доль вона зламала... Люди завжди починають цінувати життя дуже пізно. Утративши одного разу все, ми змінюємось, а погано це чи ні – то питання складне. Усе пізнається у порівнянні. Ми маємо бути вдячними нашим захисникам, які зламали свої світи заради миру на наших землях! Ми маємо пам’ятати про них вічно. Вони – справжні захисники нашого славного народу, а ми – майбутнє України. Будьмо гідними своєї держави і стіймо за нашу країну до кінця!

2.3.5. Лінник Назар, 7- А клас
Державної гімназії – інтернату з посиленою
військово – фізичною підготовкою «Кадетський корпус»
Науковий керівник – Думич Лариса Петрівна,
учитель української мови та літератури

ЖІНОЧЕ ОБЛИЧЧЯ ВІЙНИ

«Війна — справа чоловіча». Однак у XX-му і XXI-му сторіччях участь жінок у війні, причому не тільки як медичного персоналу, але й зі зброєю в руках, стає реальністю. Особливо масовим це явище стало в період Другої світової та, на жаль, у наш час. Постає жінки в умовах війни завжди була трагічною. Чоловікові легше в моральному плані обрати той чи інший бік ворогуючих сторін, його героїчна смерть зі зброєю викликає повагу у суспільства.

У моїй родині військових майже не має. Окрім, сподіваюсь, мене в майбутньому, та ще однієї людини. Це мама моєї мами, або,

як звикли казати, бабуся. Але на бабусю моя Тетянка, а саме так я її називаю, зовсім не схожа. Вона лагідна, добра, весела, іноді кумедна, а найголовніше – вона дуже

вродлива і ще зовсім молода. Їй лише 54 роки.

Минуло вже більше 20 років з того часу, як моя Тетянка вперше одягнула військову форму й стала до строю. За фахом вона лікар. Багато років вона працювала у різних військових частинах. Вона завжди важко і багато працює. Завдяки цьому вона досягла успіхів, її дуже поважають на роботі та цінують як кваліфікованого

лікаря. Зараз вона майор. Майор Грідчіна Тетяна Феліксівна, старший ординатор реанімаційного відділення у Харківському шпиталі.

За цих умов, що склалися зараз у нашій країні, мою Тетянку, як і багатьох інших жінок-військових, відправляли у зону АТО. Ми всі дуже за неї хвилювалися. Бабуся там перебувала з самого початку бойових дій. Їй було дуже важко. Вони майже не відпочивали, пересувалися під кулями та спали під відкритим небом у викопаних ямах. Будь-яка війна – це зло і збій програми людської еволюції. А хто останнім покине місце бою? Звичайно, медик. Але

для моєї бабусі кожне врятоване життя – нагорода, цінніша за будь-які гроші. Порахувати, скільком бійцям врятувала життя не береться. Кажуть, допомогу надавала всім, кого привозили в шпиталь, удень і вночі. Їх було стільки, що на сон залишалося 3-4 години. Але жоден лікар ані хвилини не пожалкував, що обрав таку професію. Думали тільки про те, аби врятувати життя пораненого. А ще з нетерпінням чекали, коли завершиться війна, і вони знову побачать своїх рідних.

А іноді їй доводилось літати на гелікоптерах. Це було також дуже небезпечно, тому що їх намагалися збивати з землі. Одного разу Тетянка та її бойові товариші стали свідками такої печальної події. Там у небі загинули її друзі, колеги та військові, які мали вже повертатися додому.

Але, на щастя, моя Тетянка повернулася до родини здорова й неушкоджена. За свою працю її багато разів нагороджували почесними грамотами та відзнаками. А після її повернення вона отримала нагороду від Міністра оборони.

Зараз вона продовжує працювати у госпіталі, рятує наших бійців. Я часто буваю на роботі у Тетянки, тому знайомий з багатьма її колегами. Усі вони дуже гарні люди, щирі та відверті. У них у всіх

роботи дуже багато, але вони працюють, не зважаючи на втому і брак часу. Вдома вони бувають мало. Але у кожній родині розуміють важливість, необхідність та особливість таких людей. І

користуються кожною хвилиною, коли випадає змога

побути разом.

Я люблю свою родину і дуже пишаюся своєю надзвичайною бабусею!

**2.3.6. Шишенко Макар, 7-А клас
Державної гімназії – інтернату з посиленою військово –
фізичною підготовкою «Кадетський корпус»
Науковий керівник – Думич Лариса Петрівна,
учитель української мови та літератури**

Казка зі щасливим кінцем

*присвячена Максиму Авраменку,
який зумів вивезти
Державний прапор України з полону,
зашивши його в підкладку одягу*

У невеличкому шахтарському містечку Луганської області жив собі звичайнісінький хлопчина і звали його Максим. Був він невеличкий на

зріст, схожий на дівчинку. Однокласники сміялися над ним за невеличкий зріст, за гарні оченята та надзвичайно ніжну натуру. Але хлопчина виявився неабияким «воїном». Сміються за невеличкий зріст – зайнявся спортом, насміхаються – став відмінником у навчанні. Ось так у боротьбі з однокласниками та самим собою промайнув час. З Золотою медаллю закінчив школу, прощався з багатьма друзями, які стали поважати його за неабияку силу волі та вміння бути справжнім другом. Все було добре у цій казці. Здійснилася і мрія юнака - став він студентом Київського аерокосмічного університету. Але душа прагнула чогось незвичайного, прекрасного. Одного разу Максим потрапив до збірної КВК університету- і зрозумів, що покликання його – це сцена. Але покинути лави університету не міг, тому вдень на заняттях, а ввечері – на сцені. Закінчивши університет, працював програмістом, а для душі - театр «Образ».

Все складалося гарно у нашого героя і чекало його щасливе майбутнє з прекрасною принцесою, але трапилося нещастя і на його улюблену Україну напав підступний ворог. Сил було мало у його народу для опору, необхідно була допомога лицарів країни. Справді лицарів, адже тільки люди з щирим серцем, сильні духом, готові віддати своє життя заради України могли врятувати свою країну. І вирішив лицар на ймення Максим йти рятувати свою країну. Був він упевнений у собі, у своїх силах, знав, що хоч невеликий на зріст, але сміливості й сили духу йому не займати, адже визволити від загарбників необхідно і його рідне містечко Первомайськ, яке нелюди зрівняли майже з землею. І потрапив лицар до батальйону «Донбас» з позивним «Богуна». Не міг не взяти такий позивний, адже близька була йому по духу історична постать І. Богуна - "сміливого , розумного ... надзвичайно популярного, який вмів, як ніхто інший, вдало діяти; сильний і хитрий, як лис; людина відважна і завзята", видатний козацький ватажок і стратег козацької доби.

Бойове хрещення Лицар сучасності пройшов біля свого рідного дому, біля міста Попасна, як же хотілося йому потрапити додому, пройти вуличками свого невеличкого містечка. Але війна вносить свої корективи у життя і про це тільки мріялося, як визволить своє містечко від завойовників, як підніме прапор України на головній площі міста, де колись отримував Золоту медаль.

У хвилини розпачу виймав з кишені обереги – малюнки дочок його друга, який подарував йому перед відправкою в зону АТО та світлини мами, бабусі та дідуся, колишнього офіцера. З цікавістю розглядав він зірки на небі, адже це зірки його рідної землі, це надихало його, надавало сил і наснаги.

А далі Іловайськ, полон. Інших бійців відділили від солдатів батальйону «Донбас» і бойовики терориста «Мотороли» привезли в Донецьк у будинок обласного СБУ. Там у підвалі такі двері металеві були грубі та, коли їх відкривали, – скрипіли. До цього скреготу важко було звикнути нашим Лицарям.

Перших пару тижнів аж підкидало. Це ж кожних пару годин – удень та вночі – відкривали їх та виводили на допити або приходили, як в цирк, на подивитись і МГБ ДНР, і розвідка, і ще якісь незрозумілі люди зі зброєю. Кожен починав спочатку розказувати та повторювати пропагандистські тези про війну. Деякі хотіли битись то навулачки, то один на один, то на ножах, інші ж стріляли в стелю або попід ноги. Коли заскриплять двері та хто зайде – невідомо, в будь-який час доби могли прийти та побити або забрати одного або декількох на допит. І чи повернуться вони взагалі ніхто не знав. Важко було Лицарю, але він та його бойові побратими підтримували одне одного. Мало кому в звичайному житті прийде в голову співати ввечері гімн України. А наш Лицар у полоні його

виконував з побратимами кожного вечора — пошепки, щоб не почули наглядачі. Молились й пригадували рідних, побратимів, які загинули. Кожний вечір... А ще читали вголос вірші Тараса Шевченка з «Кобзаря», який Максим вивіз із зруйнованої школи в Іловайську. В класі української мови та літератури на видному місці стояла ця книга і лежав рушник. Лицар завернув у нього «Кобзар» і поклав у рюкзак. Коли він опинився у полоні росіян і ті проводили обшук особистих речей, солдат запитав у Максима: «А хто этот Шевченко?» «Это украинский Пушкин», — відповів герой.

Кожного дня виводили на роботу, але одному з загарбників захотілося познущатися над Лицарями і тоді він придумав, як зломити дух воїнів і примусив витирати ногами український прапор. Лицарі не хотіли цього робити, і тоді попихачі почали розстрілювати солдатів. Через деякий час, вгамувавши лють, загарбники завели воїнів до в'язниці, а прапор кинули на дорозі. Не міг Максим спокійно спати, знаючи, що прапор рідної країни лежить на дорозі. І тоді почалася операція з його порятунку. Одного разу сміливий юнак побачив, що охоронці відвернулися – він схопив прапор і заніс його до в'язниці, там він з побратимами зашили у підкладку його куртки, щоб ворог не знайшов, так прапор і був з ним у полоні біля серця. А ще зігрівала його ікона Божої Матері, яку подарував йому боець «Бриз». Вона була у кишені Лицаря і охороняла його. Він упевнений, що вижив завдяки цій іконі.

У грудні Лицар опинився у числі тих, хто потрапив у списки обміну полоненими. І повернувся він з врятованим прапором, який знаходиться зараз у Військово – історичному музеї, який знаходиться у Києві у Будинку офіцерів.

Зараз у нашого Лицаря все гаразд, він знову працює програмістом, а ввечері служить у театрі. Це казка зі щасливим кінцем про юнака, який любить мандрувати, любить книги і не любить неправду, який мріє змінити цю країну власними руками і зробить це обов'язково!!! Лицар з таким серцем і героїчною натурою є прикладом для багатьох хлопчаків нашої держави. І коли запитують у Максима, чи вважає він себе героєм, він скромно відповідає, що так не вважає. А я так вважаю, бо Лицар на ймення Максим з гордо

піднятою головою пройшов Ілловайськ, Попасну, Лисичанськ, полон. Це була боротьба на межі неможливого. Сила волі, мужність, стійкість, бажання відстояти кожен сантиметр землі – це складові характеру нашого сучасного Лицаря – Максима Авраменка.

Слава Україні!!! Героям слава !!!

**2.3.7. Трифонов Павло Павлович,
курсанта 1 курсу Інституту
підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки
України Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого**

Лицар з хоробрим серцем

пам'яті полтавця - свободівця Антона Цедіка,
який був істориком і мандрівником,
любив книги і не любив неправду...

Йшов жорстокий бій у центрі Первомайська. Бійці наступали на справжню стіну вогню – по них була мінометна батарея, з кожного підвалу і з кожного даху стріляли гранатомети, кулемети, снайпери. Місто постійно обстрілювали гаубиці і реактивні системи залпового вогню російських військ. Танкісти били по вогневих точках, штурмовий загін "Донбасу" під прикриттям танка зумів відбити будинок, потім ще один. Антон разом з побратимами вже визволили половину міста й підійшли до будинку мерії та готувався прикріпити прапор України.

Але раптом пролунав дзвінок мобільного й командир наказав бійцям відступати. Антон не розумів, що відбувається, але накази командирів не обговорюються. Хлопці повернулися на околицю міста, сіли в старенькі автобуси та повернулися до місця розташування батальйону.

- Хлопці, ну як же так, ми майже визволили Первомайськ, чому знову відступаємо? – ніяк не міг вгамуватися Антон.

Але ніхто нічого не розумів, бо не очікували такого розвитку подій. У хлопців в очах якась розгубленість, події останніх днів просто приголомшували. Швидко визволення Попасної надихнуло, всі були впевнені, що визволять й Первомайськ, але вже декілька разів спроби були марні й Первомайськ так і залишався окупованим.

Антон розумів, що в таку мить необхідно підтримати товаришів. Хотілося заспівати й гітара була, але, на жаль, не вмів грати. Окрім книжок, Антон ще любив музику, особливо класичну. І трохи заздрич молодшій на два роки сестрі Каті, яка навчалася у школі мистецтв. Усе мріяв навчитися грати на гітарі, та так і не склалося. Юнакові пригадалося дитинство. Маленьким любив читати. Ось він на одній із світлин родинного альбому спить, міцно тримаючи у руках книгу. Змалку читав про тварин, а вже старшим захопився історією. Напевно, любов до неї передалася хлопцеві від батька, Ігоря Владиславовича. Тому й вирішив, що необхідно розповісти побратимам історію Дикого поля, де саме зараз йдуть запеклі бої. Адже дуже любив історію, навчався в університеті Шевченка, часто сперечався із викладачами, бо завжди мав свій погляд на історичні події. Розповідати про якісь історичні цікавинки любив та оповідав захоплено й цікаво. Говорив про становлення і розпад імперій. І вчив міцному рицарському рукостисканню. Якоюсь несучасною шляхетністю, неабияким гострим розумом і великим хоробрим серцем він сам нагадував давно зниклих лицарів. Побратими із задоволенням слухали його. Та й взагалі був улюбленцем у батальйоні. Постійно чимось захоплювався. Дивувався майстерності ковалів та гончарів, дуже любив народні ремесла, хотів навчитися сам виготовляти самобутні речі власними руками. Був не схожим на пересічного юнака. Не пив, на палив і не любив, коли це роблять інші. Скрізь і завжди боровся за чистоту, тобто просто приклад для наслідування.

У вирі різноманітних подій промайнуть наступні дні, тільки пізніше дізнаються з побратимами про те, чому їх терміново відкликали з Первомайська, що відправляють до Іловайська. До міста Іловайськ приїхали на двох туристичних автобусах "Богданах", 2-3 джипа ще було. Звичайно, солдати не розуміли, як вони можуть

воювати проти танків. Розрахунок був такий, що визволяють штурмом територію, - і знову мир.

Антон відчував, що щось не так ще в перші дні в місті. Передчуття його не підвело. Через тиждень все перетворилося на руїни, прямо як у Сталінграді.

Місто накривали зенітками, градами, поранений був Семен Семенченко, на очах гинули друзі. Було страшно, важко, але хотілося вірити у перемогу. У хвилини перепочинку Антон згадував, як і більшість, свою родину, мирне життя, мріяв про весілля із Олесею. Чомусь пригадався відпочинок у горах, світлини, де він із усміхом у примружених очах. Ось – із коханою Олесею, з якою хоче побратися та народити дітей. Бій, який раптово розпочався, перервав спогади. Навколо багато ворогів, які оточували батальйон. Антон зрозумів, що вони потрапили у оточення, вийти з якого буде непросто. Вибухали снаряди, строчили кулемети, бійці з останніх сил стримували, добре підготованих російських вояк. Чомусь у пам'яті сплинув момент з оборони майдану. Цілу ніч він разом із іншими побратимами відбивав атаки спецназу та внутрішніх військ. Їм випала найважча ділянка оборони – під стелою Незалежності. Згори, з “Глобуса”, “беркутівці” кидали вниз гранати та коктейлі із запалювальною сумішшю. Поруч горіли намети мітингувальників, палали барикади. Проте ніхто не відступив. Антон був у самому пеклі з червоним рицарським щитом, з яким на Майдані не розлучався ні на хвилину.

Його сотня оборонялася і 19-го лютого, і разом із іншими йшла в атаку страшного ранку 20-го лютого. Антон Цедік вийшов з тих боїв неушкодженим.

- Все буде добре, - підтримував хлопець товаришів, - ще будете у мене на весіллі гуляти.

Поряд вибухнув снаряд...

У його житті іще стільки всього могло бути, але... вже не буде. Бо він віддав решту свого життя за усіх нас. Бо він затулив нас від війни своїм лицарським щитом і впав від удару підступного ворога. Його життєвим гаслом було повстанське “Воля або смерть”. І Антон пішов на смерть, аби здобути нам волю...

**2.3.8. Арабов Пилип, 7-А клас
Державної гімназії – інтернату
з посиленою військово – фізичною
підготовкою «Кадетський корпус»
Науковий керівник – Думич Лариса Петрівна,
учитель української мови та літератури**

Подвиг справжнього Козака

*Пам'яті Леоніда Проводенка
До Світла Світло, в світлий Промінь.
Тому що з нами, хлопці, Бог!
Про Козака наш світлий спомин.
За Леоніда ...*

Все почалось раптово. До селища завітали невідомі люди зі зброєю у руках, чомусь їх радо вітали бабці. «Зелені чоловічки» примусили зняти прапор України, були і незадоволені, але сказати проти побоялися. Невідомі агітували за «руській мир» і роздавали зброю всім охочим, для того, щоб воювати з «страшними бандерівцями». Хотілося кричати: «Люди, опам'ятайтеся, що ви робите? Це українська земля!». Але кричати було не можна, від того не сиділося на місці, хотілося щось робити, але самотужки й без зброї як? ... Голова йшла обертом.

Леонід не міг дивитися тим «неіснуючим чоловічкам» у обличчя, бо його очі випромінювали не те, що нерозуміння, скоріше ненависть. Ні, він не боявся загинути від рук зрадників чи окупантів, його непокоїла доля родини, адже швидкі бабці і так доносили про його вислови у бік «зелених чоловічків». Леонід знав, що бабусі задурманені російською пропагандою, тому прощав, але не міг ризикувати родиною. Тому одного разу після дуже емоційної дискусії з приводу подій, які відбувалися навколо, зрозумів – необхідно рятувати дружину і дітей.

Він прибіг додому, на збори було кілька хвилин, схопивши необхідне, вони з сім'єю вирушили у невідомість. Під час подорожі помітили, як змінилося все навколо: люди, пейзажі, поля. Повз вікна

миготіли пейзажі. Поля, посадки — безкраї. Будинки, склади — цілі, спелілі. Дороги, мости — сірі, довгі. Машини, люди — цивільні, військові. І це моторошно виглядало. Нагадувало якийсь жахливий фільм. Виникало дивне відчуття ... Вражало, як за такий короткий термін змінилося життя і, що найстрашніше, стосунки між друзями, рідними, знайомими, сусідами, яким ти раніше довіряв, а тепер за свою українську позицію став ворогом.

Київ зустрів родину Проводенків сонячним днем і теплою погодою. Весело майоріли прапори України, кияни йшли статечно, про щось говорили, посміхалися. У турботах проходили дні, було тихо, спокійно, родина була у небезпеці, але на душі у Леоніда було неспокойно, останнім часом він не міг спати. Різні думки роїлися у голові. Йому боліло. І боліло так, як не боліло жодному міфічному героєві. Бо він справжній, з плоті й крові, такий же як всі. Й біль той не лише фізичний. У першу чергу він ятрив душу. Дружина помічала, підтримувала, розраджувала, але розуміла, яке рішення прийняв чоловік. Йї було страшно, боляче, але вона не відмовляла, бо добре знала свого чоловіка, свого козарлюгу, її відчайдуху і сміливця, який завжди був готовий допомогти іншим, а тепер же настав такий час, коли вирішувалася доля країни...

6 серпня 2014 року Леонід пішов добровольцем на фронт. Потрапив до лав 72 Гвардійської ОМБР, хоч і було йому 50, але молодих воїнів вражала його жвавність, енергійність, моторність, підкорювало те, що наслідував козацькі звичаї. Тому й позивний обрав собі «Козак», бо інакше бути не могло. Старший сержант був улюбленцем батальйону, бо у важку хвилину міг розрадити, розсмішити, підтримати. Командир відділення розвідвзводу любив розказувати історії з життя шахтарів, з свого власного життя, знав багато чого про природу, адже у мирному житті працював громадянським інспектором з охорони природи.

Усе його життя було під якимсь особливим девізом — жити за законами справедливості й робити добро людям. Жодного разу він не відмовив людині в допомозі, хоч хто б до нього звертався. У хвилини, коли не хотілося сміятися, але необхідно було почути слова підтримки Леонід розмірковував про долю України.

У відповідь на питання молодих недосвідчених солдат: «Чому повинні гинути наші товариші? Чи не марні наші смерті?»- переконував, що історія нашої держави сповнена різними подіями: як щасливими, так і трагічними. Та в основному події минулого залишили гіркий слід в пам'яті народу. Не одне лихо спіткало нас: війни, Голодомор, пригноблення українців -великомучеників, які не втратили віри, йшли вперед до мети. Сотні, тисячі полеглих заради кращого життя, за країну, за волю, за нас. Хто ж вони? Борці за щастя, за добро, за мир. Це ті люди, що землю українську любили більше за власне життя! Але історія пам'ятає тільки найвідоміші імена. А скільки їх – отих борців? Безіменних, маловідомих, ніким не згаданих, завчасно полеглих, скалічених. Та чи були вони героями? Авжеж. Бо боротьба – це завжди для мужніх, відважних, патріотів... Тому й ми, нащадки славних козаків, повинні внести свій вклад у звільнення й розбудову нашої держави. Але найбільше Леонід мріяв звільнити рідне село і повернутися до батьківської хати, до улюбленої роботи.

Життя любило його, оберігало й рятувало не один раз. Він пройшов найгарячіші точки на карті АТО. Здавалося, смерть ніколи його не впіймає. Але вона підкралася підступно...

29 грудня 2016 року під час розвідувальної операції поблизу Авдіївки група під його керівництвом виявила опорний пункт бойовиків. Під час відходу групи в ході перестрілки командира розвідвзводу Проводенка, який прикривав відхід товаришів, було вбито. Ворог викрав тіло українського бійця, знущався над ним, відеозапис і фото цього було викладено в інтернет.

Хоч і знущалися вони над тілом героя, але перемогти його не змогли. Понівечений, мертвий, він наводив жах на своїх ворогів, хоч як вони і не хизувалися. В останні ж хвилини свого життя Герой згадав своїх рідних і зрозумів, що мета, яку він перед собою поставив - очистити територію нашої країни від терористів, принести мир та спокій у звільнені міста та села, надійно захистити решту української території від розповзання тероризму – ним до кінця не виконана, але його товариші підхоплять прапор, приспущений ним і продовжать його справу, він, як батько передав своїм синам і побратимам горде

почування незалежності, як найдорожчу спадщину, причому гасло «воля або смерть» було його єдиним заповітом.

Важко поранений, втративши багато крові, Леонід, зібравши останні зусилля, забрав із собою двох ворогів.

Леонід пішов, як спражній козак, тепер він з неба дивиться на нас. А ми не вправі його забути. Забути усіх тих, хто здійнявся на небо і став до лав пантеону героїв. Слава Україні! Слава її Героям!

2.3.9. Квітчук Карина, 9-А класу Харківська гімназія № 178 «Освіта»

-Герої поміж нас-

Нам невідомі всіх їх імена,
Хто їх чекає, хто за ними плаче,
Де їхній дім, як їм болить війна,
Яке в них серце - щире чи терпляче.
Як страшно їм, коли усе горить,
Коли руїни, смерть перед очима,
І як в бою важлива кожна мить,
Які в них білі крила за плечима.
Нам невідомі мрії й здобуття,
Всі їхні рани, всі слова прощання,
Вони - солдати, що кладуть життя,
Заради нас і мирного світання.
І без імен помолилось за них,
За трошки вдачі світлої, простої.
В час зрад страшних і втрат таких гірких,
І без імен вони для нас герої.

Мидинська Аліна

Важкі випробування переживає зараз Україна. Події останніх років змусили кожного українця відчутися своєю причетністю до долі своєї країни, а також зрозуміти, що ми господарі на власній землі. Сьогодні, захищаючи власну гідність і незалежність, ми, українці,

знайшли себе, показали всьому світові, що Україна – це не просто місце на карті світу, Україна – це демократична, європейська країна.

З дитинства я чула, що в нашій родині є герої, якими пишається не одне покоління. Сьогодні я стала свідком героїчних подвигів бійців українських Збройних сил, добровольчих батальйонів і Національної гвардії.

Мій батько, Баклан Ігор Анатолійович, - офіцер української армії - поїхав захищати країну від бандитів, терористів та російських найманців, які прийшли на нашу землю, зазіхнувши на її цілісність і суверенітет. Родина згуртувалася ще більше. Нас підтримували рідні, друзі. Тривога нашої сім'ї стала спільною. Я швидко подорослішала і зрозуміла, що це за війна і хто наші герої. Герої — це студенти, які вийшли на Майдан, це Небесна сотня. Герої - це мій батько та тисячі українських військовослужбовців і добровольців, котрі за покликом серця пішли захищати рідну землю.

Звістка про те, що батько їде на війну, була очікуваною, але такою страшною. Я не могла відійти від нього, постійно знаходила якийсь привід, щоб хоч постояти поруч. Дуже важко було посміхатися друзям, приховуючи біль і смуток.

Ми з мамою постійно дивилися новини з острахом і надією. Особливо важкими виявилися останні півроку, коли тата відправили під Маріуполь. Від кожного телефонного дзвінка мама здригалася, як від пострілу. Татко завжди видавався бадьорим і життєрадісним. Він дуже скупий у своїх розповідях, але про його героїзм свідчить медаль «За оборону Маріуполя».

Під час чергової відпустки тато привіз із фронту обереги, які солдатам подарували діти. Батько розповідав, як раділи бійці, коли отримували дитячі листи та сувеніри-обереги. Вони навіть беруть їх із собою на варту. Я з гордістю відчула і свою причетність до справи підтримки бойового духу наших воїнів.

Я сподіваюся, що ця війна скоро закінчиться, батько й такі ж як він захисники рідної землі повернуться додому, до своїх родин. Хочеться вірити, що вони будуть щасливі у новому, мирному житті. Я дуже хочу, щоб вони всі були щасливі, а над нашою Батьківщиною більше ніколи не лунали вибухи.

**2.3.10. Горбунова Єлізавета, 9-А клас
Харківської гімназії № 46**

Ім. М.В. Ломоносова

Керавник: Сільченко Галина Володимирівна,
вчитель української мови та літератури

Щоденник дівчинки Аліси, м. Донецьк, 9 років

18 лютого 2015 року

Дорогий Щоденник, сьогодні я довго не спала, оскільки постійно чула якісь вибухи. Злякавшись, запитала в матері про це, але вона сказала, що наші сусіди пускали салют на честь народження їхньої доньки. Голос неньки був невпевнений, а очі повні страху. Але я вірила їй, вона ніколи мене не обманювала.

27 лютого 2015 року

Любий Щоденник! Ти не уявляєш, що сьогодні сталося! Я перший раз залишилася вдома сама! Коли мати йшла на роботу, вона сказала: «Нікому не відчиняй двері та будь обережна!» Забувши про її наказ, я зробила навпаки. Це були міліціонери, вони шукали мого батька. Думаю, він зробив щось героїчне. Наприклад, врятував людину чи допоміг бабусі. Батько розповідав колись, що якщо вчинити подвиг, то міліціонери подарують тобі справжню грамоту!

12 березня 2015 року

Сьогодні мій батько від'їжджає на спецзавдання, точно не знаю куди, але здогадуюсь, що це щось фантастичне! Коли спитала його, куди саме він від'їжджає, батько лише посміхнувся та дуже міцно обійняв мене. Так сильно, як ніколи. А потім додав: «Ти будеш пишатися мною». Мати плакала. Не розумію, чому?! За батьком зачинилися двері - хата опустіла. Я відчула себе беззахисною, але лише на мить.

28 березня 2015 року

Мені сумно, адже брат поїхав до батька. Ми з мамою залишилися зовсім самі. Олег сказав, що вони з татом будуть займатися дуже важливою справою, а коли я підросту, то зрозумію, яким важливим було їх завдання. Можливо, вони будуть боротися з

інопланетянами. Мабуть, тато з братом врятують принцесу від страшного дракона, як у моїй улюбленій казці.

13 січня 2016 року

Ах, яка я була наївна! Думала, що батько з Олегом боролися з драконом чи інопланетянином! Але все ж таки в одному була права - у них важливе завдання – вони захищають Вітчизну. Тато був правий, коли говорив, що я буду пишатися ними. Вони врятували життя не одній людині! Я так їх люблю!

27 січня 2016 року

У мене немає слів, щоб описати, що трапилося.

28 січня 2016 року

Вчора мій брат віддав життя, врятувавши малу дівчинку. Я більше не почую його сміх, не побачу його посмішку, вже ніхто не буде розповідати мені казки на ніч, ніхто не буде дарувати найсмачнішу цукерку кожної п'ятниці, ні з ким більше не зможу я проводити час, як з ним. Мого старшого більше нема, але він загинув героєм...

2.3.11. Ключник Катерина, 9-А клас

Харківської гімназії № 46

ім. М.В. Ломоносова

Керавник: Сільченко Галина Володимирівна,
вчитель української мови та літератури

Лист солдату України

Любий солдате! Для нашої країни настали важкі часи і саме ти захищаєш її. Зараз холодно навіть у домівках, а на фронті годі й казати. Але ви живете в таких умовах заради нашого майбутнього. Заради майбутнього родичів, друзів, нашої країни. Ця війна забрала і продовжує забирати багато життів. Кожного з вас чекають батьки, діти, дружина, кохана дівчина. Стільки планів на майбутнє не виповнилося через ці події, стільки мрій загублено.

Я пишаюся кожним із вас, бо ви захищаєте нашу Вітчизну, ризикуючи власним життям та здоров'ям. Сподіваюся, що день, коли прийде мир у наші будинки, настане якомога швидше. Може, доки я

зараз пишу цього листа, над твоєю головою свистять кулі. Мені дуже прикро, що далеко не кожен солдат повертається живим, як би нам цього не хотілося.

Багато дітей втратило тата, батьки - синів, дівчата - коханих. Я хочу подякувати тобі за те, що я живу, за те, що оберігаєш мій спокій. Я вірю в те, що одного дня припиниться це страхіття і у ваше життя знов повернуться радість та посмішки. Повертайтеся живими!

**2.3.12. Мовсесян Ганна, 9-А клас
Харківської гімназії № 46
ім. М.В. Ломоносова**

Керувник: Сільченко Галина Володимирівна,
вчитель української мови та літератури

«Захисники Батьківщини. Події АТО.»

Наша Батьківщина - красива та багата земля, на ній живуть чесні, добрі та щирі люди. Ми звикли оберігати свою країну.

Як тільки розпочалися події в Донбасі, наші люди відразу вирішили захищати Україну. Добровольцями виявилася всі: й молоді хлопці, й досвідчені вояки. Армія сформувалася з чоловіків із різних куточків країни: заходу та сходу, півночі та півдня. Всі вони різні, але мають одну спільну мету - змусити агресора покинути нашу територію. Кожного дня ці хлопці, ризикуючи життям, намагаються відвести біду від наших домівок, безстрашно беруть у руки зброю та йдуть у бій. Це люди з великої літери, справжні патріоти. Вони захищають нашу землю від щирого серця.

Така відданість власній країні заслуговує на повагу. Проте, на жаль, солдати гинуть...

Україна втратила багато молодих людей, які полягли за віру в краще майбутнє Батьківщини, вони залишили напризволяще свої сі'мі. Більшість чоловіків після демобілізації залишаються каліками, якщо не в фізичному, то в психологічному плані. На жаль, наша держава приділяє мало уваги реабілітації воїнів, які повернулися з війни.

Бракує також коштів на покращення озброєння армії. Але є небайдужі люди, які допомагають морально і фінансово. Це

волонтери. Вони справді роблять багато для нашої армії: купують військовий одяг, їжу тощо. Таким чином, також роблять свій внесок у боротьбу з ворогом. Допомагають усі, хто морально підтримує наших солдат. Адже, якщо хлопці будуть сповнені сил і надії, то обов'язково отримають перемогу.

Я вірю, весь народ вірить, що дуже скоро припиниться війна. Та всі будуть жити в злагоді. Все обов'язково здійсниться, як сказав Шевченко: «Борітеся-поборете!». А всі разом – ми велика сила!!!

**2.3.13. Михайлова Владислава, учениця 9-А класу
Харківської гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова
Керавник: Сільченко Галина Володимирівна,
вчитель української мови та літератури**

БІЙЦІ АТО

Смійся, лютий враже!
Та не дуже, бо все гине —
Слава не поляже;
Не поляже, а розкаже,
Що діялось в світі,
Чия правда, чия кривда
І чий ми діти.
Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине...
От де, люде, наша слава,
Слава України!

Ці рядки були написані українським поетом Тарасом Григоровичем Шевченком. Вірш був написаний дуже давно, але залишається актуальним і в наш час, оскільки в ньому піднята тема війни, яка уже не один рік триває в Україні.

Я – харків'янка і, на щастя, знаю про війну лише з газет та новин по телевізору, бо моє місто продовжує жити спокійним життям. Своїм безтурботним дитинством та мирним небом над головою, я завдячую бійцям зони АТО, які мужньо тримають оборону проти агресора. Ця зима надзвичайно холодна, але солдати

не здаються і продовжують захищати Україну. Наша армія складається з дуже різних людей: чоловіків та жінок, юнаків. Але їх усіх об'єднує одна мета: перемогти бойовиків та спинити війну.

Я вважаю цих людей воїнами світла. Бо саме вони спрямовують всі свої сили на те, щоб я, як і інші діти, мала змогу спокійно жити на своїй Батьківщині й не боятися того, що чекає мене попереду.

Я часто замислююсь над питанням: для чого взагалі потрібна ця війна? Не розумію, навіщо двом братським народам ворогувати між собою, якщо можна співпрацювати? Адже такі відносини дадуть значно більше користі, ніж війна, яка врешті-решт призведе до розрухи в обох країнах. Та, на жаль, країна - агресор цього не розуміє, а нам не лишається нічого іншого, окрім самооборони. Я дуже вдячна нашим воїнам – захисникам. Повертайтеся живими! Ми на вас чекаємо!

**2.3.14. Данг Тхі Тха Лі, учениця 9-А класу
Харківської гімназії № 46 ім. М.В. Ломоносова
Керавник: Сільченко Галина Володимирівна,
вчитель української мови та літератури**

Захисники Вітчизни

Кожна людина сприймає слово Батьківщина по-своєму. Для одного - це біленькі хатинки, вишневі садочки та мальовничі краєвиди, для іншого - це затишна домівка, сім'я та друзі. Але, зрештою, проходить час - і ми починаємо усвідомлювати цінність рідної землі. Адже на ній зросли батьки і діди, робитимуть перші кроки наші нащадки. Саме тому так важливо, так важливо доглядати і боронити цю землю як найцінніший скарб.

Легко любити рідний край, коли він багатий і могутній, значно важче - слабкий і незахищений. Однак все таки є люди, котрі не тільки оберігають, а й відстоюють мир та спокій в країні. Вони - захисники Вітчизни.

Кожного дня солдати, мужні та з надією в серцях, відправляються на військові операції, де під звуками пострілів та свисту мінометів, змушені виконувати свої місії. Ризикуючи власним

життям і борючись зі страхами, вони здійснюють героїчні подвиги. Страшно навіть уявити, що відчувають батьки, які чекають на повернення своїх дітей зі фронту. Мабуть, вони щоденно переглядають новини в очікуванні радісних звісток. Не маючи змоги боронити рідну землю, деякі сім'ї воїнів організують благодійні фонди для моральної підтримки військових.

Отже, захист Вітчизни - це обов'язок кожного з нас, це боротьба не тільки одного солдата, а й зусилля всієї об'єднаної нації.

2.3.15. Счастний Вадим Русланович, 11-Б клас Харківської загальноосвітньої школи №53

Керівник: Гетьман І.Ф.,
учитель української мови

«МІЙ ТАТО – ЛЮДИНА ЩОДЕННОГО ПОДВИГУ»

У кожної людини своя доля, мета, досвід і життєва правда. Але, мабуть, усі мають одну спільну рису – прагнуть залишити свій слід на землі. Як правило, такі люди є цікавими особистостями і часто прикладом для наслідування... Саме таким прикладом для мене є тато, Счастний Руслан Іванович, який народився в місті Харкові 14 травня 1975 року у сім'ї робітників. З 1982 року по 1992 рік навчався у середній школі № 102 м. Харкова. У 1996 році закінчив курси молодших офіцерів, у 2010 році закінчив Академію внутрішніх військ МВС України (м. Харків), а у 2013 році закінчив магістратуру Академії внутрішніх військ МВС України (м. Харків).

У травні 1993 року Комінтернівським РВК м. Харкова призваний на строкову військову службу, яку проходив у військовій частині №3006 до грудня 1994 року.

У лютому 1995 року був призваний на військову службу за контрактом до військової частини 3005 м. Харкова. Проїшов шлях від солдата строкової служби до полковника. Службу проходив на посадах контролера КПП (у 1995), командира взводу (у 1996), заступника командира роти (у 1997), командира стрілецької роти (з 1997 по 2006 рік), заступника командира патрульного батальйону (з

2006 по 2008 рік), начальника групи з організації служби громадського порядку (з 2008 по 2011 рік), заступника командира частини з громадської безпеки (з 2011 по 2014 рік), та з вересня 2014 року по теперішній час проходить військову службу на посаді заступника начальника територіального управління Національної гвардії України.

У період з 06 грудня 2015 року по 17 лютого 2016 року залучався до виконання завдань в зоні проведення антитерористичної операції. (Додаток 5)

За сумлінне виконання обов'язків, старанність та розумну ініціативу при виконанні службово-бойових завдань Указом Президента України від 23.03.2012 № 209/2012 нагороджений медаллю «За бездоганну службу» III ступеня (Додатки 3,6).

Мій батько не любить моїх запитань про війну. Для нього війна – жахливе явище, про яке він не хоче згадувати. Але я знаю, що тато і там, на Сході, залишався самим собою – людиною честі. Я певен, що він, як справжній командир, завжди думає спочатку про підлеглих, а потім про себе, що він нізащо не залишить солдата у біді.

Мій тато – людина щоденного подвигу. Він може не спати по дві доби, не їсти, не пити, невтомно долати перешкоди, долати страх. А це непросто – бачити, як на твоїх очах злітає у повітря важка бойова машина, підірвавшись на міні, і продовжувати шлях. Бачити, як гинуть твої товариши. Чути, як у сантиметрі від скроні свистять кулі...

Усі ці якості: мужність, наполегливість, сила духу, дисциплінованість, вірність – батько перейняв від свого тата, а мого дідуся, офіцера Збройних Сил України, танкіста, командира екіпажа, справжнього чоловіка. Я сподіваюсь, що продовжу військову династію нашої родини.

Зараз я планую піти шляхом мого батька: стати військовим, вступити до Національної Академії Національної Гвардії України. Це нелегка справа, але я витримаю, здолаю усі перешкоди.

Я вважаю, що кожен із нас повинен дбати про рідну Батьківщину. Це наш священний обов'язок, це наша обітниця перед предками, які билися за щастя рідної землі. Хоч би що не сталося з

Вітчизною, хоч би які вороги не хотіли завоювати її свободу, ми усі повинні стати на її захист. Інакше нас не можна буде назвати вірними синами чи дочками рідної землі. Це розуміли усі справжні патріоти, усі вірні сини нашої Батьківщини.

Недарма наш Великий Кобзар Тарас Григорович Шевченко так наполягав, щоб український народ піднімався на боротьбу проти поневолювачів, недарма те ж саме намагалася сказати своїми творами і Леся Українка. Це знали і Василь Симоненко, і Василь Стус, і ще безліч полум'яних патріотів, безмежно відданих своїй Вітчизні. Це розуміли ті бійці, які склали свої голови у великих битвах за щастя й волю України. Щоб цього не сталося, щоб мир завжди панував на планеті, потрібно берегти, охороняти, захищати свою Вітчизну. (Додаток 2)

Минають роки, змінюється життя. Але не треба забувати про те, що можуть знайтися задрісники, здатні напасти на нашу землю, намагаючись знищити її, знищити нас.

І тоді вже кожен повинен вирішити для себе, чи потрібно йому ставати на захист рідної Батьківщини, чи йому байдуже. Я вважаю, що найперший наш обов'язок — бути вірними захисниками своєї землі, здатними у будь-яких обставинах підставити плече допомоги, навіть якщо від нас вимагатимуть наше життя. Віддати його заради волі Батьківщини — це найвище щастя для справжніх патріотів.

Тому кожен юнак повинен пройти військову підготовку, щоб уміти будь-якої хвилини захистити Вітчизну, аби вона знову не перетворилася на зневажену рабину. Не потрібно відмовлятися від служби в армії, бо це не тільки підготовка справжніх бійців, а й чудова життєва підготовка. Нехай мирно плескає ріка, нехай тиша буде така, що навіть чути, як повзуть мурахи по землі, нехай не здригається листя на кущах — все одно потрібно бути напоготові (Додаток 4).

Наша Батьківщина — це не проста земля. Це та земля, якій у роках історії не було місця, якій довелося винести стільки страждань, стільки ганебних, підлих зрад аж стає моторошно на душі. Треба піклуватися про власну Батьківщину, охороняти її спокій, берегти її

поля та ліси. Без цього вона загине, а разом з тим і ми залишимося без Вітчизни (Додаток 1).

Я вірю, що прийде час, коли усі люди планети Земля зрозуміють, що основне – це мир у всьому світі, це вселюдська любов. А ще – безмежна любов до рідної землі, яка ніколи не зрадить тебе, тому треба зробити так, щоб і вона ніколи не могла назвати тебе зрадником, а тільки захисником, щирим, міцним, справжнім патріотом. Щоб вона пишалася тобою, як пишалася багатьма нашими предками, сміливими і безкорисливими.

Додаток 1

Перед відправленням солдат до зони АТО

Додаток 2

Батько з товаришами біля службової машини

Додаток 3

Вручення державної нагороди

Додаток 4

Бійці ЗСУ виконують Державний гімн

Додаток 5

Біля бойової машини

Медаль «За бездоганну службу III ступеня»

2.3.16. Малюта Віталій, 9 клас ХЗОШ № 142
Керівник: Кизименко Оксана Миколаївна

Герої сьогодення поруч

Усе колись закінчується. Зиму міняє весна, після чорної смуги настає біла, за бідою йде радість... І це не філософія, це – закон життя. Ось і наша сім'я сподівається, що мине небагато часу, і тато, живий і здоровий, повернеться із АТО. І тоді, переконані, у нас, в Україні, настане мир.

Здається, це було зовсім нещодавно, лише два роки тому. Тоді я писав твір про прадідуся – ветерана Другої світової війни. Тепер вирішив розповісти про тата, який уже багато місяців захищає рідну землю від нападників. Їхня 92-га механізована бригада звільняла чимало містечок і сіл Донбасу, нині вони у горезвісному с. Щастя. У супереч назві, у селищі ні спокою, ні миру, ні щастя немає. Його мешканці сподіваються, що саме бійцям 92-ої бригади вдасться забезпечити їм тривалий мир і спокій.

Наш тато – незвичайна людина. Він дуже добрий, чуйний, урівноважений і миролюбний. Невисокого зросту, худорлявий – нічого героїського на перший погляд немає. Але для чоловіка – захисника й оборонця – головне не фізичні дані, а сила духу, воля, розвинене почуття обов'язку та відповідальності. Такі риси характеру у нашого батька яскраво виражені. А ще він має незвичайні карі очі – глибокі, розумні, проникливі, і щиро посмішку, що викликає довіру у тих, із ким спілкується.

Уже в шкільні роки в тата проявилось вміння захищати несправедливо скривджених, допомагати іншим. Класний керівник пригадує, як батько зумів поставити на місце зухвальця із сусіднього класу, який часто збиткувався над однокласниками. Одного разу татові вдалося так поговорити з ним, що більше ніколи не наважувався ображати слабших.

Коли закінчив школу, обрав фах, пов'язаний із роботою серед людей – став менеджером. Завжди уважний до запитів клієнтів, він швидко завоював авторитет серед працівників і покупців супермаркету побутової техніки. До нього за порадою завжди зверталися ті, хто шукав необхідний товар, бо вірили в його професіоналізм і порядність. Неодноразово отримував подяки за сумлінне виконання посадових обов'язків. І так тривало до тих пір, аж поки не розпочалася війна на сході України. По-різному її називають: одні – АТО, інші – тимчасовою окупацією. Для тата – це була і залишається війна. Коли отримав повістку, не ховався і не відмовлявся від виконання священного обов'язку, відразу зібрався і вирушив разом із іншими бійцями бригади на захист Батьківщини, її законної території, права людей жити під мирним небом.

Нині старший лейтенант Малюта Віталій Юрійович там, на сході, де точаться бої, де ні вдень, ні вночі немає впевненості, що зостанешся живим, ніколи не ховається за спину інших. Він завжди там, де необхідно бути захисникові та оборонцеві. Тато переконаний, що так повинен чинити кожен чоловік, особливо той, у кого підрастають сини. Усім давно відомо, що приклад батька – найбільший авторитет для дітей. І якщо голова сім'ї уникає труднощів, боїться бути на передовій – такий не може бути для дітей взірцем наслідування. Наш тато, звичайно, вболіває за свою родину. Він знає, як нелегко мамі впоратися з двома синами-підлітками. Ми з братом розуміємо, що не маємо права підводити своїх батьків. На жаль, інколи можемо за іграми забути про уроки, а іноді і в халепу якусь потрапити. Безумовно, якби поряд був батько, такого б не траплялося. І все ж переконані, що труднощі ми подолаємо, усе витримаємо – тільки б тато швидше повернувся додому, а на багатостраждальній українській землі запанував мир і спокій, щоб жодна сім'я не залишалася без батька чи сина, чоловіка чи внука. Ми чекаємо їх і сподіваємось, що не зачеплять їх ворожі кулі та гради.

Сучасні герої, як свого часу ветерани Другої світової війни, рятують не лише мирних жителів Донбасу, оберігають їх від нападників, вони часто жертвують своїм життям заради бойових побратимів. І нехай для тих, хто не зазнав жахів війни, слово «герой» звучить дещо пафосно, проте учасники АТО у переважній більшості – справжні герої. Вони сміливо йдуть у бій, під обстріл ворожих танків, під гради, по мінному полю, під снайперські кулі у дощ, у спеку, у хуртовину... Оберегами для них є сімейні

світлини, що лежать біля серця, у думках – рідні й друзі, за спинами – уся Україна. Вони герої, бо відстоюють єдність Батьківщини, борються за наше мирне життя. Низький уклін їхнім матерям (і обов'язково нашій бабусі) за те, що виховали їх сильними, вольовими, мужніми.

Для нашої сім'ї не важливо: матиме тато орден, медалі чи інші державні відзнаки, головним залишається сподівання на щасливе й благополучне повернення додому.

Ми прощаємо скептиків і зневірених, усіх, хто не визначився, як називати і як ставитися до учасників АТО. Вірте, вони герої, захисники, справжні чоловіки, на яких усі віки трималася правда й безпека, мир і спокій. Для них кожен день – виклик смерті, боротьба за життя... Давні мудреці стверджували: уміння дякувати – найвища мудрість. Саме її бачимо в добрих очах і чуйних серцях наших громадян, особливо представників молодшого покоління.

Хочеться завершити свій твір побажанням усім героям:

Попри кулі, гранати
Гідкий чорний дим, –
Повертайся, Солдате,
Повертайся живим!

2.3.17. Кочмар Амина, 7-В класу ХГ № 82

Герои среди нас

Это было в апреле 2014 года. В те страшные дни в Украину пришла беда – началась война на Донбассе. Иван проводил последние минуты в родной деревне, прощаясь с родными. Прошла долгая и мучительная переключка, затем военных усадили в небольшой микроавтобус и повезли в места расположения военных частей.

Первые полтора месяца в тренировочном лагере Иван учился правильно и метко стрелять, управлять танком, правильно кидать гранаты. За успехи в военном деле ему присвоили звание сержанта. После этого он был допущен к выполнению боевых задач и отправился на передовую. В экипаже его с радостью приняли, обучили многим приёмам стрельбы, отметили за отличную работу.

Два месяца спустя отделению Ивана поручили особое задание – разведать позиции противника и его огневые точки. Отважные солдаты пошли на выполнение задания. Погода была дождливая, на улице стоял густой туман, который только усложнял выполнение миссии. Отделение успешно разведало территории противника, все огневые точки были нанесены на карту, несмотря на непогоду. По дороге назад, отделение Ивана попало в засаду. Завязалась перестрелка, несколько бойцов из отделения Ивана были ранены и огневая мощь их отделения сильно ослабела. Враг, увидев снижение темпа стрельбы, пошел в наступление. Плотные автоматные очереди прижимали наших бойцов и не давали поднять головы из укрытия. Но, сцепив зубы и собрав все оставшиеся силы в кулак, Иван и оставшиеся бойцы подавили атаку врага. Затянувшаяся пауза резанула уставших бойцов звуками двигателей надвигающихся танков противника. Боеприпасы и силы бойцов были на исходе. Ивану предстояла тяжёлая задача – дать врагу бой или спешно отступить, бросив раненых. После недолгих колебаний Иван принял решение встретить врага лицом к лицу и биться до последнего патрона. Отдав приказ своим бойцам открывать отвлекающий огонь из всех доступных калибров оружия, Иван, прихватив ручной гранатомет и противотанковую мину, решил обойти вражеские танки сбоку. Под укрытием заброшенных домов, изрешечённых осколками градов, Иван быстро продвигался в обход противника. Затаившись под косившимся строением, Иван вычислил траекторию движения вражеской машины, показавшейся в начале узенькой улочки. Он достал противотанковую мину, сунул её в обычный пакет из супермаркета и пристроил сверток на пути двигающегося танка. Закончив эти нехитрые приготовления, Иван перебежал на другую сторону улочки, спрятался за старым сараем и зарядил ручной гранатомёт. Оставшиеся секунды тянулись бесконечно долго, за шиворот сыпалась старая, облезшая краска со стены сарая, норовя отвлечь внимание, но Иван был непреклонен, он твердой рукой поймал в прицел гранатомёта вторую машину врага и замер в ожидании. Левее от укрытия воздух разорвал оглушительный взрыв – головная машина противника была уничтожена взрывом противотанковой мины. Когда второй танк сбавил ход, поравнявшись

с укрытием Ивана, Иван нажал на спуск. Реактивная граната, выпустив стабилизаторы, яркой искрой вонзилась прямо в двигательный отсек танка, не оставляя ему ни единого шанса на дальнейшее существование. Черный клуб дыма после оглушительного взрыва завершил неудачную атаку противника. Иван и уцелевшие бойцы его отделения смогли отступить, унося своих раненых товарищей.

За мужество, проявленное в бою, командир отделения Иван Перепёлкин был награжден орденом. Отделение Ивана до сих пор несёт службу на передовой, выполняя все поставленные задачи.

2.3.18. Заварзина Полина Олеговна ученица 6-Б класса ХООШ № 150

Руководители:

Соловиченко Ольга Владимировна,
учитель математики,

Макаренко Лидия Александровна,
учитель русского языка и литературы

Если бы не война...

Когда я спрашиваю маму, почему у нас идёт война, она каждый раз отвечает по-разному. То ли причин так много, то ли они меняются, то ли мамины мысли меняются... Или, скажем, началась она по одной причине, а закончиться не может по другой. Я не знаю. А вот мама точно должна знать, я думаю. Потому, что она знает про войну все. Ну, если не все, то точно больше, чем все остальные люди, с которыми я общаюсь.

Я уже не помню, когда это началось. Мне иногда кажется: так было всегда. Эти мамины разговоры по телефону на украинском, непонятные слова «кевлар», «мультикам», понятные слова в совершенно непонятном сочетании – «поехать на таблетке», «бегемот с Аляски». Бывало, я фантазировала, что бы могли означать эти незнакомые слова. Например, кевлар – это очень мохнатый дикий зверь, хитрый и опасный. Мультикам – это какое-то сверхсекретное многофункциональное устройство, как в фильмах о шпионах. Но я

теперь знаю, что это прочный материал, из которого делают каски и расцветка военной формы. Таблетка – это не только пилюля, а так ещё называют машину скорой помощи, старую такую, как в сёлах ездят. Аляска – это название блокпоста, где постоянно кто-то с кем-то из маминых разговоров встречается. А Бегемот – это боец. Точнее, это его позывной, как прозвище, такие позывные есть у всех военных. Поэтому услышать что-то вроде «там к вам на Аляску кикиморы с Бегемотом поехали, да, на таблетке», – это в порядке вещей. А кикимора – не позывной. Это костюм для снайпера, он сделан из ниточек и кусочков ткани так, что в нем на траве или в кустах человека разглядеть почти невозможно.

Если бы не война, я бы всего этого не знала. Ещё я бы этого не знала, если бы моя мама не была волонтером. Это слово тоже сначала было непонятным. Я думала, что волонтеры – это люди, помогающие военным. Но оказалось, что волонтером быть можно в любом деле, просто если делать его по своей воле, по желанию и без оплаты.

Моя мама – волонтер в военном госпитале. Поэтому она знает так много бойцов. Иногда она берет меня с собой в госпиталь. Если честно, было немножко тревожно и волнительно в первый раз. Сначала мы пошли в волонтерскую комнату. Там хранятся разные вещи, которые приносят люди, или покупают волонтеры. Все, что может понадобиться в больнице: зубные щетки, паста, мыло, средства для бритья, одежда. Также фрукты, мёд, кофе, чай и разные сладости. Бойцы могут туда прийти и взять то, что им нужно. Ещё каждый день волонтеры обходят все палаты, спрашивают, кому что необходимо, и приносят необходимое. Потом мы пошли в корпус. Там я впервые увидела и познакомилась с настоящими защитниками нашей страны. Оказалось, они совершенно обычные люди, без формы. Некоторые с гипсом, некоторые перебинтованы, некоторые только лежат, не встают. Очень приветливые и веселые ребята, шутят, конфетами угощают. Я плету им браслеты на удачу. Она им очень нужна! Вот бывает, люди не верят, что какая-то вещь может принести удачу или защитить от плохого, а я верю. А если веришь, то обязательно все получится.

Ещё я с мамой была в институте протезирования. Вот там настоящие герои. Они потеряли на войне кто руку, кто ногу. Вернее,

не потеряли, а отдали войне. Как откуп. Чтоб у нас был мир. Хорошо, что есть врачи и специальные техники, которые делают таким бойцам новые конечности. К ним, конечно, нужно долго привыкать, и не все так просто, но они учатся ходить, пользоваться руками-протезами. Ещё есть тренажеры для специальных упражнений, которые помогают быстрее восстановиться.

Один пациент мне особенно запомнился – Вадик. Вадосик, как его мама называет. Он отдал войне две ноги и руку. Это даже невозможно себе представить, но он научился ходить и водить машину!!!! Ещё он участвует в «Играх героев», это соревнования для воинов, потерявших конечности, и воинов на колясках. Они там жмут гири, штанги, соревнуются на разных тренажёрах. Вот это сила духа!!! У таких людей есть чему поучиться. Есть даже бойцы, которые с протезами возвращаются служить!! Думаю, мы особенные. Мы – УКРАИНЦЫ! Неспроста нас постоянно хотят подчинить, завоевать, а мы не сдаёмся! И земля у нас особенная. Самая лучшая! И мы обязательно победим! Очень хочется, чтоб поскорее! Хочется жить без войны. Чтоб у всех был дом, свой дом на родной земле, огород, сад, поля. Хочется сделать Украину самой цветущей страной! А для этого у нас есть самое главное – наши люди! Люди, которые делают невозможное! Верю и знаю: обязательно все получится!

СЛАВА УКРАИНЕ! ГЕРОЯМ СЛАВА!

**2.3.19. Логачова Орина Тимофіївна
учениця 5-В класу ХЗОШ №150**

Керівники:

Роденко Ірина Володимирівна,
учитель англійської мови
Лохматова Наталія Євгенівна,
учитель української мови

Моя історія життя

Ось пішов третій рік...
Три роки я не бачила свій дім, своїх рідних...

Я – звичайна дівчина, яка народилася та жила в місті Луганську. Я вчилася у школі № 19, для мене це була найкраща школа, найкращі вчителі, особливо класний керівник...

Батьки мої – добрі та чуйні люди. Тато працював на заводі, а мама – в університеті.

У школі я ходила до математичного гуртка. Також займалася в художній майстерні.

Ми з моєю родиною часто гуляли, їздили відпочивати на природу або до бабусі на дачу. Влітку мене батьки залишали у бабусі на канікули.

Але прийшло літо, коли нам з мамою довелось поїхати не до бабусі на дачу, а в інше місто. Бо до нашого міста, до нашого будинку прийшла війна. Я пам'ятаю, як одного ранку ми з мамою прокинулися від страшного звуку – над нашим будинком кружляв літак, це був військовий літак. Ми дуже злякались, а під вечір почалися такі страшні вибухи, що нам довелося спуститися до погребу. Було дуже страшно. Спочатку ми поїхали до бабусі у м. Єнакієве. Але там ми пробули недовго. Звідти нас вивезли рятувальники. Я пам'ятаю, як ми їхали й наш автобус хитало від вибухів снарядів. Наше життя було під загрозою. Коли ми покинули зону АТО, то полегшено зітхнули. Нас вивезли у с. Семенівку, де нас прихистили добрі люди. Потім ми поїхали до м. Дніпродзержинська. Там було спокійно і нестрашно.

У Дніпродзержинську 1 вересня 2014 року я пішла до школи № 44. Мене прийняли добре, але душа і серце хотіли додому, до моєї рідної школи.

Провчившись перший семестр, ми з мамою переїхали до тата в м. Харків. Тут у мене з'явилась нова шкільна сім'я, нові друзі, нові інтереси.

Довелося будувати нове життя. Моїм батькам було дуже важко, я це бачила. Але наша родина справилася. Тим паче, що в мене народився братик, він ще маленький та багатого не розуміє, але я його дуже люблю.

В Україні я хочу почувати себе в безпеці й захищеною. Я люблю свою країну. Бажаю їй успіхів та хочу працювати на благо

українського народу. Наснаги і творчих здобутків бажаю всім українцям.

Я щиро вірю у мир та щасливе майбутнє України. Нехай невечернім буде джерело віри, надії та любові в усіх українців!

**2.3.20. Болдовська Мілена, 3-Б класу
Харківська спеціалізована №108**

Керівник

Соболь Олена Олександрівна,
вчитель початкових класів

Йому не судилося приїхати

Жук Микола Вікторович - командир протитанкової артилерійської батареї 128-ї окремої гвардійської гірсько-піхотної Закарпатської бригади Сухопутних військ Збройних Сил України, майор (посмертно).

Народився 10 вересня 1977 року в селищі міського типу Лугини Житомирської області у родині військовослужбовця. З 1984 по 1987 рік навчався в середній школі №1 селища міського типу Лугини. У 1987 році, у зв'язку з переводом батька на нове місце військової служби, родина переїхала в село Липники Лугинського району Житомирської області. У 1994 році закінчив загальноосвітню школу села Липники Лугинського району.

З серпня 1994 року в Збройних Силах України. 18 вересня 1994 року прийняв Військову присягу на вірність народу України. 27 червня 1998 року закінчив Військовий інститут артилерії при Сумському державному університеті. З 27 червня по 31 липня 1998 року був зарахований у розпорядження Командувача Західного оперативного командування Збройних Сил України.

З 31 липня 1998 року по 25 травня 2000 року проходив військову службу на посаді командира взводу управління гаубичної артилерійської батареї, з 25 травня по 25 липня 2000 року - командир взводу управління мінометної батареї, з 25 липня 2000 року по 25 квітня 2003 року - командир гаубичної артилерійської батареї 315-го гвардійського механізованого Червонопрапорного ордена Богдана

Хмельницького полку 128-ї гвардійської механізованої Туркестансько-Закарпатської двічі Червонопрапорної дивізії Сухопутних військ Збройних Сил України (в 2003 році - розформований, військова частина А1034, місто Берегове Закарпатської області).

З 25 квітня 2003 року по 20 листопада 2004 року - командир протитанкового взводу роти вогневої підтримки 820-го гвардійського Речицького Червонопрапорного орденів Суворова та Богдана Хмельницького механізованого полку 128-ї гвардійської механізованої Туркестансько-Закарпатської двічі Червонопрапорної дивізії Сухопутних військ Збройних Сил України (військова частина А1673, місто Мукачево Закарпатської області).

З 20 листопада 2004 року по 27 липня 2005 року - помічник начальника відділення особового складу та мобілізаційної роботи штабу, з 27 липня 2005 року по 20 грудня 2012 року - заступник начальника штабу з мобілізаційної роботи 21-го окремого гвардійського механізованого Речицького орденів Червоного Прапора, Суворова і Богдана Хмельницького батальйону 128-ї окремої гвардійської механізованої Туркестансько-Закарпатської двічі Червонопрапорної бригади Сухопутних військ Збройних Сил України (військова частина А1673, місто Мукачево Закарпатської області).

З 20 грудня 2012 року по 11 квітня 2013 року - командир взводу - старший офіцер на мінометній батареї механізованого батальйону, з 11 квітня 2013 року - командир протитанкової артилерійської батареї 128-ї окремої гвардійської гірсько-піхотної Закарпатської бригади Сухопутних військ Збройних Сил України (військова частина А1556, місто Мукачеве Закарпатської області).

З 1 вересня 2014 року брав участь в Антитерористичній операції на сході України.

25 січня 2015 року капітан Жук загинув під час штурмових дій, коли автомобіль в якому він знаходився, підірвався на фугасі в районі села Новогригорівка Артемівського (з 2016 року - Бахмутського) району Донецької області поблизу міста Дебальцеве Донецької області.

29 січня 2015 року похований на кладовищі села Липники Лугинського району Житомирської області.

Старе сімейне фото і нинішнє – без одного з членів родини – українського воїна, загиблого на Донбасі.

Замість трьох – двоє. Дорослі жінки тепер самі. Не має гарного чоловіка, коханого, не має більше батька який з самого народження називав свою донечку принцесою, кохав свою дружину, радів кожному дню. Микола пішов по стопам свого батька який теж був офіцером, який захищав свою країну, який був за правду та мир. Жук Віктор Миколайович служив з жовтня 1981-1983 0,108 дивізія Баграм. 738 отд. артдивізіон. Черікарська зеленка 10 блокпост комвзводу. Батько з дитинства розповідав, хто такий справжній чоловік, тому Микола був доброю, чуткою, чесною людиною. Але така доля, почалась війна, про яку ми чули тільки від наших дідусів. Війна справжня, жорстока, не справедлива, яка кожного дня відбирає в родині батька, чоловіка, брата, сина або нареченого. Кожного дня жінки моляться за своїх чоловіків, Кожного дня просять у Бога, як би тільки був жив! Та на жаль, кожного дня якась родина ховає справжнього героя. В родині Жуків сталося велике горе, Миколай не повернувся додому. Він був кадровим офіцером. 1 вересня 2014 року він поїхав на Схід і 25 січня 2015 року загинув. Микола жодного разу за увесь час не був у відпустці, казав, дружині, яка чекала його кожного дня та кожна хвилину, що поки всі його солдати сходять у відпустку він не приїде. Чоловік не міг кинути своїх солдат. «Я не можу, якщо я їх залишу на свято одних, я собі цього не пробачу, тому що, як командир я зобов'язаний з ними бути поруч. Ось коли вони всі з'їздять додому, тоді і я приїду додому останній». Тиждень залишився до відпустки Миколая, але він не встиг, йому не судилося приїхати.

Нагороджений орденом «За мужність» III ступеня (26.02.2015; посмертно).

У березні 2015 року в селі Липники Лугинського району на фасаді будівлі загальноосвітньої школи (вулиця імені Миколи Жука, 10А), де навчався Микола Жук, йому відкрито меморіальну дошку.

26 березня 2015 року рішенням Мукачівської міської рада капітану військової частини А1556 Жуку Миколі Вікторовичу

присвоєне звання "Почесний громадянин міста Мукачева" (помертно).

27 липня 2015 року наказом №549 Міністра оборони України присвоєно чергове військове звання - Майор (помертно).

Під час сесії Липнинської сільської ради Лугинського району було прийнято рішення про перейменування вулиці Карла Маркса на вулицю імені Миколи Жука.

Повестка в часть ему пришла
И служба позвала.
Собрался и поехал он в АТО.
Стране свой долг отдать.
Служил он честно,
Любил порядок он во всем,
Был лучшим мужем
Любящим отцом.
Друзей всегда был полон дом.
Но помнил он всегда о том,
Чтоб в мире жить,
Семью любить,
С друзьями быть,
Весь этот мир надо хранить.
А ты не плач,
Твоих слез не стерплю.
Все будет хорошо,
Ты верь, ты только жди,
Ты не теряй надежды
И я вернусь как прежде.
И вдруг письмо,
Дрожавшая рука,
Она поверить не могла,
Что мужа больше нет.
Закрыв ладонями глаза,
Ей верить не хотелось,
Нет мужа, друга и отца
И что сказать ей дочке?

Он ведь любил так жить,
Он радовался жизни.
Он всех любил, и что?
Его уж нет в живых.
Свою страну он защищал
Он не боялся, воевал
Стране свой долг он отдавал.
Собравшись с духом,
Обнявши дочь свою,
И фотографию взял в руки:
- Смотри родная, это твой отец
Он жив, не опускай ты руки.
Он был за правду,
Не хотел войны.
И ты должна запомнить:
Пока мы любим все его,
Он будет жить
И родина его не позабудет!!!

**2.3.21. Крижова Євгенія, учениця 9-А класу
Харківська загальноосвітня школа №52**

Керівник роботи:

Широка Ганна Іванівна,
вчитель української мови та літератури

Герої серед нас

Батьківщина — найдорожче, що є в людини. Але у кожного вона своя — спекотна африканська країна, пустельна Австралія, гордовита Америка, маленьке європейське графство. Кожному мила своя сторона.

Я ж люблю Україну та пишаюся нею. Тут зросла, тут живуть уже кілька поколінь моєї родини. Любов до Батьківщини — це, перш за все, любов до місця, де народилася, де сказала перше слово, зробила перший крок, виросла, знайшла вірних друзів, зустріла перше кохання, ступила у доросле життя. Де б не була

людина, куди б не закинула доля, священним буде це місце, в яке завжди хочеться повертатися. Зветься воно малою батьківщиною, до якої кожен її громадянин відчуває піднесені почуття — патріотизм, гордість, захоплення.

Любов до Батьківщини є в серці кожного з нас. Просто хтось це відчуває гостріше і глибше. Інші ж у кругообігу повсякденного життя не замислюються про це. Але якщо біда чорним крилом накриє рідну землю, кожен стане патріотом Вітчизни.

Історія нашої держави сповнена різними подіями: як щасливими, так і трагічними. Та в основному події минулого залишили гіркий слід в пам'яті народу. Не одне лихо спіткало наш народ: війни, Голодомор, пригноблення українців-великомучеників, які не втратили віри, йшли вперед до мети. Сотні, тисячі полеглих заради кращого життя, за країну, за волю, за нас. Хто ж вони? Борці за щастя, за добро, за мир. Це ті люди, що землю українську любили більше за власне життя! Але історія пам'ятає тільки найвідоміші імена. А скільки їх – отих борців? Безіменних, маловідомих, ніким не згаданих, завчасно полеглих, скалічених. Та чи були вони героями? Авжеж. Бо боротьба – це завжди для мужніх, відважних, патріотів...

Зараз моє серце сповнює два почуття - смутку і вдячності. Вдячності тим, хто воює за волю. Ці люди гідні називатися героями. Сміливі, рішучі... вони не бояться ворога, а йдуть до мети! Жоден з них не знає, чи повернеться він додому, до рідних, який бій стане для нього останнім...

Хто ці люди? Герої? Вони так не вважають. Але кожен може сказати, що це герої. А в якій ситуації були ті, хто боронили Донецький аеропорт, Ілловайськ, Дебальцеве! Боротьба на межі неможливого. Сила волі, мужність, стійкість, бажання відстояти кожен сантиметр землі – це складові тих характеристик, котрі сьогодні зі зброєю в руках на Сході України.

Хочу розповісти про чудову людину, яка з перших днів війни на Сході захищає нашу країну. Це батько мого однокласника Георгія Івакін Тарас Анатолійович. До війни він працював учителем фізкультури в одній із шкіл Харкова. Аспірант Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. До речі, Тарас Анатолійович – майстер спорту України з армрестлінгу.

Чемпіон України - 25 разів, чемпіон Європи – 7 разів, чемпіон світу – 4 рази.

Зараз Івакін Тарас Анатолійович перебуває в зоні АТО.

Івакін Тарас Анатолійович . Фото, 2014 рік

Івакін Тарас Анатолійович. Фото, 2015 рік

Україна може пишатися тим, що вона народила людей, які ніколи не забувають своєї Батьківщини і шанують її. Кожна людина розуміє поняття «Батьківщина» по-своєму. Для однієї – це рідна хата, рідна вулиця. Для іншої – рідне село, рідне місто. Але для всіх нас Батьківщиною є наша рідна ненька – Україна. Наша велика Україна з

Карпатами на заході, з степами й ланами на сході, з ласкавим морем на півдні.

Головне, що повинні пам'ятати всі, - не можна забувати своєї Батьківщини і відрікатися від неї або ігнорувати те, що ми живемо в Україні, що дала вона дала нам найдорожче – життя.

Україна – це держава з драматичною та суперечливою історією, чудовою щедрою природою, працелюбними та дружніми людьми. Я зроблю усе, що в моїх силах, аби ми жили у мирі та добробуті. На моє щире переконання, любов до Батьківщини – це не лише знання її історії та повага до її державних символів, мови. Це взаєморозуміння з людьми, які живуть поруч. Це глибоке розуміння такої простої речі, що ми маємо поважати інших, аби вони поважали нас. І пам'ятати, що в кожного з нас є Батьківщина, біль за негаразди якої ми відчуваємо як власний. Як сказав В.Сосюра: «Люби свій край. Всю душу солов'їну і серця жар йому віддай в піснях. Це так як дихати – любити Україну».

2.3.22. Федеяєва Вікторія, 8-А клас КЗ «ХЗОШ № 175»

**Керівник: Єфремочкіна З.І.
Вчитель історії**

«Очима очевидців»

Війна – це страшне лихо для усього людства. Вона несе смерть, кровопролиття та голод. Війна розпочинається там, де люди вже не можуть мирним шляхом поділити між собою кордони, коли господар однієї країни хоче отримати ще більш земель, багатства і стати володарем ще більш обширної території, ніж була. Звичайно, той хто стоїть у владі мало чого втрачає від цієї розрухи, а страждає, як завжди, простий народ, для якого війна стає втрачанням останньої надії в житті. Під час війни руйнуються міста, села, знищується усе цінне, що будувалось роками, приходиться до упадку промисловість. Скільки потребується зусиль, коштів і років, щоб все повернути в своє русло.

Несподівано війна прийшла і в наші домівки. Неоголошена війна на сході не пройшла безслідно для всіх жителів України. Хтось взявши зброю пішов захищати свою рідну землю від ворогів, а хтось змушений був покинути свої домівки і втікати від війни на мирну територію. У боротьбі за свою волю і незалежність багато людей згуртувалися у Донецькій і Луганській областях. Я не бачила війни, я знала про неї лише з книг та фільмів. Але життя так склалось, що мені довелося побачити на власні очі жахи воєнних подій. Дуже важко описати той стан, коли боїшся вийти на вулицю, і не тому, що там злий пес або ти посварилася з подругою, а тому, що кожної миті є смертельна небезпека від ворожого снаряду.

Я жила з батьками у невеличкому містечку Горлівка що у Донецькій області. Це було красиве і квітуче місто шахтарів та хіміків. Люди жили, працювали, ростили дітей та просто раділи кожному прожитому дню. Працювали всі шахти, заводи, а особливістю промисловості нашого міста був всіма відомий ПрАТ «СТІРОЛ». Ці підприємства забезпечували роботою більше 50% населення міста. Люди могли планувати своє та майбутнє своїх дітей, бути впевненими у завтрашньому дні. Я дуже люблю своє місто. Воно прекрасне в усі пори року. А особливо, навесні, коли розпускаються клени та каштани, розквітають абрикоси та вишні, зеленіє травиця та з'являються перші кульбаби, воно стає красивим

та чарівним. На вулицях завжди лунав дитячий сміх і здавалося так буде завжди, але.....трапилось непередбачуване – почалася війна. Коли моє місто стали поглинати воєнні дії ми вимушені були покинути

домівку. Якою ж страшною і небезпечною була дорога до мирних

територій. Ми їхали, а навколо були зруйновані будинки, потрошені снарядами дерева, валялось ганчір'я та сміття.

Як я зраділа, коли на обрії побачила український прапор. Це означало, що ще один крок і ми будемо під надійним захистом українських військових. Коли ми перетнули невидимий кордон «між війною та миром», нас привітно зустріли українські солдати. Вони пояснили, як ми можемо дістатися до потрібного нам місця. Але я і досі не можу забути обличчя та очі одного молодого військового. На вигляд він був років 20-22, а в очах відображався дорослий чоловік, з великим життєвим досвідом, а обличчя було оповите смутком і печалю. Здавалось, що ці очі бачили такий жах і муку, які не побажеш і ворогу. А десь у мирному місті, селі або селищі на нього чекає мати, дружина та діти і кожної миті молять Бога, щоб він зберіг та захистив їх сина, чоловіка та батька. І дивлячись з вікна від'їжджаючого автобуса, я тихо промовила: «Господи, захисти і спаси його.....захисти, Господи, усіх воїнів, що боронять рідну землю!». Зараз я живу у мирному Харкові, спокійно

сплю ночами, ходжу до школи, радію життю, а десь в окопах, в холодних і сирих бліндажах, під прицільним ворожим вогнем

охороняють мій мирний спокій та спокій усієї країни і несуть службу - солдати України. Я вдячна їм за їх прагнення зберегти країну цілою. Ці люди гідні називатися героями. Сміливі, рішучі... вони не бояться ворога, а йдуть до мети! Жоден з них не знає чи повернеться він додому, до рідних, який бій стане для нього останнім...

**2.3.23. Хоменко Іван, учень 8-Б класу
КЗ «ХЗОШ № 175»**

Керівник: Хоменко Н.П.
учитель української мови і літератури

Лист учаснику АТО

Шановний солдате!

Я не знайомий з тобою особисто, не знаю твого імені. Я не знаю, де і за яких умов тобі доведеться читати цього листа. Не знаю навіть, чи ти взагалі отримаєш його, але все одно хочу Тобі написати. Було б добре, якби це послання ти отримав весняного сонячного дня напередодні Великодня, коли люди сподіваються на краще, моляться за воскресіння України, довгоочікувану Перемогу. Я так чекаю її! Кожен день я прокидаюся з очікуванням, що скоро усі засоби масової інформації вийдуть з переможними заголовками.

Багато людей навіть не усвідомлюють, що насправді відбувається в нашій країні. Для деяких моїх ровесників ця війна - просто далекий відгук, що не зачіпає звичного їхнього життя. Але для мене час поділився навпіл: до війни та під час неї. Для мене не зрозуміло, як деякі люди (українцями їх назвати важко) так швидко відмовилися від своєї Батьківщини-неньки, своїх родичів, національного коріння і стали людьми без роду-племени, запроданцями. Я реально знаю, що війна не просто тут, на землі України, вона триває, і вона справжня! І дякувати Богові, що знайшлися мужні і непохитні люди, справжні патріоти України, які встали на захист цілісності України, не допустили терористів вглиб країни, і мій рідний прифронтвий Харків спить і працює спокійно. З глибокою вдячністю я вдивляюся по телевізору у вольові, обвітрені

степовими вітрами обличчя Твоїх побратимів, які непохитно боронять незалежність країни, відстоюють моє щасливе майбутнє. Гордість, повага і захоплення сповнюють моє серце. Гордість за те, що не вийшло у агресора «бліц-крику», що я можу пишатися Тобою, мій невідомий мужній і стійкий друже! Твоє діло святе, я вірю в нашу Перемогу. Тільки молю Тебе про одне – повертайся живим до своєї домівки, до своїх рідних, які ночами не сплять, чекаючи Тебе. Нехай Тобі допоможе Господь, який збереже від ворожої кулі, вибуху снаряда, полону. Знай, подумки я завжди з Тобою.

Моя мрія - вступити до Кадетського корпусу і виховати в собі справжні чоловічі якості: витривалість, мужність, стійкість, вірність обов'язку. Але я все ж таки сподіваюся, що я не заміню тебе в окопах, бо через п'ять років війна, нарешті, закінчиться, правда рани, завдані нею, не скоро загояться. Як мені шкода загиблих молодих юнаків, які ще не знали життя, кохання, я уявляю, як оплакують їх рідні, і не можу змиритися з тим, що села і міста моєї квітучої України охоплені полум'ям війни. Благаю Тебе, швидше повертайся з Перемогою, бо мільйони моїх співвітчизників чекають на Тебе. Я пам'ятаю кадри старої кінохроніки, коли з Перемогою поверталися мої прадіди у травні сорок п'ятого. Пригадую кадри документальних фільмів про вивід радянських військ з Афганістану,

коли нарешті скінчилася десятилітня війна, яка забрала більше 15 тисяч життів. І вважаю, що Твоє повернення буде ще тріумфальнішим, і ввійде в історію моєї країни як найвеличніша Перемога ХХІ століття.

*З повагою, учень 8-Б класу КЗ «ХЗОШ № 175»
Хоменко Іван*

**2.3.24. Киндяков, 10-Б клас
Харківської загальноосвітньої школи № 53**

Керівник:

Заступник директора
з навчально-виховної роботи ХЗОШ № 53
Булгакова О.Є

Герої живуть серед нас

Можна без перебільшення стверджувати, що історія людства – це історія безперервних протистоянь. Адже протягом чотирьох тисяч років історії воно провело в мирі лише 268 років, тобто кожного року тільки 24,5 доби проходили без використання зброї з тим, щоб наступних 340 днів вдаватись до війни. Відоме латинське прислів'я: «Хочеш миру – готуйся до війни» – знаходимо мало не в усіх народів. І це при тому, що протягом усього часу було укладено понад вісім тисяч мирних договорів. Здавалося, що в наш час повернутися до жахів війни можна було тільки у книгах та фільмах. Але війна увірвалася в наше життя безжальним буревієм, захоплюючи за собою все нові і нові життя.

Ми знаємо, що нашу країну спіткало не одне лихо, перш ніж вона стала незалежною державою. Щороку ми згадуємо Голодомор 1932-1933 років, Другу світову війну, яка залишила глибокі рани на землі України. Втрати, які пережив у воєнні роки український народ, і сьогодні гострим болем відлунують у серцях наших співвітчизників. Також знаємо про війну в Афганістані, яка тривала 10 років, де за офіційними даними загинуло 2378 українських солдат. Про це ми всі знаємо і пам'ятаємо, згадуємо наших предків, які боролися за свободу України, і вдячні їм за їх любов, відданість,

патріотизм. Це все було. Це наша історія. Але сьогодні твориться історія, учасниками якої є ми самі. І від кожного з нас залежить доля нашої Батьківщини.

Навесні 2014 року наша країна вперше почула слово «АТО». Події, що відбуваються в Україні впродовж останніх років, не можуть залишити байдужою жодну людину. Уся країна переймається болем і хвилюванням за всіх, хто перебуває в зоні АТО. Знаємо, що на сході нашої держави проходить антитерористична операція, непроголошена війна. Сьогодні, як ніколи, ми повинні допомагати своїй державі, щоб вона була нероздільною, щоб ми мали свою Батьківщину. Ми повинні допомагати своїм воїнам, які гинуть, захищаючи нас і нашу Україну.

Яким же є герой нашого часу, першого десятиліття XXI століття? Ще зовсім недавно ми вважали, що наша молодь байдужа, їй ніщо не цікавить, крім себе самої, не здатна на вірну дружбу, палке кохання, вірність, що герої – це люди з минулої війни, з далеких 40-х років XX століття, то були герої – відважні, мужні, сміливі, таких вже немає. Але сьогодні в долі багатьох людей постукала війна. І вже по-іншому дивимось на молодих людей, наших співвітчизників, яких вважаємо героями нашого часу.

Нещодавно в нашій школі відбулася зустріч старшокласників з воїнами української армії, які щойно повернулися із зони АТО. На цей раз до нас у гості завітали мій дядько, старший лейтенант Гавриленко Юрій Олександрович, та його товариші: молодший сержант Індик Олексій Євгенович і старший солдат Дмитрук Зорян Володимирович. Мене вразила молодість цих чоловіків, їх чисті і відкриті обличчя, ясні очі! Це так контрастує з тим, що їм довелося побачити, пережити, здійснити...

Ми записали кожне їхнє слово і тепер передаємо вам, як то кажуть, із перших уст.

Розпочинає зустріч старший лейтенант Гавриленко Юрій Олександрович: «Я, на жаль, у війні брав участь опосередковано. В основному займалися ремонтними роботами, ремонтували підбиті танки. Зараз мої хлопці, які реально брали участь у боях і бачили весь, скажімо так, «холодний оскал війни», про все розкажуть. Слово надається молодшому сержанту Індікові, який розповість про

інженерне забезпечення в зоні проведення антитерористичної операції».

Індик Олексій Євгенович, 23 роки, сапер. Юний, симпатичний – усі дівчата відразу в нього закохалися! Ось що він розповів. «Мене звуть Льоша, мені 23 роки, я харків'янин, закінчив 122-у школу на Салтівці. Після школи вирішив піти в армію, спочатку на строкову службу, потім – на контракт. В армії я служив у Малинівці, недалеко від Харкова. Це інженерна частина, у якій зберігаються майже всі види вибухівки. Вона забезпечує Україну цим видом озброєння. Я був там сапером, пройшов добре стажування. Це ще до АТО. Брав участь у розмінуванні майже по всій території України. Потім почалася АТО і, звичайно ж, відправили мене туди. В АТО займалися доставкою боєприпасів на блокпости, мінуванням. Будували загородження, «колочки». Були навіть такі моменти, як наприклад □ ідемо ми на блокпост, приїжджаємо, і виявляється, що він уже не наш, і доводиться їхати назад. Теж, звичайно, брав участь у визволенні Слов'янська, Краматорська – це ще в травні, червні. Також до Луганська майже доїжджали, потім за Щастя. Може, чули, у Щасті бої важкі були. «Південні» маршрути, «північні» маршрути все майже пройшли.

Труднощі у нас були тільки із забезпеченням, а так нам в усьому допомагали прості люди. Їжу, одяг якийсь – усе давали люди. Було приємно, звичайно, зустрічати людей, які плакали, коли ми проїжджали. Дякували, казали: «Спасибі, що нас звільнили». Нас, мінерів, супроводжували війська, бувало, ми потрапляли під обстріл, звичайно, нічого не хотілося потім уже. До речі, батьки не знали, що я там був. Я їм казав, що в частині постійно. Потім уже, коли приїхав сюди вступати на військовий факультет НТУ «ХПІ», сказав їм правду. Батькам таке не розповідається. Ніхто з моїх товаришів не говорив, звичайно.

Одного разу на дальній блокпост їхали, на Євсу (Луганська область). І нам повідомили буквально за 30 кілометрів до місця прибуття, що він не наш. Ми розгортаємося, і тут нас починають обстрілювати. А ми без супроводу, хоча він має бути обов'язково. Нас починають накривати з мінометів. Страшно, звичайно. Ми пригинаємось, водій збільшує швидкість. БТР іде попереду, на

ньому – люди. Вони швидко повистрибували і закидали димовими шашками всю дорогу. А БТР потім відразу спалахнув від РПГ. І перед нами ще екскаватор їхав ковшовий, йому там сильно дісталося. Водій, напевно, у сорочці народився. Він пригнувся, а у нього вся кабіна, як решето була. Екскаватор цей БТР проштовхував уперед ще метрів 300. Там екіпаж уже врятувався, виліз. Це страшний момент був, після якого не хотілося нічого. Загинули товариші деякі. БТР - це як сірник узагалі. І поцілити в нього легко, особливо в бік. В основному дороги – це колія і навколо «зеленка» сама, густа-густа, не видно нічого. Коли їдеш по такій дорозі, потрібно бути уважним обов'язково, точним, сконцентрованим, дивитися постійно в «зеленку», навіть, прострілювати.

Моя робота полягала в мінуванні. Я замінував багато мінних полів. Бувають протитанкові, протипіхотні міни, їх дуже багато. Протитанкові самі по собі дуже важкі і призначені тільки для танків. Якщо людина наступить на неї, їй не буде нічого, а якщо, звичайно, машина наїжджає або танк, то, ясна річ, вибухає. Міни «жаба» заборонені конвенцією ООН, вони не застосовуються в армії. Але терористи ними користуються. Я вважаю, що це одна з найстрашніших небезпек, тому що міна виводить із бою відразу двох або трьох солдат. Коли людина наступає на неї, відбувається вибух. Вибух маленький, він не вбиває, але калічить. Оскільки людина поранена, товариші повинні її врятувати, вони ж не кинуть напризволяще. І виходить, що виведені з ладу відразу кілька осіб.

У кожного бійця є індивідуальний перев'язувальний пакет: джгут, шприц-тюбик знеболюючий. Ось зараз волонтери проводили заняття дуже, до речі, цікаві, і кожному вони будуть корисні. Зараз в основному всіх забезпечують американськими, канадськими аптечками, там все продумано до дрібниць, але їх поки мало в нас. Тактична медицина – це медицина порятунку, доставки людини до госпіталю, щоб вона буквально доїхала до госпіталю, і там її вже врятували. Одна дівчинка розповідала, вона стрілець-санітар, що більшість бійців гине з однієї причини: через втрату крові. Ще про протипіхотні міни можу сказати, що в основному всі осколкові міни - це маленькі кульки або циліндрики. Якщо міна направленої дії, то ставиться в траву, на розтяжках або на управлінні, на датчиках. Є

такі, що вистрибують, вони викопуються і вистрибують десь на рівні метра. Вражають у радіусі 100 метрів. Бронежилети, звичайно, дуже ефективні. У мене товариш потрапив під таку міну, протипіхотну осколкову. Осколки трохи в бік зайшли, а все інше у бронежилет поцілило. У нас відмовилися від нашійників, бо дуже-дуже незручно, спекотно. У саперів захист взагалі дуже гарний, це якщо ми займаємося не в бойових умовах.

Я розмінював будинок у спеціальному захисті, такому, як скафандр. Коли ставимо міни, ми робимо карти, прив'язки мінних полів до місцевості. Чужі поля розмінуються зазвичай так: сапер іде, побачив одну-дві протипіхотні міни, і артилерія міни накриває. Якщо це протипіхотна міна, то машині нічого не буде. Ну а якщо це вже протитанкова міна, то її розмінує сапер. Це, звичайно, кропітка праця. Свої мінні поля, якщо потрібно розмінувати, швидше розмінують, оскільки ми знаємо, де вони знаходяться, спеціальні ключі є. Були в товаришів випадки, коли вибухали міни і костюм дійсно рятував, вони виживали. Але це дивлячись на те, скільки снарядів закладено. Буває, що закладено 20 снарядів, і якщо вони вибухнуть, від тебе нічого не залишиться. Ну а якщо один снаряд, то в принципі виживеш». Ми слухали Олексія відкривши рота. Не вірилося, що цей тендітний хлопець зміг через усе це пройти й залишитися усміхненим та веселим. Захотілося бути схожим на нього.

Сержант Дмитрук Зорян Володимирович також був одним із учасників антитерористичної операції, що проводиться в даний час на сході нашої країни. Ніколи не могли подумати, що герої бувають такими юними. Він розповів про своє життя і про те, як вплинула на його долю ця несподівана війна.

«Родом я із Західної України, з Волинської області. У 2011 році був покликаний в армію. Спочатку я потрапив у навчальний заклад, де пройшов підготовчий курс 3 місяці на посаду механіка танка, вже після «учебки» я потрапив у військову частину. Там я прослужив 3 роки за контрактом.

Участь у військових діях брав з травня 2014 року.

У зоні АТО спочатку я перебував на блокпості, який стояв на кордоні Дніпропетровська і Донецька, тоді я навіть не знав, що таке

війна. Після того, як розбили наш перший піхотний батальйон у Волновасі, ми почали збиратися і просуватися вглиб Донецька. Я з загоном об'їздив майже всю Донецьку область, був у різних точках. Близько двох місяців ми стояли в Мар'їнці.

Потім ми зробили велике коло по Донецькій області, провівши розвідку місцевості, і в кінці потрапили в район Савур-Могили, і весь час до 17 серпня я був там.

А перший бойовий досвід здобув, коли ми стояли під Мар'їнкою. Нам надійшов наказ - виявити ворога, визначити його чисельність. Тоді я зі своєю бригадою вів вогонь з танка в бік ворога, але по нас тоді ще не стріляли. Потім, через тиждень, ворог почав діяти - це був перший обстріл по нам з міномета: перші два снаряди приземлилися біля нас (ми тоді навіть не зрозуміли, що відбувається). А потім вже, коли снаряди почали падати ближче до нас, ми зрозуміли, що йде обстріл. Навколо були дерева, і вони взяли на себе всі осколки. Після цього випадку ми вже зрозуміли, що це справжня війна. Ми почали приймати рішення, як сховатися, що робити, одним словом, виживати.

Чи було почуття страху? Постійно. Коли ти стріляєш, коли по тобі стріляють. Страшно завжди, адже навіть, коли ти ведеш вогонь, ти розумієш, що там, куди ти його спрямовуєш, теж люди. Коли тобі страшно, ти намагаєшся зробити все, щоб вижити, зробити все, щоб виконати ту задачу, яку тобі поставили, або ж врятувати тих, кого ще можна врятувати. Особливо жахливо бачити, як гинуть твої товариші. Одних вбивали снайпери, інших накривало осколками «Граду». Це жахливе видовище.

Самою «гарячою точкою» було взяття Саур-Могили. Це була висота, яку потрібно було взяти за будь-яку ціну, вона мала важливе тактичне значення. Один з прикладів справжньої військової гідності — це штурм та оборона Саур-Могили. Це одна з найбільш відчайдушних операцій та одна з найнеймовірніших військових операцій, яку провели збройні сили України за час АТО. Висота 277 Саур-Могила стала відомою під час Другої світової війни — вона була ключовою позицією німецької оборони на «Міус-фронті». Під час її штурму загинуло в повному складі кілька радянських дивізій. Висота зберегла своє стратегічне значення і під час АТО. Прямий

огляд в ясну погоду — до 40 кілометрів, а стовпи пилу від руху військових колон дозволяють виявляти противника на ще більшій дистанції. Дочекавшись підкріплення, ми спробували взяти висоту, але все це виявилось марним. Після 7 штурмів ми, нарешті, її взяли. 28 липня зав'язали бої з метою захоплення висоти, але тільки 3 серпня нарешті її повністю відбили. Противник бився за висоту відчайдушно і сил не шкодував. Проте утримати висоту було вкрай складно. На вершині гори було всього кілька невеликих укриттів. Артилерія противника вела масовий обстріл висоти і прицільно, за допомогою безпілотників, біла саме по укриттям. Українські підрозділи займали гору, але втриматися під шквальним обстрілом було неймовірно складно. Село Петрівське, біля півніжжя Савур-Могили, було зайняте нашими підрозділами, але саму гору доводилось раз за разом залишати — танки, снайпери, гранатометники били прямою наводкою. Це було справжнє пекло. Близько місяця ми тримали висоту, але через нестачу людей і техніки нам довелося відступити.

17 серпня я отримав запрошення навчатися у Харкові. Мої друзі відправили всі дані про мене, так як у мене не було такої можливості».

29 січня 2016 року президент України Петро Порошенко нагородив бійця медаллю «Захиснику Вітчизни» за відвагу, проявлену в зоні АТО.

Ми – українці, і кожен з нас має пишатися нашою Батьківщиною. Кожен з нас повинен жити і працювати на благо України, щоб наш рідний край був багатим, а люди в ньому щасливими. Саме від людей залежить благоустрій країни, саме люди будують власне майбутнє та майбутнє України.

У рамках шкільного твору багато чого не передати, але я впевнений, що ці люди – справжні герої нашого часу, від яких залежать життя і спокій нас із вами, харків'ян, та й усіх українців.

**2.3.25. Пасічник Ганна Ігорівна
педагог – організатор Мельниківської загальноосвітньої
школи І-ІІІ ступенів Валківської районної ради Харківської
області**

Ольховський Андрій Олексійович

Кажуть, час лікує... Але не стихає біль від втрати в рідних, друзів, однополчан. Зараз найбільше і, мабуть, найважливіше, що ми можемо зробити для них, для їх душ - пам'ятати. Пам'ятати їх, їх діла, пам'ятати, в ім'я чого вони віддали свої життя, передавати цю пам'ять наступним поколінням

Андрій Олексійович Ольховський народився 10 грудня 1977 року в місті Валки в сім'ї кадрового військового. З 1984 по 1994 рр. навчався у Валківській середній школі.

Після закінчення школи у 1994 році вступив на навчання до Харківського університету національної гвардії. У 1998 році у званні лейтенанта був направлений для проходження подальшої служби у підрозділ національної гвардії в місті Керч. У 2001 році звільнився з військової служби.

Як він згадував пізніше «За час служби в збройних силах України я виховав у собі наступні особисті якості пунктуальність, вміння приймати рішення в нестандартних ситуаціях, точність та чіткість виконання поставлених задач, вміння керувати групою людей, комунікабельність, стресостійкість».

Андрій Олексійович, уже понад 13 років не перебуваючи на військовій службі, залишився вірним присязі українському народу та Батьківщині – у червні 2014 року пішов добровольцем на боротьбу із загарбниками.

У званні лейтенанта був приписаний до 93 механізованої бригади на посаду інструктора, готував бійців у зону АТО. Сам додатково пройшов підготовку розвідника. У серпні 2014 року був призначений командиром взводу роти снайперів.

24 серпня 2014 року, виконуючи бойове завдання, бригада Андрія потрапила в оточення, де зазнала тяжких втрат. Взявши на себе відповідальність, Андрій Олексійович майже без втрат вивів залишки бригади з оточення і відразу отримав нове завдання – на чолі групи снайперів був відправлений у розвідку.

Останній раз Ольховський Андрій вийшов на зв'язок у ніч з 28 на 29 серпня 2014 року. Як з'ясувалося пізніше, бойова група 29-го серпня 2014 р. під час виходу з Іловайського котла так званім "Зеленим коридором" на перехресті доріг з с. Победа до с. Новокатеринівка була розстріляна з системи залпового вогню «Ураган».

Загинув разом з значною частиною бійців 93-ї механізованої бригади, які доки що не опізнані (не ідентифіковані). Був ексгумований пошуковцями Місії "Евакуація-200" ("Чорний тюльпан") 11-го вересня 2014 р. Впізнаний за експертизою ДНК.

Він був достойним сином своєї держави. Його любили й поважали друзі і знайомі, дві донечки, які лишились без батька він був

беззаперечним авторитетом для товаришів по службі, і пам'ять про нього житиме в наших серцях вічно.

Додатки

Рис. 1.1 Місце загибелі саперного та снайперського відділень, а також інших підрозділів 93-ї механізованої бригади у с. Новокатеринівка 29-го серпня 2014 р.

Рис.1.2 Залишки понівеченої техніки

Рис.1.2 Все, що лишилось від техніки та бійців

Рис.1.3 Ексгумація тіл та фрагментів

Рис.1.4 Пошуковці оглядають залишки техніки

Похований у м. Валки, Харківська область

Могила Ольховського Андрія Олексійовича

Указом Президента України № 311/2015 від 4 червня 2015 року, "за особисту мужність і високий професіоналізм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі", нагороджений орденом Богдана Хмельницького III ступеня (помертвено).

Рис.1.6 Посвідчення пам'ятного знаку (помертвено)

У рідному місті Валки Харківської області одну з вулиць назвали на честь старшого лейтенанта Андрія Ольховського

Рис.1.7 12 жовтня 2016 року пам'ятну дошку було встановлено на фасаді Валківського ліцею ім.. Масельського

2.3.26. Аллахвердиева Илаха ученица 11-Б класса ХООШ №91

Война...

Война... Веет страхом, холодом и тоской от этого слова. Война несет разрушение, смерть, боль, горечь, страдание. И напрашиваются вопросы: «Зачем нужна война? Кому нужна? Почему люди воюют?»

Наверное, эти вопросы издавна волновали людей.

Кто же виноват в том, что люди воюют с незапамятных времен? Ответ прост: сами люди.

Для одних война – это путь к славе, для других – борьба за свободу, для третьих – дело принципа. Но во всех случаях погибают

невинные люди. Почему люди должны жить в постоянном страхе? Они не спят по ночам и выходят днем: военный самолет прилетает – уходи прячься, обстрел – прячься... У них не осталось повода для улыбки, радости, счастья. Разве это можно назвать жизнью – даже существованием тяжело! Я считаю, что человечество должно быть выше этого. Каждый человек имеет право быть счастливым. Люди рождены не для мучений.

Но, несмотря на все это, есть люди, которые считают, что война все же объединяет людей в едином порыве против общего врага. Но что делать, когда враждуют братские народы или еще хуже, когда в стране начинается война «между собой», без вмешательств других стран? Наверное, хуже этого – нет ничего.

Допустим, страна – это дом, в котором живет семья, то есть народ. Если члены семьи поссорятся, поделятся на два лагеря и будут «атаковать» друг друга, то разрушится и дом, и семья. Но если семья просто соберется и обсудит проблемы, решит их, стараясь учесть интересы каждого члена семьи, то в этом доме будут царить любовь и взаимопонимание.

Но человечество, пережив две мировые войны, так и не научилось решать конфликты дипломатическим путем. Убийство человека в глазах некоторых людей стало естественным, привычным делом, а не тяжким грехом и преступлением.

Я очень надеюсь, что когда-нибудь люди поймут уникальность и ценность жизни, закончатся войны на нашей планете и наступит мир во всем мире. Человек – высокоразвитое творение, которое наделено необычайным интеллектом по сравнению с другими созданиями. Значит, человек должен, просто обязан нести добро и справедливость в мир, где живет, оправдывать свое предназначение – созидать, делать Землю лучше, красивее, необыкновеннее!!!

2.3.27. Титов Андрей
8-Б класс,
ХООШ № 68

Я хочу мира

В истории Украины были разные события: как радостные, так и трагические. Сегодня страна переживает трудное время. Под угрозой

оказалась территориальная целостность, независимость нашего государства, мир и покой на нашей земле. Идет необъявленная война. Война – это смерть, боль, жестокость, слезы, покалеченные судьбы. Уже многие украинские семьи ощутили ужасные последствия войны, потеряв своих родных и близких, лишившись родного дома.

На Востоке Украины решается судьба и будущее страны. Солдаты, волонтеры, врачи каждый день рискуют своей жизнью. Им есть что терять. У каждого из них есть семья, друзья. Никто из них не знает, вернется ли он домой, увидит ли родных. Смелые, решительные, стойкие, мужественные люди, они не боятся трудностей. Самоотверженные патриоты сражаются за наше будущее, за нашу независимость и целостность государства.

Я против войны, я не хочу, чтобы гибли люди. Ведь самая большая ценность на земле - это человеческая жизнь. Я верю, что в нашей стране будет мир, радость и благополучие.

2.3.28. Васищев Евгений, 8-Б класс, Харьковская общеобразовательная школа I-III ступеней № 68

« Во имя жизни, мира и любви »

Настоящий подвиг требует мужества, сил, порой даже не столько физических, столько моральных. Подвиг может совершить любой человек: маленький, взрослый и даже старый человек сможет совершить героический поступок. И сейчас каждый из наших воинов совершает подвиг в зоне АТО в Луганске и Донецке.

В нашей стране живут люди разных национальностей, религий, нас объединяет одно государство, и этого достаточно, чтобы жить в мире и покое. Нужно уважать друг друга, узнавать что-то новое в жизни, познавать другие культуры, традиции и обычаи, изучать разные языки для поддержания общения с другими народами. И вместе идти к одной цели, чтобы в нашем родном Луганске и Донецке наступил мир и покой.

Любовь – это высокое, чистое, прекрасное чувство, которое люди воспевали еще с античных времен. Любовь, как говорится, не

старее. Любовь бывает разной страстной, нежной, расчетливой, жестокой, неразделенной. Самое главное, чтобы любовь была везде и даже на войне. Война приносит смерть и печаль, а любовь дарит счастье, придает силы и надежду.

Мое самое главное желание, чтобы в Донецке и Луганске тоже была любовь, также как и во всем мире.

**2.3.29. Громова Виктория, 5-Г класс,
Харьковская общеобразовательная
школа I-III ступеней № 68.**

Возвращайся живым

Здравствуй, дорогой защитник Николай Тугушев. Пишет тебе Виктория, ученица 5-Г класса Харьковской общеобразовательной школы № 68 Слободского района. Я знаю, что ты тоже учился в этой школе, а сейчас защищаешь мой родной город Донецк. Школа № 68 стала для меня и моих сестер родной и любимой! Я тебя благодарна за то, что ты рискуешь своей жизнью, защищая нашу Украину. Знаю, что над тобой небо, полное тревоги. Верь в себя!

Желаю тебе силы, веры, надежды и терпения. Возвращайся живым! Низкий вам поклон тебе, Николай, и твоим побратимам. Мы будем помнить всегда про ваш ВЕЛИКИЙ ПОДВИГ!

2.3.30. Ляхова Катерина 7-В клас ХГ №152

Українські жінки в АТО

*Важким хрестом нагородив Тебе, Господь,
а доля сивину влітає в коси,
круки над тілом вже заводять сто-голоси,
та не здаєшся Ти, йдучи у бій.
Твоя дорога на війні, не легка...
Ти снайпер, волонтер, ти медсестра, хірург...
А вдома Ти, така кохана, ніжна та дотепна,
незамінима МАМА, просто ДРУГ.*

Події Постмайданівської України увійдуть в історію нашої Держави як боротьба українського народу проти зовнішньої агресії, за волю, за честь і славу, за народ, за Незалежність Батьківщини. В черговий раз за свою багатотисячолітню історію українці довели, що готові стояти до останнього за волю свого народу.

Довели, що готові віддати життя за свободу. Довели, що Честь, Слава, Гідність - це не просто слова, а принципи, заради яких варто жити і заради яких можна померти.

Українці з перших днів проведення антитерористичної операції відстоюють свободу і незалежність Батьківщини, борються за її квітуче майбутнє. Нам є ким пишатися.

Ми звикли говорити про захисників України у чоловічому роді,

проте ми маємо ще й захисниць, рятівниць і жінок-бійців. Сьогодні українська жінка перестала бути просто тилом для свого чоловіка, який воює в АТО. Залишаючи вдома дітей, вона теж їде на війну - теж захищати країну і рятувати своїх побратимів.

Ця тендітна україночка в національному одязі - не учасниця танцювального чи співочого колективу. Вона не зібралася на чергове телевізійне шоу демонструвати свої таланти. Вона вирушила в зону АТО рятувати життя українським військовим. Анастасія Гудочкіна з

Київщини жила на блокпості в Маріуполі, де й надавала першу медичну допомогу пораненим українським захисникам. У зоні АТО жінка пробула 50 днів і була єдиною медсестрою на 70 бійців. Анастасія навчалася на медсестру і працювала за професією, тому була військовозобов'язана: «Мені сказали, що, хочеш в зону АТО? Я кажу, що давайте, а що? Хтось же повинен...»

Жінка розповідає, що страшно було тільки спочатку, коли чула звуки перших ворожих обстрілів, а потім звикла, «адже людина звикає до всього». Звістку про те, що Анастасія поїде в зону АТО її чоловік сприйняв важко. І зараз, каже медсестра, коханий дуже переживає, проте вдома не тримає.

«Ну що я там робила? Надавала першу допомогу і лікувала хлопців», - скромно розповідає рятівниця, в якої не помер жоден борець. Скільки загалом поранених їй довелося рятувати жінка вже й не пригадує, бо було їх дуже багато. Жінка додає, що ставлення бійців до неї було дуже дбайливим, вони допомагали рятувати своїх побратимів. «Ставилися до мене, як до сестри. Ти їхня сестра і все, вони тебе там оберігають, всілякі поблажки роблять», - згадує Анастасія. Медсестра згадує, що їй доводилось здебільшого лікувати глибокі осколкові поранення, «де все було розірвано». «Нічого,

впоралась, надала першу допомогу», - по-військовому чітко каже Анастасія. Зараз же багато бійців хворіють на грип та ГРВІ, проте медикаментів вистачає. Ліки надавала військова частина. Також їх привозили безпосередньо в зону АТО і волонтери. «Дні проходили по-різному - коли були обстріли, то сиділа в бліндажах. Якщо не було ні обстрілів, ні поранених, то старалася якусь годинку полежати, щоб хоч трішки виспатися», - каже рятівниця. Наразі вона відпочиває вдома, проте наголошує: «Якщо скажуть ще поїхати, то поїду».

Колега Анастасії медсестра Лілія Томчишина рятувала життя наших захисників у мариупольському аеропорту. Її теж призвали на службу ще у квітні, проте саме в зону АТО жінка подалася добровільно. Вона пробула там трішки більше місяця і теж вже не пригадує, скількох бійців їй довелося рятувати: «Та ну, думаєте хтось там рахував?». «Були звичайні поранення - після «Градів». Були й хлопці, яких не вдавалося врятувати. Ми надавали тільки першу допомогу і відразу відправляли до лікарні. Медикаментів звісно вистачало, волонтери багато допомагали і в частині давали», — ділиться рятівниця. Лілія розповідає, що самій їй не довелося перебувати під обстрілами, «страшніше було тим дівчатам, які були на блокпостах, ситуація там була небезпечніша».

Вікторія, босць-доброволець

Мати двох дітей, волонтерка Вікторія Резніченко збирається вперше їхати в зону АТО в якості бійця-добровольця. Зараз вона тренується разом із військовими, навчається тактичній обороні, стрільбі, риттю

окопів, облаштуванню блокпостів.

«Конкретно моє завдання буде, якщо вже будуть поранені, або, не дай Боже, ще щось інше, то надавати першу медичну допомогу. А так то я такий же босць, як інші», - наголошує войовнича жінка. Раніше Вікторія була громадською активісткою, згодом - волонтеркою медслужби на Майдані, а тепер «настав той час, коли вже й самому треба в АТО їхати».

Жінка зізнається, що їй іноді буває дуже страшно, цей страх напливає хвилями: «Але іноді дивишся, що хлопці і дівчата повертаються звідти, вони живі-здорові, усміхаються, і тоді розумієш, що все насправді не так страшно, як це малюють по-телевізору чи в газетах».

Коли чоловік цієї відважної Вікторії дізнався про її наміри, то не повірив у це, думав, що дружина собі щось нафантазувала. Проте згодом він зрозумів, що все серйозно і прийняв вибір жінки. Вікторія згадує, що, можливо, в її чоловіка і була якась внутрішня боротьба, проте зараз він її підтримує, за що дружина йому дуже вдячна.

Інспектор патрульної служби, молодший сержант міліції Оксана Сидорук. Дівчина на рівні з чоловіками забезпечувала безпеку та спокій мирних мешканців портового міста. Вона по 12 годин чергувала та ходила у наряди в повній екіпіровці, яка важить 24 кг.

Мріє працювати у карному розшуку та любить активний відпочинок. Їй 25 років.

Українські жінки-бійці воюють поруч із чоловіками, живуть у таких самих умовах, стикаються з тими ж ризиками. І хоча деякі чоловіки-бійці намагаються

захищати їх, жінки виступають проти особливого ставлення і доводять, що можуть боротися на рівних.

На сьогодні згідно зі статистикою Міністерства оборони, в антитерористичній операції на українському Сході взяли участь 938 жінок-військових, і це - без врахування бійців добровольчих батальйонів. Загалом службу у ЗСУ наразі проходить близько 14,5 тисяч жінок-військових, ще 30,5 тисяч працюють на допоміжних посадах. Близько двох тисяч жінок - офіцери, з яких 35 - перебувають на керівних посадах у Міноборони, Генштабі та ЗСУ.

Українські дівчата зі зброєю в руках і під кулями ворога щодня доводять, що українські жінки - не слабка стать.

2.3.31. Золочевська Олександра
6-Б клас Харківська гімназія № 152
Класний керівник: Бабкіна Світлана Олексіївна
Справжні герої серед нас

Війна... Мабуть, немає страшнішого слова,

Країна втрачає дочок й синів.
Про це лихоліття сьогодні розмова,
Як важко дібрати правильних слів!
До когось син з війни не повернувся,
Хтось не діждався брата, тата, чоловіка...
Для когось цілий світ перевернувся
І в серці ця трагедія на віки!

Раніше, читаючи про війну в книгах чи дивлячись воєнні фільми, нам здавалось, що війна — це щось далеке, те, що нас не торкнеться. Звичайно, мої батьки розповідали мені про участь у Другій Світовій Війні моїх пра- та прапрадідусів, та все це сприймалось більш, як щось історичне, давнє. Але за останні декілька років, коли почались сумнозвісні події на сході України, війна стала ближчою до нас. Ми переглядаємо новини, слухаємо пояснення батьків про ці події, розповіді знайомих, що повернулись з зони АТО. Але не всі повернулись...

У мене є подруга Аліса. Її тато, Ваховський Андрій Миколайович, одним із перших опинився в зоні АТО у добровольчому батальйоні «Донбас» розвідником. За свій оптимізм та гумор отримав позивний «Браво». Був у багатьох гарячих точках Донецької області, потім опинився в Іловайську. 29 серпня 2014 року він разом із побратимами виходив з «Іловайського котла» по так званому «зеленому коридору». Бійці розвідротти батальйону «Донбас» їхали на «Кразі». Не дивлячись на домовленості, бойовики розстріляли їх колону з багатокаліберних мінометів. Більше Андрія ніхто не бачив...

Для його сім'ї та друзів почалися довгі пошуки. Та ні серед живих, ні серед мертвих його не було. Мама та дружина їздили по госпіталях, моргах, розпитували бійців. Деякі казали, що він загинув в машині від кулеметної черги, деякі начебто бачили його пораненим в живит. Довгих вісім місяців його шукали і чекали...

До весни 2015 року розвідник Ваховський вважався зниклим без вісти. І ось у квітні за допомогою експертизи ДІЖ його тіло було ідентифіковане. Він був похований далеко від рідних місць, як невідомий солдат. Після результатів експертизи його перепоховали у рідному селі Шарівка Валківського району. Провести в останню путь героя прийшло багато друзів, родичів, односельців, приїхали і його

побратими з батальйону «Донбас». Вони у своїй промові поділились спогадами про Андрія. Розповіли про те, якою сміливою і сильною людиною він був, як намагався всім допомогти, як витягав осколки з тіл товаришів, як рятував людей похилого віку від обстрілів «Градів», майже на руках заносив їх в безпечне місце. Хлопці сказали, що Андрій Миколайович був ініціативним, відповідальним і завжди вмів вирішити конфлікти. Вони додали, що це була людина дійсно з великої літери.

Багато квітів, оркестр, заплакані обличчя рідних та друзів, промови побратимів та високопосадовців - так провели навесні минулого року через вісім місяців після загибелі в останню путь тата моєї подруги Ваховського Андрія Миколайовича. Важка втрата для рідних, друзів... Минуло уже півтора року, а почуття втрати для нас ще свіже, часто його згадуємо. І ще більше замислюємось над тим, яку цінність має людське життя! Зараз країна втрачає найкращих своїх дітей, сміливих і відважних воїнів, справжніх патріотів, які не побоялись віддати своє життя за свою Батьківщину, за своїх дітей, рідних, за нас з вами! Скільки людських життів забирають воєнні конфлікти не тільки в нашій державі, але і у світі! Скільки синів більше ніколи не обіймуть матусь, скільки чоловіків ніколи не поцілують дружин, скільки братів ніколи не подзвонять сестрам! І, найстрашніше, скільки дітей залишається без батьків! Втрата батька — глибока рана на серці дитини і мені дуже шкода свою подругу, що вона так рано залишилась без тата, я їй співчуваю і намагаюсь підтримати її.

Він не повернувся з бою,
А його так донечка чекала!
Все життя здавалось лише грою
Та сумна хвилина ця настала...
Він не повернувся додому,
Де дружина, брат, батьки.
Він загинув у краю чужому.
Ну чому, чому не навпаки?
Скільки б ще він міг зробити
Для батьків, для друзів, для родини,
Своїм добрим серцем міг усіх зігріти,

Справжній патріот, син України.
Лише доньку він не встиг зростити...
В її пам'яті він - завжди молодий,
їй за двох тепер потрібно жити,
В її серці тато назавжди живий.
Він не повернувся з бою...
Та його ми будем пам'ятати,
Як героя, як людину гідну,
Що пішла країну захищати.

Андрій Ваховський нагороджений посмертно Орденом за мужність III ступеню. Його нагороду отримувала донька Аліса. Для неї тато - герой, вона ним дуже пишається і він завжди залишиться в її серці, як і в серцях інших рідних, друзів та просто знайомих, які також пройнялися історією цього сміливого хлопця, відважного воїна і просто хорошої людини. Тепер на пам'ятній плиті, що встановлена на місці поховання Андрія Миколайовича викарбувані слова, складені моєю бабусею:

Не сумуйте, не плачте, я вернусь, мої рідні,
Тихим теплим дощем на домашній поріг.
Огорну вас ранковим туманом досвітнім,
Вітром свіжим з далеких донецьких доріг.
Я загинув в «зеленім отім коридорі»
У останні дні літа, в свої тридцять п'ять.
Я поліг за Вітчизну, за правду, за волю,
Бо з дитинства я - воїн, як вам це не знаць?
У небесній обителі ангел співає тихенько,
Мені бачиться море домашніх вишневих суцвіть...
А за чорні хустини мене вибачайте, рідненькі,
І подовше й за мене на білому світі живіть!

На сайті Національної гвардії України також є пам'ятна сторінка, присвячена Андрію Ваховському.

Моя мама під впливом цих подій склала такі рядки:

Рідна мамо, не плач наді мною –

В домовині вернувся твій син...
Ми розділені, мамо, війною
І загинув я не один!
Я за правду пішов воювати,
За людей, за країну свою.
Ти пробач, що не можеш більш спати
І за голову сиву твою.
Ти не плач наді мною, матуся,
Перед смертю я думав про тебе,
Обіцяю, до тебе вернуся
Я яскравою зіркою в небі!
Я не вмер, бо душа не вмирає!
Я з тобою назавжди, матуся!
І коли ясне сонечко сяє,
Я промінням до тебе горнуся.
Ти не плач наді мною, мамо!
Мене не повернеш сльозами...
Я пішов із життя мабуть рано
Та війну не полічиш роками...
Вічна пам'ять відважному розвіднику батальйону «Донбас»
Ваховському Андрію Миколайовичу

Нехай земля Вам буде пухом, дорогий захисник нашої Батьківщини!

Жалдак Вікторія, 5-А ХГ №65

Подвигу завжди є місце.

Людське життя можна порівняти з драбиною, по якій іде сходження від дитинства до зрілості. Звичні сходинки — з року в рік, від дитинства до школи, з класу в клас. Здається, переходити з однієї на іншу легко і просто. З'являються нові знання, нові думки і переживання. Піднімаючись вгору по сходинках життя, починаєш усвідомлювати своє власне ставлення до життя, до оточуючих, розумієш суспільне значення своїх дій.

Дуже важливо усвідомити, яке значення для оточуючих мають твої вчинки, робиш ти добре чи погано, як саме твої дії відгукнуться в серцях людей, принесуть вони користь чи шкоду? Потрібно виробити таку життєву позицію, яка необхідна оточуючим, щоб наші вчинки приносили тільки користь. А місце подвигам в житті знайдеться завжди, тільки ці подвиги можуть бути різного масштабу. Один рятує чиесь життя, а інший щодня просто допомагає тому, хто потребує допомоги. Але це теж маленький подвиг.

Наші пращури у свій час захистили Україну від загарбників, безмежно люблячи батьківщину і віддаючи заради неї най безцінніший скарб – свої життя. Їх великий подвиг буде вічно живий в наших серцях. Наші спортсмени переборюють біль і втому на Олімпіадах і інших змаганнях, щоб ми могли пишатися перемогами. Наші пожежники, рятувальники і лікарі щодня здійснюють подвиги, рятуючи людей і допомагаючи їм в екстремальних умовах, не зупиняючись перед серйозними небезпеками. Наші вихователі і вчителі теж свого роду герої, адже завоювати повагу дітей і вкласти в них знання зовсім непросто. До кожного треба знайти свій підхід і всім приділити увагу.

Подвиги існували завжди, у всі часи і в кожному суспільстві. Вони дозволяють людям відчувати те, що в світі є місце для благодетства та відданості.

Свичкар Кирилл, 4-Г ХГ №65

Нет войне!

Я видел это ужасное время:

Когда без воды и хлеба

Люди в подвалах сидели,
Когда грусть ужас и несчастье
Было в каждой их слезе...
Когда наши парни погибали,
Своею кровью землю кропя.
Когда пули летали...
Взрыв и тишина...
В небе яркое солнце светит,
Зеленая трава на лугах,
Звонкий детский смех в округе
И счастливые люди на всей земле.
И так должно быть всегда!
Нет войне- на долгие века!

Лучка Анна, 9-А ХГ №65

Мир

Не всегда на планете мир,
Не всегда у людей спокойно,
Не всегда солнце светит нам,
И небо всегда голубое.
Не всегда в родном доме тихо,
И в гостях даже может уютней,
Но вернувшись назад понимаешь
Насколько же здесь красиво.
Не всегда тот, кто дорого с нами,
А ненужный - в любую минуту,
Не всегда в конце понимаешь,
Кто есть кто?
И когда даже солнце не ярко,
А проблемы вокруг нагнетают
Пока в городе твоём мир,
Помни, герои нас защищают!

Лагутина Анастасия, 6-В класс ХГ №65

Подвигу жить вечно

Каждый человек живет на Земле – пока о нем помнят. Подвиг можно совершить и в мирное время, просто помогая людям. Все

люди, которые жили во время войны – они все герои! И их подвиги будут жить вечно. Об этом забывать никогда нельзя. Зачем живет на свете человек? Чтобы оставить на Земле свой след, по которому пройдут года, а люди будут помнить о нем.

Рвутся снаряды, пули свистят
И полегло очень много солдат.
Но вера в победу ведет их вперед
И не известно, что их там ждет...

Осень, зима... Год сменяет года
Не видно конца войны...
Но не падают духом солдаты нашей страны!
Голод, холод, смерть – все смешалось вокруг,
Но не сомкнется вражеский круг.
Пока живет на свете человек
Чтобы оставить на земле свой след,
Мы помнить будем весь век,
Вечно, твой подвиг человек!

Мирошниченко Мария, 4-В класс ХГ №65

Пройдут минуты
Пройдут часы
И мы остаемся здесь навсегда
С трепетом прошлое мы вспоминаем.
Что дальше будет, мы не знаем.
Но страх одиночества можно решить –
Нужно уметь правильно жить.
Страх потерять, а грусть позабыть.
Нужно уметь лишь мир любить.

Неблиенко Татьяна, 9-В ХГ №65

Подвигу жить вечно!
Не лени беспечной,
Не безразличию слабости,

Не каверзної радості.
Не слезної сентиментальності,
Ничему цьому долго не быть,
Лишь подвигу вечно жить!

Рекало Иван 5-В, ХГ №65

Подвиги

У житті будь-якої людини завжди знайдеться місце подвигу. Подвиг, це жертвування своїм життям заради іншого. Саме слово «життя»- наше життя – це найцінніше, що нам дано, і воно у нас одне, тому ми зобов'язані його прожити щасливо. А якщо ж ми бачимо, що іншому не вистачає чогось, то ми повинні допомогти. Це твій подвиг.

У житті завжди є місце подвигу. У сорокові війна народна кликала на подвиг простих солдатів, їх імена досі звучать. Їх долі все ще служать прикладом.

Служіння Батьківщині, честі і вірі – це правильний приклад. У мирний час герої багато справ вчинили – вони вчинили подвиг своєю працьовитістю, патріотизмом.

Доктор нас лікує, пожежний рятує, завжди в пошані ці професії. І подвигу є ще місце на світі.

Чупріна Вероніка, 11- А ХГ №65

Подвиг не просто слово,
Подвиг – це вчинок життя!
Про нього багато відомо,
Але часом іде в забуття.
Подвиг поряд з кожним крокує,
Він нас до світла веде,
Та не всі його бачать, цінують.
І чи кожен за Подвигом йде?
Колись Подвиг з дідами в бою,
Викував нашу свободу.
І сьогодні в немирну добу
Не розірве з героєм угоду.
Подвиг бореться за існування,

За вічну пам'ять і любов до героя,
За прояв душі, сподівання,
Що допоможуть не вийти зі строю.
Подвиг всюди, він в кожному з нас!
Хоч не бачиш, та знай - він поруч,
Він ще дасть не один тобі шанс,
Бути вірним своєї долі.

Руденко В.С., педагог- організатор ХГ №65

Особливе почуття

У серці кожного із нас живе любов
Палка чи ніжна.
І в мирні дні й в скорботні дні
Вона нас зігріває дивовижно.
Вона тече по нам немов ріка
Спокійно чи бурхливо.
І ця любов, що в нас живе
Для кожної людини особлива.
Коли прийшов щасливий день,
Ти голосно радій чи тихо дякуй,
А коли сумно стало на душі
Кричи або в душі печаль оплакуй.
І коли навіть ти її не відчуваєш,
Вона не оминає жодної стежини.
Вона в душі є кожної людини
І ця любов – любов до Батьківщини.

3. РИСУНОК (ФОТОГРАФИЯ)

3.1. Єдина країна Пліско Анжеліка 5-А ХЗОШ №48

3.2. Ми за мир Удовіченко Ганна 5-А ХЗОШ №48

3.3. Коврига Елна 8 - А ХГ №46

3.4. Козуб Єва 8 - А ХГ №46

3.5. Рижкова Карина 8 - А ХГ №46

3.6. Стягна Софя 8- А ХГ №46

3.7. Ворчак Мария 4-В клас ЗНЗ№150 «Сохраним мир!»

3.8. Железная Юлия 6-В клас ЗНЗ№150 «Афганистан в душе болит»

3.9. Терентьева Ангелина 4-В клас ЗНЗ№150 «Миру мир!»

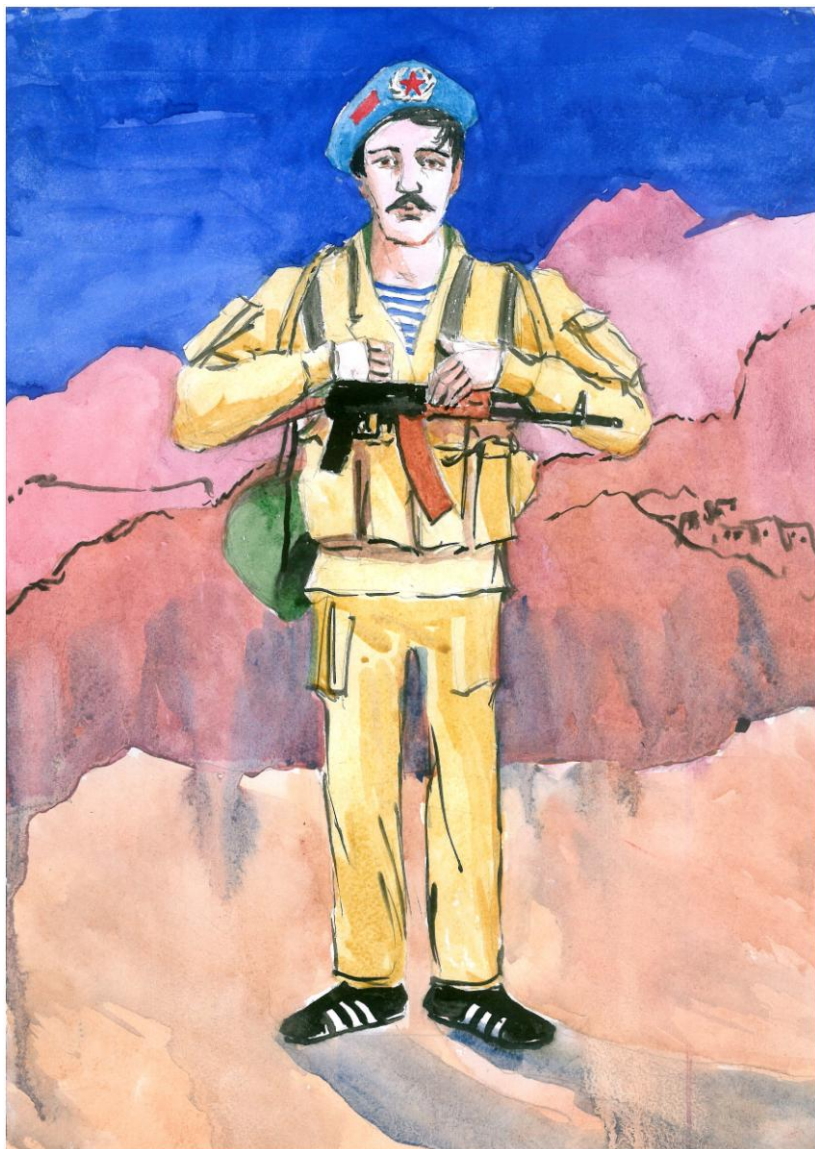

3.10. Зяблова Диана 4-В клас ЗНЗ№150 «Голуби мира»

Афганец – человек долга

3.11. Бучковская Дарья, Лавриненко Анна 8-А клас
ЗНЗ №150 «Афганец – человек долга»

3.12. Павлюк Екатерина 9-А клас ЗНЗ№150
«Помним Афганистан»

3.13. Симакова Вероника 5-А клас ЗНЗ№150
«Солдат України – захитник страны»

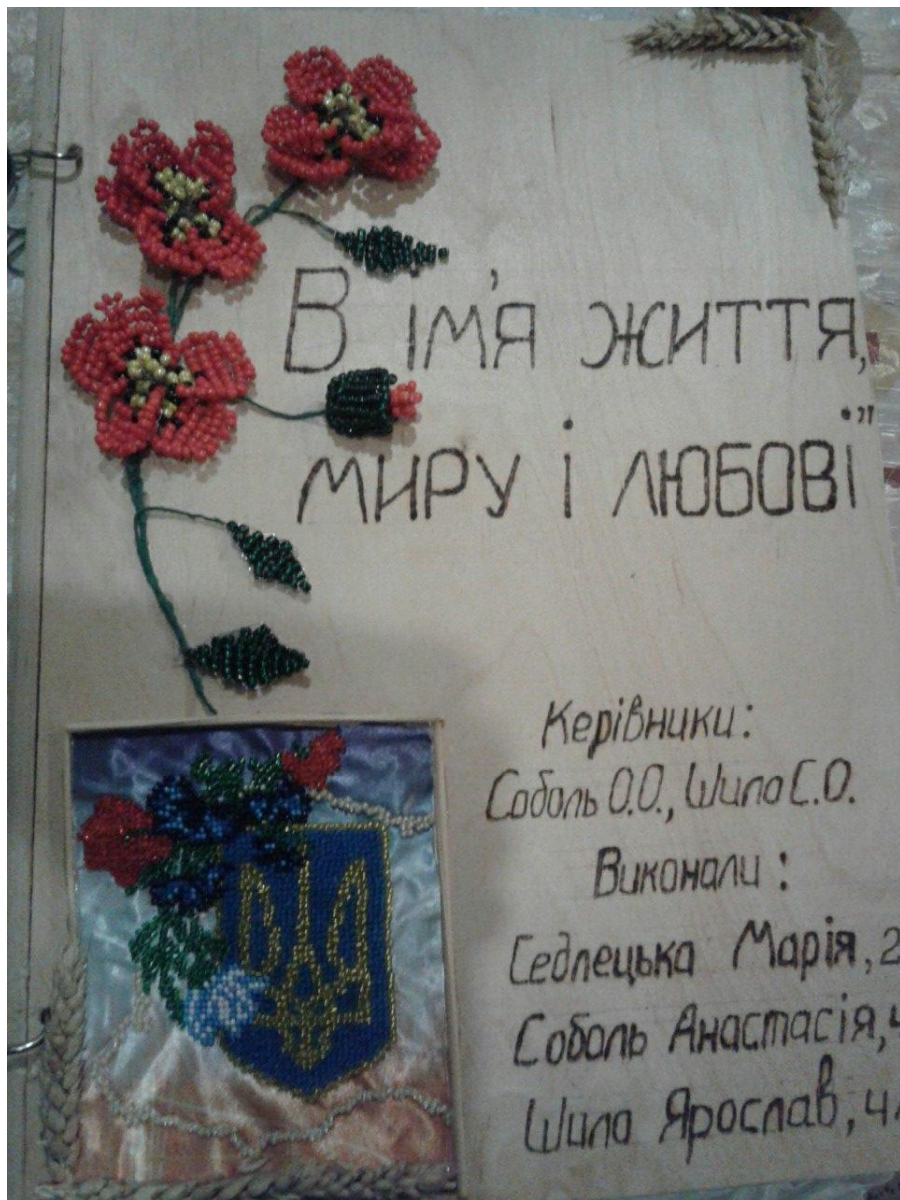
3.14. Таварова Ділноза 5-В клас ЗНЗ№150
«Звернення до воїна»

3.15. Кухарь Михаил 6-А клас ЗНЗ№150
Фотоколлаж «Афганская война глазами очевидца»

3.16. Творча робота: Седлецкая Мария(2-А), Соболев Анастасия(4-А), Шило Ярослав(4-А) и Болдовская Милена (3-Б) - Харьковская специализированная школа I-III ступеней № 108.

3.17. Демченко Вероніка, учениця 6-В Харківської ЗОШ №167

3.18. Сегенішин Євгеній, 4-А клас КЗ «ХЗШО» «175

3.19. Ліннік Олексій, 6-А клас КЗ «ХЗШО» «175 «Вояки»

3.20. Турчин Ілля, 5-А клас КЗ «ХЗШО» «175

3.21. Жуков Максим, Харківська СШ №80, 1-А клас

3.22. Щербань Рева, 10-А клас ХГ №34

« Во имя мира, счастья и любви»
Балим Катерина – ученица 1 – В класса

Мирного неба
над твоей головой!

3.23. Балим Катерина, 1-В клас Харківська СШ №80

3.24. Водолажская Анастасия ХГ№34, 11-А класс

«Мир во всем мире»
Соколов Юлия
ХООШ № 91, 3-А клас

3.25. Сокол Юлия, ХООШ №91, 3-А класс «Мир во всем мире»

«Наши защитники Украины»
Криковцов Владимир
ХООШ № 91, 5-А класе

3.26. Криковцов Владимир, ХООШ №91, 5-А класс
«Наши защитники Украины»

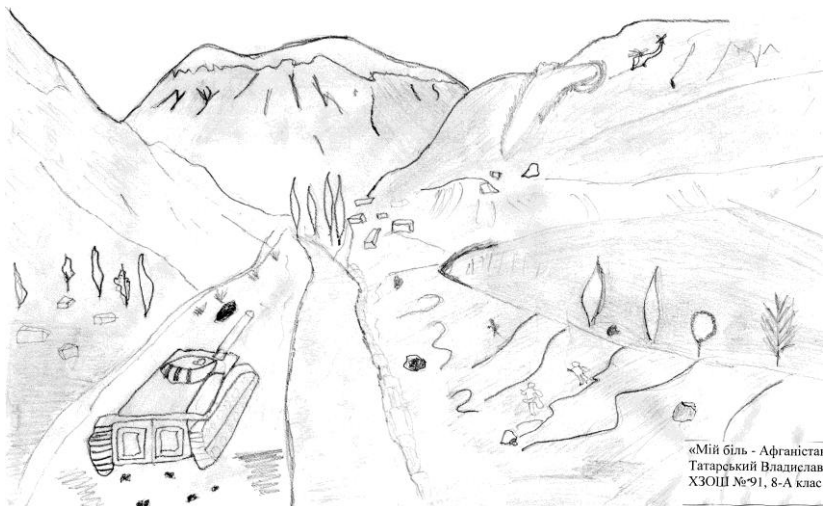
«Мир на планете!»
Ярвая Александра
ХООШ №91, 3-А класс

3.27. Ярвая Александра, ХООШ №91, 3-А класс «Мир на планете»

«Афганистан – наша боль»
Митронова Анита
ХООШ №91, 7-Б класс

3.28. Митронова Анита, ХООШ №91, 7-Б класс
«Афганистан-наша боль»

«Мій бій - Афганістан»
Татарський Владислав
ХЗОШ №91, 8-А клас

3.29. Татарський Владислав, ХЗОШ №91, 8-А клас «Мій бій – Афганістан»

«Наші герої»
Штанько Вікторія
ХЗОШ № 91, 3-Б клас

3.30. Штанько Вікторія, ХЗОШ №91, 3-Б клас «Наші герої»

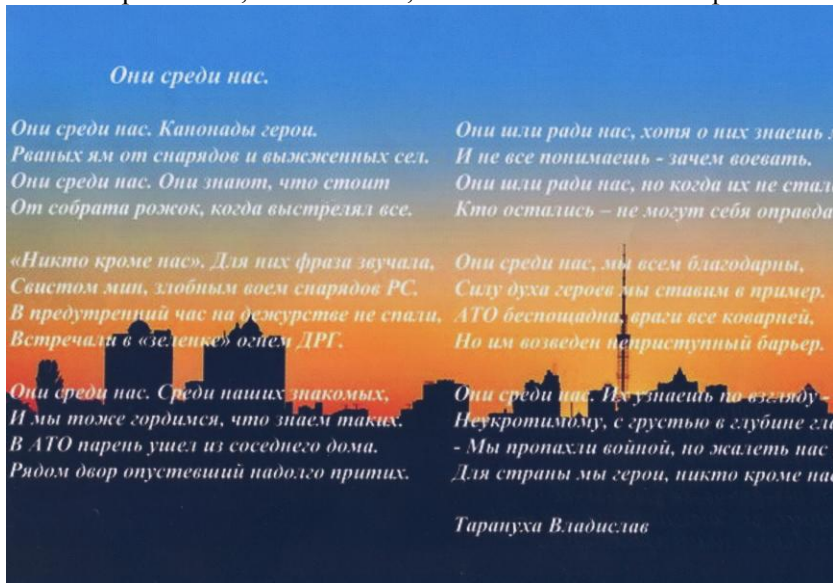
3.31. Курило Тетяна, ХЗОШ №91, 3-Б клас «Геть від України»

3.32. Серeda Вероника, ХООШ №91, 4-В клас «Мы за мир»

3.33. Ужирова Тіна, ХЗОШ №91, 3-Б клас «Мій біль – Афганістан»

3.34. Тарануха Владислав Александрович

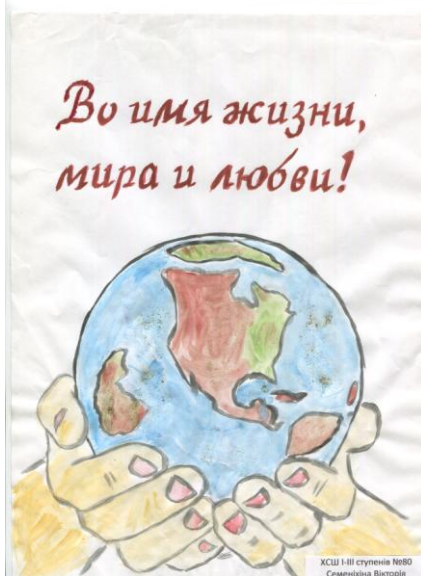
3.35. Гапонова Евгения, 6-А класс ХСШ №80

3.36. Добарський Іван, 10-А клас ХСШ №80

3.37. Семененко А., 8-А клас ХСШ №80

3.38. Семеніхіна Вікторія, 3-Б клас ХСШ №80

3.39. Гаврилюк Софія, 3-Б клас ХСШ №80

3.40. Кормілець Діана, 3-Б клас ХСШ №80

3.41. Жегло Дарина, 4-Б клас ХСШ №80

3.42. Холод Маргарита, 7-Б клас ХСШ №80

Манченко Катерина

Учениця 7-А класу ХСШ № 80

3.43. Манченко Катерина, 7-А клас ХСШ №80

«Во имя мира, жизни и любви»

Павлівська Владислава 9-Б клас

Харківська спеціалізована школа № 80

**ВО ИМЯ
ЖИЗНИ,
МИРА И ЛЮБВИ!**

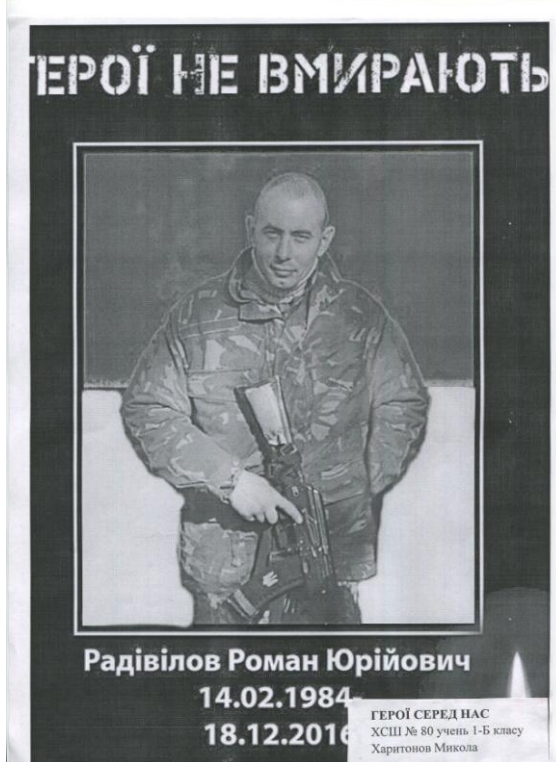

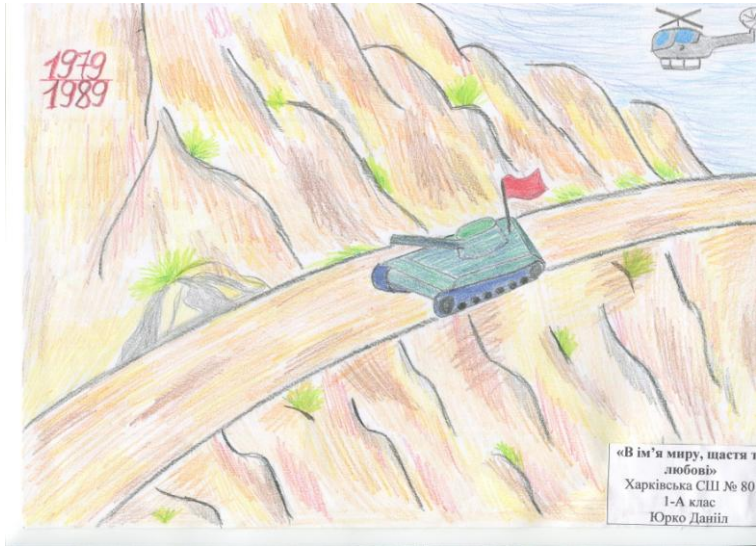
3.44. Павлівська Владислава, 9-Б клас ХСШ №80

ГЕРОЇ СЕРЕД НАС
(Радівілов Роман Юрійович)
ХСШ № 80 учень 1-Б класу
Харитонов Микола

3.45. Харитонов Микола (Радівілов Роман Юрійович), 1-Б ХСШ №80

3.46. Юрко Данііл, 1-А клас ХСШ №80

3.47. Гоєнко Анна, 3-А клас ХСШ №80

3.48. Соколовський Сергій, 3-В клас ХСШ №80

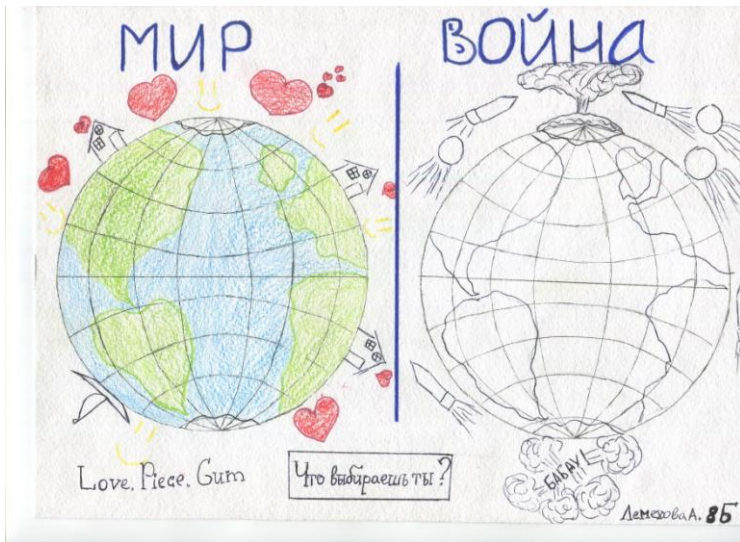
3.49. Шамардін Артур, 7-В клас ХСШ №80

3.50. Полякова Дарья, 5-А класс ХСШ №80

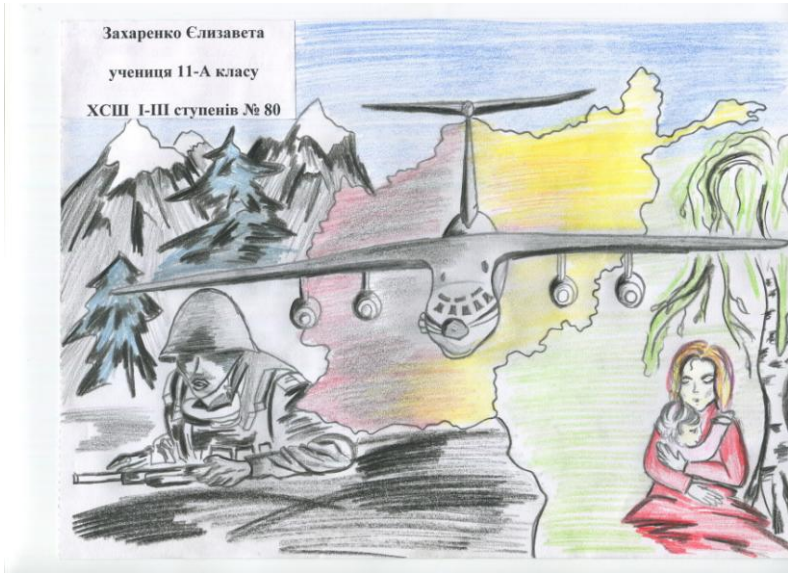
3.51. Вехованець Матвій, 2-Б клас ХСШ №80

3.52. Лемехова А., 8-Б класс ХСШ №80

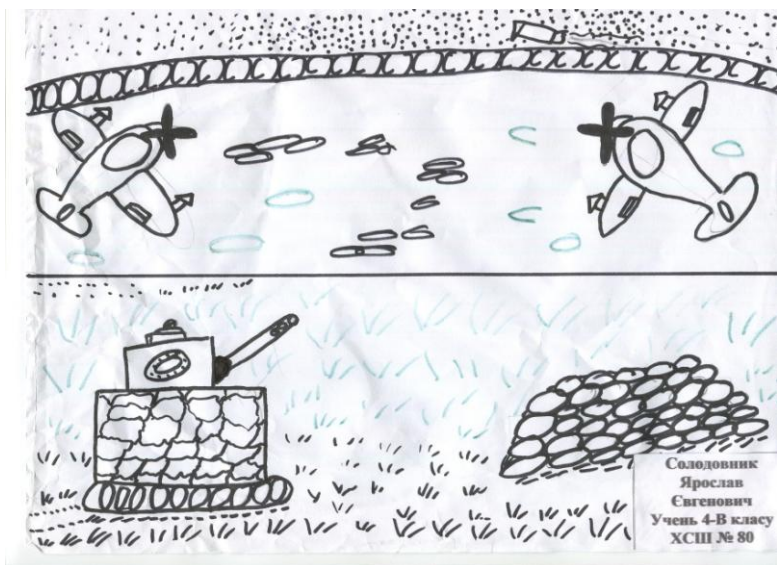
3.53. Скрипник Владислава, 3-Б класс ХСШ №80

3.54. Захарченко Єлизавета, 11-А клас ХСШ №80

3.55. Тернова Злата Олексіївна, 4-В клас ХСШ №80

Солодовник
Ярослав
Свѣтович
Учень 4-В класу
ХСШ №80

3.56. Солодовник Ярослав, 4-В клас ХСШ №80

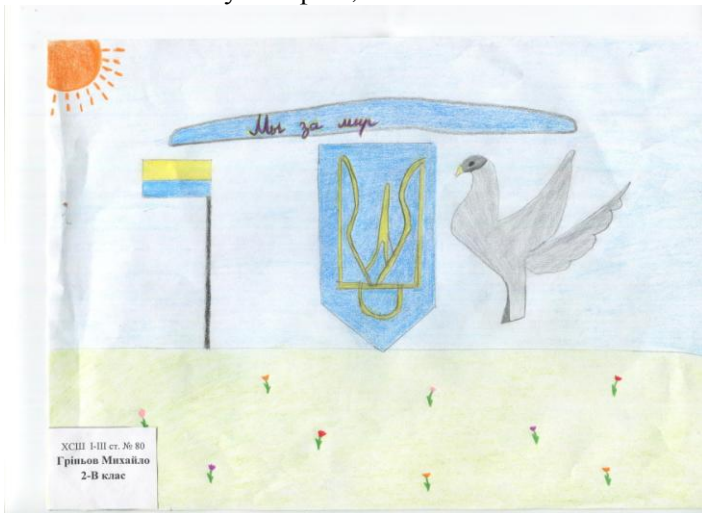
Телепнев Влад
3-А клас
ХСШ №80

3.57. Телепнев Влад, 3-А клас ХСШ №80

Ковтун Сафіна
2-А клас
ХСШ №80

3.58. Ковтун Сафіна, 2-А клас ХСШ №80

ХСШ 1-III ст. № 80
Грінюв Михайло
2-В клас

3.59. Грінюв Михайло, 2-В клас ХСШ №80

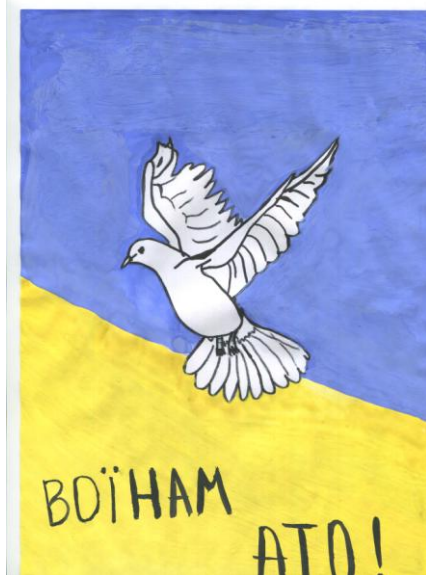
3.60. П'ятак Варвара, 2-В клас ХСШ №80

3.61. Мельниченко Скатерина, 2-В клас ХСШ №80

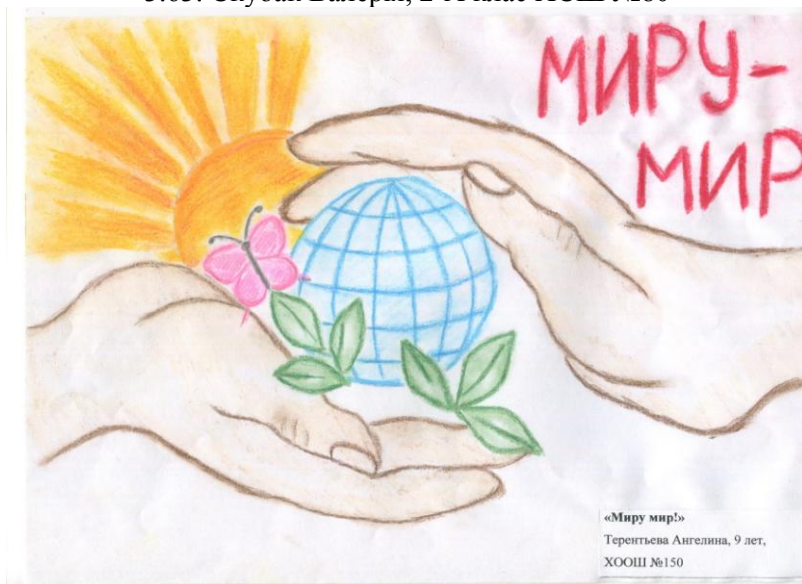

3.62. Жудіна Ганна, 11-Б клас ХСШ №80

3.63. Скубак Валерія, 2-А клас ХСШ №80

3.64. Терентьева Ангелина, 4-В класс ХООШ №150

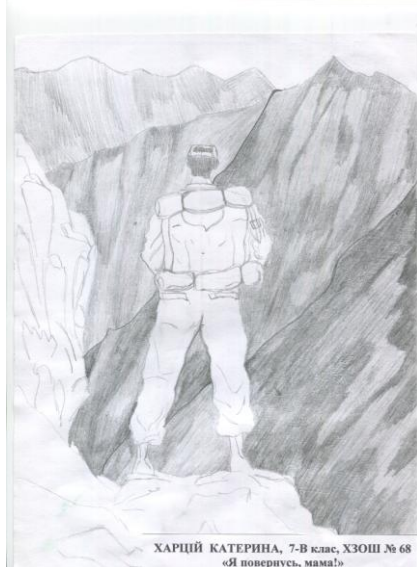
3.65. Железная Юлия, 6-В класс ХООШ №150

3.66. Ворчак Мария, 4-В класс ХООШ №150 «Сохраним мир!»

3.67. Зяблова Диана, 4-В класс ХООШ №150 «Голуби мира»

3.68. Харцій Катерина, 7-В клас ХЗОШ №68

3.69. Сімонова Марія, 9-Б клас ХЗОШ №68

3.70. Гугленко Софія, 7-А клас, ХЗОШ №68 «Голуб миру»

ГУЛЕНКО СОФІЯ, 7-А клас, ХЗОШ № 68
«Афганістан болить в моїй душі»

3.71. Гугленко Софія, 7-А клас, ХЗОШ №68

НГУЄН ТИМУР, 7-В клас, ХЗОШ № 68
«Перемога»

3.72. Нгуєн Тимур, 7-В клас ХЗОШ №68 «Перемога»

3.73. Гулієва Гуля Панах кизи, 8-Б клас ХЗОШ №68 «Во имя жизни»

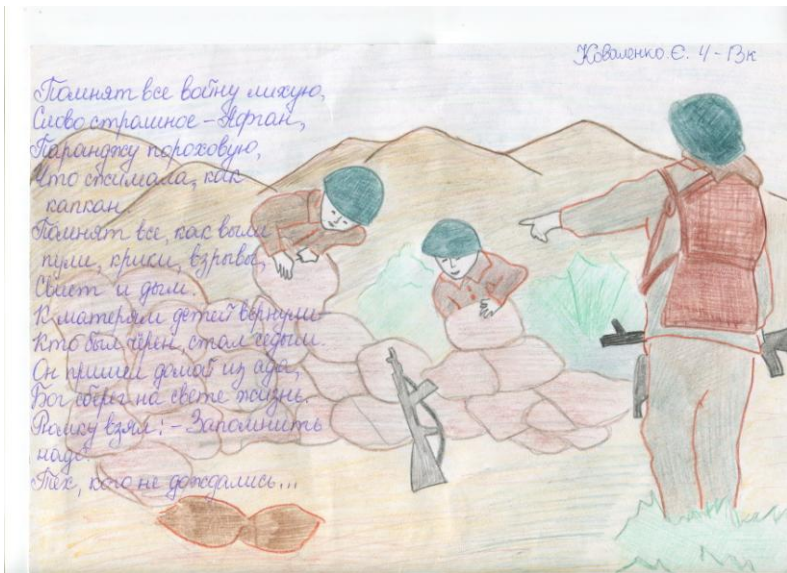
3.74. Ліннік Поліна, 9-Б клас ХЗОШ №68 «Афганістан»

3.75. Манскова Юлія, 7-А клас ХЗОШ №68

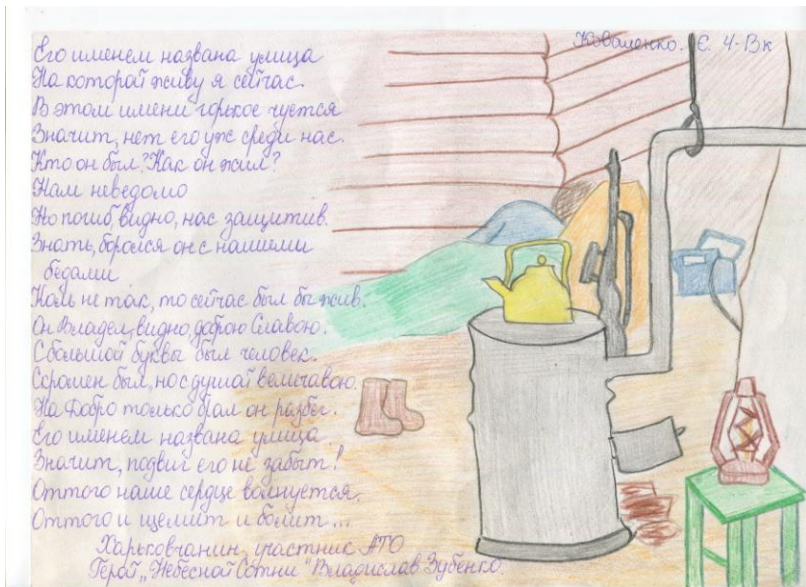
3.76. Бивалін Микита, 1-А клас ХЗОШ №164

3.77. Коваленко Єлизавета, 4-В клас ХЗОШ №164

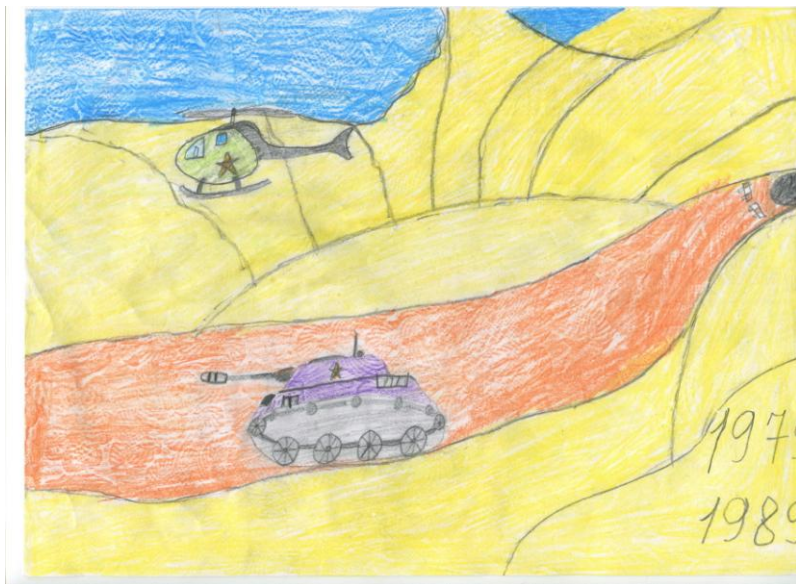
3.78. Усачов Роман, 6-Б клас ХЗОШ №164

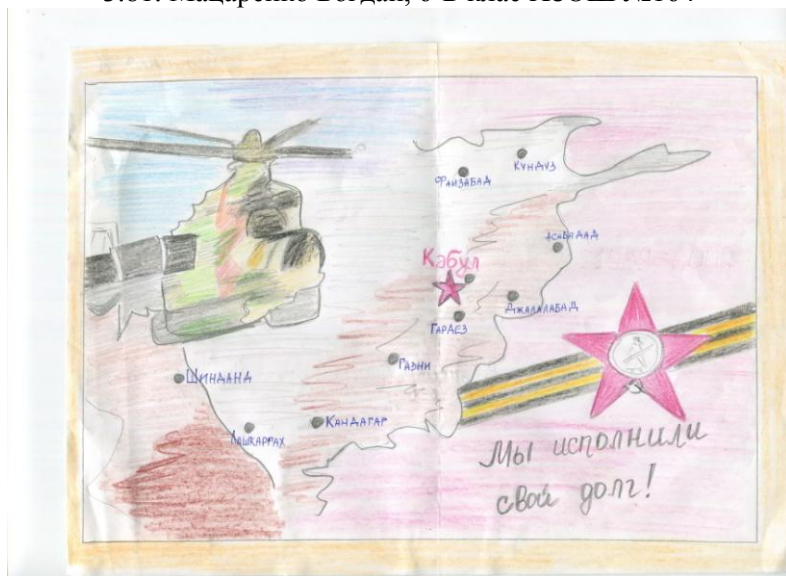
3.79. Коваленко Єлизавета, 4-В клас ХЗОШ №164

3.80. Страшенько Олексій, 2-Б клас ХЗОШ №164

3.81. Мацаренко Богдан, 6-Б клас ХЗОШ №164

3.82. Резуненко Микита, 6-Б клас ХЗОШ №164

3.83. Сль-Хіфнаві Аміна, 6-Б клас ХЗОШ №164

3.84. Щербіна Ксенія, 1-А клас ХЗОШ №164

3.85. Щербіна Ксенія, 1-А клас ХЗОШ №164

3.86. Лисягін Григорій, 1-В клас ХЗОШ №164

3.87. Новікова Маргарита, 6-Б клас ХЗОШ №164

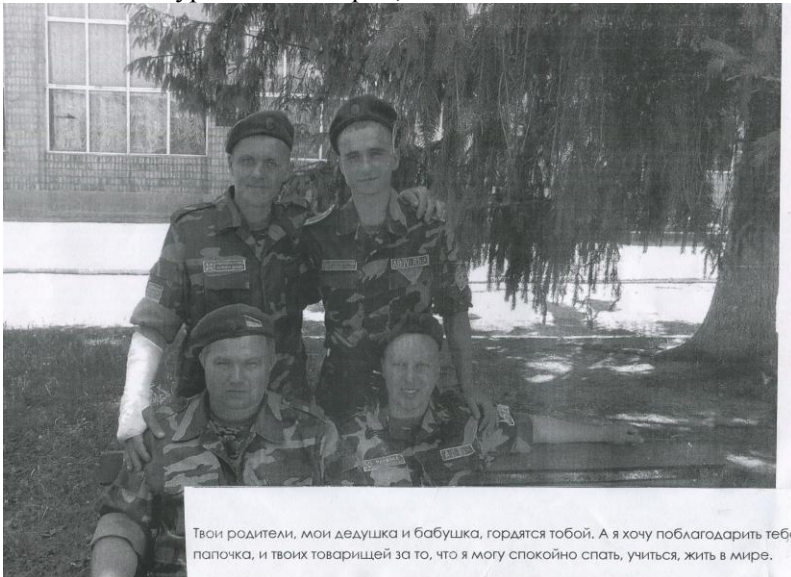

3.88. Лементя Вероніка, 6-Б клас ХЗОШ №164

Есть такая профессия родину защищать. Я думаю, что это о тебе, и я могу гордиться тобой.

3.89. Курдыба Виктория, 7-А класс ХООШ №121

Твои родители, мои дедушка и бабушка, гордятся тобой. А я хочу поблагодарить тебе папочка, и твоих товарищей за то, что я могу спокойно спать, учиться, жить в мире.

Я благодарна тебе за то, что ты сумел стать для меня не только заботливым отцом, но и настоящим другом, предостерегая меня от неверных поступков.

3.90. Щукіна Анастасія, 9-В клас ХГ№б «Маріїнська гімназія»

3.91. Твердоступ Софія, 6-Б клас ХГ №б «Маріїнська гімназія»

3.92. Берестова Анастасія, 7-А клас ХГ №6 «Маріїнська гімназія»

3.93. Степанова Діана, 1-Б клас ХГ №6 «Маріїнська гімназія»

3.94. Цибель Аня, 9-В клас ХГ №6 «Маріїнська гімназія»

3.95. Вербицький Ілля, 5-А клас ХЗОШ №138

3.96. Волкова Софія, 8-Б клас ХЗОШ №138

3.97. Доронін Дмитро, 9-А клас ХЗОШ №91 «Мій біль – Афганістан»

3.98. Рутковська Альона, 8-А клас ХЗОШ №91

3.99. Шаповалов Марк, 2-А клас ХЗОШ №91

3.100. Явникова Виктория, 1-А класс ХООШ №91

3.101. Моргунов Сгор Дмитрович, 3-Б клас ХЗОШ №154

3.102. Морозов Сергій Олександрович, 6-А клас ХЗОШ №154

3.103. Дехнич Таисія, 6-А клас ХООШ №151

3.104. Пашутіна Анастасія, 5-А клас ХГ №6 «Маріїнська гімназія»

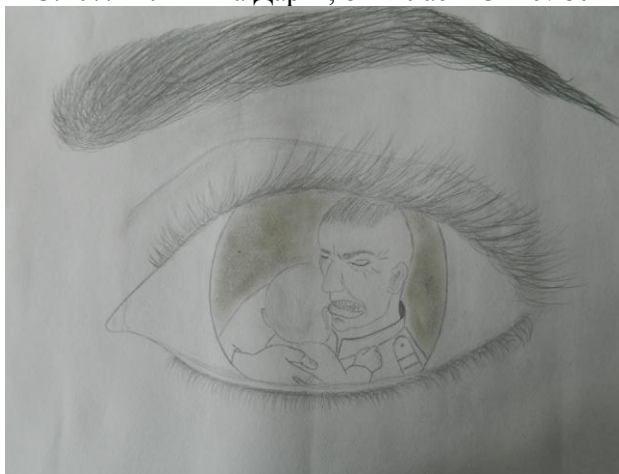
3.105. Тимченко Валерія, 5-В клас ХГ №б «Маріїнівська гімназія»

3.106. Савчук Нікіта Олегович, 3-Г клас ХГ №152

3.107. Фільшина Дарья, 8-В клас ХСШ №80

3.108. Водолажская Аенастасия, 11-А клас ХГ №34

3.109. Пірор Вікторія, 1-А клас ХЗОШ №164

3.110. Киріна Вікторія, 7-Б клас ХЗОШ №164

3.111. Левада Аріна, 5-В клас ХЗОШ №164

3.112. 6-Г клас ХЗШО №164 «Вибирай мир!»

3.113. Харенко Ілля, 7-Г клас ХЗОШ №164

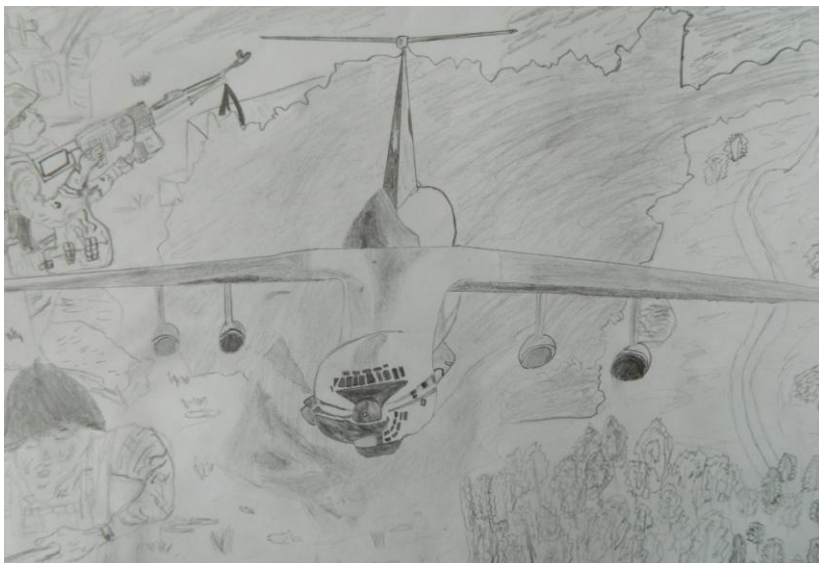
3.114. Осіпенко Єлізавета, 6-А клас ХЗОШ №164

3.115. Твердун Ганна, 7-Г клас ХЗОШ №164

3.116. Корнющенко Константин, 7-Г клас ХЗОШ №164

3.117. Назаров Ігор, 7-Г клас ХЗОШ №164

3.118. Батуревич Діна, 9-А клас ХЗОШ №164

3.119. Яцюк Стефанія, Воротинцева Світлана, 5-Б клас ХЗОШ №164

3.120. Колектив учнів 6-В класу ХЗОШ №164

3.121. Чорнуха Марія, 5-Б клас ХЗОШ №102

3.122. Баркова Дарина, 7-В клас ХЗОШ №102

3.123. Реп'юк Яна, 11-А клас ХЗОШ №102

3.124. Комарова Анастасія, 6-А клас ХЗОШ №102

3.125. Щербанюк Антон, 8-Б клас ХНВК №112

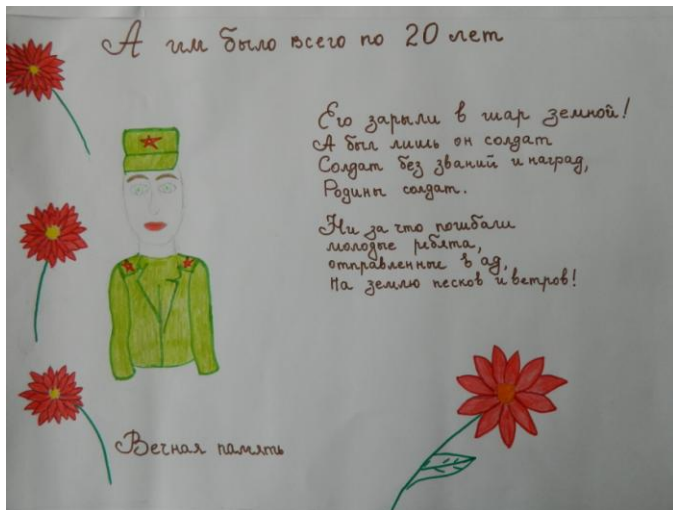
3.126. Ліннік Валерія, 4-В клас ХЗОШ №91

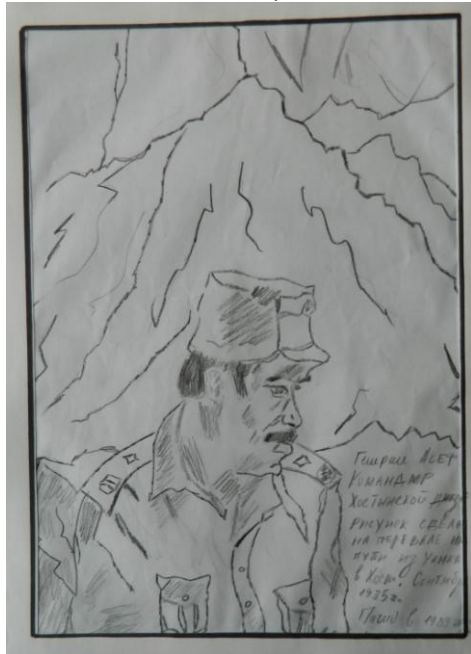
3.127. Тимофеева Софія, 8-А клас ХЗОШ №91

3.128. Журавльова Вікторія, 8-А клас ХЗОШ №91

3.129. Салманова Анастасія, 8-А клас ХЗОШ №91

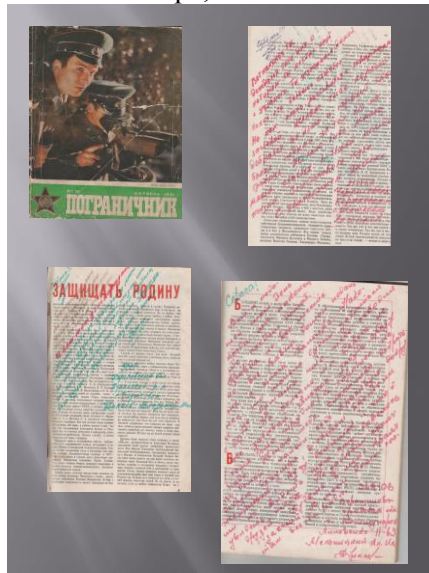
3.130. Ключа Віталій, 10-А клас ХЗОШ №90

Воїни – інтернаціоналісти с. Мельникове

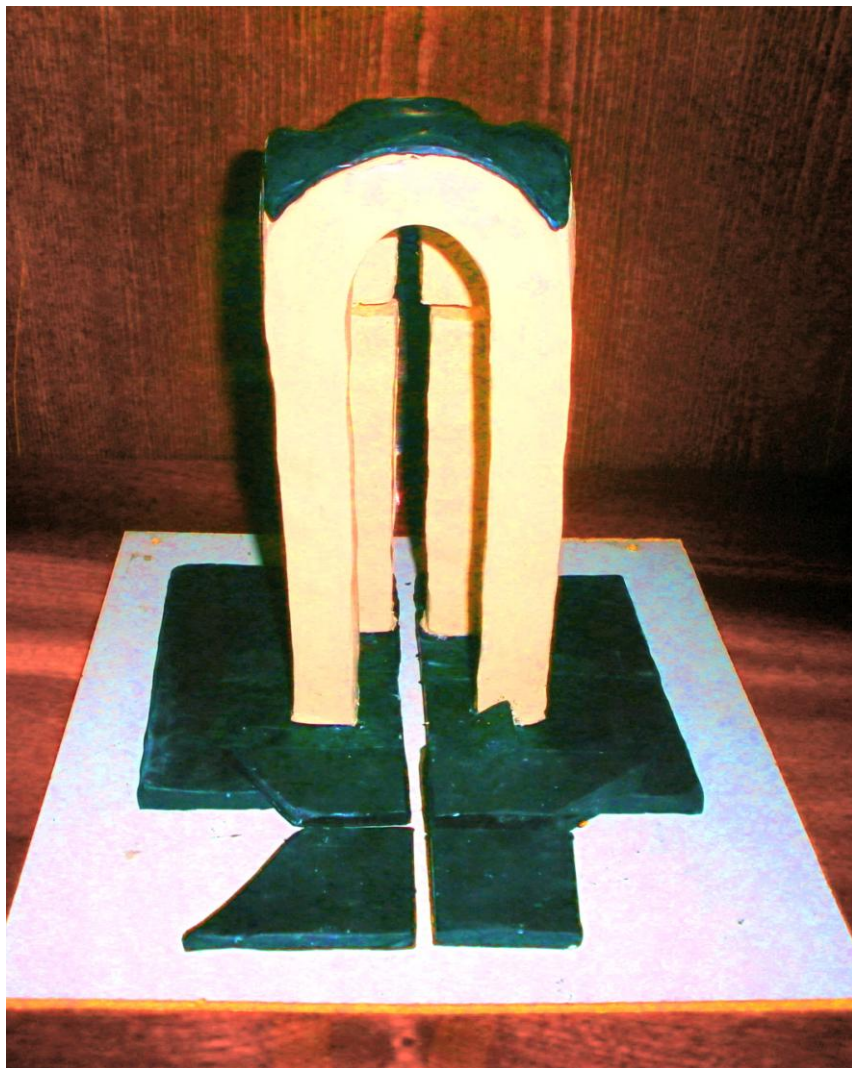

- Підготувала лідер учнівського самоврядування
- Кахраманова Ельвіра

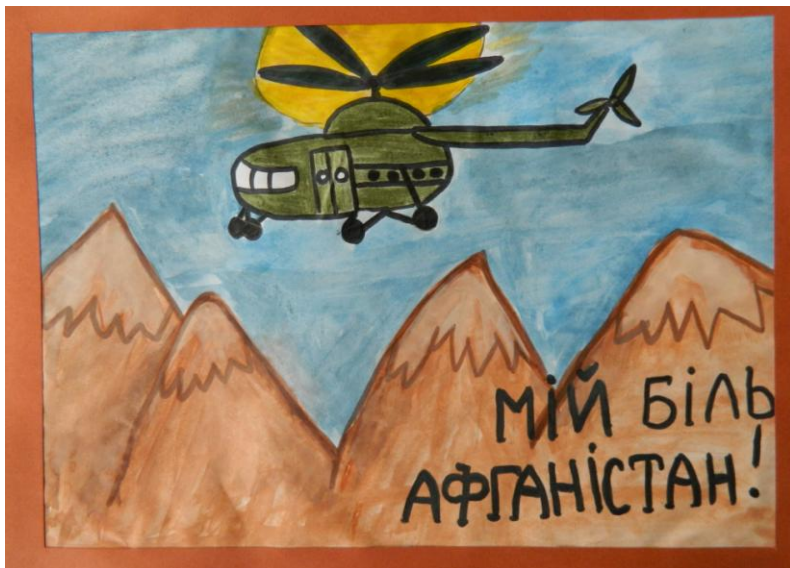
3.131. Кахраманова Ельвіра, 11 клас Мельниківської ЗОШ

3.132. педагог – організатор Мельниківської ЗОШ І-ІІІ ст..
Пасічник Ганна Ігорівна «Відлуння війни»

3.133. Снурникова Анна Сергеевна, 5-Б класс ХООШ № 168
Мемориал «ПАМЯТЬ» глазами ребёнка

3.134. Берешна Поліна, 6-А клас ХЗОШ №90

3.135. Сердюк Олександр, 10-А клас ХЗОШ №90

3.136. Головчанський Олексій, 6-А клас ХЗОШ №90

3.137. Єрофєєв Артем, 2-Б клас ХЗОШ №60

3.138. Златковська А., Марішина П., 9-А клас ХЗОШ №60

3.139. Кухарчук Єлизавета Олегівна, ХГ №46 ім. М.В. Ломоносова

3.140. Нгуєн Нхат Фіонг Ань, ХГ 346 ім. М.В.Ломоносова

3.141. Буракова Анастасія Романівна, ХГ №46 ім. М.В.Ломоносова

3.142. Петренко Єлизавета, 5-А клас ХСШ №77

3.143. Усатий Євгеній, 4-А клас ХСШ №77

3.144. Судзальцев Ілля, 3-А клас ХСШ №77

3.145. Плахоніна Олександра, 5-В клас ХЗОШ №102

3.146. Тараненко Анастасія, 11-А клас ХЗОШ №44

3.147. Калиниченко Ванесса, 10-А клас ХЗОШ №44

3.148. Пшеничних Ганна, Коваль Олександра, Серякова Ліна,
8-Б клас ХГ №178 «Освіта»

3.149. Беспалова Катерина, 8-А клас ХГ №82

3.150. Гасанова Гунел, 9-А клас ХЗОШ №44

3.151. Павленко Віталіна Віталіївна, 10-А клас Харківський технічний ліцей №173

3.152. Дяченко Карина Олександрівна, 2-А клас, Дяченко Дар'я
Олександрівна, 7-Б клас ХСШ №114

3.153. Тарануха Владислав Александрович, ХГ №152

3.154. Учні 4-А класу ХСШ №132

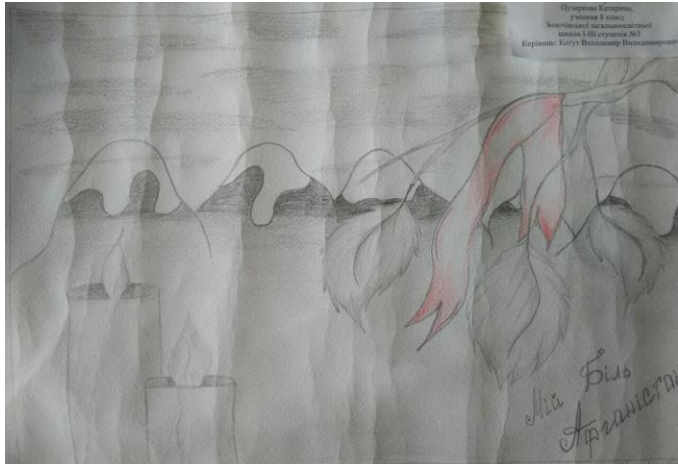

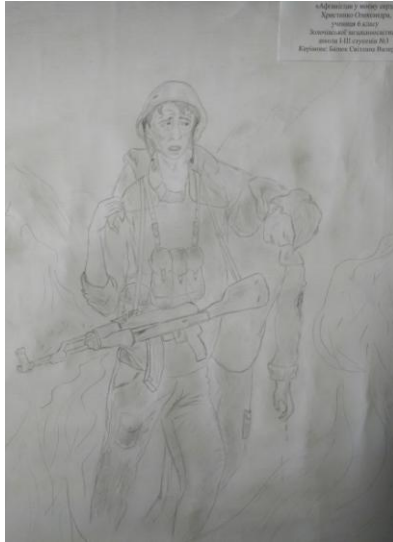
3.155. Лісковська В.Г., учитель початкових класів ХСШ №132

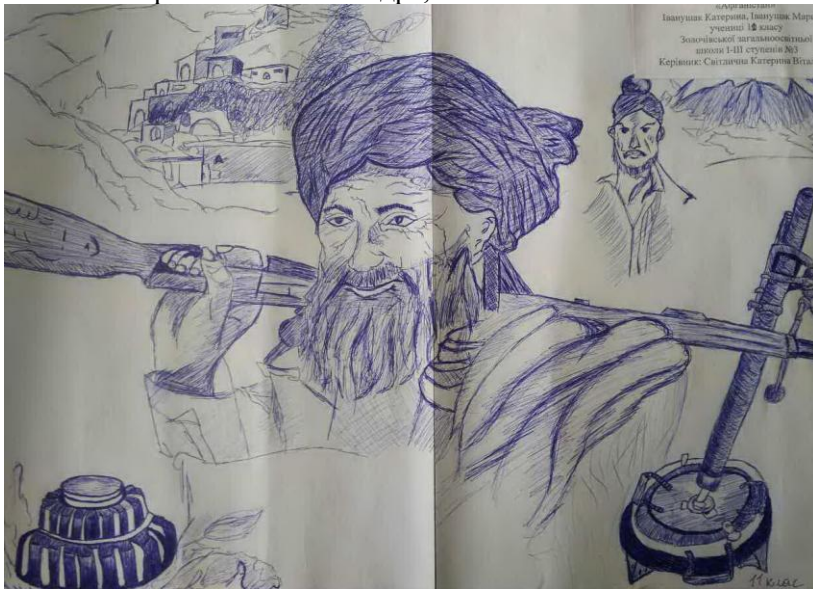
3.156. Коваленко Анастасія, 7 клас Золочівської ЗОШ №3

3.157. Пизиркова Катерина, 8 клас Золочівської ЗОШ №3

3.158. Христенко Олександра, 6 клас Золочівської ЗОШ №3

3.159. Івануцка Катерина, Івануцка Марина, 10 клас
Золочівської ЗОШ №3

**Общественная организация «Харьковский городской союз ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов)»
-краткая справка-**

Харьковский городской союз ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов) (далее Союз) был основан в апреле 1994 года. Союз является структурным подразделением Украинского Союза ветеранов Афганистана и действует на основании Устава, согласно Закона Украины «Об общественных объединениях». В 2016 году Союз был переименован и стал называться: Общественная организация «Харьковский городской союз ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов)».

Союз расположен по адресу:

61003 г. Харьков, пер. Короленко, 19.

к.т. : 731-11-19 (секретарь); 732-29-18 (председатель);

731-20-61 (организационный отдел).

**Почетный Председатель Общественной организации
«Харьковский городской союз ветеранов Афганистана
(воинов-интернационалистов)»**

Виктор Николаевич Коваленко, участник боевых действий в Афганистане, награжденный орденами "За заслуги" III ст., «За мужество» III ст., «Данилы Галицкого», «Красная Звезда», медалями «За боевые заслуги» и «За охрану в отличии государственной границы СССР», кандидат экономических наук, заслуженный экономист Украины, госслужащий 3-го ранга, пользуясь непререкаемым авторитетом среди ветеранов, был избран председателем Харьковского городского союза ветеранов Афганистана на отчетно-выборной

Конференции, которая состоялась 30 мая 2004 года. Сейчас, находясь на государственной службе оставил пост председателя ХГСВА и решением Правления 28 октября 2016г. ему была определена должность Почетного Председателя ОО «ХГСВА (в-и)».

Приоритетными задачами, которые ставит перед собой Союз – являются: охватить вниманием все семьи погибших воинов-интернационалистов, инвалидов войны и участников боевых действий, оказание им социально-правовой и психологической помощи, а также всесторонняя помощь и поддержка в решении жизненно важных вопросов. Активное участие в героико-патриотическом воспитании молодежи, сохранения памяти и боевых традиций. Сотрудничество с органами местного самоуправления, депутатами всех уровней в сфере социальной защиты.

**Председатель Общественной организации «Харьковский
городской союз ветеранов Афганистана
(воинов-интернационалистов)»**

Полковник Борзов Виктор Александрович – участник боевых действий в Афганистане. Награждён орденами «Богдана Хмельницкого» III ст. и «Красная Звезда».

Сегодня на учете Союза состоит более семи тысяч участников боевых действий в Афганистане и других локальных конфликтов с которыми проводится ежедневная кропотливая работа по защите их законных прав и интересов, налажена работа со смежными организациями ветеранов города и области.

На Конференции был утверждён штат сотрудников, в который вошли: секретарь организации, бухгалтер, председатель ревизионной комиссии.

В состав Правления вошли заместители Председателя Союза:

Жулай Вера Владимировна – зам. Председателя по социально-экономическим вопросам, «Заслуженный работник социальной сферы Украины».

Задачи, которые ставятся перед Правлением Союза, - чтобы все обращения от ветеранов были рассмотрены и все проблемные вопросы решены. В этой связи большое значение имеет налаженная работа с социальными службами города, с Департаментом здравоохранения и социальной политики Харькова.

Харьковский городской союз ветеранов Афганистана вошел в Единую Социальную сеть города, что

в значительной мере способствует решению социальных вопросов.

Новохацкая Татьяна Павловна – зам. Председателя по вопросам семей погибших, мама погибшего в Афганистане воина.

Сейчас на учете Союза состоит 212 членов семей погибших и умерших участников боевых действий, которые имеют статус семьи погибшего. Из них 75 – семьи погибших в Афганистане воинов.

Эта категория граждан находятся под постоянной опекой актива Союза: их посещают на дому, поздравляют с днями рождения и с юбилейными датами. Семьям погибших оказывают всевозможное содействие в тяжелых жизненных ситуациях, получению материальной помощи, когда они в ней остро нуждаются, а также помощь в госпитализации для

прохождения курса лечения и тому подобное. Также, сессией Харьковского городского совета семьям погибших была установлена 50% льгота на оплату коммунальных услуг. Разработана и утверждена программа, по которой в случае смерти участника боевых действий – родственникам умершего оказывается единовременная материальная помощь на захоронение.

Проводится большая работа по увековечению памяти погибших воинов-интернационалистов. На фасадах учебных заведений, жилых домов, где они учились и проживали устанавливаются мемориальные доски. В учебных заведениях города проводятся уроки мужества, в которых освещаются периоды локальных войн, проходят встречи с ветеранами, участниками этих событий. Учебным заведениям города присваивают имена воинов-интернационалистов, создаются музеи и «Памятные места», которые рассказывают молодёжи о подвигах участников боевых действий. В центре города Харькова, в сквере воинов-интернационалистов, находится мемориальный комплекс «ПАМЯТЬ». На мемориальном комплексе, а также в местах захоронения воинов-интернационалистов Союзом постоянно проводятся мероприятия по поддержанию чистоты и порядка, в которых активно участвуют ветераны, учащиеся школ и лицеев города. В Харькове, в одном из немногих городов Украины, имеется Почетный квартал для захоронения воинов-интернационалистов, который по решению сессии Харьковского городского совета был определен на 18-м городском кладбище.

Ломакин Геннадий Иванович – заместитель Председателя по вопросам инвалидов, участник боевых действий в Афганистане, кавалер ордена «За мужество» III ст..

Задачами данного направления – есть всевозможная поддержка людей с ограниченными физическими возможностями, оказание разнообразной помощи, направленной на социально-психологическую реабилитацию инвалидов: содействие в

госпитализации, обеспечении инвалидными креслами, ходунками, тросточками, костылями и т. д.

В настоящее время среди ветеранов локальных войн в г. Харькове проживает 30 инвалидов I группы, которые наиболее всего нуждаются во всесторонней поддержке. С ними, как и с семьями погибших, постоянно поддерживается связь и проводится определенная работа, направленная на улучшение качества их жизни.

Люди с ограниченными физическими возможностями привлекаются к общественной деятельности, спортивно-массовым мероприятиям среди инвалидов, проведению уроков мужества по героико-патриотическому воспитанию молодежи, для них организуются различные культурно-массовые программы. Традиционными стали встречи актива Союза с ветеранами, имеющими I-ю группу инвалидности и их семьями в Международный день инвалида.

В летний период стали традиционными выезды инвалидов на природу, где они имеют возможность отдыхать со своими семьями, общаться, делиться приобретенным опытом с другими ветеранами, расширять свой кругозор и круг знакомых, получать эмоциональное удовлетворение, заряжаться позитивной энергетикой и приятно проводить время.

Быков Михаил Леонидович – заместитель Председателя Союза по международным связям и работе с ветеранами локальных войн - участник боевых действий в Афганистане, кавалер ордена «За мужество» III ст., инвалид войны II группы.

Большую работу на международном уровне провёл Союз совместно с Комитетом по делам воинов-интернационалистов при Совете глав правительств государств-участников Содружества, который занимается поиском пропавших без вести советских воинов в Афганистане в период с 1979 по 1989 годы. Были проведены мероприятия по подтверждению фактов гибели зимой 1991-1992 года Виктора Балабанова (уроженца

Полтавской области) попавшего в плен 4 февраля 1985 года. Харьковский городской Союз оказал помощь Комитету в работе по подтверждению родственных связей сына В. Балабанова - Исмата и Надежды Шепелевой сестры Виктора Балабанова. В 2013 году был организован и проведён с помощью системы Skype первый на территории бывшего СНГ видео-мост Харьков-Кабул во время которого впервые встретились и могли общаться Исмат и Н. Шепелева.

Грицай Владимир Федорович – заместитель Председателя по организационным вопросам, участник боевых действий в Чехословакии, награждённый орденом «Богдана Хмельницкого» Шст..

По состоянию на 01 января 2017г. в состав Союза входит 9 районных и 21 первичная организация города Харькова. Союз, совместно с районными и первичными организациями воинов-интернационалистов, проводит огромную работу по популяризации ветеранского движения: проходят различные встречи, семинары, круглые столы по партнерскому обмену опытом и взаимодействию, проводятся спортивные турниры, фестивали солдатской песни.

Тарасова Елена Ивановна – Председатель Ревизионной Комиссии ОО «ХГСВА (в-и)», а также ответственная за работу с вольнонаёмными участниками боевых действий.

В настоящее время ОО «Харьковский городской союз ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов)» является одной из самых мощных ветеранских организаций Украины. Это стало возможным благодаря сложившейся команде единомышленников

– Правлению и руководящему аппарату Союза. Не менее важным является и взаимодействие Союза с местными органами самоуправления, депутатским корпусом и другими общественными объединениями.

Следует отметить, что каждая районная организация ветеранов войны в Афганистане, несмотря на выполнение своих уставных и основных функциональных обязанностей, также имеет свои особые преимущества перед другими общественными объединениями воинов-интернационалистов.

Так, на базе ОО «Московское районное отделение Харьковского городского Союза ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов)», в 1999 году было начато строительство Харьковского музея-диорамы «Война в Афганистане. Как это было». Торжественное открытие

музея состоялось 23 августа 2004 года – в год 350-летия основания Харькова.

На сегодня музей-диорама является одним из лучших музеев истории войны в Афганистане. 15 мая 2015 года в музее была открыта экспозиция посвящённая новейшей истории Украины, участникам АТО и участию в этих событиях воинов-интернационалистов. С момента открытия музея его посетили более 200 тысяч харьковчан и гостей нашего города, делегации различных ветеранских организаций, школьники и студенты. Музей играет важную роль в патриотическом воспитании молодёжи. На базе музея создан творческий коллектив – театр «Блокпост», который в 2008 году поставил спектакль «Афганский исход».

На базе ОО «Союз ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов) Основьянского района г. Харькова создана передвижная фотовыставка под названием «Вахта памяти – Афганская война». С момента своего открытия фотовыставка пользуется большой популярностью среди учебных заведений города в деле героико-патриотического воспитания молодёжи.

Большой интерес среди граждан вызывает переносной мини-музей военного оснащения и оружия, организатором которого является ветеран Вооруженных Сил Украины п/п-к в отставке Михаил Шевченко.

С целью более глубокого изучения истории, связанной с локальными конфликтами и широкого их освещения, по инициативе ОО «Союз ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов) Основьянского района г. Харькова» в 2013г. стартовал ежегодный литературно-художественный Конкурс духовно-философской и гражданской

поэзии, прозы, фотографии и рисунка «Во имя жизни, мира и любви». Конкурс стал традиционным, ежегодно проводится подведение его итогов, издается сборник творческих работ.

К 25-й годовщине вывода войск из Афганистана, с 2014 года в подвижном составе Харьковского метрополитена была оформлена фотоэкспозиция событий войны в Афганистане и аварии на ЧАЭС.

ОО «Союз ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов)

Шевченковского района города Харькова» – является основателем

и организатором турнира по дзюдо памяти воина-интернационалиста Владимира Киселя, награжденного тремя медалями «За отвагу». Соревнования проходят с 2012 года и завоевали очень высокий

рейтинг среди спортсменов Украины, в том числе и паралимпийцев. Также по инициативе ветеранов Шевченковского района к 25-й годовщине вывода войск из Афганистана Укрпочта

выпустила почтовый конверт с изображением диорамы «Война в Афганистане. Как это было», что имело очень большое значение для укрепления авторитета ветеранов в обществе и увековечивании подвигов воинов-интернационалистов.

Торжественное гашение конверта состоялось в помещении музея-диорамы.

Правлением организации

Шевченковского района были разработаны макеты и выпущены буклеты, рассказывающие о работе Союза, дана статистика Афганской войны. Отдельно выпущен буклет в котором освещается жизненный путь В.А. Киселя, награжденного тремя медалями «За отвагу». Проводя работу по увековечиванию памяти подвигов воинов-интернационалистов, погибших в Афганистане, к установленным «мемореальным доскам» В. А. Поддубному и В. А. Киселю, 17 мая 2016 года добавилась памятное место на фасаде дома по улице Клочковская № 197-Б в честь участника боевых действий в Афганистане Александра Юрьевича Криуленко, кавалера ордена «Красная Звезда» (посмертно).

По инициативе ОО «Харьковский городской союз ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов)» было принято решение установить Мемориальную доску на фасаде Харьковского городского лица № 107, в котором учились воины-интернационалисты: Новохацкий Виталий Николаевич, Позняк Сергей Васильевич и Ткаченко Михаил Витальевич, награждённые орденом «Красная Звезда» (посмертно). Торжественное открытие «мемореальной доски» состоялось 7 октября 2016 года.

Важным аспектом деятельности Союза является помощь в строительстве и развитии Храма Святого Георгия Победоносца, настоятель которого участник боевых действий в Афганистане протоиерей Валерий. Воины-интернационалисты активно

участвуют в строительстве Храма и субботниках на его территории.

В Храме проводятся литургии и панихиды по погибшим и умершим в мирное время ветеранам. Протоиерей Валерий проводит службу при погребениях умерших участников боевых действий, помогает воинам-интернационалистам духовно и поддерживает в трудные минуты.

В 2016 году активом Союза был возрожден фестиваль патриотической песни «Солдаты мира XXI столетия», который считается одним из лучших фестивалей солдатской песни в Украине.

Можно с уверенностью говорить, что сегодня Общественная Организация «Харьковский городской Союз ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов)», – это одна из самых мощных ветеранских организаций, которая пользуется огромным авторитетом и доверием среди ветеранов города Харькова, Слобожанщины и Украины.

Работа коллектива городского Союза получила высокую оценку Председателя Украинского Союза ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов) героя Украины С.В. Червонописского во время рабочей встречи в министерстве Образования и науки Украины, которая прошла в Киеве 25 мая 2016 года. На этой встрече обсуждались вопросы по патриотическому воспитанию молодёжи и опыт харьковчан был оценен и востребован.

Районные Общественные организации ветеранов Афганистана:

- ОО «Союз ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов) Немышлянского района г.Харькова»

Адрес: 61082 г.Харьков, ул. Василя Мельникова, 4
т. 717-05-56;

Председатель – Пивоварчук Леонид Степанович

- ОО «Союз ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов) Основьянского района г.Харькова»

Адрес: 61001, площадь Героев Небесной сотни, 10
т. 096-454-38-20; 066-914-41-10

Председатель – Ломакин Геннадий Иванович

- ОО «Союз ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов) Шевченковского района города Харькова»

Адрес: 61166 г.Харьков, пр.Науки 17-А
т. 097-525-01-17; 725-29-94

Председатель – Быков Михаил Леонидович

- ОО «Московское районное отделение Харьковского городского союза ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов)»

Адрес: 61001 г.Харьков, ул. Юрьевская, 7

т. 732-39-59

Председатель – Овчаренко Николай Николаевич

- Киевское районное отделение Харьковского городского союза ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов)

Адрес: 61004 г.Харьков, ул.Каразина 6-Б

т. 714-14-52; 067-338-27-27

Председатель – Лагутин Сергей Александрович

- ОО «Слободское районное отделение Харьковского городского союза ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов)»

Адрес: 61036 г.Харьков, ул. Дизельная, 1-Б

т. 739-37-42

Председатель – Панасюк Леонид Ананьевич

- ОО «Союз ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов) Холодногорского района г.Харькова»

Адрес: 61139 г.Харьков, ул. Полтавский шлях 181, кв.6

т. 096-92-15-439

т. 783-57-96

Председатель – Добрывченко Борис Данилович

- ОО «Союз ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов) Новобаварского района г.Харькова»

Адрес: 61139, г.Харьков, ул. Семинарская, 57-Б

т. 050-598-97-21

Председатель – Семененко Александр Владимирович

- ОО «Союз ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов) Индустриального района г.Харькова»

Адрес: 61055 г.Харьков, ул. 12 Апреля, 8

т. 050-524-82-57

Председатель – Чернышенко Владислав Владимирович